

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

2017 yılının Mart sayısı ile yine sizlerle beraber olmanın heyecanını yaşıyoruz.

Son günlerde bazı Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye karşı takındıkları tavır ülkemizde büyük bir rahatsızlığa sebep oldu.

Almanya'da Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin Anayasa Referandumu dolayısıyla yapacakları toplantının engellenmesinin ardından, ikinci bir skandal daha yaşandı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın Rotterdam'daki Türk Başkonsolosluğuna girişi polis tarafından engellenerek oradaki bu durumu protosto eden vatandaşlarımıza şiddet uygulandı. Başkonsolos ve Bakan'ın korumalarından 5 kişi gözaltına alındı. Bakanlarımızın seyahat özgürlüğünün kısıtlanması, PKK/PYD/FETÖ gibi yasa dışı örgütleri destekleyerek, Bakanlarımıza çifte standart uygulayan AB ülkelerini kınıyoruz.

Yaşanan bu olaylara parlamentoda grubu bulunan bütün partiler tepki gösterirken, Hükümet sözcüsü ve Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş Hollanda ile olan krizle ilgili bir takım yaptırımları açıkladı.

Bazı Avrupa ülkeleriyle yaşadığımız bu krizin, ülkemiz menfaatleri doğrultusunda bir an evvel çözümlenmesini temenni ederiz.

Sevgili okuyucularımız, diğer önemli bir gelişme kuşkusuz Suriye ile ilgiliydi. Rusya, PYD/YPG'nin çoğunluğunu oluşturduğu Suriye Demokratik Güçlerinin elinde bulunan Menbiç'in Şam yönetimine bırakıldığını açıkladı ve bu açıklamadan sonra, A.B.D.'nin söz konusu kentten kuzeyine olası gerginliklere karşı takviye yaptığı bildirildi. Bu gelişmeler yaşanırken, SGD'nin sivil yönetim ilan ettiği, muhaliflerin de 14 Mart'ta Astana'da yapılan siyasi çözüm toplantısına katılmadığı haberleri geldi.

Bu arada, uçak krizi sonrası normalleşen ilişkiler kapsamında dördüncü kez bir araya gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Putin, ilişkilerin yüksek tempoda iyileşmesinden memnuniyet duyduklarını ifade etti. İki ülke 2019'u karşılıklı turizm yılı ilan ederken, milli paralarla ticaret için çalışıldığı ve 1 milyar dolarlık ortak yatırım fonunun kurulduğu açıklandı.

Ekonomi cephesindeki gelişmeleri de şöyle özetlememiz mümkündür.

* 11,5 milyon emekliye müjdeli haber Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Müezzinoğlu'ndan geldi. Bakan, emekliye promosyon ödemesi için ileri sürülen şartların kaldırıldığını açıkladı.

*Turizm sektörü, Rusya'dan gelen turist sayısındaki %81'lik artış ile toparlanma sinyalleri verirken, ihracat şubat ayında geçen yıla göre %5.1 artışla 11 milyar 296 milyon dolara ulaştı.

* En son Nisan 2012'de çift haneyi gören tüketici enflasyonu Şubatta %10,13 ile yeniden çift haneye ulaştı. Artışta en büyük etkinin kur artışı ile ÖTV zamanlarının yapıldığı otomotiv sektöründen geldiği ifade edildi.

Yurtdışından önemli bir haber A.B.D.'den geldi. A.B.D. Merkez Bankası (FED), piyasaları ürkütmeden faizi arttırdı. Fed, beklendiği gibi faizi 0,25 puan yükselterek, 2017 yılında 3 faiz artışı beklentisini korudu. Buna karşılık, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası da politika faizini sabit tutarken, geç likidite faizini 0,75 puan artışla 11,75'e yükseltti. Bunun sonucunda dolar 3,60-TL seviyelerine kadar indi.

Bu arada Çanakkale Zaferinin idrak ettiğimiz yıl dönümünde, bize bu zaferi kazandıran şehitlerimizi ve başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün komutanlarımızı rahmetle ve minnetle anıyoruz.

Gelecek sayıda görüşmek üzere hoşçakalın.

YAYIN KURULU

İÇİNDEKİLER

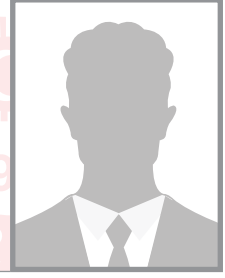
MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Yapı Ruhsatının Kolluk/Zabita Niteliği	Dr. Selman ÖZDEMİR	Sanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı	3
Kamu İhale Kanununun 3/F Maddesi Kapsamında Yapılan Araştırma ve Geliştirme Hizmet Alımları	Ahmet SANDAL	İç Denetçi & Kamu Yönetimi Uzmanı & Etik Eğitici	14
657 Sayılı Kanunun 37 ve 64 üncü Maddeleri Uyarınca Aynı Anda İlave Birkademe ve Bir Üst Derece İlerlemesi Uygulanabilir Mi?	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör	22
İhale İşlemlerinde Görev Alanların Mali, İdari ve Cezai Sorumluluk Riski	Taner ERASLAN	Bakırköy Belediyesi İç Denetçi	28
Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Yapılan Son Değişiklikler	Oktay CAMDELEN	Başmüfettiş Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü	41
Disiplin Cezaları Geri Alınabilir Mi?	M.Lamih ÇELİK	Sanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	43
Sürekli Görev Yolluğu ve Sürekli Görev Yolluğu Ödemesine İlişkin Özel Durumlar	Salim DEMİRHAN	E. Devlet Bütçe Uzmanı	46
657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Disiplin Soruşturmasını Yapanların Belirlenmesinde Disiplin Amirleri Tarafından Dikkat Edilmesi Gereken Kriterler	Mehmet Metin GÖNÜLLÜ	Gaziosmanpaşa Belediyesi Müfettişi	55
Belediye Toptancı Hallerinde Hal Kayıt Sistemi Uygulaması	Süleyman Ruhi AYDEMİR	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi Bağımsız Denetçi	58
Türk Kamu Yönetiminde Denetim Kavramının Farklı Anlamları	Ufuk ÜNLÜ	Başbakanlık Müfettişi	65
Belediyeler Toplu Ulaşım Hizmeti Amacıyla Uhdesinde Bulundurduğu Otobüsleri Okul, Dernek, Vakıf ve Diğer Kurumlara Ücretsiz Olarak Kullanırabilir Mi?	Hakan YILDIZ	Mersin Büyükşehir Belediyesi Müfettişi & Etik Eğitici	76
Kamu Mallarında Parselasyon Uygulamaları-2	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı, Maliye Uzmanı	81
Yeni İşçi Alımına Getirilen İstihdam Teşvikleri	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı & İş Başmüfettişi	88
Kamuda İç Denetim-2	Sadi ÜSTÜN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi((A-3) sertifikalı)	92
Bes Otomatik Katılımda "Çalışan Kapsamı"!!!	Mahmut ÇOLAK	SGK Başmüfettişi	102
Mevzuat Fihristi			112
Yargı Kararları			119
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			127
Soru - Cevap			150

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	152	5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI TABİ PARA CEZALARI	165
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	153	394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	167
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	153	6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	167
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	154	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULACAKLARI PARA LİMİTİ	167
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	154	YURTİÇİ HARCIRAHLAR	168
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	155	3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	170
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	155	2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	173
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	155	BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	174
ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İSVEREN MALİYETİ	156	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	175
2017 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ	156	4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	176
5326 SAYILI KABAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	157	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	178
1498 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	159	GAYRİMENKUL SERMAYE İRAİTLERİNDE UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	180
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	160	HİZMET ERBASINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SÜRETYİLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	180
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	161	BASİT ÜSULE TABİ OLMANIN GENEL SARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	180
MEMURLARDA ACIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	162	ENBELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	180
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	162	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	180
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	163	PARASAL SINIRLAR	181
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	164	KİK ESİK DEĞER VE PARASAL LİMİTLER	184
ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	164		
İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	164		

YAPI RUHSATININ KOLLUK/ ZABITA NİTELİĞİ

Dr. Selman ÖZDEMİR

Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı

1. GİRİŞ

Yapı ruhsatı, imar hukuku ve yapı denetimi mevzuatı bakımından sıklıkla kullanılan belgelerden birisidir. Yapı ruhsatı denildiğinde genellikle, arkalı önlü bir sayfadan müteşekkil bir kâğıt akla gelmektedir. Hâlbuki yapı ruhsatı muhteviyatı itibariyle onlarca belgeden müteşekkil; onlarca belgenin bir araya gelmesi ile oluşan bir nitelik arz etmektedir.

Çalışmanın kapsamını ve sınırlarını aşmamak maksadı ile, bu çalışmada sadece yapı ruhsatının kolluk niteliği üzerinde durulacaktır. Yapı ruhsatının muhteviyatı konusu ise, bir sonraki çalışmada değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Yapı ruhsatı, “yapı izinleri” ana teması içerisinde yer almaktadır. Yapı izinlerini ise,

- Yapı ruhsatı öncesi yapı izinleri,
- Yapı ruhsatı ve
- Yapı ruhsatı sonrası yapı izinleri,

şeklinde üç ana başlıkta toplamak mümkündür.

Öte yandan; aşağıda yapılacak olan açıklamalar, kural olarak plânlı alanlar esas alınarak yapılacaktır. Plânsız alan olarak ifade edilen ve Uygulama (Tatbikat) İmar Plânı mevcut olmayan alanlar bakımından, ko-

nunun ayrıca incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca, çalışmadaki açıklamalar “ibadethane”, “korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş yapı” gibi özellikli yapıları değil; özellikli yapılar haricindeki diğer yapıları kapsar şekilde yapılmaya çalışılacaktır. Bu özellikli yapılara dair açıklamalar, bu çalışmanın sınırlarını aşacak nitelikte olması nedeniyle, bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Diğer taraftan; inşaata başlama ve bitirme müddetleri, yapı ruhsatı bakımından müktesep hakkın var olup olmayacağı, ruhsat geçerlilik süresi, yapı ruhsatına ilişkin uyumsuzluklar gibi konular çalışmanın sınırlarını aşacak olması nedeniyle, bu konulara çalışmamızda değinilmemiştir.

2. YAPI RUHSATI

Yapıya ilişkin bütün izin, onay, tasdik v.d. izinler, “yapı belgeleri” başlığı altında toplanabilir. “Yapı belgeleri”, yerleşim yerlerindeki yapılaşmayı takip ve kontrol etme amaçlı olarak yetkili idarelerce verilen belgeleri ifade etmektedir¹. Yapı ruhsatı da, yapı belgeleri kapsamında kalan belgelerden birisidir.

“Yapı ruhsatı” kavramı, esasında “yapının ruhsatı” şeklinde bir isim tamlamasıdır.

¹ Türkiye İstatistik Kurumu, s.2.

Mevzuatta yapı ruhsatının tanımı yapılmamıştır; ancak tanım yapmaya yarayacak verilere yer verilmiştir. “Yapı ruhsatı”nın hukukî niteliğini açıklığa kavuşturabilmek için, “ruhsat”ın hukukî mahiyetinin açıklanması zorunluluk arz etmektedir.

2. 1. Ruhsat Kavramı

Ruhsat kavramına, farklı mevzuatlarda yer verildiği; her bir mevzuatta, o mevzuatın kapsamına giren konu bakımından ruhsat kavramının çeşitli şekillerde (o mevzuatın konusu özelinde) tanımının yapıldığı görülmektedir.

Örneğin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte² “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen *izin*” olarak tanımlanmıştır.

Maden Kanununda “Arama Ruhsatı: Belirli bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunulabilmesi için verilen *yetki belgesi*”; “İşletme Ruhsatı: İşletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen *yetki belgesi*” şeklinde tanımlanmıştır.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelikte³ ise, “ruhsat”, “taşımaya ruhsatı” ve “bulundurma ruhsatı” şeklinde üç farklı ruhsat tanımına yer verilmiş ve “Ruhsat: Bu Yönetmeliğe göre verilecek silah *taşımaya ve bulundurma belgeleri*, trap-sket atış alanı ve poligon işletme *izin belgeleri*, silah tamir yeri açma izin belgeleri ve mermi satış *izin belgeleri*” olarak açıklanmış; “Taşıma ruhsatı: Ateşli silah taşımalarına *izin* verilen kişiler adına düzenlenen belge” olarak; “Bulundurma ruhsatı ise: Ateşli silah bulundurmalarına *izin* verilen kişiler adına düzenlenen belge” olarak tanımlanmıştır.

2 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

3 01.06.1991 tarih ve 20888 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Mevzuatlarda ruhsat kavramının “izin”, “yetki belgesi”, “taşımaya belgesi”, “bulundurma belgesi”, “üretim belgesi”, “pazara sunabilme belgesi” şeklinde farklı içerikler ile yer aldıkları görülmektedir.

Ruhsatın her bir mevzuatta farklı içeriği haiz olması, her bir mevzuat bakımından, mevzuatın konusuna giren olay yönünden ayrı ayrı ruhsat tanımının/konusunun mevcut olduğuna delâlet etmektedir. Kezâ Avukatlık Kanunundan, Çay Kanununa kadar pek çok faaliyet alanında mevzuat koyucu ruhsata yer vermiştir. *Ancak, ruhsat tanımına ilişkin mevzuatlarda dikkati çeken bir husus bulunmaktadır ki; bu husus, ruhsat ile esas olarak bir faaliyete (şeye), bir işi yapıp yapmamaya izin verilmesi hususudur. Nitekim, ruhsat Arapça asıllı bir kelimedir ve kelime anlamı olarak, izin anlamına gelmektedir*⁴.

Ruhsatın kapsamlı bir tanımının Çal tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Çal ruhsatı, “*mevzuat ile, o mevzuat kapsamında kalan türlü etkinliklerin ne şekilde, kimler tarafından, hangi koşullarda gerçekleştirileceğine destur veren, böylelikle toplumsal alanı düzenleyen belge*” olarak tanımlamaktadır⁵. Başka bir tanımda ise ruhsat, bir etkinliğin yerine getirilebilmesi bakımından yetkili kamu makamları aracılığı ile bu etkinliği yürütecek olanlara izin verilmesini ve yürütülecek etkinliğin koşullarının belirlenmesini içeren bir idarî işlem olarak açıklanmıştır⁶.

2. 2. Yapı Ruhsatı (Ruhsatıyesi?) Kavramı

Yapı ruhsatının Abacıoğlu tarafından “inşaat, tamirat veya ilâvenin yapılmasına

4 Kanar, s.380.

5 Çal, s.21.

6 Çal, s.67.

7 İmar Kanununun 26 ncı maddesinde “yapı ruhsatıyesi”nden bahsedilmiştir. Dolayısıyla genellikle “yapı ruhsatı” ya da “inşaat ruhsatı” olarak adlandırılan belgenin Kanundaki ismi, “yapı ruhsatıyesi”dir. Diğer bir ifadeyle kavram “yapı ruhsatıyesi” şeklinde kullanıldığında, Kanun’a uygun şekilde kullanılmaktadır.

izin veren bir belge” olarak tanımladığı görülmektedir⁸. İmar Kanununda ise, “yapı ruhsatı” terimine yer verilmekle birlikte, Kanunda yapı ruhsatının bir tanımına yer verilmemiştir. Bu nedenle, yapı ruhsatını tanımlayabilmek için, ruhsat kelimesini ve yapı kelimesini ayrı ayrı açıklamak gerekmektedir.

Ruhsatiye, daha evvelden de belirtildiği üzere Arapça bir kelimedir ve izin anlamına gelmektedir. Aynı anlamda kullanılan “ruhsatnâme” ise, birleşik isim olup Arapça “ruhsat” ve Farsça “nâme” kelimelerinden oluşmaktadır⁹. “Nâme” kelimesi ise mektup, kitap anlamlarına gelmektedir¹⁰. Ancak, “ruhsatnâme” şeklinde birleşim olarak kullanıldığında “izin belgesi”, “izin kâğıdı” anlamlarını ihtiva etmektedir.

Ruhsatın izin, ruhsatnâmenin izin belgesi anlamlarına gelmesi; kezâ ruhsat ile bir mevzuat kapsamında kalan türlü etkinliklerin/ faaliyetlerin ne şekilde, kimler tarafından, hangi koşullarda gerçekleştirileceğine destur verilmesi hususları bir arada ele alındığında; **yapı ruhsatının, imar mevzuatı kapsamında kimlerin, ne şekilde, hangi koşullarda, ne tür yapılar yapabileceklerine ve yapılan yapılarda ne çeşit değişiklik yapabileceklerine icazet veren bir belgeyi ifade ettiği söylenebilir.**

Dolayısıyla yapı ruhsatı, bir yapının inşa edilmesine izin veren belge olarak tanımlanabilir¹¹. Ancak, yapı ruhsatı kapsamına neyin girdiğinin açıklığa kavuşturulabilmesi için, “yapı”nın açıklanması gerekmektedir. Zirâ, İmar Kanununda “yapı” ayrı, “bina” ayrı tanımlanmıştır.

İmar Kanununun 5 inci maddesinde “Yapı; karada ve suda, daimî veya muvakkat,

8 Abacıoğlu, s.321.

9 İmar Hukuku Ders Notları, s.40.

10 Kanar, s.347.

11 İmar Hukuku Ders Notları, s.40.

resmî ve hususî yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik (hareketli) tesisler” olarak; “Bina ise, kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılar” olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlara göre her bina bir yapıdır. Fakat her yapı bir bina değildir. Meselâ TV direği, elektrik direği, deniz feneri, su kuyusu, iskele, baz istasyonu, köprü birer yapıdır¹², fakat bunların hiç birisi bina değildir.

Dolayısıyla, yapı ruhsatının kapsamına (istisnaları mevzuatta belirtilenler hariç olmak üzere) sadece binalar değil, binaların yanında yapı tanımına giren bütün sabit ve müteharrik (hareketli) tesisler girmektedir.

Öte yandan; bir yapı inşaat etmenin, tamirat yapmanın veya yapıya ilâve yapılmasının ruhsata tabi kılınmasının amacı, yapılacak olan imâlâtın/inşaatın imar plânlarına, yapının inşa edileceği bölgenin koşullarına ve yönetmelik hükümlerine uygun imar edilmesini sağlamak; böylelikle hem fizikî/estetik olarak, hem teknik olarak, hem de sağlık bakımından inşa edilecek olan yapının, canlıların kullanımına uygun olmasını temin etmek amaçlanmaktadır¹³.

2. 3. Ruhsatın Hukukî Mahiyeti

Ruhsat, bir idarî tasarruftur. İdarenin tek yanlı, kamu gücüne dayalı yetkisini kullanmak sureti ile tesis ettiği bir işlemdir¹⁴.

İmar Kanununun 21 inci maddesinde “Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 21 inci maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburî olduğu; ruhsat

12 İmar Hukuku Ders Notları, s.41.

13 Artukmaç, s.56.

14 Şekerci, s.185.

alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılmasının da yeniden ruhsat alınmasına bağlı olduğu” hüküm altına alınmıştır.

Kanunda “yapı ruhsatiyesi alınması” tümcesi kullanılmıştır. Dolayısıyla, yapı ruhsatı alabilmek için, ilgilinin idareye müracaat ederek, yapı ruhsatı talebinde bulunması gerekmektedir.

Kezâ İmar Kanununun 22 nci maddesinde, “Yapı ruhsatiyesi almak için belediye, valilik bürolarına yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçe ile müracaat edileceği” hüküm altına alınmıştır. Anılan hükümden de, yapı ruhsatı alınabilmesi için, yani yapı ruhsatı belgesi tanzim edilebilmesi için, ilgililerin idareye “dilekçe ile müracaat etmesi” gerekmektedir.

Dolayısıyla, bütün ruhsatlarda olduğu gibi, yapı ruhsatı bakımından da kişinin idareye müracaatı gereklidir. Diğer bir deyişle, bir kişi adına yapı ruhsatı tanzim edilebilmesi için ilgilinin idareye başvurması gerekmektedir.

Bu durum; ruhsat verilmesi işleminin, ruhsat tanzim edilmesi işleminin, katılım gerektiren idarî işlemlerden olduğunu göstermektedir¹⁵. Fakat buradaki katılım usûlî/şeklî bir katılımdır; örneğin, bu katılım, sözleşme gibi idareyi bağlayıcı değildir¹⁶. Bu bakımdan ruhsatın katılım özelliği, ruhsatın tek yanlı işlem kimliği üzerinde bir değişiklik oluşturmamaktadır¹⁷. Nasıl ki, bir kişinin memur olarak atanmak talebi ile idareye müracaat ettikten sonra, kişinin memur olarak atanması yahut atanma talebinin reddi tek yanlı bir idarî işlem ise; aynen bunun gibi kişinin yapı ruhsatı verilmesi talebi ile idareye müracaat ettikten sonra, yapı ruhsatının verilmesi yahut verilmemesi de tek yanlı bir idarî işlemdir.

15 Çal, s.29.

16 Çal, s.29.

17 Çal, s.29.

Zirâ Çal’ın ifadesiyle, idarenin tek yanlı iradesini ortaya koyması için mutlaka kendi inisiyatifi ile süreci başlatmış olması zorunlu olmadığı gibi, gerekli de değildir¹⁸.

*Yapı ruhsatı, birel nitelikte bir idarî işlemdir*¹⁹. Zirâ düzenleyici işlem olan imar plânı yahut yönetmelikler kişiye doğrudan yapı yapma hakkı vermemektedir²⁰. İmar plânı veya yönetmelik, düzenli ve sağlıklı bir şehirleşme için uyulması gerekli genel kuralları ortaya koymaktadır²¹. Bir yapının kim tarafından ne şekilde imâl edileceği, kaç metre-kare olacağı, kaç odasının – bağımsız bölümünün olacağı, kapı/pencere genişliklerinin ne olacağı, balkonun olup olmayacağı, tavan yüksekliğinin ne olacağı gibi hususlar ise düzenleyici işlemlerde yer almazlar. Bunlar v.d. hususlar, birel işlemlerde yer alırlar ki; yapı yapabilmek için, genel kurallar koyan (imar plânı ve yönetmelik gibi) düzenleyici işlem ile kişi arasına bir birel işlemin girmesi, birel bir işlemin tesis edilmesi gerekmektedir. İşte yapı ruhsatı, söz konusu birel işlemlerden birisidir.

3. İMAR HUKUKUNUN KOLLUK/ZABITA NİTELİĞİ

Bu noktada imar hukuku alanına ilişkin işlemlerin kolluk niteliği üzerinde durulacaktır. *İmar hukuku bağlamında mekâna etki eden plânlama işlemleri ile plânların zemine tatbikine dair uygulama işlemlerinin tamamı, bize göre kolluk faaliyeti kapsamında kalmaktadır.*

Ancak, uygulamada daha çok yapı ruhsatı, mühürleme, yıkım ve para cezası gibi işlemler üzerinden imar hukukunun kolluk niteliği değerlendirilmektedir. Bunun sebebi de kanaatimizce kolluk denildiğinde akla daha çok emir ve müeyyidenin gelmesi ve imar

18 Çal, s.30.

19 Kaya, s.50.

20 Kaya, s.50.

21 Kaya, s.50.

hukukunun emir ve müeyyide yönünün de daha çok ruhsat/izin, mühürleme, yıkım ve para cezası işlemlerinde baskın olmasıdır. Dolayısıyla, bu işlemler bakımından imar hukukunun kolluk yönü uygulamada daha çok ön plâna çıkmaktadır.

Fakat sadece yapı ruhsatı, mühürleme, yıkım ve para cezası gibi işlemler yönünden değil, “*imar hukukunun bütün işlemlerinde kolluk niteliği bulunmaktadır*”. Nitekim, kolluk/zabita, yetkilerini düzenleyici tasarruflar marifeti ile kullanabileceği gibi²²; ferdi tasarruflar marifeti ile de kullanabilmektedir²³. Bu bakımdan bir imar plânının kolluk/zabita niteliği olduğu gibi, bir yapı ruhsatının yahut yapı tatil zaptının da kolluk/zabita niteliği bulunmaktadır.

Bu noktada “kolluk/zabita nedir?” sorusunu cevaplayarak konuya başlamak uygun olacaktır. Ancak, bu soruyu cevaplarken ve takip eden açıklamaları yaparken, adli kolluk – idarî kolluk ayrımı tartışılmadan, doğrudan idarî kolluk (hattâ özel idarî kolluk) bağlamında değerlendirmeler yapılacaktır. Aksi hâlde çalışmanın boyutları dışına çıkılabileceği ihtimali bulunmaktadır.

Giritli ve Bilgen, idarî kolluk teriminin,

1) Hem kanunları ve tüzükleri uygulayan örgütü/teşkilâtı,

2) Hem bu örgütteki ajanları/görevlileri/personeli,

3) Hem de idarî/hukukî bir faaliyeti ifade ettiğini belirtmişlerdir²⁴. Böylelikle, görev alanı kapsamında kalan konulara ilişkin düzenleyici işlemleri (genel kuralları) yürürlüğe koymak ve bu düzenleyici işlemleri birel işlemler marifeti ile kişilere uygulamak, bir kolluk faaliyetidir. Örneğin, karayollarındaki hız sınırını belirleyen (hızla ilgili genel ku-

ralları koyan) bir yönetmeliği yürürlüğe koymak bir kolluk faaliyeti iken, bu yönetmelikte belirtilen hız sınırının üzerinde bir hızla araç kullanan kişiler hakkında cezaî işlemler tesis etmek de bir kolluk faaliyetidir. Kezâ eğitim, sağlık gibi virtüel kamu hizmetlerine yönelik denetimler²⁵, düzenleyici – denetleyici kurumların faaliyetleri²⁶ de birer kolluk yetkisinin kullanımından başka bir şey değildir²⁷.

Dolayısıyla, kolluk denildiğinde akla ne sadece kolluk personelinin, ne sadece kolluk teşkilâtının, ne de sadece kolluk faaliyetinin (ilgili alana ilişkin işlemlerin) gelmemesi; kezâ sadece polisiye tedbirlerin de kolluk olarak değerlendirilmemesi; personelin, teşkilâtın ve faaliyetin tamamının kolluğu ifade eder şekilde kullanılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, eğitim/sağlık v.b. dâhil, idarenin gözetiminde ve denetiminde olan bütün sahalarda esasında birer kolluk faaliyetinin gerçekleştirildiği söylenebilir.

Peki, genelde kolluğa, özelde ise imar kolluğuna neden ihtiyaç duyulmuştur?

İmar kavramı Arapça ümran²⁸ (düzenlilik) kelimesinden gelmektedir²⁹. Kelime anlamı olarak imar; bayındırlık, bayındır kılma, geliştirme, şenlendirme, medenilik ve saadet anlamlarında kullanılmaktadır³⁰. Netice itibarı ile imar ile “düzen/düzenlilik” kastedilmektedir. Dolayısıyla, imar, düzeni vurgulamaktadır. Ayrıca, imar, kamu düzeninin bir parçasıdır.

Peki, bu düzeni ne sağlamaktadır? Giritli ve Bilgen, kanunlar çerçevesinde düzeni

25 Özay, s.249.

26 Özay, s.386.

27 Ulusoy, s.23.

28 “Ümran”, (Çevrimiçi) <http://www.osmanlicasozluk.net/osmanlica/49412-sozluk-UMRAN-anlam.html>, 20.11.2009.

29 Yılmaz, Sayı: 25.

30 “İmar”, <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=imar&ayn=tam>, 20.11.2009.

22 Günel, s.124.

23 Günel, s.126.

24 Giritli; Bilgen, s.106.

sağlamanın, yürütmenin ve idarenin görevi olduğundan bahsetmektedir³¹. Diğer bir ifadeyle, düzenin sağlanması ve devamı için,

i) Kamu düzenin temin edilmesi ve

ii) Kamu hizmetlerinin düzenli ve devamlı şekilde yürütülmesi gerekmektedir³². Bu kapsamda idarenin faaliyetlerinin doktrinde,

a) Kamu düzeninin korunması için yürütülen kolluk faaliyetleri ile

b) Kamu hizmetlerinin yürütülmesine dair faaliyetler olarak ikiye ayrıldığı³³; kolluk faaliyetlerinin, idarenin koruyucu (düzeni korucuyu ve düzenin devamını sağlayıcı) kamu hizmeti³⁴ faaliyetleri kapsamında yer aldığı değerlendirilmektedir³⁵.

Zirâ, kolluk faaliyeti, düzenin sağlanması ve korunması işini yürütürken, aynı zamanda diğer kamu hizmetlerinin sağlıklı şekilde sunulmasını sağlamak bakımından, diğer kamu hizmetlerinin muhafazasını da sağlamaktadır³⁶. Örneğin, bir ambulansın gereği gibi hizmet sunabilmesi için hem trafik hizmetlerinin gereği gibi sunulabilmesi ve trafik zabitasının görevini gereği gibi yapması gerekli; hem de imar koluğunun gereği gibi faaliyetini sürdürmesi gerekmektedir.

“Kamu düzenini ne sağlamaktadır?” sorusuna dönersek, bir toplumda sosyal düzen/disiplin, herhangi bir dış müdahale olmaksızın kendiliğinden kurulmaktadır³⁷. Ancak, hukuk düzeni ve hukuk düzeninin bir parçası olan idarî düzen, sosyal düzen gibi kendiliğinden, herhangi bir dış müda-

hale olmaksızın kurulamamıştır³⁸. Hukuk düzeni egemen güç (Devlet) tarafından kurulmakta, işletilmekte ve işlemesi denetlenmektedir³⁹. Hukuk düzeninin idarî düzene ilişkin kısmı bakımından; düzenin kurulması, işletilmesi ve denetlenmesi safhasında idare, düzenleyici işlemler ile genel kuralları koymakta, birel işlemler marifeti ile bu genel kuralları uygulamakta ve ayrıca uygulamayı denetlemektedir.

Rolland “zabitanın, ammenin intizamını temine hizmet ettiğini” söyledikten sonra, “zabitanın hizmet ettiği ammenin intizamının ne olduğu” sorusunu sormaktadır⁴⁰.

Rolland’a göre “ammenin intizamı kavramı, mübhem bir kavramdır”⁴¹. Ancak konuya ilişkin mevzuattan, “ammenin intizamından; ammenin asayişinin, ammenin emniyetinin ve ammenin sağlığının anlaşılmasının gerektiğini; zabitanın, bu üç şeyi temin etmekle görevli olduğunu” ifade etmektedir⁴².

Peki, imar alanında düzene/intizama ne için ihtiyaç duyulmaktadır?

Kamu düzenine ilişkin her faaliyette olduğu gibi, imar hukukuna ilişkin faaliyetlerin de özgürlüğe müdahale ettiği düşünülmektedir. Lâkin Yayla’nın ifadesiyle, **haklar ve özgürlükler ancak düzen varsa, vardır; düzen yoksa, özgürlüğün varlığını yahut yokluğunu tartışmanın bir anlamı yoktur**; bu nedenle düzen istenmesi, özgürlüklerden vazgeçme değil, aksine özgürlükleri gerçek kılabilme isteğidir⁴³.

Şöyle ki; düzene, güvenlik içinde yaşayabilmek için ihtiyaç duyulmaktadır. Yayla, “İnsanların en önemli sorununun, doğal ve yapay etkenlerin varlıklarını, canlarını, mal-

31 Giritli, Bilgen, s.103.

32 Giritli, Bilgen, s.103.

33 Giritli, Bilgen, s.103.

34 Özay, s.223.

35 Kolluk kamu hizmeti midir, yoksa kamu hizmetine ayrı bir faaliyet midir tartışmasına, çalışmanın amacı dışında olduğu değerlendirildiğinden girilmemiştir.

36 Cin, s.4.

37 Oğurlu, s.19.

38 Oğurlu, s.20.

39 Oğurlu, s.20.

40 Rolland, s.292.

41 Rolland, s.292.

42 Rolland, s.292.

43 Yayla, s.55.

larını tehdit etmemelerinin (ortadan kaldırmamalarının) sağlanması sorunu olduğunu⁴⁴ söylemekte, buna maddî güvenlik adını vermektedir. Bu maddî güvenlik sorunu deprem, sel, fırtına, toprak kayması gibi doğal sebeplerden kaynaklı olabileceği gibi; silahlı saldırı, hırsızlık, gasp, trafik gibi yapay nedenlerden de kaynaklı olabilir⁴⁵.

Söz konusu güvenlik anlayışı ve sorunu başlangıçta daha basit iken, zaman geçtikçe bu kadar basit şekilde kalmamış; genişlemiştir⁴⁶. Doğal tehlikeler hakkında bilgi arttıkça, bunların önlenmesine dönük tedbirler alınması ve düzenlemeler yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Örneğin, sağlığı tehdit eden mikroplar, virüsler tanındıkça bunlara ilişkin düzenlemeler yapılmış; bir alanın heyelan bölgesi olduğunun tespit edilmesi ve bu yerlerde iskâna izin verilmemesine ilişkin düzenlemeler ve kurallar konulmuş; böylelikle toplumlar geliştikçe, sadece can ve mal güvenliğinin sağlanmasının gerçek anlamda düzen ve güvenlik için yeterli olmadığı; kişinin huzurunun, esenliğinin, dirliğinin ilk dönemlerdeki güvenlik anlayışı ile temin edilemediği, bunun genişlemesi durumu ortaya çıkmıştır⁴⁷.

Kalabalık şehirler, konut-gecekondu sorunları, toz, gürültü, çöp, alt yapı sorunları, yağmurlar neticesinde evleri su basması, yangınlara dar yollar ve yoğun trafik nedeniyle zamanında müdahale edememe, ahşap yapıların yangınlar karşısındaki güvensizliği v.b. sorunlar zamanla şikâyet konusu edilir hale gelmiş; bu sorunlar toplumun dayanışmasını, kişilerin birbirlerine güvenlerini, huzuru bozma seviyesine ulaşmıştır⁴⁸. Bunun neticesinde bu sorunların önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması, bu alanların

denetlenmesi ve bu alanlardaki faaliyetlerin belli kurallara bağlanması ve düzenin sağlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Kültür düzeyi geliştikçe şehrin estetik görünüşü, yapının estetik görünüşü, doğal çevrenin korunması, ormanların korunması, kültürel ve tarihî değerlerin korunması, spor müsabakalarının denetlenmesi gibi ihtiyaçlar da ortaya çıkmıştır⁴⁹. Bu koruma ve denetleme ihtiyacı ister istemez bu alanların da düzenlenmesini/denetlenmesini gerektirmiştir. Bu alanlara ilişkin mevzuatlar çıkarılmış, genel adı ile kolluk denilen faaliyetler ve teşkilâtlar ile bu alanlarda özel olarak görev ifa eden personeller istihdam edilerek; bu alanlar düzenlenmiş ve denetim altına alınmıştır.

Netice itibarıyla tarihî süreç içerisinde güvenlik için gerekli olan düzenin kapsamına imar hukuku alanı da dâhil olmuştur. Konuya ilişkin (kanun, tüzük, yönetmelik, imar plânı gibi) düzenleyici işlemler ve (arazi ve arsa düzenlemesi, yapı ruhsatı, mühürleme, yıkım, para cezası gibi) birel işlemler marifeti ile imar kolluğu faaliyet alanı ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla, kolluk/zabıta denildiğinde, bu kelimeden sadece asayişî temin ile mükellef olan polis/jandarma faaliyeti ve teşkilâtı anlaşılmalıdır⁵⁰. Kolluk/Zabıta deyiminden, toplumun maddî nizamını koruyan faaliyetleri ve bunu temin eden kuvvetleri olarak anlamak gerekmektedir⁵¹. Bu itibarla asayişî koruyan faaliyet ve kuvvetten (polisten/jandarmadan) başka sağlığı, ziraa-tı, sanayiye, hayvanları, şehirleşmeyi, çevreyi, piyasa rekabet koşullarını koruyan/düzenleyen/denetleyen faaliyetler ve kuvvetler de zabıta/kolluk mefhumu kapsamına girmektedir⁵².

44 Yayla, s.54.

45 Yayla, s.54.

46 Yayla, s.54.

47 Yayla, s.54.

48 Yayla, s.54.

49 Yayla, s.54.

50 Onar, s.52.

51 Onar, s.52.

52 Onar, s.52.

Ayrıca, imar kolluğu,⁵³ kamu düzenini (yani kamu güvenliğini, kamu sağlığını ve kamu esenliğini) temin etmek bakımından belirli kişilere, işlere ve işlemlere yönelen bir kolluk alanı olduğundan, özel idarî kolluk kapsamına giren bir kolluk faaliyetidir⁵⁴. Anayasa Mahkemesi de imar kolluğunun, özel idarî kolluk şeklinde düzenlendiğini belirtmektedir⁵⁵.

Ancak, özel idarî kolluk amaç, yetkili makam ve uygulanan kolluk usûlleri bakımından, genel idarî kolluktan ayrılmaktadır⁵⁶. Zirâ, özel idarî kolluğun faaliyet yürütürken amaçladığı toplumsal düzeni korumak maksadındaki “toplumsal düzen”, “kamu düzeni”nden daha geniş bir düzendir⁵⁷. Diğer bir ifadeyle özel idarî kolluk, kamu düzeninin klasik unsurlarını aşan mahiyetteki amaçlar için görevler ifa etmektedir.

Zirâ, imar düzeni, kamu düzeninin bir bölümünü teşkil etmektedir; imar düzeni, kamu düzeni ayrılmaz bir parçasıdır⁵⁸. İdarenin, kamu düzenini sağlamak için giriştiği faaliyetler, kolluk faaliyetleri arasında yer aldığından, imar düzeni ile ilgili faaliyetler de kolluk faaliyetleri arasında yer almaktadır; bu faaliyetlerin kapsamına plânlamadan başlayan ve yapı denetime kadar uzanan bütün süreç girmektedir⁵⁹. Öte yandan, burada belirtilen yapı denetiminin içeriğinde hem yerleşim yerlerinin plânlaması, hem yerleşim yerlerinin düzenlenmesi, hem yapılaşmanın şehirleşmeye ve plâna uygunluğu; hem de yapının fen/teknik ve sağlık koşullarına uygun imâl edilmesi girmektedir.

53 Çolak, s.2 ve 19.

54 Şaşmaz, s.80.

55 Anayasa Mahkemesi'nin 26.06.2002 tarih ve E: 2001/377, K: 2002/59 sayılı kararı.

56 Okay Tekinsoy, s.543.

57 Okay Tekinsoy, s.543.

58 Kaya, s.29.

59 Kaya, s.29.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 56⁶⁰ ncı ve 57⁶¹ nci maddelerinde yer alan görevleri Devletin “belli bir plân ve program çerçevesinde, gözetim ve denetim ile gerçekleştirebileceğini” ifade etmektedir⁶². Anayasa Mahkemesi hem denetim, hem yaptırım uygulama bakımından imar hukukunun kolluk niteliğinin olduğuna dikkati çekmektedir⁶³.

4. YAPI RUHSATININ KOLLUK/ZABITA NİTELİĞİ

Çal, doktrinin ve yargı kararlarının, ruhsatın idarenin kolluk nitelikli işlerine özgüleyen bir izlenim verdiklerini ifade etmektedir⁶⁴. Günday da, idarenin bazı faaliyetleri önceden denetleyebilmesi ve gerektiğinde bu faaliyetleri engelleyebilmesi için birel kolluk işlemlerinden olan izin usûlünün öngörüldüğünü; izin usûlünde idarenin belli bir faaliyete bir izin/ruhsat vermeye ya da vermeye yetkili olduğunu belirtmektedir⁶⁵.

Akılmaz, Sezginer ve Kaya, bazı faaliyetlerin kolluk tarafından önceden incelenerek, **bu faaliyetlerin düzeni bozup bozmaya çağının önceden tespit edildiğini; faaliyetin düzeni bozmayacağı kanaatine varılırsa faaliyete izin verileceğini; faaliyetin düzen için tehlike teşkil ettiği kanaatine varılırsa (faaliyet kurallara aykırı ise) faaliyete izin**

60 Madde 56: Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

61 Madde 57: Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözetken bir plânlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler.

62 Anayasa Mahkemesi'nin 03.11.2011 tarih ve E: 2010/75, K: 2011/150 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 20.01.2011 tarih ve E: 2009/13, K: 2011/23 sayılı kararı.

63 Anayasa Mahkemesi'nin 03.11.2011 tarih ve E: 2010/75, K: 2011/150 sayılı kararı.

Öte yandan, Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile yapı denetim sistemi ve yapının yapımı aşamasında görev alan fennî mesullerin görev ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. Böylelikle İmar Kanunu'na ilâveten Ülkemiz yapı denetim sistemi, Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile ayrıca kolluk denetimine tabi kılınmıştır.

64 Çal, s.9.

65 Günday, s.269.

verilmeyeceğini belirtmektedirler⁶⁶. Akylmaz, Sezginer ve Kaya, izne/ruhsata tabi faaliyetlere kolluk/zabita tarafından izin verilmedikçe, bu faaliyetlerin yapılamayacağını; şayet faaliyet izinsiz yapılmış ise bunun müeyyidelendirileceğini ifade etmektedirler⁶⁷. Ayrıca, izin/ruhsat, belli şartların varlığına (ve o şartların devamına) bağlanmış ise, şartların sonradan kaybedilmesi durumunda verilen ruhsatın/iznin geri alınabileceğini söylemektedirler⁶⁸.

Karahanoğulları da ruhsatın kolluk yetkisinin kullanılma yöntemlerinden birisi olduğunu belirtmektedir⁶⁹. Bilgin de, benzer şekilde ruhsatın kolluk faaliyetleri kapsamındaki işlemlerden olduğunu ifade etmektedir⁷⁰.

Kolluk, idarenin toplumsal faaliyetleri kamu yararına düzenlemesi ve denetlemesidir⁷¹. Nitekim, Kaya, kamu düzenini sağlamakla görevli olan idarenin yapı düzenini, yapı yapılmasını ruhsat usûlüne bağlamak suretiyle, yapıların denetim ve gözetim altında inşa edilmesini sağladığını belirtmektedir⁷². Yapı ruhsatının gördüğü işlev, tam da kolluğun bu manâsı kapsamında kalmaktadır. Nitekim, Abacıoğlu; Devletin Anayasasının 56 ncı ve 57 nci maddelerinde yer alan ödevleri yerine getirebilmesinin ancak belli bir gözetim ve denetim yetkisi kullanımı ile mümkün olduğunu söylemektedir⁷³. Zirâ sağlıklı ve dengeli bir çevrenin oluşması, belli bir plân çerçevesinde ve yapılacak yapıların plâna uygunluğunun denetlenmesi ile gerçekleşebilir⁷⁴.

66 Akylmaz; Sezginer; Kaya, s.486.

67 Akylmaz, Sezginer, Kaya, s.486.

68 Akylmaz, Sezginer, Kaya, s.486.

69 Karahanoğulları, s.393.

70 Bilgin, s.67.

71 Çal, s.140.

72 Kaya, s.30.

73 Abacıoğlu, s.321.

74 Abacıoğlu, s.321.

Bu noktada ruhsatın kolluk fonksiyonu ortaya çıkmaktadır. *Yapı ruhsatı ile, yapıların imar plânına ve mevzuata uygunluğu denetlenerek*; ⁷⁵ kamu yararının⁷⁶, kamu düzeninin ve kamu güveninin sağlanması amaçlanmaktadır⁷⁷. Dolayısıyla, yapı ruhsatı toplum güvenliğini, düzenini ve sağlığını temin eden araçlardan birisidir⁷⁸.

*Ayrıca, yapı ruhsatı ile sadece yapının plâna ve imar mevzuatına uygunluğu denetlenmemektedir. Aynı zamanda yapının fen (bilim ve teknik) kurallarına, sanat kaidelerine (mimarî kurallara), çevre ve sağlık şartlarına uygunluğu da denetlenmiş olmaktadır*⁷⁹.

5. SONUÇ

Kolluk/Zabita, Devlet veya diğer kamu tüzel kişileri tarafından, kamu düzeninin sağlanması amacıyla kişi hakları ve hürriyetlerine ilişkin düzenlemeleri ve konulan sınırları ifade etmektedir⁸⁰. Kolluğun kişi hakları ve hürriyetleri olan ilişkisi, doğrudan toplum düzeninin kamu menfaatine olacak şekilde sağlanması amacından kaynaklanmaktadır.

Bu açıdan kolluğun kapsamında fizikî güvenlik, asayiş, huzur ve sükûnun tesisi kadar; iktisadî, sosyal, sınaî, ticarî, sağlık, ulaştırma, imar gibi alanlarında düzenin sağlanması, korunması, düzen bozulmuş ise bozulan düzenin iadesi ve idamesi de girmektedir⁸¹.

Yapı ruhsatı ise, doğrudan kolluğun imar alanını, dolaylı olarak da diğer alanlarını ilgilendirmektedir. Yapı ruhsatı aracılığıyla

75 Anayasa Mahkemesi'nin 01.10.2009 tarih ve E: 2006/129, K: 2009/121 sayılı kararı.

76 Anayasa Mahkemesi'nin 01.10.2009 tarih ve E: 2006/129, K: 2009/121 sayılı kararı.

77 Abacıoğlu, s.321.

78 Abacıoğlu, s.321.

79 Abacıoğlu, s.351.

80 Güran, 78.

81 Güran, 78.

idare, “kolluk yetkisinin sonucu olarak ortaya çıkan ve yapı denetiminin ilk aşamasını oluşturan, inşa edilecek yapıların önceden denetimini gerçekleştirmektedir”.

Bu önceden denetimin icrasında ise, yapı ruhsatının içeriği, (kanundaki ifadesi ile) “ruhsat eki belgeler” önem arz etmektedir. Diğer bir ifadeyle, yapı inşasının önceden denetimi esas olarak ruhsat eki belgeler vasıtasıyla sağlanmaktadır. Yapı ruhsatının kolluk niteliğinin somut olarak uygulanması da, ruhsata ekli olan belgeler ile gerçekleşmektedir. Bir sonraki yazıda, yapı ruhsatının önceden denetimini temin eden belgeler, diğer bir deyişle yapı ruhsatının içeriği incelenmeye çalışılacaktır.

Bu yazıda, giriş kısmında da belirtildiği üzere, bir yapı izni olan yapı ruhsatının kolluk niteliği üzerinde durulmuştur. Yapı izni, Anayasa Mahkemesinin ifadesiyle, bir kamu görevidir⁸². Hatta yapı ruhsatı verme işi öyle bir kamu görevidir ki, bu görevin ifası özel kişilere dahi devredilemez.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi bu hususu, “*Polis örgütünün özellikle tabanca izni, pasaport gibi kimi görevleri nasıl özel dedektif bürolarına bırakılamazsa; kolluk görevi niteliğindeki yapı denetiminin özünü oluşturan yapı ve kullanma izinlerini verme yetkisi de özel kişilere devredilemez*” şeklinde açıklamaktadır⁸³. Görüldüğü üzere, yapı ruhsatının ve bu ruhsatının kendisinin kamu görevine ve kamu hizmetine ilişkin olmasını sağlayan husus ise, bu ruhsatın kolluk görevi niteliğinden kaynaklanmaktadır.

KAYNAKÇA

ABACIOĞLU, Muhittin, Açıklamalı ve İçtihatlı İmar Kanunu Mevzuatı ve Uygulanması, Seçkin Yayınları, Ankara, 2001.

82 Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.1986 tarih ve E: 1985/11, K: 1986/29 sayılı kararı.

83 Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.1986 tarih ve E: 1985/11, K: 1986/29 sayılı kararı.

AKYILMAZ, Bahtiyar; SEZGİNER, Murat; KAYA, Cemil, Türk İdare Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

ARTUKMAÇ, Sadık, Türk İmar Hukuku, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1969.

BİLGİN, Ebru, Elektrik Piyasasındaki Lisansların Hukukî Rejimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

CİN, Emine, Türk Hukukunda Kolluk Yetkisinin Kullanılması ve Sınırları, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2008.

ÇAL, Sedat, Türk İdare Hukukunda Ruhsat, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010.

ÇOLAK, Nusret İlker, “*Kentsel Dönüşüm Mevzuatının Hukuksal Değerlendirmesi*”, <http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/conf8/kentselDonusumMevzHukuksalDeğerlendirmeN.Colak.pdf>, 12.12.2014.

GİRİTLİ, İsmet; BİLGİN, Pertev, İdare Hukuku, Kervan Yayınları, İstanbul, 1973.

GÜNAL, H. Yılmaz, “İdare Âmirlerine Tanınan Zabıta Selâhiyetlerinin Kullanılma Şekilleri ve Tahdidi”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 14, Sayı 2, Yıl 1959.

GÜNDAY, Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, 2004.

GÜRAN, Sait, “*Genel İdari Zabıta Faaliyetlerinde Askerî Kuvvetlere Başvurulması*”, Amme İdaresi Dergisi, Yıl 1970, Sayı: 3/1.

“İmar”, <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=imar&ayn=tam>, 20.11.2009.

KARAHANOGULLARI, Onur, Kamu Hizmeti (Kavram ve Hukuksal Rejim), Turhan Kitabevi, Ankara, 2002.

KANAR, Mehmet, Osmanlıca Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları, İstanbul, 2009, <http://www.sevde.de/OsmanliTurkcesiSozlugu.pdf>, 15.02.2014.

KAYA, Ayfer, Yapı Ruhsatı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

OĞURLU, Yücel, İdarî Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma – İdarî Ceza Hukuku ve İdarî Cezalara Karşı Başvuru Yolları, Seçkin Yayınılık, Ankara, 2001.

OKAY TEKİNSOY, Özge, “Kolluk”, ‘in Turan Yıldırım, Melikşah Yasin, Nur Kaman, H. Eyüp Özdemir, Gül Üstün, Özge Okay Tekinsoy; İdare Hukuku, XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013.

ONAR, Sıddık Sami, İdare Hukukunun Umumî Esasları – C. I, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1966.

ÖZAY, İl Han, Günışığında Yönetim, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2004.

ROLLAND, Louis, Hukuku İdare, (Ter. İbrahim Âli) İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, İstanbul, 1932.

ŞAŞMAZ, Canbulut, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı Kavramı ve Denetimi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.

ŞEKERCİ, Ersin, “İmar Hukukunda Yapı İzni”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2 (1981), Sayı 2.

Türkiye İstatistik Kurumu, Ulusal Adres Veri Tabanı – Yapı Belgeleri El Kitabı, s.2. <http://www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/adnks/>

dosya/elkitabi/yapi_uavt.pdf, 17.02.2015.

ULUSOY, Ali, Bağımsız İdarî Otoriteler, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003.

“Ümran”, <http://www.osmanlicasozluk.net/osmanlica/49412-sozluk-UMRAN-anlam.html>, 20.11.2009.

YAYLA, Yıldızhan, İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985.

YILMAZ, Mustafa, “Medeniyet Tarihi Kadar Eski, Hukuk Dalı Olarak Yeni Bir Olgu: İmar”, Elektronik – Akademi Dergisi, Mart 2004, Sayı: 25.

<http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=MEDEN%C4%B0YET%20TAR%C4%B0H%C4%B0%20KADAR%20ESK%C4%B0,%20HUKUK%20DALI%20OLARAK%20YEN%C4%B0%20B%C4%B0R%20OLGU:%20%C4%B0MAR&kimlik=1078317234&url=makaleler/myilmaz-1.htm>, 20.11.2009.

www.anayasa.gov.tr

www.mevzuat.gov.tr

Anayasa Mahkemesi'nin 11.12.1986 tarih ve E: 1985/11, K: 1986/29 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 26.06.2002 tarih ve E: 2001/377, K: 2002/59 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 01.10.2009 tarih ve E: 2006/129, K: 2009/121 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 03.11.2011 tarih ve E: 2010/75, K: 2011/150 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 20.01.2011 tarih ve E: 2009/13, K: 2011/23 sayılı kararı.

Ahmet SANDAL

İç Denetçi
Kamu Yönetimi Uzmanı
Etik Eğitici

KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME HİZMET ALIMLARI

1. GİRİŞ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 1 inci maddesi maksadı, 2 nci maddesi kapsamı ve 3 üncü maddesi de istisnaları düzenler. Kanunun maksadı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir. Kapsam da oldukça geniştir. Bu kapsama genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı, döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri, sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar ve benzeri kurum ve kuruluşlar girmektedir. Ancak, bu kadar genişlikte alan ve bu kadar çeşitlilikteki kurum ve kuruluşlardan bir kısmının bazı mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde istisnaya tabi tutuldukları da malumdur. Bu istisna sözkonusu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilmektedir.

Sözkonusu bu istisna maddesinde a) harfinden itibaren u) harfine kadar 20 başlıkta ve 20 konuda istisna sayılmıştır. Bu yazıda bu istisnalarda (f) maddesinde belirlenen konu üzerinde açıklamalarda bulunulacaktır. Bu istisna konusunu kısaca belirtmek gerekirse “araştırma ve geliştirme hizmet alımları” şeklinde nitelendirebiliriz.

2. KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİNDEKİ İSTİSNANIN MAHİYETİ VE KAPSAMI

Kamu İhale Kanununun 3/f maddesindeki bu istisna, Kanunun yayınlanmasını müteakip hemen konmuş bir istisnadır. Bilindiği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ilk olarak 22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu tarihten sonra onlarca kez değişikliğe uğratılmış ve Kanuna bir çok istisna hükmü eklenmiştir.

Yazımızın konusu olan araştırma ve geliştirme hizmet alımlarına ilişkin istisna hükmü Kanunda şöyle açıklanmaktadır: 4734 sayılı Kanun madde 3/f: “Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç bu 4734 sayılı Kanuna tâbi değildir.”

Bu madde hükmüne göre sözkonusu istisnanın 2 kapsamı mevcuttur. Bu iki kapsamı aşağıda açıklayalım:

a)Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları:

Ulusal araştırma ve geliştirme kurumlarının hangileri olduğuna dair izahat 25.07.2005 tarih ve 25886 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde mevcuttur. Buna göre, ulusal alanda ve münhasıran araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacı ile kanunla kurulan kurumlar veya bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan yükseköğretim kurumları olarak değerlendirilmektedir. Bu belirlemeler çerçevesinde ulusal alanda ve münhasıran araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacı ile kanunla kurulan kurum niteliğindeki Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu, Yüksek Öğretim Kurumu, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi ile Küçük ve Orta Sanayi Geliştirme Başkanlığının yürüttüğü ve desteklediği araştırma geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi gereği istisna kapsamında yer almaktadır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, ayrı bir tüzel kişilik olarak ülke çapında ve münhasıran araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yürütmek üzere Kanunla kurulmuş olup, araştırma ve geliştirme projeleriyle ilgili mal ve hizmet alımları, 4734 sayılı Kanunun Geçici 4 üncü maddesi uyarınca anılan kurum tarafından hazırlanıp Kurulun uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulacak esas ve usuller çerçevesinde gerçekleştirileceğinden, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü anılan Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi gereği istisna kapsamında yer almaktadır.

Türkiye'de yer altı kaynaklarının aranması, bulunması, değerlendirilmesi ve bu alanda gerekli eğitimin, bilimsel araştırmaların yapılması amacıyla kanunla kurulan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, münhasıran araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacı ile kurulan kurumlardan olduğundan, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen araştırma-geliştirme projeleri için gerekli mal ve hizmet alımları, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendinde belirtilen istisna kapsamındadır.

b)Finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları:

Söz konusu Kanun maddesinin ikinci kısmındaki yukarıdaki ibareyle de, ilgili kurum ve kuruluş ulusal araştırma-geliştirme kurumu statüsünde olmasa dahi, kendi görev kapsamına ilişkin mevzuatı ve bütçe imkanları çerçevesinde sadece kendisinin yararlanması için değil diğer idarelere de yardımcı olmak maksadıyla yapacakları araştırma ve geliştirme faaliyetlerine dair hizmet alımları da istisna kapsamındadır.

Bu iki noktadan bakıldığında, Kamu İhale Kanunundaki söz konusu istisnanın mahiyeti esas olarak kamu kurum ve kuruluşlarının Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) faaliyetlerini kapsamaktadır. AR-GE Projeleri denildiğinde genel olarak üniversiteler, enstitüler ve başta TÜBİTAK olmak üzere bazı kamu kurum ve kuruluşlarının araştırma ve geliştirme faaliyetleri aklı gelmektedir. Bu faaliyet ve projeler toplumda bilimin yaygınlaştırılmasını amaçlayan projelerdir.

AR-GE faaliyetleri hakkında geniş bir açıklama vermek gerekirse şu üç kamu kurumunun bu husustaki hukuki düzenlemelerinde geçen tanımlara yer verelim.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esasların 4/b maddesinde, araştırma-geliştirme hizmeti şöyle tanımlanmaktadır: “Yurt içinde ve yurt dışında Atatürk ve eserini, Türk kültürünü, tarihini ve dilini bilimsel yoldan araştırmak, belgelemek, düzenli ve kapsamlı bir şekilde sürdürülebilirliğini ve sürekliliğini sağlayarak dinamizmini korumak amacıyla; kazılar yapma, kaynak ve belge toplama, inceleme, çeviri yapma, yayma, yayınlama ve bunlar hakkında yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlama ve yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlama, AtatürkYüksek Kurumunun yukarıda belirtilen araştırma alanlarının bilinenlerini anlayıp değerlendirdikten sonra bilinmeyenlerini tespit ederek bunları da özgün kaynaklardan hareketle biliniyor hale getirerek özgün, yeni ve doğru bilgileri ortaya koyma ve bunları basılı olarak ve ayrıca Atatürk Yüksek Kurumu portalında bütün dünyaya sunma faaliyetleridir.”

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esasların 3 üncü maddesinde araştırma ve geliştirme faaliyeti şöyle tanımlanmıştır: “Bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak ve bilgi birikimini artırmak amacıyla sistematik bir tabana bağlı gelişime yönelik çalışma ve bu bilgi birikiminin yeni uygulamalar icat etmede kullanılması kapsamında ülkemizin mevcut ve potansiyel doğal kaynaklarının ortaya çıkarılması için sondaj, etüt, haritalama, analiz, teknolojik test, jeolojik araştırma, maden arama, jeofizik etüt, deniz ve göllerde yapılacak araştırmalar, çevre sorunları, doğal afet-

ler ile yerbilimleri ile ilgili her türlü bilimsel, teknolojik araştırmalar ve buna benzer araştırma ve geliştirme amacıyla İdarenin yıllık iş programında yer alan çalışmalardır.”

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Ar-Ge Projeleri İhale Yönetmeliğinin 4/c maddesinde AR-GE Projeleri hakkında kısa bir açıklama mevcuttur. Buna göre AR-GE Projeleri, “TÜBİTAK tarafından yürütülen ve/veya desteklenen projeleri, Bilim Kurulu tarafından kabul edilen projeleri, toplumda bilimin yaygınlaştırılmasını amaçlayan projeleri ve bütçe ile ödenek tahsis edilen diğer AR-GE projelerini kapsar.”

3. KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİNDEKİ İSTİSNAYA GÖRE İHALE YAPACAK KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ USUL VE ESAS BELİRLEME ZORUNLULUĞU

Bu hususta Kamu İhale Genel Tebliğinin 4.2 nci maddesinde hükümler mevcuttur. Buna göre,

a) 4734 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi 20/11/2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanunla değiştirilmiş olup, bu bent kapsamında yapılacak alımlar Kanununun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınarak belirlenecek esas ve usullere göre gerçekleştirilecektir.

b) Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları, anılan kurumlar tarafından hazırlanarak Kamu İhale Kurumunun Kurumun uygun görüşü alındıktan sonra yürürlüğe konulacak esas ve usullere göre yürütülecektir.

c) Finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir veya birden fazla idare tarafından karşılanan ve elde edilen sonuçların bu

idare veya idareler tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı araştırma ve geliştirme hizmeti alımları hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımlarına ilişkin esas ve usuller, bakanlıkları tarafından bağlı ve ilgili idareler için ortak olarak, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile bağlı veya ilgili olduğu bir bakanlık bulunmayan idarelerin ise kendileri tarafından hazırlanmak suretiyle doğrudan Kamu İhale Kurumuna gönderilerek Kurumun uygun görüşü alındıktan sonra yürürlüğe konulacaktır.

d) 4734 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendinde belirtilen ulusal araştırma ve geliştirme kurumlarının; ulusal alanda ve münhasıran araştırma geliştirme faaliyetleri yürütmek amacı ile kanunla kurulan kurumlar ve yükseköğretim kurumları ile bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan kurumlar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıdaki Tebliğ hükümlerinden anlaşıldığı üzere AR-GE proje ve faaliyetleriyle ilgili Kamu İhale Kanununun istisna hükmünden yararlanmak isteyen ilgili kamu kurum ve kuruluşu bu hususta yapacağı ihalelerle ilgili esaslar belirlemek ve bu esasları Kamu İhale Kanununun uygun görüşünden geçirmek zorundadır.

Yukarıdaki kapsam içerisinde AR-GE faaliyetleri ve projeleri gerçekleştiren kamu kurum ve kuruluşları Kamu İhale Kanununun 3/F maddesi kapsamında yapacakları ihaleleriyle ilgili esasları belirleyerek Bakanlar Kurulu Kararı ya da Yönetmelik olarak Resmî Gazete’de yayımlamışlardır.¹

4. KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİ KAPSAMINDA YAPILACAK İHALELERLE İLGİLİ TEMEL ESASLAR

Kamu İhale Kanununun 58 inci maddesi ihalelere katılmaktan yasaklamaya ilgili hükümler ihtiva etmektedir. Bu hükme göre,

Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında ise altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar, 2 nci ve 3 üncü maddeler ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir. Katılma yasakları, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili veya bağlı bulunulan bakanlık, herhangi bir bakanlığın ilgili veya bağlı kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin ihale yetkilileri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri Bakanlığı tarafından verilir.

Kamu İhale Genel Tebliğinde de bu hususta hükümler mevcuttur. Buna göre,

a) 4734 sayılı Kanununun 58 inci ve 4735 sayılı Kanununun 26 ncı maddelerine göre haklarında yasaklama kararı verilen gerçek veya tüzel kişiler, 4734 sayılı Kanununun 2 nci ve 3 üncü maddeleri uyarınca istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklanacaktır.

b) Ön ilan, ihale ilanı veya ön yeterlik ilanı yayımlanmadan, ilan yapılmaksızın yapılan ihalelerde ise davet yazısı gönderilmeden önce EKAP üzerinden İKN alınması zorunludur. Ayrıca istisna kapsamında yapılan ihaleler için ve çerçeve anlaşma kapsamında yapılacak her bir münferit alım için münferit sözleşme onay belgesi hazırlanmadan önce İKN alınacaktır.

c) Kamu İhale Bülteninde 30.3.3 maddesinde belirtilen ilanların dışında ayrıca ilgili idaresince talepte bulunulması durumunda, Kanun kapsamındaki idarelerin istisnalara göre veya Kanun kapsamı dışında gerçekleştirdikleri ihalelerin ilanları ve bu ihalelere ilişkin düzeltme, iptal ve sonuç ilanları da

EKAP üzerinde yer alan ilan formuna uygun olarak yayımlanabilmektedir.

d) 4734 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca istisna kapsamında yapılan alımlarda da aynı şekilde ihale üzerinde kalan isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığı Kurumdan teyit ettirilecektir.

e) İdareler, Kanunla istisna kapsamına alınmış ihalelere ilişkin ihale sonuç formlarını da aynı usulde Kamu İhale Kurumuna ulaştıracaklardır. Sözleşme düzenlenmeyen hallerde de İhale Sonuç Formunun ilgili kısımları yapılan ihalenin özelliğine göre doldurulacaktır.

f) Elektronik Kamu Alımları Platformuna (EKAP'a) kayıtlı olan gerçek veya tüzel kişiler, belirledikleri kriterlere göre EKAP'ta yayımlanan "Ön İlan", "İhale İlanı", "Düzeltilme İlanı", "İptal İlanı", "Sonuç İlanı" ile istisna ve kapsam dışı ihale ilanlarına ilişkin arama yapabilir ve ilana ulaşabilir. Ayrıca, açılan ilan sayfasından ihale ve ön yeterlik dokümanına erişebilir ve ilana daha sonra hızlı erişebilmek için EKAP'ta oluşturulmuş ihale ajandasına ilgili ilanın internet bağlantısını ekleyebilir.

g) İhale Kayıt No.su (İKN'si) Kamu Satınalma Platformu (KSP) üzerinden alınan Kanun kapsamındaki bütün ihalelere, istisna kapsamındaki ihalelere ve kapsam dışı ihalelere ilişkin ihale ilanı oluşturma, teyit, sonuç bildirimini, sözleşme devri bildirimini işlemleri KSP üzerinden yürütülmeye devam edilecektir.

5. KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİ KAPSAMINDA ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME HİZMET ALIMLARINDA TEMEL NOKTALAR

a) İlgili idare, 3/f kapsamında yapacakları ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve

zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Ödeneği bulunmayan hizmet alımı için ihaleye çıkılamaz.

b) 3/f kapsamında yapılacak hizmet alımları, davet usulü, açık ihale ya da pazarlık usulü, doğrudan temin ve kamu hizmet sunucularından protokol ile alım usullerinden biri ya da birkaçıyla gerçekleştirilebilmektedir.

c) Proje ya da faaliyetle ilgili ihtiyacın belirlenmesinden sonra harcama yetkilisince onay belgesi düzenlenir. Onay belgesinde iş tanımı bulunur

d) İlgili idare 3/f maddesi kapsamındaki alımlarda ihale komisyonunu oluşturmak zorundadır. İhale komisyonları normal bir şekilde genel usullere teşekkül ettirilmelidir. Yaklaşık maliyet de yine bilinen usullerle belirlenmelidir.

e) İlgili idare pazarlık usulüne göre ya da diğer ihale usullerine veya doğrudan temin yöntemine göre hizmet alımına karar vermiş ise, Kamu İhale Kanununun genel hükümlerine uymak zorundadır.

f) İdare 3/f maddesi kapsamındaki ihalede ilan vermeye karar vermişse Kamu İhale Kanunundaki hükümlere göre ilanda bulunması gereken zorunlu hususlara riayet etmelidir.

g) Kesinleşen ihale kararı ihale üzerinde bırakılan dahil ihaleye teklif veren bütün isteklilere usulüne göre bildirilir.

h) İhale üzerinde kalan istekli ile ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığının kendisine tebliğ edildiği günden başlayarak belirlenmiş bir sürede sözleşme imzalanır.

h) İhale suretiyle yaptırılan işin denetim, muayene ve kabul işleri normal kamu ihale ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

Bu genel kurallara karşı ilgili kamu kurum ve kuruluşları 3/f maddesi kapsamında istisna hükümlerinden yararlanmak için özel yöntemler de belirleyerek bunları yönetmek ya da esaslar şeklinde yayınlatabilmektedir. Bu hususta örnek vermek gerekirse, Kalkınma Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esasların 10 uncu maddesindeki özel yöntemler örnek verilebilir.

Söz konusu maddede şu hüküm mevcuttur: “Bu Esaslar kapsamında yapılacak hizmet alımlarında aşağıdaki temin yöntemlerinden biri uygulanır:

-Bu Esaslarda belirtilen hallerde ihtiyaçların İdare tarafından belirlenen isteklilerden doğrudan temin edilebildiği doğrudan alım yöntemi,

-İhale konusu işin teknik ve mali özelliklerinin İdarece netleştirilebildiği hallerde İdarece belirlenen isteklilerin davet edildiği davet yöntemi,

-İhale konusu işin teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi durumunda kullanılabilen ilanlı pazarlık yöntemi.”

Kamu İhale Kanununun 3/F maddesi kapsamında yapılan araştırma ve geliştirme hizmet alımlarında özel durumlardan birisi de protokol düzenlemek suretiyle yapılan alımlardır. Bazı kamu kurum ve kuruluşunun bu hususta belirlediği esaslar arasında AR-GE projelerinde protokol suretiyle hizmet alımlarına yer verdiği görülmektedir.

Bu hususu aşağıda ayrı bir başlık altında inceleyelim.

6. KAMU İHALE KANUNUN 3/F MADDESİ KAPSAMINDA PROTOKOL DÜZENLENMESİ SURETİYLE HİZMET ALIMLARI

a)Protokolde Temel Esaslar:

- Kamu hizmeti sunucusundan protokol ile alım sözkonusudur. AR-GE proje ve faaliyetlerinde kamu hizmet sunucularından her bir hizmet bedeli ayrı hesaplanmak üzere belirli limitlerdeki tutarlara kadar yapılacak hizmet alımlarının İdare ile kamu hizmet sunucusu arasında düzenlenecek protokolle gerçekleştirilmesi mümkündür.
- Her bir hizmet alımı için ayrı ayrı protokol düzenlenebileceği gibi, birden fazla hizmet alımı için ortak protokol düzenlenebilir.
- Protokol karşılıklı mutabakat sonucu hazırlanır ve taraf olan birimlerin harcama yetkilileri tarafından imzalanır. Ancak, ilgili kurumda 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi Kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin esaslar belirlenmişse ve o esaslar arasında protokolün Bakan ya da başka yüksek bir makam sahibi tarafından imzalanacağı hükme bağlanmışsa buna uyulur.
- Hizmete ilişkin hususlar, her alım konusunun özelliğine göre idarelerce protokolde belirlenir.
- Protokolün feshine ve anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümler protokolde belirlenir.
- Protokolün olması teknik şartname yapılmasına engel değildir. Protokol den önce teknik şartname hazırlanmalıdır ve işin ayrıntılı açıklamaları

teknik şartnamede açıklanmalıdır.

- Protokolden ayrı olarak bir sözleşme imzalanmasına gerek yoktur.
- Protokol suretiyle yapılan alımlarda dasatınalma komisyonu, kontrol teşkilatı ve muayene ve kabul komisyonu gibi heyetler teşekkül ettirilir.
- Protokol suretiyle yapılan alımlarda da ihale üzerinde kalan isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığı Kamu İhale Kurumdan teyit ettirilecektir. Vergi ya da sosyal güvenlik kurumuna prim borcu olup olmadığı araştırılacaktır.

b) İhale Kayıt No.su:

Protokol kapsamında yapılan ihaleler için ve çerçeve anlaşma kapsamında yapılacak her bir münferit alım için münferit sözleşme onay belgesi hazırlanmadan önce EKAP üzerinden İhale Kayıt No.su (İKN) alınmalıdır.

c) Fiyatlandırma:

- Araştırma ve geliştirme hizmet alımlarının bedeli, maliyetinin altında kalmamak kaydıyla idareler arasında yapılacak protokolle belirlenir. Protokol bedelleri hiçbir zaman belirlenen parasal limitin üzerinde olamaz. Belirlenen parasal limitin altında kalmak amacıyla hizmet alım işleri kısımlara bölünemez.
- Protokol ile alımda kullanılan parasal limit bir önceki yılın Toptan Eşya Fiyat Endeksi esas alınarak ilgili İdare tarafından güncellenir ve her yıl belirli bir tarihten itibaren geçerli olmak üzere aynı tarihe kadar ilgili yerlerde ilan edilir.

d) Faturalandırma ve Ödemeler:

Alınan hizmetlerin bedeli, protokolda

belirlenen fiyatlar üzerinden hizmeti satan İdarece düzenlenecek fatura ya da fatura yerine geçen belge karşılığında, hizmeti alan İdarece ödenir. Faturanın düzenleme ve ödeme süresi protokolda belirlenir.

e) Teminat ve Avans:

- Hizmet alımı kapsamındageçici ve kesin teminat alınıp alınmayacağına karar verilir.
- Protokolde belirtilmesi halinde belirli miktarlarda avans verilebilir.

7. BELEDİYELER KAMU İHALE KANUNUNUN 3/F MADDESİ KAPSAMINDA HİZMET ALIMLARI YAPABİLİR Mİ?

Bu soruya cevap vermek için 4734 sayılı Kanun 3/f maddesi hükmüne bir kez daha göz atalım. Söz konusu madde hükmünde “Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları” denilmektedir. Yukarıdaki kısımlarda da ayrıntılı izah ettiğimiz gibi, bu hüküm iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, “Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları” ibaresi mevcuttur. Bu kısma belediyeleri katmamız mümkün değildir. Çünkü bu kısımda geçen kamu kurumları TÜBİTAK ve üniversiteler gibi Ulusal araştırma ve geliştirme kurumlarıdır. Söz konusu hükmün ikinci kısmında ise “finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her

türlü araştırma ve geliştirme hizmeti almaları” ibaresi mevcuttur. Belediyeler, bu ibare içerisinde yer alabilir mi? Bu tanımda da sözkonusu araştırma-geliştirme faaliyet ve projesinin genel bir mahiyette olması gerektiği sonuç çıkmaktadır. Belediyelerin hizmet verdikleri alanın yerel olduğu düşünülürse sözkonusu hükmün ikinci kısmı da belediyeleri kapsamamaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz bu hususun yanında başka bir husus da şudur ki, Kamu İhale Genel Tebliğinin 4.2 nci maddesinde, Kamu İhale Kanununun 3/f bendi kapsamında yapılacak alımlar Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınarak belirlenecek esas ve usullere göre gerçekleştirilmelidir. Yazımızın yukarıdaki kısımlarında, Kamu İhale Kanununun 3/f maddesi kapsamında yapılacak ihalelerle ilgili esasları belirleyen kamu kurum ve kuruluşları arasında belediyeler ya da mahalli İdare-

ler bulunmamaktadır.

Bu durumda belediyelerin Kamu İhale Kanununun 3/f maddesi kapsamında hizmet alımları yapamayacakları şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

8. SONUÇ

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda AR-GE hizmetlerinde bulunan ulusal araştırma-geliştirme kurumlarına bazı ayrıcalıklar tanınması ve bunların yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımlarının istisna ile Kanun dışında tutulması esas olarak üniversiteleri ve ulusal nitelikli araştırma kurumlarını desteklemek mahiyetindedir. Bunun yanında üniversite ve araştırma kurumları olmasalar da kendi finansmanlarıyla tüm kamuya yönelik araştırma ve geliştirme hizmeti yapan bazı kamu kurumlarının da mal ve hizmet alımları Kanunun dışında tutulmuşlardır.

i Kamu İhale Kanununun 3/F Maddesi Kapsamında Yapılacak İhalelerle İlgili Esasları Belirleyen Kamu Kurum ve Kuruluşları

Sıra No	Kurum Adı	Düzenlemenin Adı	Resmi Gazetede Yayımlandığı Tarih ve No.su
1	Millî Eğitim Bakanlığı	Yükseköğretim Kurumları Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	30.12.2003/25332 (Bakanlar Kurulu Kararı)
2	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	15.04.2005/25787 (Bakanlar Kurulu Kararı)
3	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	07.01.2006/26046 (Bakanlar Kurulu Kararı)
4	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	06.09.2008/26989 (Bakanlar Kurulu Kararı)
5	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Ar-Ge Projeleri İhale Yönetmeliği	23.07.2009/27297 (Yönetmelik)
6	Sağlık Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	31.07.2010/27658 (Bakanlar Kurulu Kararı)
7	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar (Kalkınma Bakanlığı kurulduğu için bu esaslar yürürlükten kaldırılmıştır)	30.09.2010/27715 (Bakanlar Kurulu Kararı)
8	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	04.07.2011/27984 (Bakanlar Kurulu Kararı)
9	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Ekli Esaslar	09.09.2012/28406 (Bakanlar Kurulu Kararı)
10	Sosyal Güvenlik Kurumu	Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	07.10.2012/28434 (Bakanlar Kurulu Kararı)
11	Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı	Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	25.11.2012/28478
12	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	17.05.2013/28650
13	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 Üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esasların Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar	10.05.2014/28996 (Bakanlar Kurulu Kararı)
14	İçişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendi kapsamında yapılacak ihalelere ilişkin Karar	05.07.2014/29051 (Bakanlar Kurulu Kararı)
15	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Genel Müdürlüğü	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Genel Müdürlüğü Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	17.01.2015/29239
16	Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Ekli Esaslar	31.05.2015/29372
17	Kalkınma Bakanlığı	1. Kalkınma Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar	05.11.2015/29523 (Bakanlar Kurulu Kararı)
18	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (F) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı	10.01.2016/29589 (Bakanlar Kurulu Kararı)

657 SAYILI KANUNUN 37 VE 64 ÜNCÜ MADDELERİ UYARINCA AYNI ANDA İLAVE BİRKADEME VE BİR ÜST DERECE İLERLEMESİ UYGULANABİLİR Mİ?

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör

1. GİRİŞ

Memurların derece ve kademe ilerlemeleri ile ilgili olarak intibaklarının yapılmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yapılan değişiklik ve yenilikler ile sürekli yeni durumlar ortaya çıkabilmektedir. Hatta uygulamada yıllardır olan bir durum içinde de özellik gerektiren hususların ortaya çıkması uygulayıcıları tereddütlere düşürebilmektedir. Farklı veya yanlış uygulamaların yapılması da kişilerin maddi hak kayıplarına uğramalarına neden olabilmektedir. Memurun intibak uygulaması içinde yer alan kademe ve derece yükselmesinde istisnai bir durum olarak karşımıza çıkan daha önce sicil şartına bağlı olan ancak 2011 yılında yapılan değişiklikle disiplin cezası almama şartına bağlanan ekstra bir kademe veya bir derece yükselmesi uygulamada sürekli yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilen ve eksik uygulamalara yol açabilen bir durumdur. Bu konudaki en tartışmalı hususlardan birisi de halen sekiz yıl disiplin cezası almama şartına bağlı olan ekstra bir kademe ilerlemesi ile ekstra bir derece yükselmesi uygulamasının aynı anda yapılıp yapılamayacağı hususudur.

Bu makalede 657 sayılı Kanun ve Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği ile Devlet Personel Başkanlığı görüşleri çerçevesinde sekiz yıllık disiplin cezası almama şartına bağlı olarak verilen 64 üncü madde uyarınca

bir kademe ilerlemesi ve 37 nci madde uyarınca bir derece ilerlemesi uygulamasının aynı anda yapılıp yapılamayacağı hususundan örneklerle bahsedilecektir.

2. 657 SAYILI KANUNUN 64 ÜNCÜ MADDESİ UYARINCA İLAVE BİR KADEME UYGULANMASI

Uygulamanın değiştiği 2011 yılından önce memurlardan son 6 yıllık sicil notu ortalaması 90 ve daha yukarı olanların aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere ilave bir kademe ilerlemesi uygulanmaktaydı. 6111 sayılı Kanun¹ ile 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinde yapılan değişiklik sonrasında memurlar için sicil uygulamasının kaldırılmasıyla birlikte ilave bir kademe uygulaması disiplin cezası almama şartına bağlanmıştır. Bu kapsamda da 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere ilave bir kademe ilerlemesi uygulanmaktadır.

Ancak ilave bir kademe ilerlemesi uygulamasında son 6 yıllık sicil sisteminin kaldırılması ve son 8 yıl içinde disiplin cezası almama şartının getirilmesi sırasında bir geçiş süreci öngörülmüş ve bu doğrultuda

1 25.02.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

657 sayılı Kanununun geçici 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (C) bendi ile düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme gereğince de öncelikle 25 Şubat 2011 tarihinden önceki son altı yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlardan bir kademe ilerlemesi uygulamasından yararlanmamış olanların eski düzenleme gereğince ilave bir kademe ilerlemesinden yararlandırılması öngörülmüştür. Yeni uygulamanın yürürlüğe girdiği 25 Şubat 2011 tarihi itibarıyla yeni getirilen sekiz yıllık süre, ilk sekiz yıllık dönem için, 25 Şubat 2011 tarihinden önceki;

- a. Son beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **üç yıl**,
- b. Son dört yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **dört yıl**,
- c. Son üç yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **beş yıl**,
- d. Son iki yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **altı yıl**,
- e. Son sicil notu doksan ve daha yukarı olanlar için **yedi yıl**,

olarak uygulanmaktadır.

3. 657 SAYILI KANUNUN 37 NCİ MADDESİ UYARINCA İLAVE BİR ÜST DERECE UYGULANMASI

Memurların ilave bir derece uygulamasının da değiştiği 2011 yılından önce **öğrenim durumları, hizmet sınıfları ve görev unvanları itibarıyla azami yükselebilecekleri derecelerin dördüncü kademesinden aylık almaya hak kazanan** memurlardan son 6 yıllık sicil notu ortalaması 90 ve daha yukarı olanlardan son sicil notu olumlu bulunanların kazanılmış hak aylıkları kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye yükseltilmekteydi.

6111 sayılı Kanununun 2 nci ile 657 sayılı Kanununun 37 nci maddesinde yapılan değişiklik sonrasında memurlar için sicil uygulamasının kaldırılmasıyla birlikte ilave bir derece uygulaması disiplin cezası almama şartına bağlanmıştır. Bu kapsamda da 657 sayılı Kanununun 37 nci maddesi uyarınca **öğrenim durumları, hizmet sınıfları ve görev unvanları itibarıyla azami yükselebilecekleri derecelerin dördüncü kademesinden aylık almaya hak kazanan ve son sekiz yıllık süre içinde herhangi bir disiplin cezası almayanların kazanılmış hak aylıkları kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye yükseltilmektedir.**

Örnek: Lise mezunu olan ve lise mezunlarının azami yükselebileceği derece olan üçüncü derecenin 4 üncü kademesine gelmiş ve son sekiz yıl içinde de disiplin cezası almamış olan bir memur kadro şartı da aranmadan ikinci derecenin birinci kademesine yükseltilmektedir.

Örnek: Lise mezunu olan ve lise mezunlarının azami yükselebileceği derece olan üçüncü derecenin 3 üncü kademesine gelmiş ve son sekiz yıl içinde de disiplin cezası almamış olan bir memur bulunduğu derecenin dördüncü kademesine gelmediğinden ikinci dereceye yükseltilmeyecek ve gelecek yıl da disiplin cezası almaması ve 3 üncü derecenin dördüncü kademesine ulaştıktan sonra ikinci derecenin birinci kademesine yükseltilmektedir.

Ancak, ilave bir derece ilerlemesi uygulamasında da son 6 yıllık sicil sisteminin kaldırılması ve son 8 yıl içinde disiplin cezası almama şartının getirilmesi sırasında bir geçiş süreci öngörülmüş ve bu doğrultuda 657 sayılı Kanununun geçici 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ile düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme gereğince de öncelikle 25 Şubat 2011 tarihinden önceki son altı yıllık sicil notu ortalaması doksan ve

daha yukarı olanlardan ilave bir derece uygulamasından yararlanmamış olanların eski düzenleme gereğince ilave bir dereceden yararlandırılması öngörülmüştür. Yeni uygulamanın yürürlüğe girdiği 25 Şubat 2011 tarihi itibarıyla yeni getirilen sekiz yıllık süre, ilk sekiz yıllık dönem için, 25 Şubat 2011 tarihinden önceki;

- a. Son beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **üç yıl**,
- b. Son dört yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **dört yıl**,
- c. Son üç yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **beş yıl**,
- d. Son iki yıllık sicil notu ortalaması doksan ve daha yukarı olanlar için **altı yıl**,
- e. Son sicil notu doksan ve daha yukarı olanlar için **yedi yıl**,

olarak uygulanmaktadır.

4. İLAVE BİR KADEME VE DERECE UYGULAMASINA İLİŞKİN DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞININ GÖRÜŞÜ

Memurların ilave bir kademe ve ilave bir derece uygulaması ile ilgili 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 37 nci maddesi ile 64 üncü maddesinin dördüncü bendinin uygulanmasına ilişkin yayımladığı 05 Kasım 2013 tarih ve 20587 sayılı görüş yazısında mevzuat hükümlerine ve açıklamalara yer verildikten sonra **6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden sonra göreve başlayan memurlar hakkında;**

- 6111 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında Devlet memuru olarak istihdam edilen personelde her-

hangi bir sicil notu uygulaması söz konusu olmadığından göreve başlamalarını müteakip sekizinci yılını doldurmaları ve herhangi bir disiplin cezası almamaları durumunda bir kademe ilerlemesi uygulanacağı,

- 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin 5 inci bendinde de belirtildiği üzere kademe ilerlemesi başkaca bir işleme gerek kalmaksızın personelin sekiz yılı tamamlaması durumunda, hak kazandığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere uygulanacağı, yani tüm personelin yılbaşında toplu olarak herhangi bir kademe ilerlemesi almasının söz konusu olmadığı,
- 657 sayılı Kanunun 159 uncu maddesinde adaylık süresi sonunda asil memurluğa atananların adaylıkta geçirdikleri süreler, kademe ilerlemelerinde ve derece yükselmelerinde değerlendirileceği hüküm altına alındığından, sekiz yıllık sürenin hesabında adaylıkta geçen sürelerinde dahil edilmesi gerektiği,
- 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin 2 nci bendinde memurun kademe ilerlemesinin yapılabilmesi için bulunduğu kademe en az bir yıl çalışmış olması hüküm altına alındığından, sekiz yıllık hizmet süreleri hesaplanırken Devlet memurlarının fiilen hizmette bulunmadığı aylıksız izin döneminde geçirdikleri süreler kadar sekiz yıllık süreye ilave yapılması gerektiği,
- Kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanuna göre Devlet memuru olarak istihdam edilmekteyken herhangi bir sebeple görevinden ayrılan personelin tekrar Devlet memurluğuna dönmesi halinde, sekiz yılın hesaplanmasında daha önceki görev

sürelerinin de dahil edilmesi gerektiği,

mütalaa edilmiştir.

Ayrıca, **6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce görevde olan Devlet memurları için,**

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 37 nci ve 64 üncü maddelerinde değişiklik yapan 6111 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 25 Şubat 2011 tarihinden önce son altı yıllık sicil notu ortalaması 90 ve üzeri olan personele, 64 üncü maddenin ikinci fıkrasının eski halinin uygulanması gerektiği,
- 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce son bir, iki, üç, dört, beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olan personelin yedi, altı, beş, dört, üç yıllık sürelerinin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren başlatılması gerektiği,
- 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olmayanlar ile sicili bulunmayanların sekiz yıllık sürelerinin başlangıcı, bu Kanunun yürürlük tarihi olduğu,

mütalaa edilmiştir.

Örnek: 6111 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 25 Şubat 2011 tarihinden sonraki bir tarih olan 28 Ekim 2011 tarihinde memuriyete başlayan kişinin herhangi bir sicil notu uygulaması söz konusu olmadığından “adaylık süresi de dahil olmak üzere” görev başladığı tarihi müteakip sekizinci yılını doldurduğu 28 Ekim 2019 yılına kadar aralıksız çalıştığı ve bu sürede de disiplin cezası almadığı varsayıldığında 657 sayılı Kanunun

64 ncü maddesi gereğince ilave bir kademe uygulaması 28 Ekim 2019 tarihinde uygulanacaktır.

Örnek: Memur olarak 01 Aralık 2012 tarihinde çalışmaya başlayan ve 04 Mart 2015 tarihinde istifa eden ve bilahare KPSS ile 04 Haziran 2015 tarihinde uzman olarak yeniden memur atanan bir kişinin ilave bir kademe ilerlemesi için sekiz yıllık süresinin hesaplanmasında önceki çalışmaları da ilave edilerek sekiz yılın tamamlandığı tarihte işlem yapılacaktır.

5. İLAVE BİR KADEME VE ÜST DERECEYE YÜKSELMENİN AYNI ANDA UYGULANIP UYGULANAMAYACAĞI HUSUSU

Memurlara ilave bir kademe uygulaması ile ilaveten üst dereceye yükseltilme uygulaması 657 sayılı Kanunda ayrı maddelerde farklı koşullarla düzenlenmiştir. **İlave bir kademe uygulamasında son sekiz yıl disiplin cezası almama şartı yeterli iken, ilave olarak bir üst dereceye yükseltilme uygulamasında ise son sekiz yıllık disiplin cezası almama şartı yanında öğrenim durumları, hizmet sınıfları ve görev unvanları itibarıyla azami yükselebilecekleri derecelerin dördüncü kademesinden aylık almaya hak kazanmış olma şartı da aranmaktadır.** İki uygulama birbirleriyle karşılaştırıldığında ortak olan süre şartı da dikkate alınarak aynı zamanda uygulama gerekmesi halinde öncelikle 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin uygulanması ve 37 nci madde uygulamasının şartları oluşmuşsa da akabinde hemen değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylece, iki uygulamanın da şartlar uygunsuzsa birbirinden bağımsız olarak aynı anda yapılabileceği ortaya çıkmaktadır. Nitekim, konu ile ilgili Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğlerinde de bu yönde uygulamaya ilişkin çok açık örnekler bulunmaktadır.

Örnek²: Ortaokul mezunu olup, kazanılmış hak aylığı ile emekli keseneğine esas aylığı 5 inci derecenin 4 üncü kademesinde ve şef kadrosunda çalışmakta iken, 1985-1990 yıllarına ait not ortalaması 90 ve daha yukarı olması ve 1990 yılı sicilinin de olumlu bulunması halinde bu memurun kazanılmış hak aylığı ile emekli keseneğine esas aylığı 1/1/1991 tarihinden geçerli olmak üzere, 64 üncü madde uyarınca önce bir kademe ilerletilecek sonra 37 inci madde uygulanarak anılan Kanunun 37 nci maddesindeki esaslara göre 4 üncü derecenin 2 nci kademesine yükseltilecektir.

Örnek³: Lise mezunu olup şef kadrosunda görev yapan ve 1.1.1985 tarihi itibarıyla kazanılmış hak aylığı ve emekli keseneğine esas aylığı 3 üncü derecenin 3 üncü kademesinde bulunan bir personelin, 1979-1984 yıllarına ait sicil notu ortalamasının 90 olması halinde, hakkında 64 üncü madde hükmünün uygulanarak 3 üncü derecenin 4 üncü kademesine ilerletilmesi, 1984 yılı sicil notunun da olumlu olması halinde 37 nci madde hükmünün uygulanarak kazanılmış hak ve emekli keseneğine esas aylığının kadro şartı aranmaksızın bir üst dereceye (2 nci derecenin 1 inci kademesine) yükseltilmesi gerekmektedir.

6. SONUÇ

İlk defa 25 Şubat 2011 tarihinden sonra memuriyete başlayanlar açısından 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi uyarınca disiplin cezası almama şartına bağlı olarak verilen ilave bir kademe ilerlemesi görevde sekiz yılı tamamladıkları tarihten itibaren geçerli olmak üzere uygulanacağından artık eskiden olduğu gibi bu konuda toplu onay alınması gibi bir durumu ortadan kaldıracak ve herkesin yılbaşında toplu olarak ilave bir kademe ilerlemesinden yararlanması gibi bir durum

olmayacaktır. Bu nedenle, özellikle personel özlük birimi uygulayıcılarının kişilerin ilave bir derece uygulamasından yararlanmalarında süreci titizlikle takip etmeleri gerekmektedir. İlave bir kademe uygulamasının gecikmesi halinde kişilerin mağduriyetleri olabileceği gibi özellikle Sosyal Güvenlik Kurumuna sigorta primi/emeklilik keseneği gönderilmesinde gecikmeler olacak, Hizmet Takip Programına (HİTAP) veri girişinde de cezai müeyyide ile karşılaşılabilir.

Devlet Personel Başkanlığının 05 Kasım 2013 tarih ve 20587 sayılı görüş yazısındaki 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce görevde olan memurlar için,

- 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce son bir, iki, üç, dört, beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olan personelin yedi, altı, beş, dört, üç yıllık sürelerinin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren başlatılması gerektiği,

- 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olmayanlar ile sicili bulunmayanların sekiz yıllık sürelerinin başlangıcı, bu Kanunun yürürlük tarihi olduğu,

Hususlarına katılmanın mümkün olmadığını da belirtmeden geçemeyeceğiz. Çünkü bu uygulama ile kişilerin sekiz yıllık sürelerinin hesabında fiilen çalışılan sürelerinin yok sayılması gibi bir anlam ortaya çıkmaktadır. Örneğin, 25 Şubat 2011 tarihinden önce son bir, iki, üç, dört, beş yıllık sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olan personelin yedi, altı, beş, dört, üç yıllık sürelerinin bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren başlatılmasında kişilerin 01 Ocak ile 25 Şubat tarihleri arasındaki süreleri dikkate alınmamış olacak ve terfileri yaklaşık iki ay ertelenmiş olacaktır.

2 Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği, (Seri No: 118)

3 Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği, (Seri No: 139)

Ayrıca, 6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce sicil notu ortalaması doksan ve yukarı olmayanlar ile sicili bulunmayanların sekiz yıllık sürelerinin başlangıcının Kanunun yürürlük tarihi diğer bir deyişle, 25 Şubat 2011 tarihi olduğuna ilişkin uygulamada ise örneğin, 25 Şubat 2010 tarihinden sonra göreve başlamış ve sicili bulunmayan bir memurun geçmiş bir yılını yok sayılması ortaya çıkacaktır. Bu durumda olanların da terfileri bir yıla yakın bir süre geç yapılmış olacaktır.

Bu problemlerin giderilmesi için de;

- *25 Şubat 2011 tarihinden önce son bir, iki, üç, dört, beş yıllık sicil notu*

ortalaması doksan ve yukarı olan personelin yedi, altı, beş, dört, üç yıllık sürelerinin bu Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden itibaren başlatılması yerine sicillerin geçerli olduğu 31 Aralık 2010 tarihinin esas alınması,

- *6111 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihinden önce sicili bulunmayanların sekiz yıllık sürelerinin başlangıcının Kanunun yürürlük tarihi olan 25 Şubat 2011 tarihi yerine ise kişilerin göreve başlama tarihlerinin esas alınması,*

Gerektiği düşünülmektedir.

Taner ERASLAN

Bakırköy Belediyesi
İç Denetçi

İHALE İŞLEMLERİNDE GÖREV ALANLARIN MALİ, İDARİ VE CEZAİ SORUMLULUK RİSKİ

Kamu harcamaları, ekonomi içinde oldukça önemli bir ağırlığa sahiptir. Bu sürece ilişkin kurallar ise gelir getirici işlemler için 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda, harcamaya yönelik işlemler için de 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhaleleri Sözleşme Kanunu kapsamında belirlenmiştir.

Oldukça sık değişiklik yapılan bir mevzuat olmasına karşın, kamu idarelerinde bu alanda yeterli ve yetişmiş personel de bulunmamaktadır. Kamu ihale uzmanı gibi bir kadro oluşturulmasının ve bu işlemlerin daha etkin bir şekilde denetlenmesinin birçok sorunu ortadan kaldıracığını düşünmekteyim.

Diğer taraftan, genel olarak bu işlemlerdeki eksiklik, hata veya usulsüzlüklerin ciddi idari/mali/cezaî sorumluluk doğurduğu bilinmektedir. Ancak, bu sorumlukların neler olduğu, ayrıntılıları ve içtihatları hakkında yeterli bilgi bulunmadığını gözlemlemekteyim.

Bu bilgi eksikliği, risklerin de oldukça kötü yönetilmesine neden olmaktadır. Önemsiz bir konuyu ciddi bir sorun haline getiren personel, oldukça önemli sorunlara yol açacak bir konuda yeterli hassasiyeti göstermemekte ve gerekli kontrol önlemlerini almamaktadır.

Bu yazıda temel olarak ihalelerde dikkat edilmesi gereken hususlara değinilerek, olası riskler üzerinde durulacak ve bu risklere karşı alınabilecek idare/harcama birimi bazlı kontrol önlemleri ile personel açısından neler yapılabileceğine yönelik önerilerimiz üzerinde duracağız.

1. CEZAİ SORUMLULUK RİSKİ

Kamu personeli için en önemli risk alanı soruşturma/kovuşturmaya tabi tutularak, ihale işlemleri dolayısıyla hürriyetini bağlayıcı tutukluluk veya hükümlülük altına girilmesidir. Kamu personelinin en çok korktuğu ve risk düzeyi en yüksek husus da budur.

Bilindiği üzere, Kanunda açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Diğer taraftan, ceza sorumluluğu şahsi olup, kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Bununla birlikte, kanunları bilmemek bir mazeret olarak ileri sürülemeyecektir.

Yukarıda yer verdiğimiz hususlar ceza Kanunlarının temel ilkeleridir ve bu ilkelerin kamu personeli tarafından bilinmesi zorunludur, çünkü bu ilkeler Türk Ceza Kanununda yer almaktadır. Bu çerçevede, ihale suçlarında da cezanın şahsiliği yani cezaya konu fiili bizzat kişinin yapması şarttır. Aşağıda yer vereceğimiz üzere, suç fiillerinin bilinmemesi ise yargılama sırasında önemsenerek bir husus değildir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun, ekonomi, sanayi ve ticaretle ilişkin dokuzuncu bölümünde yer alan iki önemli suç ihaleler açısından temel ceza düzenlemeleridir:

- Madde – 235: İhaleye Fesat Karıştırma
- Madde – 236: Edimin İfasına Fesat Karıştırma
- Madde – 257: Görevi Kötüye Kullanma

Her iki suçta da suçun oluşması için görevlinin menfaat sağlayıp sağlamadığının bir önemi yoktur. Diğer taraftan, ihaleye fesat karıştırma suçunda cebir ve tehdit olması ağırlaştırıcı bir unsur, kamu zararının olmaması ise (cebir tehdit olması durumu hariç) hafifletici bir unsur olarak Kanunda yer almaktadır.

İhaleye fesat karıştırma suçu için bazı fiillerde hileli davranış şartı aranmaktadır.

Suç fiilleri aşağıda sayılmıştır:

“a) Hileli davranışlarla;

1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,

2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,

3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,

4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.

b) Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak.

c) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek.

d) İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.”

Edimin ifasına fesat karıştırma suçunun fiillerinin tamamı için hileli davranış şartı aranmaktadır. Aşağıdaki fiillerin hileli olarak yapılması halinde, edimin ifasına fesat karıştırılmış sayılır:

“a) İhale kararında veya sözleşmede evsafi belirtilen maldan başka bir malın teslim veya kabul edilmesi.

b) İhale kararında veya sözleşmede belirtilen miktardan eksik malın teslim veya kabul edilmesi.

c) Edimin ihale kararında veya sözleşmede belirtilen sürede ifa edilmemesine rağmen, süresinde ifa edilmiş gibi kabul edilmesi.

d) Yapım ihalelerinde eserin veya kullanılan malzemenin şartname veya sözleşmesinde belirlenen şartlara, miktar veya niteliklere uygun olmamasına rağmen kabul edilmesi.

e) Hizmet niteliğindeki edimin, ihale kararında veya sözleşmede belirtilen şartlara göre verilmemesine veya eksik verilmesine rağmen verilmiş gibi kabul edilmesi.”

İhale suçu denilince çoğunlukla akla ihaleye fesat karıştırma suçu gelir. Ancak, edimin ifasına fesat karıştırma suçu da fiilleri açısından bilinmesi gereken ve uygulamada dikkat edilmesi gereken bir suçtur. Şöyle ki, kontrol teşkilatı ile muayene ve kabul komisyon üyelerinin yeterli inceleme yapmaması nedeniyle bu suçun oluşabileceğini düşünmekteyim.

Kamuda genelde komisyon, kurul gibi raporlara masa başında imza atılmaktadır. Bu şekilde ihaleye ilişkin bir komisyonda görevlendirilen personel, süreçte yer alan bir başka görevlinin işi çok iyi bildiğini düşünerek başkasına göre imza attığı gözlemlenen bir gerçekliktir.

Ne yazık ki, teknik şartname incelenerek, teslim edilen mal veya hizmetin veya yapım işinin istenilen özellikleri karşılayıp karşılamadığı etkin denetlenmemektedir.

Bu gibi görevleri yerine getirenlerin elinde teknik şartname bile bulunmadığını gözlemlemekteyim. Basına yansıyan veya Yargıtay içtihatlarına göre emsal olarak değerlendirilebilecek örnek olay veya kararlar aşağıda verilmiştir:

HABER; “...parke taşı ihalesinde, iş tamamlanmamasına rağmen tüm ödemeleri yaptığı ve eksik kalan işi de Büyükşehir Belediye Başkanı olduktan sonra ... kanalıyla tamamlatmaya çalıştığı iddiası ile açılan davada, bilirkişi heyeti yaklaşık 3 milyon liralık kamu zararının oluştuğuna yönelik rapor hazırladı.

Nöbetçi mahkemenin yurt dışı yasağı koyduğu ... için savcılık, ‘Edimin ifasına fesat karıştırmak ve rüşvet almak’ suçlamasıyla 19 yıla kadar hapsini istedi. “

KARAR : Her ne kadar yapılan yargılama sonucunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı KOSGEB kurumunun hizmet alımı niteliğindeki araç kiralama ihalesini kazanarak kurumla sözleşme imzalayan firmanın yetkili müdürü olan sanığın sözleşme ve ihale şartlarına aykırı biçimde kilometre saatleri ile oynanıp 50.000 km’den fazla yol yapmış araçları bu miktarın altında yol yapmış şeklinde göstererek Kuruma teslim ettiği gerekçesiyle edimin ifasına fesat karıştırmak suçundan mahkumiyetine karar verilmişse de; TCK 236. maddesinde edimin ifasına fesat karıştırmak

halleri yasa koyucu tarafından tahdidi olarak sayılmış olup, maddede sayılan seçimsel hareketlerin ya da faillik durumunun genişletilmesinin anılan Kanununun 2. maddesindeki kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edeceğinde bir kuşku bulunmadığı, hizmet niteliğindeki **edimin ifasına fesat** karıştırmamasını düzenleyen TCK 236/2. fıkranın e bendindeki “Hizmet niteliğindeki edimin, ihale kararında veya sözleşmede belirtilen şartlara göre verilmemesine veya eksik verilmesine rağmen verilmiş gibi kabul edilmesi “şeklindeki düzenleme içeriğine göre bu **suçun failinin ancak hizmetin kabulüyle sorumlu görevliler olabileceği**, ilgili kurumda görevli olmayan sanığın eyleminin ise suça konu olayda görevlilerin kandırılarak içeriği itibarıyla sahte araç teslim tutanaklarının düzenlenmesini sağlamak olduğu ve TCK’nın 204/1 ve 43. maddelerine uyan zincirleme biçimde sahtecilik suçunu oluşturacağı gözetilmeksizin yanılıklı hukuki değerlendirmeye edimin ifasına fesat karıştırmak suçundan mahkumiyet hükmü kurulması, bozmayı gerektirmiştir. (5. CEZA DAİRESİ Tck 236 E. 2013/1905 K. 2014/6101 T. 4.6.2014)

KARAR : Büyükşehir Belediyesi Bakım Onarım ve Altyapı Şube Müdürlüğü tarafından yapılan Araç, Gereç ve Personel Taşıma Hizmetlerinde kullanılmak üzere, Araç Kiralama Hizmeti Alımı ihalesini kazanan şirketin yetkilisi olan sanık Erdoğan ve ihale dosyasındaki vekaletname uyarınca şirket adına ihalelere girmeye, sözleşme imzalamaya ve diğer işlemleri yerine getirmeye yetkili kılınan sanık Cüneyt’in, ihale konusu işe ait teknik şartnamede belirlenen niteliklere sahip olmayan araçlara ait ruhsat fotokopilerini gerçeğe aykırı olarak değiştirip katılan kuruma verdikleri iddiasıyla açılan kamu davasında; ihale sürecinin 27.12.2007 tarihinde sözleşmenin imzalanmasıyla sona erdiği, ihale sonucunda imzalanmayan sözleşmede araçların model ve plakalarına yer verilmediği gibi, ihale sürecinde

de bu yönde gerçeğe aykırı bir belge sunulmadığı, sanıklara isnat edilen, sözleşmeyle üstlenilen işin yerine getirilmesi sırasında ihale konusu işe ait teknik şartname ve sözleşmede nitelikleri belirtilen araçlardan başka araçların kullanılması ve bu amaçla araçların ruhsat fotokopilerinde araç modelleri ve plakalarının değiştirilmesi şeklindeki eylemin, TCK 236/2. maddesinde düzenlenen **edimin ifasına fesat karıştırma suçunu** oluşturduğu ve maddede tahdidi olarak sayılan hallerden (e) bendindeki “Hizmet niteliğindeki edimin, ihale kararında veya sözleşmede belirtilen şartlara göre verilmemesine veya eksik verilmesine rağmen verilmiş gibi kabul edilmesi” kapsamında kaldığı, söz konusu suçun özel faillik niteliği taşıyan kimselerce yani **edimin ifası sürecinde görev alan ilgili kamu görevlilerince işlenebileceği**de bir tereddüt bulunmadığının kabulünün gerektiği, bu itibarla 5237 sayılı TCK’nın 40/2. maddesine göre özgü suç niteliğinde olan ve TCK 236/2-e maddesi uyarınca edimin ifası sürecinde görev alan **kamu görevlileri tarafından işlenebilen edimin ifasına fesat karıştırma suçuna iştirak eden diğer kişilerin azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilecekleri** dikkate alınarak, ihaleyle üstlenilen işin görülmesinde kullanılan araçların sözleşme ve teknik şartnameye uygun olup olmadığının tespiti ve denetiminde görevli belediye görevlileri hakkında suç duyurusunda bulunularak, dava açılması halinde bu dosya ile birleştirilmesinden sonra sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken yanlışlığı değerlendirme ile yazılı şekilde beraat kararları verilmesi, bozmayı gerektirmiştir. (5. CEZA DAİRESİ Tck 236 E. 2013/5481 K. 2014/10031 T. 22.10.2014)

KARAR : İddianamede yer alan “Kahta Devlet Hastanesine 150.000 adet çekim karşılığı dijital röntgen sistemi hizmet alımı ihalesinde.....**ihale yetkilisi olarak görev yapan sanıkların; ihale lehine sonuçlanan şirket,**

sözleşmeye aykırı biçimde edimin ifasına geç başladığı halde işe başlama tarihine ilişkin tutanak düzenlemeyip idari şartname uyarınca ceza uygulamadıkları...” şeklindeki isnadın sübutu halinde edimin ifasına fesat karıştırma suçunu oluşturabileceği ve bu suça ilişkin delilleri takdir, tartışma ve davaya bakma görevinin 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 11. maddesi uyarınca Asliye Ceza Mahkemesinin görevi kapsamında bulunması nedeniyle görevsizlik kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden, karar tarihinde faaliyette bulunan Sulh Ceza Mahkemesinde yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hükümler kurulması, bozmayı gerektirmiştir. (5. CEZA DAİRESİ Tck 236 E. 2013/10598 K. 2015/14478 T. 17.9.2015)

KARAR : Büyükşehir Belediye Genel Müdürlüğünde çalışan ve **248 güvenlik görevlisinin 2009-2010 yıllarındaki yazlık giyim alımı işinde görevlendirilen sanıkların; alımı yapılan malzemelerin şartnameye uygunluğunun anlaşılması için laboratuvar muayenesi gerektiği halde salt fiziksel muayene ile yetinerek şartnamede belirtilen özellikte mal alınmamasına neden olduklarının iddia edilmesi karşısında, eylemlerin sübutu halinde TCK’nın 236. maddesinde düzenlenen edimin ifasına fesat karıştırma suçunun oluşabileceği ve bu suça bakma görevinin asliye ceza mahkemesine ait olduğu gözetilmeksizin, görevsizlik kararı verilmesi yerine yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması, bozmayı gerektirmiştir. (Tck 236 E. 2013/1803 K. 2014/7251 T. 1.7.2014)**

KARAR : Mersin gar ve çevresi bakımıyla peron karo yapımı ve Tarsus, Yenice, Zeytinli çevre düzenleme işlerinin maliyet ve kabul komisyonunda görev alan kamu görevlisi sanıklar A, N, H ve M ile söz konusu işin ihalesini alan sanıklar R ve İ’nin **işin nevi ve miktar bakımından keşif ve metrajlardaki**

istenen kriterlere uymamasına rağmen iş tam yapılmış gibi teslim alınması suretiyle edimin ifasına fesat karıştırıldığı iddiasıyla haklarında kamu davası açıldığı ve iddianamede Mersin 9. Asliye Ceza Mahkemesinin 2007/639 Esas sayılı dosyasıyla hukuki ve fiili irtibat nedeniyle birleştirilmesinin talep edildiği, mahkemece bu husus değerlendirilmeden yargılama yapıp beraat hükümleri kurulduğu, Uyap sisteminden yapılan sorgulamada, iddianamede birleştirilmesi talep edilen Mersin 9. Asliye Ceza Mahkemesinin dosyasında 29/11/2007 tarihli iddianameyle sanıklar hakkında aynı eylemlerden bahsedilerek edimin ifasına fesat karıştırma suçundan kamu davası açıldığı, yapılan yargılama sonucu beraatlerine karar verildiği, katılan vekilinin temyizi üzerine Dairemizin ilamıyla hükümlerin eksik soruşturma nedeniyle bozulduğu anlaşılmakla; bahsedilen sanıklar hakkında mükerrer dava olup olmadığı, zincirleme suç hükümlerinin uygulanma durumunun bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi, diğer sanıklar yönünden ise aradaki bağlantı gözetilerek her iki dava dosyasının varsa benzer dosyaların birleştirilerek sanıkların hukuki durumunun belirlenmesi yerine yazılı şekilde beraat kararları verilmesi, bozmayı gerektirmiştir. (Tck 236 edimin ifasına fesat karıştırma suçu E. 2013/9421 K. 2015/12588 T. 16.6.2015)

KARAR; "...Karayolları 15. Bölge Müdürlüğünde 01/04/2008 tarihinde yapılan yol yapım ihalesinden önce ... firması ile... firmasının yetkilileri olan sanıkların aralarında yaptıkları telefon görüşmelerinden ihaleyi ... firmasının kazanmasını temin için tekliflerin ayarlanması konusunda anlaşmaya vardıkları, yapılan anlaşma uyarınca ihaleyi ... firmasının aldığı, sanıkların ihalelerin hangi firma üzerinde kalacağına dair telefon görüşme içerikleriyle uyumlu olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına konu olan 29/04/2008 tarihli ihaleyi Yılmaz Madencilik

firmasının, 02/05/2008 tarihli ihaleyi ise... firmasının kazandığı, iletişim tespit tutanakları içeriğinden sanıkların ihale öncesi aralarında anlaşarak ihaleye katılacak ve kazanacak kişi ya da firmayı belirlediklerinin anlaşıldığı, ihale belgelerine göre ihalede isteklilerin teklif ettiği bedellerin idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyet tutarından daha düşük olduğu, ihaleyi yapan ... 15. Bölge Müdürlüğünün dosya kapsamındaki yazısında kurumlarının zarara uğramadığının bildirildiği, bu durumda sanıkların eylemlerinin sonucu olarak ilgili kamu kurumu açısından açık bir zararın meydana geldiğinden söz edilemeyeceği ve kuşku kaldığı gözetilmeden sanıkların 6459 sayılı Kanunla değişik TCK'nın 235/3-b maddesi yerine aynı Yasanın 235/1. maddesine göre uygulama yapılması neticesinde fazla ceza tayini.

Sanıklar hakkında 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 17/a maddesi yollamasıyla anılan Yasanın 59/1. maddesi uyarınca yasaklama kararına hükmedilmemesi,

Anayasa Mahkemesinin 08/10/2015 tarih ve E. 2014/140; K. 2015/85 sayılı Kararının 24/11/2015 tarih ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olması nedeniyle TCK'nın 53/1. maddesiyle ilgili olarak yeniden değerlendirme yapılmasında zorunluluk bulunması,

Bozmayı gerektirmiş, sanık ..., sanıklar müdafileri ve katılan kurum vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükümlerin 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 5. Ceza Dairesi 2015/10825 E. , 2016/9922 K.

KARAR; "... Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğünün 01/11/2007 tarihli yazısına istinaden ... Ürün alımı için "Olur" alınarak ihale onay belgesinin düzenlendiği, yaklaşık maliyetin tespit edildiği, idari şartnamenin hazır-

landığı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 19. maddesine göre Açık İhale Usulü ile ihaleye çıkıldığı, ihale komisyonunun belirlendiği, 17/12/2007 tarihinde yapılan ihaleye 2 firmanın teklif verdiği, bunlardan ... ilaç ve ilaçlama firmasının teklifi ekinde ihaleye katılım için gerekli belgelerin noksan olduğu gerekçesi ile ihale dışı bırakıldığı, diğer firma olan ... Çevre Sağlığı Danışmanlık Paz. ve Taah. ve Tic. firmasına işin 307.500.00- YTL ihale bedeli üzerinden ihalesine karar verildiği, 07/01/2008 tarihinde sözleşme imzalandığı, 01/11/2007 tarihli başkanlık "olur" una ekli idari şartnamenin başlığında ve metninde ihale komisyonunun görevlendirilmesine ilişkin 20/11/2007 tarih ve 2408 sayılı yazı ile yaklaşık maliyet tespit tutanağında 1000 kg ICON 10 CS ve 1000 kg vectolex WDG ilaç alımının yapılacağı belirtiltiği ancak alım konusunun "Larvasit ürün" olması sebebiyle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 12/2. maddesi, Mal Alımları İhaleleri Yönetmeliğinin 17/2. maddesine göre marka belirtilmesinin yasak olduğu, yine İdari şartnamenin 7.2.2. maddesinin (b) fıkrasında, isteklinin bilançosundaki öz kaynak oranının (Öz kaynaklar/toplam aktif) en az 0,10 olması gerektiğinin belirtildiği, ... firmasının bilançosuna göre öz kaynak toplamı 42.027,37 aktif varlıklar toplamının ise 435.412.36 olduğu, bu rakamlara göre özkaynaklar oranı = $42.027.37/435.412.36 = 0,096$ olarak bulunduğu ... firmasının idari şartnamenin 7.2.2. maddesinin (b) fıkrasına göre ihaleye katılamayacak durumda olmasına rağmen ihale komisyonu tarafından 0,096 rakamının 0,10 şeklinde yuvarlandığı, bu suretle ihale komisyonu başkan ve üyeleri olan ..., ile ihaleyi onaylayan ...'un ICON 10 CS ve Vektolox WDG ibarelerinin ilaç markası olması sebebiyle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 12/2. maddesinde, **şartnamede marka belirtilmesinin yasak olmasına rağmen, markanın şartnamede yer almasını, ayrıca ihaleyi kazanan ... Çevre Sağlığı firmasının öz kaynaklarının toplamının en az 0.10 ol-**

ması gerekirken, bu oranı sağlayamayan ... Çevre Sağlığı firmasının ihaleye katılma şartlarını taşımaması sebebiyle ihale dışı bırakılması gerekirken ihalenin bu firmaya verilmesini sağladıkları anlaşılan olayda; sanıkların eylemlerinin TCK'nın 235/2.a (2) maddesinde tanımlanan ihaleye fesat karıştırma suçunu tüm unsurlarıyla oluşturduğu gözetilmeden mahkumiyetleri yerine yazılı şekilde yanılığlı değerlendirme sonucu beraatlerine hükmedilmesi,

Kanuna aykırı, O yer Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görül-müş olduğundan, hükümlerin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA" 5. Ceza Dairesi 2014/1087 E. , 2016/8505 K.

KARAR; " . XXX istasyon sahasında bulunan istasyon binasının duvar temizliği, iç ve dış cephe bakımı ve onarımı, bozuk rampa düzeyinin betonlanması yapım işlerinin kabul komisyonu üyesi olan kamu görevlisi sanıklar ile ihaleyi alan yüklenici firma sorumlusu sanıkların, ihale konusu işlerde yaklaşık maliyet ölçümlerini yüksek belirleyip işin nevi ve miktar bakımından keşif ve metrajlarda istenen kriterlere uymamasına rağmen tam yapılmış gibi teslim almak suretiyle edimin ifasına fesat karıştırdıkları iddiası ile yapılan yargılamada beraatlerine karar verilmiş ise de; 05/10/2009 tarihli bilirkişi raporunda **yüklenici olan sanıkların yaklaşık maliyetlerden fazla gösterilmiş metrajlar kadar işleri yapmış olmalarına rağmen yapmış gibi fazla metrajlar ve şartnameye göre farklı pozlar göstermek suretiyle fazla hakedişler almak, ölçüm ve kabul komisyonlarında görev alan sanıkların ise teslim aldıkları işlerin ölçümlerini, metrajlarının kontrol ve incelemelerini yapmayarak yüklenici firmalara fazla ödemeler yapılmasına sebebiyet vermek şeklinde gerçekleşen eylemlerinde atılı suçun yasal ve maddi unsurlarının oluştuğu-**

nun belirtilmesi ve sanıkların ihale konusu işin teslimine yönelik işlemlerin ölçüm yapılmadan gerçekleştirildiğine dair ikrarları karşısında; kamu görevlisi olan sanıkların zincirleme edimin ifasına fesat karıştırma suçundan, TCK'nın 236/2-d maddesi uyarınca, yüklenici sanıkların ise TCK'nın 40/2. maddesi gereğince bu suça iştirak etmekten dolayı ayrı ayrı mahkumiyetlerine karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi,

Kanuna aykırı, katılanlar vekillerinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmemiş olduğundan, hükümlerin 5320 sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA," 5. Ceza Dairesi 2014/4483 E. , 2016/8146 K.

KARAR;"... İl Özel İdaresi ile yüklenici firma arasında imzalanan sözleşme ile okul inşaatı yapım işinde, söz konusu inşaatla ilgili projenin inceleme ve onayı aşamasında ... Müdürlüğü müdür yardımcısı sanık ..., proje şube müdürü sanık ... ve inşaat mühendisi sanık ... ile projenin inşaat sahasına uygulanması hususunda görev alan kontrol şefi sanık ..., kontrol amiri sanık ... ve kontrol mühendisi sanık ...'nin sözleşmeye aykırı olarak istinat duvarı yükseklik standartlarının üstünde yapılan duvar ile üzerine inşa edilen bahçe duvarını ve korkuluğun proje onayını yaptıkları, fen ve sanat kurallarına uyulmayan ve biriken suların drenajına uygun vasıfta dolgu malzemesi kullanılmayan istinat duvarının yağmur sularına dayanamayıp yıkılması sebebiyle sanıklar hakkında projeyi onayladıkları, hatalı projeyi sahaya uyguladıkları, geçici ve kesin kabul işlemlerinde hatalı davrandıkları gerekçesiyle ihmali davranışla görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri iddiasıyla kamu davası açılmış ise de, sanıkların üzerlerine atılı eylemlerinin sübutu halinde edimin ifasına fesat karıştırma suçunu oluşturabileceği, delillerin takdir ve tartışmasının, davaya bakmanın 5235 sayılı

Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 11. maddesi uyarınca Asliye Ceza Mahkemesinin görevi kapsamında bulunduğu ve hüküm tarihinde faaliyette bulunan ... 3. Sulh Ceza Mahkemesince görevsizlik kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden yargılamaya devam edilmesi ve UYAP sistemi üzerinden yapılan incelemeden yükleniciler hakkında aynı eylemden dolayı ... 8. Asliye Ceza Mahkemesinin 2012/53 Esas sayılı dosyası üzerinden edimin ifasına fesat karıştırma suçundan yargılamanın yapıldığı ve dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderildiğinin anlaşılması karşısında, anılan bu dosya ile arasında suçun sübutunun ve vasfının değerlendirilmesi bakımından CMK'nın 8/1. maddesinde yer aldığı şekilde hukuki ve fiili bağlantı bulunması nedeniyle akıbetinin araştırılması, hüküm kurulan dosyanın sonucunun beklenilmesi, bozularak derdest hale gelmesi durumunda birleştirilmesi, onanarak kesinleşmesi veya birleştirme olanağının kalmaması halinde ise asılları veya onaylı örnekleri bu dosya arasına konularak birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden eksik araştırma ile yazılı şekilde beraat hükümleri kurulması,5. Ceza Dairesi 2014/7247 E. , 2016/9302 K.

KARAR; "Sanık ...'in ... Sanayinin şirket ortağı olduğu, sanık ...'nın şirket çalışanı ve aynı zamanda harici ortağı olduğu, sanıklar ... ve ...'in ... ile yaptıkları 25.10.2011 tarihli ve 2011/56 numaralı sözleşme gereği ... İstasyonunda beton traverslerin kırılması işini yaptıkları, ancak ihale şartnamesine aykırı olarak istasyonda çalışan ... görevlisi olan sanık ... ile anlaşarak kırılan beton traverslerin içerisinde bulunan ve sözleşmeye göre ... ye teslim etmeleri gereken demir çubukları teslim etmeyecek diğer sanık ...'in kullanımındaki... plakalı kamyon ile bir çok kez naklettikleri, en son suç tarihi olan 25.05.2012 tarihinde bu demirleri

yine aynı kamyon ile Uşak İline götürdükleri, yapılan ihbar üzerine kamyon kasasında **ihale şartlarına uygun olmayan 3.380 kg demir çubuk bulunduğunun anlaşılması** karşısında sanıkların TCK'nın 37 maddesi bağlamında iştirak halinde gerçekleşen eylemlerinin TCK'nın 236/1, 2-a, b maddelerinde yaptırım altına alınmış edimin ifasına fesat karıştırma suçunu oluşturduğunun gözetilmemiş olması,"¹³. Ceza Dairesi 2015/10969 E., 2016/15464 K.

Yargı kararlarından da anlaşılacağı üzere, ihaleye fesat karıştırma veya edimin ifasına fesat karıştırma suçu için Türk Ceza Kanununda belirtilen fiillerin gerçekleşmesi gerekmektedir.

İhale işlemlerinde karşılaşılabilecek risklerden biri de Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçudur:

"Görevi kötüye kullanma

Madde 257- (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Yukarıda belirtilen Kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere, suçun oluşması için kamu zararı, kişi mağduriyeti veya haksız menfaatin sağlanması şarttır. Aşağıdaki yargı kararı da buna emsal olmaktadır:

"...üst yapı işlerinde sadece A..İnşaat-tan teklif alındığının belirtildiği, anılan Kanununun 22/son maddesinde öngörülen ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasa fiyat araştırması yapılması usulüne uyulmadığının anlaşılması karşısında 5237 sayılı TCK'nın 257/1. maddesinde belirtilen kişisel mağduriyet, kamu zararı veya kişilere haksız menfaat sağlama şeklindeki objektif cezalandırma şartları üzerinde durularak eylemlerin görevi kötüye kullanma suçunu oluşturup oluşturmayacağına tartışılması gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ve yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,¹

Bu noktada doğrudan temin yöntemiyle alımlardaki cezai sorumluluk da ayrı bir tartışma konusudur. Doğrudan temin bir ihale usulü olmaktan çıkarıldığından, bu işlemlerde ihaleye fesat karıştırma suçundan bahsedilememektedir:

"...4734 sayılı KİK'nun 18. maddesinde idarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde uygulanacak usullerin, açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve pazarlık usulü olarak sayıldığı, 15/08/2003 tarih ve 4964/12 sayılı Kanunla iptal edilerek madde metninden çıkartılan aynı Yasa'nın 22/d maddesinde düzenlenen **doğrudan temin yönteminin bir ihale usulü olmadığı ve ihaleye fesat karıştırma suçuna konu olamayacağı** ve Dairemizce de kabul gören Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 07/02/2006 tarih ve 2005/11-119 E. 2006/15 sayılı Kararı uyarınca; önceden alınan hizmet için sonradan şeklen yapılan ihalenin hukuka aykırılığı ve ortada gerçek bir ihalenin bulunmaması nedeniyle ihaleye fesat karıştırma suçunun oluşmayacağı anlaşıldığından tebliğnamedeki düşünceye iştirak edilmemiştir.

Bilirkişi ve ön inceleme raporlarına, tanık anlatımına, hizmet alımına ilişkin belgelere ve

¹ 5. Ceza Dairesi 2012/13725 E. , 2014/1372 K.

dosya kapsamına göre, suç tarihinde... Belediyeinde harcama yetkilisi ve komisyon üyesi olarak görev yapan sanıkların, kuruma önceden alınan yol projesi, kesit ve kübaj hizmetleri yapılması işi için sonradan doğrudan temin yöntemiyle alıma ilişkin evrak düzenleyerek fiili durumu hukukileştirmeye çalıştıkları, düzenlenen belgelerin içeriği nazara alındığında mevcut eylemlerinde sahtecilik suçunda aranması gereken iğfal kabiliyeti bulunmadığından sabit olan fiillerinin görevlerinin gereklerine aykırı hareket ederek yükleniciye yarar sağlamak suretiyle görevi kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilerek mahkumiyetleri yerine, dosya kapsamına ve oluşa uygun düşmeyen yanılıgılı gerekçelerle yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi,

Kanuna aykırı, O yer Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükümlerin 5320 sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA²

Doğrudan temin yönteminin ihale usulü olmaktan çıkarılması ve suç ve cezaların kanuniliği ileli nedeniyle, kanuna aykırı doğrudan temin uygulamalarında ihaleye fesat karıştırma suçunun oluşmayacağı, fakat kamu görevlileri yönünden görevi kötüye kullanma suçunun oluşacağı kabul edilmektedir³. Yine olayın özelliğine göre, zimmet ve rüşvet suçlarının da oluşması mümkündür. Doğrudan temin yolu ile alım gerçekleştirilen kişiler yönünden ise iştirak hükümleri çerçevesinde cezai sorumluluk doğabilmektedir:

“Sanıkların benzer iş niteliğinde olan ve aynı tarihlerde yapılan işleri 4734 sayılı Kanununun 5. maddesine aykırı olarak eşik değerlerin altında kalması amacıyla kısımlara bölerek doğrudan temin yoluyla alım yöntemini

kullanarak; başka isteklilerin kolaylıkla bulunabileceği Konya gibi büyük bir ilde sanık M. I.”ın kayınbiraderine yaptırdıkları, bu suretle Kamu İhale Kanununun temel ilkelerine aykırı davranarak anılan kişiye menfaat sağladıkları ve doğrudan temin usulünün bir ihale usulü olmaması da nazara alındığında görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri subuta erdiği halde yasal ve yeterli olmayan gerekçelerle yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi,

Kanuna aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükmün 5320 sayılı Kanununun 8/1. maddesi gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA⁴”

Diğer taraftan, gerek 4734 sayılı Kanun gerekse de 4735 sayılı Kanunda görevlilerin ceza sorumluluğuna ilişkin düzenlemeye gidilmiştir:

Yukarıda yer verilen kanun hükümleri incelendiğinde kamu görevlilerinin, Kamu İhale Kanununun başta temel ilkeleri olmak üzere, yasak fiil ve davranışların neler olduğunu, görevinin çerçevesini çok iyi bilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

2. MALİ SORUMLULUK RİSKİ

Mali sorumluluk açısından olaya bakıldığında, kamu zararının tanımlanması gerektiği ortadadır. Kamu zararı ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71 inci maddesinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

“Madde 71- (Değişik birinci fıkrası: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.”

2 YARGITAY 5. Ceza Dairesi Esas: 2014/1486 Karar: 2016/3148

3 Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 18.12.2015 tarih ve 2013/10337 E. , 2015/17539 K. Sayılı kararı. Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 10.11.2015 tarih ve 2013/13449 E. , 2015/16093 K. Sayılı kararı.

4 5. Ceza Dairesi 2012/16142 E. , 2014/3361 K.

4734 sayılı Kanun 60.madde Görevlilerin Ceza Sorumluluğu	4734 sayılı Kanun 28.madde Görevlilerin Ceza Sorumluluğu
<ul style="list-style-type: none"> İhale yetkilisi ile ihale komisyonlarının başkan ve üyeleri ile ihale işlemlerinden sözleşme yapılmasına kadar ihale sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin; 17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bulduklarının, görevlerini kanuni gereklerle uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturması da yapılır ve hükümlenacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler. Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarıncı herhangi bir ceza verilmiş olanlar, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarıncı bu Kanunun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamaz ve görev alamazlar. 5 inci maddede belirtilen ilkelere ve 62 nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır. 	<ul style="list-style-type: none"> Muayene ve kabul komisyonlarının başkan ve üyeleri, yapı denetim görevlileri ve ihtiyacın karşılanma sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin, görevlerini kanuni gereklerle uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturulması da yapılır ve hükümlenacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler. Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarıncı herhangi bir ceza verilmiş olanlar, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarıncı bu Kanunun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamaz ve görev alamazlar.

Diğer taraftan Anılan Kanunun yukarıda yer verilen maddesinde, kamu zararından bahsedebilmek için bazı unsurların gerçekleşmesi gerektiği belirtilmektedir. Buna göre;

“Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yapılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Esas alınır.”

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden şunu anlamak gerekiyor;

- Kamu zararına, kamu görevlileri tarafından sebep olunabilir,*

- Kamu zararından bahsedebilmek için kamu kaynağında artışa engel ya da ekilmeye neden olunması gerekmektedir,*

- Kamu görevlisinin kusuru olması şarttır,*

- Kanunda sayılan bir sonucun ortaya çıkması gerekmektedir.*

İhale işlemlerinde kamu zararından bahsedebilmek için yukarıda sayılan unsurlardan birinin gerçekleşmesi şarttır. Örneğin;

“... Tur San. ve Tic. Ltd. Şti. yükleniminde bulunan ... hizmet alımı işine ait idari şartnamenin 25.5. maddesine kısa vadeli sigorta kolları prim oranı %2,5 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte **hakedişe ekli SGK tahakkuk fişinde söz konusu prim oranı %1,5 olarak tahakkuk ettirilmiştir. %2,5 yerine % 1,5 üzerinden eksik ödemesine rağmen hakediş ödemeleri yükleniciye tam yapılmıştır.**

Kamu zararı tutarı tahsil edilmiş ve dairece de ilişilecek bir husus kalmadığı yönünde karar verilmiştir. **İhale dokümanında açıkça belirtilen bir hükme aykırı bir işlemin yerine getirildiği** anlaşıldığından Başsavcılığın kamu zararının oluşmadığı yönündeki iddiasının yerinde değildir. Öte yandan böyle bir uygulamanın mevzuata uygun olduğunu ifade etmek ayrıca ihaledeki rekabet şartlarını zedeleyici bir sonucu da beraberinde getirecektir.”⁵

Açıklanan nedenlerle, Başsavcılık temyiz talebinin reddi ile 8 sayılı ilam 4 üncü maddesiyle verilen hükmün TASDİKİNE, Oyçokluğu ile;

Sayıştay Başkanlığının verdiği bir Temyiz Kurulu Kararı ile harcama yetkilisinin mali sorumluluğu için kamu zararı ile görevlinin kusuru arasında illiyet bağının kurulmasının zorunlu olduğu sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla, harcama yetkilisinin sorumluluğunun kusura dayalı olduğunu, mali sorumluluğun tespitinde illiyet bağının ortaya konulmasının gerektiği belirtilmiştir.

Kararda yer alan önemli tespitler aşağıda yer verilmiştir:

“...*Bu çerçevede, kamu zararından ve mali sorumluluktan bahsedilebilmesi için her somut olayda, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata*

ta aykırı karar, işlem veya eylemin bulunması; mevzuata aykırı karar, işlem veya eylem sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması ve kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması durumu ile mevzuata aykırı karar, işlem veya eylem arasında bir illiyet bağının olması şartlarının birlikte aranması gerekmektedir. Zira, 1050 sayılı Kanuna hakim olan kusursuz yani objektif sorumluluk ilkesinin yerine 5018 sayılı Kanunla kusur sorumluluğu ilkesi getirilmiştir.

Temel ilke olarak kusur sorumluluğunu esas alan 5018 sayılı Kanun uyarınca kamu görevlilerinin mali karar, işlem veya eylemleri sonucu oluşan kamu zararından sorumlu olduklarına hükmedilebilmesi için **manevi unsur olarak kasıt, kusur veya en azından bir ihmalin varlığı gerekmektedir.**

“...Açıklanan nedenlerle; bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata aykırı harcama talimatı olmayan, hatalı işleme yönelik bir evrak düzenlemeyen, ödeme emri belgesi üzerinde kontrol işlemi yapma görevi bulunmayan, böyle bir görevi bulunsan bile, hatalı imalatı ödeme emri belgesi ve eki belgelerden tespit etme imkanı bulunmayan harcama yetkilisinin sorumlu tutulması mümkün değildir.

Söz konusu iş ile ilgili olarak, sadece imalatı yerinde incelemelerine rağmen işin sözleşme ve şartnamesine uygun ve eksiksiz olarak tamamlandığı yönünde belge düzenleyen kontrol görevlileri ve geçici/kesin kabul heyeti üyelerinin sorumluluğundan söz edilebilir.” Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı: Tutanak Tarihi : 17.02.2015

3. İDARİ SORUMLULUK RİSKİ

İdari sorumluluk ise disiplin soruşturması ve disiplin cezası verilmesi olarak kendini gösterebilmektedir.

Örneğin, ihale komisyonu üyeliğinin kabul edilmesi, uygun bir şekilde veya zamanında yerine getirilmemesi, derecesine göre uyarma, kınama veya aylıktan kesme cezası ile tecziye edilmesine neden olabilecektir.

5 Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı, Dosya No 39846 Tutanak No 42497 Tutanak Tarihi 21.12.2016

Diğer taraftan, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Temel ilkeler” başlıklı 5 inci maddesinde “*Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.*” hükmü bulunmaktadır.

Görülebileceği üzere kanun koyucu kamu idarelerine satın alma modellerinden ilk olarak açık ihaleyi kullanın demektedir. Bunun temel nedeni ise açık ihale usulünde rekabet ilkesinin en uygun şekilde uygulanmasının mümkün olmasıdır. Şüphesiz ki birkaç firmadan teklif alınarak gerçekleştirilen doğrudan temin yöntemiyle alımda bu ilkenin uygulanabilirliği beklenemez.

Ayrıca, Kanun koyucu aynı Kanunun 60 ncı maddesinde “Temel ilkelere” hareket eden kamu görevlilerinin karşılaştıkları yaptırımları da hukuki zemine kavuşturmuştur.

Ancak, bazen satın alma birimleri ihtiyaçların ivediliği, sorunların hemen çözülmesi, nasıl olsa bir şey olmaz gibi veya başka sebeplerle bu madde hükmüne aykırı olarak ihale usulleri ile gerçekleştirilmesi gereken satın alımlarını doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirmekte olup Sayıştay denetim raporlarında bu hususa yönelik tespitler de bulunmaktadır.

Hukuka aykırı gerçekleşen bu satın alımlar çoğu zaman sorun oluşturmamakla beraber, bir sebeple soruşturma söz konusu olduğunda kanuna aykırı hareket eden kamu görevlileri hakkında önemli disiplin cezaları verilebilmektedir. Geçtiğimiz günlerde Danıştay tarafından verilmiş bulunan bir kararın uygulayıcılar tarafından bilinmesinde fayda görmekteyiz.

Bir hastanede gerçekleşen bir olayda ihale yöntemleri ile gerçekleştirilmesi gereken bir satın alma işlemi doğrudan temin ile gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen soruşturma sonucunda ihale yetkilisine 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun disiplin hükümlerinin yer al-

dığı 125 inci maddesindeki C/a bendindeki kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak fiiline girdiği gerekçesiyle 1/15 oranında aylıktan kesme cezası verilmiştir.

İhale yetkilisi bu işlemi verilen cezanın ağır bir ceza olduğu ve satın alınan doğru- dan temin ile gerçekleştirilmesinde kastının olmadığı gerekçesiyle idari yargı yerine taşımıştır. Danıştay kararının önemli bölümü aşağıda verilmiştir:

Uyuşmazlık konusu olayda;

*“... Devlet Hastanesi’ni temsilen başhekim olan davacı ve hastane müdürü ile ... Bilgisayar Sis. Ltd. Şti. arasında 17.09.2007 tarihinde imzalanan “Hasta Tanıma Sistemi, Hasta Tanıtım Kart Hizmetleri Sözleşmesi”nde 2,00 TL fiyat üzerinden 35.000 kart satılmasının amaçlandığı, firmanın tüm gelirini satılacak hasta tanıtm kartından sağlayacağı, kartların satımı sona erdiğinde sistemin hastaneye devredileceği ve bundan sonra sağlanan gelirin hastaneye döner sermaye olarak kaydedileceğinin hüküm altına alındığı ve bahsi geçen devir işleminin de 08.07.2009 tarihinde gerçekleştirildiği, ancak anılan hastanede hizmet alım sözleşmesi uyarınca kurulan hasta tanıma sisteminin Kamu İhale Kanunu hükümleri uyarınca ve ihale yoluyla gerçekleştirilmesinin gerektiği, uyuşmazlık konusu olayda ise **davacının anılan mevzuat hükümlerine uymayarak bahse konu hizmet alım işini doğrudan ilgili firmaya tevdi ettiği, hal böyle iken mevzuat hükümlerine uyulmadan yapılan söz konusu hizmet alımı işinde davacının kusurla hareket ettiğinin kabul edilemeyeceği gibi davacının hizmet alımında uygulanacak olan mevzuat hükümlerini bilmediğinden de söz edilemeyeceği, davacı hakkında ileri sürülen eylemin ancak kasıt ile gerçekleştirilebilecek bir eylem olduğu, eylemin kusur ile işlenmesine hukuki imkan bulunmadığı sonuç ve kanaatine varıldığın-***

dan davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/C-a maddesi uyarınca 1/15 oranında aylıktan kesme cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.⁶

denilmek suretiyle söz konusu fiilin kasıtlı işlendiği, bunun en önemli delilinin de ihale yetkilisince mevzuatın bilinmeyeceği sebebinin geçersiz olduğu gerekçesiyle idare tarafından aylıktan kesme cezasının verilmesinin hukuka uygun olduğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

Karar gayet açık ve net;

İhale usulü ile gerçekleştirilmesi gereken bir alımın doğrudan temin ile gerçekleştirilmesi durumunda satın alma sürecinde görev yapan özellikle satın almaya karar verenler aylıktan kesme cezası ile karşı karşıya kalabilirler.⁷

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamu görevlilerinin, üstlenmekten en çok korktuğu alanların başında gelir, ihale işlemleri. Eğer riskler bilinmezse önlemler de yetersiz veya eksik kalabilir.

Bu çerçevede ihale işlemlerine yönelik aşağıdaki önerilerimiz bulunmaktadır:

- İdarenin tümünde uygulanmak üzere güncel, ayrıntılı ve **süreç bazlı** ihale kontrol listesi hazırlanmalıdır, bu form belli aşamalarda imzaya sunulacak, uygulanması sağlanmalıdır,
- Ön mali kontrol etkin çalıştırılmalı, ön mali kontrole tabi işlemler risk esaslı belirlenmelidir,
- Hizmet içi eğitim faaliyetleri vaka/olay incelemesine dayanmalı, uygulamadaki sorunlara yönelik eğitim çalışmaları sürekli ve düzenli verilmelidir,
- Özellikle ihale komisyonu, muayene

ve kabul komisyonu gibi yapılarda görev alan personelinin, ön hazırlık yapması, rol aldığı görevle ilgili her hangi bir çalışma öncesinde araştırma yaparak hazırlık yapılması sağlanmalıdır,

- İdare görevlilerine, *Kamu İhale Kurumu uyuşmazlık kararları gibi içtihat, emsal karar veya örnek olay araştırma becerisi kazandırılmalıdır,*
- İhale mevzuatı değişiklikleri takip edilmeli ve değişikliklerin anında bildirilmesine yönelik yönetim bilgi sistemi geliştirilmelidir, buna yönelik çevrimiçi yazılım satın alınması sağlanmalıdır,
- İhale süreçlerinde görev alanların tam ve zamanında kontrol görevlerini yapabilmelerinin şartları sağlanmalıdır, örneğin, ihale işlem dosyasının ihale komisyon üyelerine zamanında, eksiksiz verilmesi (yaklaşık maliyet gizli diye verilmesinden kaçınılmalıdır), kontrol teşkilatı gibi kabul, teslim görevlilerine teknik şartnamenin verilerek, işlemlerinin buna göre yapılacağını bildirilmesi sağlanmalıdır,
- • Kurum içi standartlaşmayı sağlayacak iç genelge gibi uyarıcı ve bilgilendirici çalışmalar yapılmalı, kurum içinde özellikle doğrudan temin uygulamasında kullanılacak standart formlar, süreçleri konusunda tüm harcama birimlerinin aynı yönde hareket etmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

www.yargitay.gov.tr

www.malihakem.com

www.kik.gov.tr

www.sayistay.gov.tr

6 Danıştay 12. Dairesi Esas No: 2011/4921 Karar No: 2015/2943 kararı

7 https://www.malihakem.com/analizler/ihale-usulu-ile-gercekleştirilmesi-gereken-bir-alimin-dogrudan-temin-ile-gercekleştirilmesi-disiplin-sucunu-mu-gerektirir_an253.html

KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA GÖREVDE YÜKSELME VE UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ ESASLARINA DAİR GENEL YÖNETMELİKTE YAPILAN SON DEĞİŞİKLİKLER

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş
Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik ile ilgili olarak, **22.10.2016 tarihinden geçerli olmak üzere** oldukça önemli değişiklikler gerçekleştirilmiş olup, söz konusu değişikliklere aşağıda yer verilmiştir.

2. 22.10.2016 TARİHLİ YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİ

Bilindiği üzere, 2013 yılında yapılan değişiklik sonucunda, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmeliğin¹ 4 üncü maddesiyle, aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesi değiştirilmiş ve madde metninde **“Şube müdürü, müdür ve bunlarla aynı düzeydeki görevlere görevde yükselme suretiyle atanacakların yazılı ve sözlü sınavda; diğer görevlere görevde yükselme suretiyle atanacak personelin ise yazılı sınavda başarılı olmaları gerekir.”** denilerek, şube müdürü, müdür ve bunlarla aynı düzeydeki görevlere atanacaklar için yazılı sınava ilaveten sözlü sınav getirilmiştir.

22.10.2016 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte, görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi tüm unvanlar için sözlü

sınav getirilmiştir. Şöyle ki; Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmeliğin² 2 nci maddesiyle aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yer alan **“Şube müdürü, müdür ve bunlarla aynı düzeydeki görevlere görevde yükselme suretiyle atanacakların yazılı ve sözlü sınavda; diğer görevlerde görevde yükselme suretiyle atanacak personelin ise yazılı sınavda başarılı olmaları gerekir.”** yolundaki hüküm değiştirilmiş ve söz konusu hüküm **“Görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacakların yazılı ve sözlü sınavda başarılı olmaları gerekir.”** şeklini almıştır. Böylelikle, sadece şube müdürü, müdür ve bunlarla aynı düzeydeki diğer kadrolara yapılacak atamalarda değil, görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle yapılacak atamaların hepsinde hem yazılı hem de sözlü sınav uygulaması hayata geçirilmiştir. Dolayısıyla, görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacak memurların, hem yazılı hem de sözlü sınavda başarılı olmaları gerekmektedir.

Ayrıca, son değişikliklerde yer alan önemli hususlardan biri de, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin 12 nci maddesinde, **“... Yazılı sınavda**

1 31.08.2013 tarih ve 28751 sayılı Resmi Gazete.

2 22.10.2016 tarih ve 29865 sayılı Resmi Gazete.

en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.” hükmünde geçen yetmiş ibaresi, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesiyle **altmış** olarak değiştirilmiş olup, artık görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacak memurların yazılı sınavda başarı olmaları için en az altmış puan almaları gerekmektedir.

Bununla birlikte, adı geçen Yönetmeliğin “Sözlü sınav” başlıklı 12/A maddesinin son cümlesindeki “Sözlü sınavda yüz üzerinden *en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.*” ifadesinde bir değişiklik yapılmadığından, bundan böyle görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacak memurların yazılı sınavda en az altmış puan almalarının yanı sıra sözlü sınavda da (yazılı sınavda en yüksek puan alan adaydan başlamak üzere ilan edilen kadro veya pozisyon sayısının beş katına kadar olan aday sıralamasında bulunmak kaydıyla) en az yetmiş puan almaları halinde başarı sağlamış olacaklardır.

Öte yandan, 22.10.2016 tarihinde yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmeliğin geçici 11 inci maddesinde, “*Bu maddenin yayımı tarihinden önce yazılı sınavları yapılmış ve sınav sonuçları açıklanmış olan görevde yükselme veya unvan değişikliğine ilişkin işlemler, yazılı sınavın yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilir.*” hükmü yer aldığından, 22.10.2016 tarihinden önce yazılı sınavları yapılmış ve sınav sonuçları açıklanmış olanların haricindeki

görevde yükselme veya unvan değişikliği sınavlarında 22.10.2016 tarihinde yürürlüğe giren yeni mevzuat hükümleri dahilinde yapılması gerekmektedir.

3. SONUÇ

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğinde **2013 yılında yapılan değişiklik ile şube müdürü, müdür ve bunlarla aynı düzeydeki görevlere yapılacak atamalarda sözlü sınav getirilmişti.** Söz konusu **22.10.2016 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte, görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi tüm unvanlar için sözlü sınav getirilmiş ve görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacak memurların yazılı sınavda başarı olmaları için gereken en az yetmiş puan ibaresi en az altmış puan olarak değiştirilmiştir.** Bunun üzerine, yapılacak görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacak memurların, **hem en az altmış puan olarak yazılı sınavda hem de yetmiş puan olarak sözlü sınavda başarı göstermesi gerekmektedir.**

KAYNAKÇA

- 31.08.2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

- 22.10.2016 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

DİSİPLİN CEZALARI GERİ ALINABİLİR Mİ?

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

Disiplin cezaları ile ilgili Danıştay kararlarının pek çoğunda, bu cezaların kesin olduğu ve geri alınmalarının mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Bu çalışmamızda disiplin cezalarının geri alınıp alınamayacağını Danıştay kararları ve doktrindeki görüşler doğrultusunda inceleyeceğiz.

2. DİSİPLİN CEZALARININ KESİNLİĞİ NASIL ANLAŞILMALIDIR?

Disiplin cezaları, kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında kamu hizmetlerinin yürütülmesi ve kamu yararının devamlılığının sağlanması amacıyla yasal olarak düzenlenmiş yaptırımlardır. Kamu hizmetlerini yürüten kamu görevlilerinin görev anlayışları, yetki ve sorumlulukları kamu hizmeti ve hizmet gerekleri ile sınırlandırılmış, bu sınırlar dışına çıkanların ise disiplin cezaları ile cezalandırıldıkları görülmüştür.¹

İdari işlemin sona erme sebepleri arasında kabul edilen idari işlemin geri alınması, hukuka aykırı bir idari işlemin bir başka idari işlem ile yapıldığı andan itibaren hukuki âlemden silinmesidir.²

Hukuka aykırılığı tespit edilmiş bir idari işlemin geri alınması, hem bir zorunluluk

hem de hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak kabul edilmelidir.³

Disiplin cezaları da birer idari işlem oldukları için idare tarafından bir geri alma işlemi ile ortadan kaldırılabilmir?

Disiplin cezalarının diğer idari işlemlerden bazı farklılıkları bulunduğu ve disiplin cezasının, cezayı veren idari makam için de bağlayıcı ve kesin nitelikte olduğu, işlem tesis edildikten sonra artık o işleme karşı idari makamlar tarafından yapılabilecek herhangi bir şey olmadığı ileri sürülmektedir.⁴

Danıştay da konu ile ilgili hemen hemen tüm kararlarında disiplin cezalarının geri alınmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu durum bir Danıştay kararında şöyle ifade edilmiştir;

“Kamu hizmetinin belli bir düzen içerisinde yürütülmesi için gerekli önlemlerden olan disiplin cezası, niteliği gereği öteki idari işlemlerden farklıdır. Disiplin cezası vermeye yetkili organlar, bu organların oluşumu, çalışma usulü, karar oluşturulması, bu kararlara itiraz ve bütün bu sürecin her aşaması için öngörülen süre koşulları ile disiplin cezası işlemi sıkı şekil şartına bağlı olarak uygula-

3 (Dan.1.D., 30.05.2003, E.2003/71, K.2003/69,

4 (KARAVELİOĞLU Celal, Açıklamalı ve Son İçtihatlarla İdari Yargılama Usulü Kanunu, Karaveliöğlü Hukuk Yayınevi, 2006, Ankara, s.641.)

1 AYM, 20.10.2011, E.2010/28, K.2011/139

2 GÜNDAY Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002, s.170

nabilmektedir. Bu özellik, disiplin cezasının yeni bir idari işlemle ortadan kaldırılmasına engeldir. Ceza ancak bir yargı kararı yahut yasama tasarrufu ile iptal edilebilir veya disiplin cezasının ağırlığına göre, belli süreler geçtikten sonra sicil dosyasından silinmesi atamaya yetkili amirden istenebilir.”⁵

Karardan da anlaşılacağı gibi Danıştay, disiplin cezasının başka bir idari işlemle ortadan kaldıramayacağını kabul etmektedir. Kanaatimizce Danıştayın bu görüşüne katılmak mümkün değildir. Disiplin cezaları için idarenin geri alma hakkının olmadığı kabul edilmesi, kişilerin hukuka aykırı olarak aldıkları disiplin cezalarına katlanmak zorunda kalmaları neticesini doğurabilir.

Danıştayın kararında gerekçe olarak gösterdiği, disiplin cezasını vermeye yetkili makamların oluşum biçimlerinin farklı oluşu, uygulanan usulün farklı oluşu, disiplin cezalarının idari makamlar tarafından geri alınmaması veya kaldırılmaması için yeterli sebep olarak kabul edilemez. İdarenin farklı usullere tabi veya sıkı şekil şartlarına tabi disiplin cezaları haricinde pek çok faaliyeti de bulunmaktadır.

Disiplin cezaları da birer idari işlem oldukları için hukuka aykırı oldukları sürece geri alınabilmeleri gerekir. Ancak, maddede yer alan disiplin cezalarına itiraz edilmemesi halinde disiplin cezasının kesin olduğuna dair hüküm, bu işlemlerin geri alınması üzerinde nasıl bir etkide bulunacaktır?

“Danıştaya da kabul edildiği üzere, ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde kesinleşen disiplin cezaları, disiplin cezalarını veren idari merciler yönünden bağlayıcı ve kesin nitelikte olup, idari mercilerin vermiş oldukları disiplin cezalarını geri almaları, verdikleri disiplin cezası yerine başka bir disiplin cezası verme yoluna gitmeleri kural olarak olanaksızdır.”⁶

5 Danıştay 8.D., 12.10.1998, E.1998/4988, K.1998/3015

6 Danıştay 10. D, E. 1989/2490 K. 1990/270T. 15.2.1990

Konunun netleştirilebilmesi için disiplin cezalarının kesinliği üzerinde durmak gerekmektedir.

İdare, hukuka aykırı olarak vermiş olduğu bir disiplin cezasını her zaman geri alabilmelidir. Maddede ifade edilen kesinliği, disiplin cezasının geri alınıp yerine daha ağır bir ceza verilmesini engelleyen bir hüküm olarak kabul etmek gerekir. Aksi halde idarenin işleminin hem hukuka uygunluğunu sağlayacak hem de kişi lehine sonuç doğuracak hukuka aykırı bir disiplin cezasının geri alınmasının kabul edilmemesi, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine de aykırı olacaktır. Hukuk devleti vatandaşlarına hukuki güvenlik sağlayan devlettir. Hukuka aykırı olmasına rağmen, bir disiplin cezasının itiraz süresinin geçtiği için geri alınamayacağını kabul edilmesi hukuki güvenlik ilkesine ve Devlete duyulan güvene zarar verecektir.

İdarenin ister itiraz süresi içerisinde ister itiraz süresinden sonra bir disiplin cezasını geri alması halinde yerine daha ağır bir ceza vermesi mümkün değildir. İtiraz süresi içerisinde daha ağır bir ceza verilmesini Kanunun 135 inci maddesi zaten yasaklamaktadır. Maddede itiraz merciinin disiplin cezasını ya tamamen kaldırabileceği ya da hafifletilebileceği düzenlenmiştir. Kanunla itiraz süresi içerisinde dahi daha ağır bir ceza

“657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 135 inci maddesinde, disiplin amirleri tarafından verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı itiraz varsa bir üst disiplin amirine yoksa disiplin kurullarına yapılabileceği, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet Memurluğundan çıkarma cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır. /...2577 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle getirilen başvuru hakkı, idari işlemin kaldırılması geri alınması veya değiştirilmesi amacıyla yönelik olduğundan, disiplin cezalarıyla ilgili özel düzenlemede aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması veya Devlet memurluğundan çıkarma cezaları için itiraz yolunun düzenlenmemesi, itiraz olunsa bile cezanın kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi söz konusu olamayacağından sayılan disiplin cezalarına karşı doğrudan dava açılması gerekmektedir.”

Danıştay 12.D., 17.02.2006, E.2003/873, K.2006/473,

verilmesi kabul edilmediğine göre, itiraz süresinden sonra disiplin cezasının geri alınıp yerine daha ağır bir ceza verilmesinin kabul edilmesi mümkün değildir. Ancak, biraz önce ifade ettiğimiz gibi, disiplin cezasına itiraz süresi geçse de cezanın hafifletilmesi ve tamamen kaldırılması yani geri alınması mümkün kabul edilmelidir.

Danıştayın bu kararlarından da anlaşılacağı gibi, Danıştay disiplin cezasının hem kişinin lehine olarak yani tamamen kaldırılması veya hafifletilmesi amacıyla ortadan kaldırılmasını hem de kişinin aleyhine olarak yani disiplin cezasının ortadan kaldırılıp daha ağır bir ceza verilmesini kabul etmemektedir. Oysa ki, kişinin lehine olan durumların kabul edilmesi gerekmektedir.

Doktrinde de disiplin cezalarının her zaman geri alınabileceği yönünde görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden bazıları disiplin cezası hukuka uygun da olsa hukuka aykırı da olsa geri alınabileceği yönündedir.⁷ Bunun yanı sıra disiplin cezasının hukuka aykırı olması halinde her zaman geri alınabileceği yönünde görüşler de bulunmaktadır: “Kanaatimizce, disiplin cezalarının geri alınmasında hukuki bir engel bulunmamaktadır. **Eğer idare, verilen disiplin cezasının hukuka aykırı olduğunu tespit ederse, hukuka aykırı olan bu işlemi herhangi bir süre ile bağlı olmaksızın geri alabilir.**”⁸ Disiplin cezasının hukuka uygun olması halinde geri alınmasının mümkün olmadığı kanaatindeyiz. Sadece hukuka aykırı idari işlemler geri alınabileceği için disiplin cezası da her ne kadar ilgisinin aleyhine bir işlem olsa da hukuka uygun olduğu sürece geri alınması mümkün değildir.

⁷ Benzer yöndeki bir görüş GÖZLER tarafından “idare bir memura hukuka uygun olarak verdiği disiplin cezasını geri alabilir.”şekline ifade edilmiştir. (GÖZLER Kemal, İdare Hukuku C.I, Ekin Yayınevi, Bursa-2003, C.I, s.984.)

⁸ ÇAĞLAYAN, İdare Hukuku, s.360.

3. SONUÇ

657 sayılı Kanununun 135 inci maddesinde yer alan “Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları kesinleşir” hükmü ve disiplin cezalarının kendine has bir takım usuller takip edilerek tesis edilmesi gerekçe gösterilerek, disiplin cezalarının itiraz süresinden sonra geri alınamayacağı Danıştay tarafından kabul edilmektedir. Disiplin cezasının geri alınamayacağı kabulü, dava açma süresi de geçtikten sonra kişinin hukuka aykırı bir cezaya katlanması sonucunu doğuracaktır ki, bunu kabul etmek hukuk devleti ilkesinin önemli unsurlarından olan hukuki güvenlik ilkesine aykırı olacaktır. Bu sebeple Kanunda yer alan kesinlik ifadesinin, bireyin hakkını koruyucu şekilde yorumlanarak, itiraz süresi geçtikten sonra disiplin cezası hukuka aykırı olsa dahi geri alınıp daha ağır bir ceza verilememesi şeklinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

AKYILMAZ Bahtiyar- SEZGİNLER Murat- KAYA Cemil, Türk İdare Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara-İstanbul-2015

GÜNDAY Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2011

ÇAĞLAYAN Ramazan, “İdari İşlemin Geri Alınması Üzerine”, AÜEHFD, C.IV, S.1-2, 2000, 43-58

ÇAĞLAYAN Ramazan, İdare Hukuku Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014

KARAVELİOĞLU Celal, Açıklamalı ve Son İçtihatlarla İdari Yargılama Usulü Kanunu, Karavelioğlu Hukuk Yayınevi, Ankara-2006

GÖZLER Kemal, İdare Hukuku C.I, Ekin Yayınevi, Bursa-2003

SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞU VE SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞU ÖDEMESİNE İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

Salim DEMİRHAN

E. Devlet Bütçe Uzmanı

Harcırah Kanununda harcırah ödenecek durumlar sürekli ve geçici görev olmak üzere iki şekilde belirlenmiş bulunmaktadır. Gerek sürekli ve gerekse geçici görevle ilgili olarak Kanunda bir tanımlama bulunmamaktadır. Kanunun 10 uncu maddesindeki düzenlemeden hareketle sürekli görevi, **6245 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurumlara ait bir görevin yerine getirilmesi amacıyla yurtiçinde veya yurtdışında başka bir yerde daimi olarak görevlendirme şeklinde tanımlanması mümkün bulunmaktadır.**

Buradaki daimi görevlendirme, anılan Kanunun 9 uncu maddesinde “naklen” ve “tahvilen” atama, 10 uncu maddesinde ise “naklen atama” ve “memuriyet merkezinin değiştirilmesi” şeklinde gösterilmiş bulunmaktadır. Naklen atama, yurtiçi veya yurtdışında olabilmekteyken memuriyet merkezinin değişmesi 10 uncu maddede sadece yurtdışında olabileceği ifade edilmiştir. Vekalet adı altında asaleten görevlendirilenlerle müfettiş ve denetim elemanlarının görev, mütaka veya grup merkezinin değişmesini ise tahvilen atama olarak değerlendirmek gerekmektedir. Hatta memuriyet merkezi ifadesinin yurtdışı için tanımlanmasına karşın müfettiş ve denetim elemanlarının atamasının da memuriyet merkezinin değişmesi olarak kabul edilmesi mümkün bulunmaktadır.

6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde naklen atama ve memuriyet merkezinin değişmesi sürekli görev olarak ifade edilmekle birlikte, memurların kadro dolayısıyla açıkta kalma veya vekalet emrine alınma ile vekalet süresi belli olmadan görevlendirilme de sürekli görev olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, 4969 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce emekliye ayrılma, emekli iken devlet hizmetine alındıktan sonra cezaen olmamak üzere göreve son verilme ve cezaen olmamak üzere kurumlarınca hizmetlilerin görevlerine son verilme ile yedek subaylık ve yedek askeri memurluktan terhis olma durumları da sürekli görev olarak kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sürekli görev yolluğunu düzenleyen 10 uncu maddede 2003 yılına kadar önemli bir değişikliğe gidilmemekle birlikte, 2003 yılından sonra başta yılı bütçe Kanununda olmak üzere 4 önemli değişik yapılmıştır.

İlk düzenleme 4833 sayılı 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile yapılmış ve sözkonusu Kanunun 51 inci maddesinin (f) bendine;

“10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlar ile özel hükümler gereğince anılan Kanun kapsamı dışında yer alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarında, istihdam edilme şekline bakılmaksızın; ilk defa veya yeniden göreve

alınanlar ile bunların aile fertlerine bu nedenlerle harcırah ödenmez, bu amaçla başka bir adla ödeme yapılamaz.

Yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlarda istihdam edilen personelden, kendilerinin yazılı talebi üzerine 1.4.2003 tarihinden itibaren bu kurum ve kuruluşlar arasında veya bunların başka yerlerdeki birimleri arasında naklen ataması yapılanlar ile başka yerlerde sürekli veya geçici olarak görevlendirilenlere, 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Kanunda veya özel mevzuatlarında bu atama veya görevlendirmeler için öngörülen harcırah ödenmez, bu amaçla başka bir adla dahi olsa herhangi bir ödeme yapılamaz.

10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin 2, 3 ve 4 üncü bentleri kapsamında 1.4.2003 tarihinden itibaren görevlerinden ayrılacaklar ile anılan Kanunun 11 inci maddesine göre aynı tarihten itibaren harcıraha hak kazanacak olanlara ve özel hükümler gereğince söz konusu Kanun kapsamı dışında yer alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının aynı durumlarda bulunan personeline, bu nedenlere bağlı olarak ilgili mevzuatında öngörülen harcırah ödenmez; bunlardan, ilgili mevzuatında yer değiştirmeleri halinde harcırah verilmesi öngörülmüş olanlara, yer değiştirme koşulu aranmaksızın ve damga vergisi hariç hiçbir vergiye tabi tutulmaksızın 500 milyon lira tutarında ödeme yapılır.

10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Kanun ile diğer mevzuatın bu bende aykırı hükümleri uygulanmaz.”

hükmü konularak,

- İlk defa atanalar (sürekli görev)
- Yeniden göreve alınanlar (sürekli görev)

ile bunların aile fertlerine sürekli görev yolluğu ödenmesinin önüne geçilmiştir.

Ayrıca,

- Kendi yazılı talepleri üzerine (sürekli ve geçici görev)

Harcırah Kanunu kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlar ile özel Kanun hükümleri gereğince anılan Kanun kapsamı dışında yer alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen personelden 1/4/2003 tarihinden itibaren bu kurum ve kuruluşlar arasında veya bunların başka yerlerdeki birimleri arasında naklen ataması yapılanlar ile başka yerlerde sürekli veya geçici olarak görevlendirilenlere 6245 sayılı Harcırah Kanununda veya özel mevzuatında bu atamalar veya görevlendirmeler için öngörülen harcırahın ödenmeyeceği hususları düzenlenmiştir.

Söz konusu 4833 sayılı Kanunun anılan hükmünün Anayasa Mahkemesinin 17/7/2003 tarihli ve E. 2003/41, K. 2003/8 sayılı kararı ile yürürlüğünün durdurulması üzerine, Kanun Koyucu 4969 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yeni bir düzenlemeye gitmiştir.

4969 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (a) bendi ile 6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (1) numaralı bendinin başına “kendi yazılı talepleri üzerine gönderilenler hariç olmak üzere;” ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan “yeniden veya” ibaresi metinden çıkarılmıştır.

Böylece, 4969 sayılı Kanunla Harcırah Kanununda yapılan değişiklik ile 10 uncu maddenin 1 inci bendi;

“Kendi yazılı talepleri üzerine gönderilenler hariç olmak üzere; yurt içinde veya dışındaki daimi bir vazifeye naklen tayin olunanlarla yabancı memleketlerdeki memuriyet merkezi tebdil olunan veyahut bu yerlerden yurt içinde diğer bir daimi vazifeye tayin edilen memur ve hizmetlilere yeni vazife mahallerine kadar;”

şeklini almıştır. Bu düzenlemeyle, 22/7/2003 tarihinden itibaren 6245 sayılı Harcırah Kanunu kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlarda, ilk defa veya yeniden göreve alınanlar ile kendi yazılı talepleri üzerine naklen atanalara harcırah ödenmemiştir.

4969 sayılı Kanunun sözkonusu düzenlemesine yönelik olarak çeşitli idare mahkemelerinde Anayasaya aykırılık iddiasıyla iptal davası açılmış, Anayasa Mahkemesinde iptal davası devam ederken Kanun Koyucu 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununla yeniden düzenlenmeye gitmiştir.

Anılan düzenleme ile Kanunun 10 uncu maddenin 1 inci bendi;

“Zorunlu yer değiştirme, sınav, sağlık sebepleri ve eş durumu (bu madde uyarınca sürekli görev yolluğu almaya hak kazananların eşlerinin atamaları) dışında kendi yazılı talepleri üzerine gönderilenler hariç olmak üzere; yurt içinde veya dışındaki daimi bir vazifeye naklen tayin olunanlarla yabancı memleketlerdeki memuriyet merkezi tebdil olunan veyahut bu yerlerden yurt içinde diğer bir daimi vazifeye tayin edilen memur ve hizmetlilere yeni vazife mahallerine kadar,”

şeklini almıştır. Bu düzenlemeyle 6245 sayılı Kanun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlarda,

- Zorunlu yer değiştirme,
- Sınav,
- Sağlık sebepleri,
- Eş durumu (bu madde uyarınca sürekli görev yolluğu almaya hak kazananların eşlerinin atamaları)

halinde sürekli görev yolluğu ödenmiş ancak bu durumun dışında kendi yazılı talepleri üzerine naklen atanalara sürekli görev yolluğu ödenmemiştir.

Anayasa Mahkemesinin 4/5/2005 tarih ve E. 2004/54, K. 2005/24 sayılı kararı ile 6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (1) numaralı bendine 31.7.2003 günlü, 4969 sayılı Kanunla eklenen “Kendi yazılı talepleri üzerine gönderilenler hariç olmak üzere;” ibaresi iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararlarından sonra kendilerine sürekli görev yolluğu ödenmeyen çok sayıda memur idareler aleyhine dava açmıştır. Dava açanlar, 5335 sayılı Kanundaki hükmü de Anayasa Mahkemesine götürülmesini talep etmişlerdir.

Hakkında dava açılan kurumlar, çok sayıda talep nedeniyle Maliye Bakanlığına başvurarak Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında ilgili kişilere sürekli görev yolluğu ödenip ödenmeyeceği hususunu sormuşlar, Maliye Bakanlığı da verdiği cevapta; Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümeyeceğini ve bu nedenle geriye dönük harcırah ödenmesinin yapılamayacağını belirtmiştir.

Ancak, Danıştay 2 nci Dairesi; Maliye Bakanlığının bu konuya ilişkin genelgesinde de buna dayalı işlemin iptali amacıyla açılan davanın temyizen incelenmesi sonucunda idare hukuku alanında devrim yaratacak nitelikte bir gerekçeyle ilgililerin harcırahlarını beş yıllık zamanaşımı süresi içerisinde isteyebileceklerine karar vermiştir.

Danıştay İkinci Dairesinin 23/12/2005 tarihli ve E.2004/7942, K.2005/4297 sayılı söz konusu kararında 10 uncu maddede son dört yıl içinde yapılan olumsuz düzenlemeler de ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Danıştay 2 nci Dairesinin bu Kararında; ilgililerin Anayasa Mahkemesinin iptal kararının hukuki sonuçlarından yararlanmak üzere 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 10 uncu maddesi uyarınca haklarında Kanunun öngördüğü işlemin yapılması için her zaman idareye başvurmaları ve

isteklerinin reddedilmesi halinde de 10 uncu maddede öngörülen usule uygun olarak idari yargıda dava açmalarının mümkün olduğu açıkça anlatılmıştır.

Bütün bu iptal davaları üzerine geçmişe yönelik olarak harcırah ödenmemesi yönünde yapılan işlemlerin iptali ve ödenmemiş bulunan harcırahların ödenmesini içeren 12/7/2006 tarihli ve 26226 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5538 sayılı Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yeniden düzenlenmeye gidilmiştir.

Söz konusu Kanunun düzenlemesiyle 10 uncu maddenin 1 inci bendi;

“Yurt içinde veya yurt dışında görev yapmakta iken yurt içinde veya yurt dışındaki sürekli bir göreve naklen atanan ya da yabancı ülkelerdeki memuriyet merkezi değiştirilen memur ve hizmetlilere yeni görev yerlerine kadar;”

şekline dönüşmüştür.

Bu düzenleme ile,

- Kişilerin isteğine bağlı olsun veya olmasın

yurt içinde veya yurt dışında sürekli bir göreve naklen atanan ya da yabancı ülkelerdeki memuriyet merkezi değiştirilen memur ve hizmetlilere, yeni görev yerlerine kadar harcırah ödenmesi olanağı yeniden sağlanmıştır.

Başka bir ifadeyle, maddede 2002 Mali Yılı Bütçe Kanunundan başlamak üzere 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ve diğer kanunlarla yapılan değişikliklerin hepsinden vazgeçilmiş ve kanun önceki haline dönüştürülmüştür. Burada Kanun Koyucu sadece 2003 Mali Yılı Bütçe Kanununun daha sonra da 4969 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerle,

- İlk defa,
- Yeniden

atamalarda harcırah ödenmemesi ilkesi 5335 ve 5538 sayılı Kanun değişiklikleri sırasında da benimsenmiştir. Sonuç olarak, madde eski şekline dönüştürülmüş olsa da burada en önemli husus ilk defa veya yeniden atanarlara harcırah verilmeme ilkesinin kabul edilmiş olmasıdır.

Ayrıca, 5538 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle Harcırah Kanununa eklenen geçici 5 inci maddeyle de 1/1/2002 tarihinden Kanunun yürürlüğe girdiği 12/7/2006 tarihinde kadar olan dönemde, 6245 sayılı Kanunun kapsamında bulunan kurum ve kuruluşlar ile özel hükümler gereğince anılan Kanun kapsamı dışında yer alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarında, başka yere naklen ataması yapılanlardan harcırah talep etmediklerine ilişkin yazılı beyanda bulunanlar, kendi yazılı talepleri üzerine naklen ataması yapılanlardan, harcırah ödenmemiş olanlara veya ölümleri halinde kanuni mirasçılarına, geçmişe yönelik olarak hak ettikleri harcırahın ödenmesi imkânı getirilmiştir.

6245 sayılı Kanuna eklenen geçici 5 inci maddeyle; müracaat edenlere naklen atandıkları tarihte müstahak oldukları sürekli görev yolluğunun ödenmesi olanağı getirilerek bir haksızlık ortadan kaldırılmıştır. Maddede sayılan hallerde kendilerine harcırah ödenmemiş olanlara, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2006 tarihine kadar, en son görev yaptıkları yerdeki idareye kendilerinin veya ölümleri hâlinde kanuni mirasçılarının başvuruları durumunda, başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde Kanunun ilgili hükümleri uyarınca naklen atandıkları tarihte müstahak oldukları harcırah, ödendiği yılda yürürlükte olan kanuni faiz oranı uygulanmak suretiyle ödenmiş bulunmaktadır.

Harcırah Kanununun 10 uncu maddesinde sürekli görev yolluğunun ödeneceği diğer durumları sıralayacak olursak, bunlar;

- Kadrosu kaldırılan veya görevden uzaklaştırılanlar
- Vekalet adı altında başka yere asaleten gönderilenler

olup, sözkonusu durumları ayrıca incelemekte fayda görülmektedir.

3. KADROSU KALDIRILAN VEYA GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILANLAR

6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (5) numaraları bendinde “*Kadro dolaşısıyla açıkta kalan veya görevden uzaklaştırılan memurların açık aylıklarını Türkiye içinde ödettirmeyi istedikleri yere kadar*” yol gideri, gündelik, aile gideri ve yer değiştirme gideri verilmesi düzenlenmiştir.

Bu fıkra, 6245 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1954 yılında yürürlükte bulunan mevcut 788 sayılı Memurin Kanununun hükümlerine göre düzenlenmiştir. Bu hükmün yürürlükte bulunan 657 sayılı Kanun hükümleri karşısında uygulanabilirliğinden söz etmek pek mümkün olmamakla birlikte, bu Kanunun 91 inci maddesinde düzenlenen kadroları kaldırılan devlet memurları ile aynı Kanunun 137 nci maddesinde düzenlenen görevden uzaklaştırma hallerinde maddenin uygulanabilirliğine bakmakta yarar görülmektedir.

657 sayılı Kanunun 91 inci maddesinde kadrosu kaldırılmış olanların memurlukla ilgililerinin devam edeceğini ve kadrosu kaldırılmış olan memurların kendi kurumlarında veya başka kurumlarda eski sınıflarındaki derecelerine eşit bir göreve atanmalarının zorunlu olduğu hükmüne bağlamıştır. Ancak, kadrosu kaldırılan memurların memuriyet yükümlülükleri devam etmekle birlikte memuriyet mahallerini terk edip açık aylıklarını

başka bir yerde ödenmesini isteme imkanları bulunmamaktadır. Buna paralel olarak, 91 inci maddenin gerekçesinde kadrosu kaldırılan memurların yeni atandıkları göreve 62 nci maddedeki koşullarla başlamayanların memurluktan çekilmiş sayılacakları belirtilmiştir.

Fıkroda yer alan bir diğer husus ise vekalet emrine alınmadır. Vekalet emrine alınmanın günümüz personel mevzuatındaki karşılığı “görevden uzaklaştırma” olup, 657 sayılı Kanunun 137 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Görevden uzaklaştırma, Devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde görev başında kalmasında sakınca görülecek memurlar hakkında alınan geçici bir önlemdir. Görevden uzaklaştırma önlemi bir disiplin soruşturması nedeniyle alınabileceği gibi, cezai soruşturma nedeni ile de olabilmektedir. Görevinden uzaklaştırılan memurların memuriyet yükümlülükleri devam etmekte olup, bu süre içerisinde 657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi gereğince aylıklarının 2/3’ü alabilmektedirler.

Görevden uzaklaştırılmış olan memur ve hizmetlilerin başka yere gitmek istemeleri ve açık aylıklarını bu yerde almak istemeleri mümkün bulunmadığından, bunların bu yerlere gidiş ve dönüşleri için harcırah almalarına da imkan bulunmamaktadır.

Görevden uzaklaştırılan memur veya hizmetlilerin görevden uzakta kaldığı süre içerisinde kurumunca başka bir yere veya memuriyet mahalli dışında başka bir kuruma atanmaları halinde kendilerine sürekli görev yolluğu ödenebilecektir.

4. VEKALET ADI ALTINDA BAŞKA YERE ASALETEN GÖNDERİLENLER

6245 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (6) numaralı bendinde; *bir göreve vekaleten atanmış olmakla birlikte, vekalet süresi*

belli olmayan ve genellikle uzun bir süre için görevlendirilen kimselerin aileleri ile birlikte bu görev yerine gidecekleri düşünülerek bu gibilere sürekli görev yolluğu olarak yol gideri, gündelik, aile gideri ve yer değiştirme gideri verilmesi düzenlenmiştir. Maliye Bakanlığının 2/10/2006 tarihli ve 19547 sayılı yazısında;

“Genel Müdürlüğünüz Bursa 2. Bölge Müdürlüğünde Bölge Müdür Yardımcısı olarak görev yapmakta iken, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca İzmir 3. Bölge Müdürlüğünde boş bulunan Bölge Müdürlüğü kadrosuna vekalet süresi belli olmaksızın ve vekalet ücreti verilmeksizin görevlendirilmesi yapılan personelinize 6245 sayılı Kanun hükümlerine göre sürekli görev yolluğu ödenmesi gerekmektedir.” denilmiştir.

Vekalet müessesinden bahsedildiğinde iki durum karşımıza çıkmaktadır. Bunlar da mevcut kadronun dolu veya boş olmasına göre, dolu kadroya vekalet veya boş kadroya vekalet olarak adlandırılmaktadır. 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinde vekalet müessesesi düzenlenmiştir.

Dolu kadroya vekalet, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin ilk fıkrasında düzenlenmiş olup, burada bir memurun kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma hallerinden biri nedeniyle görevlerinden geçici olarak ayrılması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bu durumda memur söz konusu kadroda fiilen görev yapmamakla birlikte memurun görev yaptığı kadro ile ilişkisi devam etmektedir.

Söz konusu 86 ncı maddenin 6 ncı fıkrasında da, boş kadrolara ait görevlerin lüzum görüldüğü takdirde memurlara vekaleten gördürülebileceği belirtilmiştir. Aynı maddenin 5 inci fıkrasında ise veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin ilgili kadrolarına vekil atanabileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin 7 nci fıkrasında da mali, nakdi ve aynı sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarına sadece memurlar arasından boş kadrolara vekil atanabileceği belirtilmektedir.

Buna ek olarak, boş kadrolara 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında ilkökul öğretmenliği (yaz tatili hariç), tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, köy ve beldelelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, köy ve kasaba imamlığına da ağıktan vekil atanabileceği hükme bağlanmıştır.

Ancak, yukarıda görüldüğü gibi 86 ncı maddeyle vekalet müessesesi olabildiğince daraltılmış ve aynı Kanunun 175 inci maddesinin birinci fıkrasıyla “...*Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atanarlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır.*” denilmek suretiyle 657 sayılı Kanunun uygulandığı kuruluşlarda vekaleten başka yere atamaları yapılan personele 6245 sayılı Kanuna göre geçici görev yolluğu ödenmesi gerektiğinden bunlar hakkında sözkonusu Kanunun 10 uncu maddesinin (6) ncı bent hükümlerinin uygulanmasına imkan bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, boş memuriyet kadrolarına asaleten atama için özel kanunlarla konulmuş kayıt ve şartları taşımamakla birlikte bu görevleri sürekli olarak yapmaya yetkili olan kimseler vekil unvanı ile asaleten atanabilmektedir. Bu durum genellikle Türk Silahlı Kuvvetlerinde karşımıza çıkmaktadır.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda, 657 sayılı Kanunun 175 inci maddesinde yapılan düzenlemeye benzer bir hüküm bulunmaması ve birlik komutanları için tespit edilmiş olan belli rütbelere bulunması nedeniyle, tespit edilmiş olan rütbelere eleman temin edilemediği durumlarda

asaleten vekil sıfatıyla ve eski görev yeri ile ilişkisi kesilmek suretiyle atama yapılabilmektedir.

Öte yandan, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesine dayanılarak kamu kuruluşlarında genel müdür, müsteşar vb. olarak görevlendirilen öğretim elemanları da her ne kadar geçici olarak görevlendirilmiş olsalar da bu durumun vekalet adı altında asaleten görevlendirme olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bunların dışında 657 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesinde “geçici süreli görevlendirme” hali düzenlenmiştir. Bu tür görevlendirmelerle yapılacak ödemelerle ilgili olarak 6245 sayılı Kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Ek 8 inci maddede memurların kurumların talebi ve çalıştığı kurumun izni ve görevlendirilen kişinin muvafakati ile 4 ve daha yukarı bir dereceden boş bir kadronun bulunması (yurtdışında görevlendirilen güvenlik görevlileri hariç) kaydıyla bir yılda 6 ay (yurtdışında görevlendirilen güvenlik görevlileri için en çok 2 yıl) geçmemek üzere, geçici süreli görevlendirilebileceği hüküm altına alınmıştır. Geçici süreli görevlendirilen memur, görevlendirildiği kadronun aylığını almakta ve o kadronun diğer tüm haklarından yararlanmaktadır. Bu tür görevlendirmeler sürekli bir göreve atama olmadığı gibi, vekaleten bir atama da sayılmamaktadır.

Ancak, 657 sayılı Kanunla düzenlenen geçici süreli görevlendirme 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenen geçici görevle farklı nitelikler taşımaktadır. Bu nedenle, ek 8 inci maddeye göre yapılacak geçici süreli görevlendirmelerde görevin süresi yönünden değerlendirilerek geçici veya sürekli görev yolluğu ödenmesi imkandadır.

Harcırah Kanunu uygulaması bakımından yukarıda bahsi geçen bu üç durumun ve bir yıldan daha uzun süreli görevlendirmelerin “geçici görev” olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, geçici süreli görevlendirmenin asıl memuriyet mahalli dışında bir yerde olması halinde ilgililere Harcırah Kanununun 10 uncu maddesine göre sürekli görev yolluğu ödenmesi gerekmektedir.

657 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesi gereğince, Emniyet Genel Müdürlüğünde görevli güvenlik görevlilerinin yurtdışına 2 yıl süre ile geçici süreli görevlendirilmeleri ve bu sürenin de bir katına kadar uzatılabileceği dikkate alındığında bu şekilde görevlendirilenlere yurtdışı sürekli görev yolluğu ödenmesinin doğru bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir. ***Ancak, yurtdışında geçici süreli görevlendirilen memurların görev süreleri bir yılda 6 ayı geçemeyeceği açıkça ifade edildiğinden bu şekilde görevlendirilenlere geçici görev yolluğu ödenmesi gerekmektedir.***

Harcırah Kanununun 10 uncu maddesinde öngörülmemekle birlikte;

- Kurumun yer değiştirmesi
- Uzun süreli geçici görevlendirmeler

gibi iki özel durumu da değerlendirmekte fayda bulunmaktadır.

5. KURUMUN YER DEĞİŞTİRMESİ

6245 sayılı Kanunda kurumların yer değiştirmesi nedeniyle bu kurumlarda görevli bulunan memur ve hizmetlilerin de ikametgahlarını değiştirmeleri durumunda ne ödeneceği hususunda her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, Maliye Bakanlığının 25/07/2012 tarihli ve 8210 sayılı yazısında;

“Babaeski Belediye sınırları içinde yer alan Babaeski İşletme Bakım Müdürlüğünün

Edirne İli sınırları içine taşınmasından dolayı ikametgahlarını Babaeski İlçesinden Edirne İl merkezine taşıyan personele daha sonra ikametgahlarını değiştirseler dahi memuriyet mahallinin değiştirmesinden ötürü söz konusu sürekli görev yolluğunun ödenmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.”

denilerek, kurum binasının ilçeden şehir merkezine taşınması halinde kurumda çalışan memur ve hizmetlilerin görev yerlerinin değişmiş olması nedeniyle memuriyet mahalli de değişeceğinden naklen atama yapılmasa da ilgililere hak ettikleri harcırahlarının ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Buna göre, kurumun yer değiştirmesi halinde ilgililerin görev yerlerinin değişmesi yanında ikametgahlarının da bu yer değişikliğine istinaden değişmesi gerekmektedir. İlgililerin ikametgahlarının değiştirmemeleri halinde bunlara sürekli görev yolluğu ödenmesine imkan bulunmamaktadır.

Ayrıca, ilgili yazıda memur ve hizmetlinin daha sonraki bir tarihte dahi ikametgahını değiştirirse dahi hak ettiği harcırahın ödenmesi gerektiği belirtilmiştir.

6. UZUN SÜRELİ GEÇİCİ GÖREVLENDİRME

6245 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin (6) numaralı bendinde yer alan görevlendirmelere benzese de özellikle yükseköğretim kurumlarında karşımıza çıkan geçici görevlendirme şeklinde yapılan memur ve hizmetlilerin memuriyet mahalli dışında başka bir yerde bir yıldan fazla (bazen 10 yıla varan) sürelerle görevlendirmeleri de söz konusu olabilmektedir.

Bu tür görevlendirmelere ilişkin olarak Maliye Bakanlığı 2003 yılına kadar geçici görev yolluğu ödenmesi, Danıştay ve Sayıştay kararları çerçevesinde de bir yıllık dönem bittiğinde yeniden ilk 90 gün tam sonraki 90 gün 2/3 gündelik ödenmesi yönünde görüş-

ler verirken, bu tarihten sonra 21/11/2003 tarihli ve 27836 sayılı yazısında;

“6245 sayılı Harcırah Kanunununun 14 üncü maddesinde, kurumlara ait bir vazifenin yapılması amacıyla geçici olarak yurtiçinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere geçici görev yolluğu olarak yol gideri ve gündelik verileceği ve aynı Kanununun 42 nci maddesinde ise, geçici bir görevle başka bir yere gönderilenlere, görev mahalline varış tarihinden itibaren, yurtiçinde bir yıllık dönem zarfında aynı yerde, aynı iş için ve aynı şahsa 180 günden fazla gündelik verilemeyeceği, ilk 90 gün için tam, takip eden 90 gün için 2/3 oranında gündelik ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükme göre, yurtiçinde bir yıllık dönem zarfında aynı şahsın, aynı yerde ve aynı iş için geçici olarak görevlendirilmesi halinde, ilk 90 gün için tam, takip eden 90 gün için 2/3 oranında gündelik ödenmesi mümkün olup, 180 günden fazla gündelik verilmesine imkan bulunmamaktadır.

Ancak, daimi nitelikteki görevlerin, kadro tahsis edilmediği için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin geçici olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesi, bu şekildeki görevlendirmelerin bir yılı aşan uzun bir süreyi kapsamı karşısında bu görevlendirmenin, 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisi bulunmamakta; asli ve sürekli kamu hizmetlerinin, bu hizmetlerin yürütülmesi için ihdas edilmiş kadrolara atama yapılmaksızın, uzun süreler için yapılan geçici görevlendirmelerle yürütülmesi Kanunun genel anlayışına uygun düşmemektedir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, söz konusu görevlendirmelerin, daimi nitelikteki hizmetlerin yürütülmesi amacıyla yapılmış olması halinde geçici bir görevlendirmeden bahsedilmesi mümkün olmayıp, bu şekilde yapılan görevlendirmeler için geçici görev yolluğu verilmesine de imkan bulunmamaktadır.”

şeklinde değerlendirmeye gitmiş ve bu tarihten sonraki uzun süreli geçici görevlendirmelerde kurumlar ilgili memur ve hizmetlilere sürekli görev yolluğu ödemeye başlamıştır.

2013 yılına gelindiğinde ise Maliye Bakanlığı konuyu yeniden değerlendirerek 11/02/2013 tarihli ve 1648 sayılı yazısında;

“42 nci maddenin gerekçesine bakıldığında; “Diğer taraftan, yurt içindeki muvakkat vazife hallerinin bazen muvakkat vazife mefhumu ile kabili telif olamayacak bir şekilde uzun müddetler devam ettirildiği ve bu yüzden çok uzun müddetler yevmiye ödenmek mecburiyetinde kalındığı vakidir. Halbuki vazifenin uzun müddetler devam etmesi ona daimiyet izafe olunmasını, yani bu vazifeye kadro tahsisi suretiyle muamele yapılmasını icabettirir. İşte bu sebepler yüzünden bu maddede, aynı yerde aynı iş için aynı şahsa 180 günden fazla yevmiye verilmeyeceği” hükmü yer almış bulunmaktadır.

Bu çerçevede; daimi nitelikteki görevlerin, mevcut kadrolara atama yapılmadığı için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin “geçici” olarak görevlendirilmeleri

suretiyle yürütülmesinin, bu şekildeki görevlendirmelerin uzun bir süreyi kapsaması ve bu görevlendirmelerde memuriyet mahallinin yeni görev yerinde oluşması nedeniyle 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, geçici görevle görevlendirildiği halde, bir yıldan daha uzun süreli olarak görevlendirilenlere, geçici görevlendirmenin ilk yılı için ödenen geçici görev harcırahi dışında takip eden yıllar için her hangi bir ödeme yapılmaması gerektiği mütalaa edilmektedir.”

denilmiştir. Ancak, 6245 sayılı Kanunun lafzı ile ruhu arasında sorun olduğu düşünülen uzun süreli geçici görevlendirmelerde Kanununda düzenleme yapılarak ilk yıl için geçici görevlendirme yolluğu ödenmesi, sonraki yıllar için başkaca bir ödeme yapılmaması öngörülmektedir.

Günümüzde ise uygulayıcı kurumların bu kişilere geçici görev yolluğu ödediği gibi sürekli görev yolluğu ödeme yoluna gittikleri görülmektedir.

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA GÖRE DİSİPLİN SORUŞTURMASINI YAPANLARIN BELİRLENMESİNDE DİSİPLİN AMİRLERİ TARAFINDAN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KRİTERLER

Mehmet Metin GÖNÜLLÜ

Gaziosmanpaşa Belediyesi
Müfettişi

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci ve devamındaki maddelerde, memurları disiplin yönünden ilgilendiren hükümler mevcuttur. Makalemizde memurlara disiplin cezası verilmesi sürecindeki en önemli mekanizmalarından birisi olan disiplin soruşturmaları, soruşturmayı yapan/soruşturmacı ekseninde gerek mevzuat hükümleri gerekse yargı kararları ölçeğinde ele alınmıştır.

2.KONU İLE İLGİLİ MERİ MEVZUAT

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 130 uncu maddesinde, “... **Soruşturmayı yapmanın** veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.” denilmek suretiyle disiplin soruşturmasını yürüten kişi ya da kişilerin varlığından söz edilmektedir.

Keza 24/10/1982 tarihli ve 17848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesinde, “...*Disiplin amirleri başvurular hakkında gerekli soruşturmayı yaptırıp sonucuna göre hareket ederler...*” memurlar hakkında disiplin soruşturmasını disiplin amirlerinin yapacağına hükmedilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin çeşitli hükümlerinde disiplin soruşturmasından ve soruşturmacıdan söz edilmekteyse de soruşturmayı yapanlara ilişkin açık hükümler yer almamaktadır. Bununla birlikte Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesindeki *Kurulların Başkan ve Üyeleri kendilerine, eşlerine, ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhrî hısımlarına, disiplin cezası verilmesini teklif ettikleri, disiplin soruşturmasını yaptıkları veya atanmasına yetkili oldukları memurlara ait işlerle ilgili Kurul toplantılarına katılamazlar.*” denilerek Disiplin Kurulları ve Yüksek Disiplin Kurullarında yer alan üyelerin disiplin soruşturması yapabileceği anlaşılmaktadır. Ancak, disiplin soruşturması yapma yetkisi kurul üyeleriyle sınırlı değildir.

Disiplin soruşturmasında uygulanacak usul kurallarının bir kısmı idari teamüllere göre, bir kısmı ise zaman içinde oluşturulan içtihatlarla göre yürütülmektedir.

Disiplin soruşturmasının sağlıklı şekilde yürütülmesi önem arz etmektedir. Zira, disiplin soruşturmalarında yaşanabilecek aksaklıklar; soruşturmacıların yetersiz inceleme yapmalarından dolayı disiplin cezalarının yetersiz kalması şeklinde ortaya çıkabileceği gibi tam tersine disiplin soruş-

turmasının sağlıklı bir zeminde yürümemesi sonucu memurun hak ettiğinden daha fazla disiplin cezası verilmesi şeklinde de neticelenebilir. Bu itibarla, disiplin soruşturmasının kim ya da kimler tarafından yürütülmesi gerektiği sorusunun cevabı bir hayli önem arz ettiğinden sorunun yanıtı yargı kararları çerçevesinde irdelenecektir.

3.KONU İLE İLGİLİ YARGI KARARLARI

Danıştay 12 nci Dairesinin 26.09.2013 tarihli kararında¹, “...Disiplin soruşturmalarında iddia konusu suçların sübuta erip ermediği hususunda soruşturulanların görev yaptığı kurumun yapısı, mevzuatı, yürütülen hizmetin niteliği dikkate alınarak sonuca ulaşılabileceğinden soruşturmacının kurumun sözü edilen özelliklerini bilmesi, bir başka deyişle o kurumda görev yapmasının kamu hizmetinin en iyi şekilde yürütülmesi ilkesine de uygun düşeceği tabiidir...” denilerek, soruşturmacının **soruşturulan memurun kurumundaki görevlilerden seçilmesi** öngörülmekte, bu seçim de kamu hizmetinin en iyi şekilde yürütülmesi ilkesi ile ilişkilendirilmektedir.

Danıştay 12 nci Dairesinin 21.04.2006 tarihli kararında², “...Kamu idarelerinde disiplin soruşturmalarını yürütmek üzere özel bir örgüt oluşturulmamıştır. Disiplin soruşturmaları genellikle, idarelerin danışma ve denetim birimleri içinde yer alan müfettişler, kontrolörler, hukuk müşavirleri gibi personel tarafından yürütülmektedir. Bazen uygulamada bu sayılanlar dışında idari hiyerarşi içinde yer alan kamu görevlilerinin de soruşturmacı olarak görevlendirilmeleri mümkün olmaktadır. Soruşturmacı belirlenmesinde amirin takdiri söz konusudur. Danıştay, soruşturmacı olarak görevlendirilecek kişinin unvan ve kadro bakımından soruşturma yapılandan daha üst ya da en azından aynı statüye sahip olması-

nı gerekli görmektedir. Nitekim; bir çok kamu kurumunda fiillerin işlendiğinin öğrenilmesi üzerine, denetim elemanları dışında ve daha önce hiçbir disiplin soruşturması yapmamış kişiler soruşturmacı olarak görevlendirilebilmektedir. Bu kişiler tarafından yapılan soruşturma sonucu hazırlanan raporlarda yer alan teklifler üzerine verilen disiplin cezalarının iptali istemiyle açılan davalarda, İdare mahkemeleri ve Danıştay birçok kararında, soruşturmacının statüsünün soruşturulan ile aynı ya da daha üst düzeyde olması ve soruşturulan olayla ilgisinin bulunmaması dışında bir özel şart aramamaktadır...” demek suretiyle disiplin amirinin soruşturmacı seçiminde serbest olduğu fakat **soruşturmacının statüsünün soruşturulan ile hiyerarşik olarak aynı ya da daha üst düzeyde olması ve soruşturulan olayla ilgisinin bulunmaması** hallerinin idari yargı mercilerince dikkate alındığı ifade edilmiştir.

Danıştay 12 nci Dairesinin 06.10.2015 tarihli kararında³, “...Soruşturma yapmakla görevlendirilenlerin ve cezayı verecek olan disiplin amirlerinin soruşturmaya konu olayla hiçbir ilgisi bulunmayan, hakkında soruşturma yapılan kamu görevlisinin suç konusu eyleminden zarar gören veya yarar sağlayan veya soruşturulunun veya olayın mağduru durumundaki kişilerden etkilenen konumda bulunmayan tamamen tarafsız kişi veya kişilerden olmaları... gerekmektedir...” denilerek disiplin soruşturmasını yürüten kişinin **soruşturulan eylemden kaynaklı fayda sağlamamış yahut zarar görmemiş olması ve tarafsız olması** gerektiğine atıf yapmıştır.

Danıştay 12 nci Dairesinin 12.06.2014 tarihli kararında⁴, “...Disiplin soruşturmalarının yapılmasında izlenecek yöntem, ceza verilecek fiiller ve ceza vermeye yetkili makam ve kurullar pozitif olarak mevzuatla

1 Esas Numarası:2010/5479, Karar Numarası : 2013/6665

2 Esas Numarası:2003/2277, Karar Numarası: 2006/1584

3 Esas Numarası:2012/9312, Karar Numarası:2015/4979

4 Esas Numarası:2014/3085, Karar Numarası : 2014/4911

belirlenmekte, doktrin ve yargısal içtihatlarla da konu ile ilgili disiplin hukuku ilkeleri oluşturulmaktadır... Kamu görevlisinin suç oluşturduğu iddia edilen fiili ile ilgili olarak İdarece açılan bir disiplin soruşturmasını yapmakla görevlendirilen soruşturmacının daha sonra disiplin amiri sıfatıyla ceza vermesi objektiflik ve tarafsızlık ilkesine uygun düşmemektedir... Olayda, davacının disiplin amiri olan .....'nin disiplin soruşturmasını bizzat yürüttüğü, tanıkların ifadelerine başvurarak ifade tutanaklarını düzenlediği, davacının savunmasını alarak, isnat olunan eylemin hukuki nitelendirmesini yaptıktan sonra yine dava konusu yapılan disiplin cezasını kendisinin verdiği dikkate alındığında, objektiflik ve tarafsızlık ilkesine aykırı olarak tesis edilen cezada hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır..." denilmek suretiyle **soruşturmayı yapan ile** soruşturmada elde edilen delilleri değerlendirerek **disiplin cezası verenin ayrı kişiler olması** gerektiği belirtilmiştir.

4. SONUÇ

Kamusal çalışma düzeninin işlerliği açısından, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bir takım disiplin kuralları geliştirilmiş, bu kurallara uymamanın yaptırımlarının disiplin cezaları olduğu belirtilmiştir. Disiplin cezası verilmesi sürecinde disiplin cezası

kararı alınmadan önce atlanmaması gereken en önemli usullerden birisi de disiplin soruşturmasının gerçekleştirilmesidir. Soruşturmanın belirli usuller çerçevesinde yapılması da isnada maruz kalan memurların hukuki güvencesidir. *Disiplin soruşturmasını yürütecek kişilere ilişkin usullerin mevzuatla açıkça düzenlenmemesi nedeniyle soruşturmacının belirlenmesinde yargı kararlarının referans alınması yerinde olacaktır.*

Disiplin soruşturmasını yapacak kişilerin unvanının, hakkında soruşturma açılan memurun unvanına eşit veya üst olması, soruşturmanın yürütümü bakımından sağlıklıdır fakat yeterli değildir. Bunun yerine disiplin soruşturmalarının yapılması ve tamamlanmasında uzmanlığın esas alınması yerinde olacaktır.

Disiplin soruşturmalarında izlenen yöntemin ceza usul hukukundan esinlenerek yargısal içtihatlar ile uygulama alanına sahip olduğu göz önüne alındığında, olası hataların önüne geçebilmek ve daha sağlıklı işlem tesis edebilmek adına bu konuda yasal düzenleme yapılması da tavsiyeye değer görülmektedir.

KAYNAKÇA

-657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

-Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik

Süleyman Ruhi AYDEMİR

Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi
Bağımsız Denetçi

BELEDİYE TOPTANCI HALLERİNDE HAL KAYIT SİSTEMİ UYGULAMASI

Hal Kayıt Sistemi, “<https://hks.hal.gov.tr/Pages/Account/Login.aspx>” web adresi üzerinden çalışmakta olup; söz konusu adrese Gümrük ve Ticaret Bakanlığının internet sitesindeki (<http://www.gtb.gov.tr>) “ana sayfa/e-işlemler” menüsünde yer alan uygulamalar bölümündeki “Hal Kayıt Sistemi” linkinden de erişim mümkündür.

Hal Kayıt Sistemi; 26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01/01/2012 tarihinde yürürlüğe giren, 5957 sayılı “Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun”un (5957 sayılı Kanun) 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrasına istinaden Bakanlığımızca kurulmuştur. Sistem 15/02/2012 tarihinde resmi olarak kullanıma açılmıştır.

Hal Kayıt Sistemiyle; halde veya hale bildirilerek işlem gören malların cinsine, miktarına, fiyatına, alıcı ve satıcısına ilişkin bilgiler ve Bakanlıkça gerekli görülecek diğer hususların elektronik ortamda tutulması ve elektronik ortamda tutulan bu bilgilerin izlenmesi ve duyurulması, meslek mensuplarının kayıt altına alınması, bunlara yönelik veri tabanının oluşturulması ve toptancı halleri arasında ortak bilgi paylaşımının ve iletişimin sağlanması amaçlanmaktadır.

5957 sayılı Kanununun -“Malların analizi, kaydı, izlenmesi ve duyurulması” başlıklı 16 ncı maddesinin; üçüncü fıkrasındaki;

“Toptancı halleri, halde veya hale bildirilerek işlem gören malların cinsine, miktarına, fiyatına, alıcı ve satıcısına ilişkin bilgiler ile Bakanlıkça gerekli görülecek diğer hususları elektronik ortamda tutmak, bunlardan 6 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilenleri kamuoyuna duyurmak, hal kayıt sistemi için gerekli olan verileri sağlamak ve bunları sisteme aktarmak, hale giren ve çıkan malları kontrol altına almak ve denetlemekle görevli ve yükümlüdür. Bu görev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi işlem sisteminin kurulmasından ve lüzumlu diğer teknik donanımın sağlanmasından özel toptancı hali işletmecileri ile belediyeler sorumludur.” hükmüyle toptancı hallerin görev ve sorumlulukları vurgulanmış,

Dördüncü fıkrasındaki; “Üçüncü fıkra uyarınca elektronik ortamda tutulan bilgilerin izlenmesi ve duyurulması, meslek mensuplarının kayıt altına alınması, bunlara yönelik veri tabanının oluşturulması ve toptancı halleri arasında ortak bilgi paylaşımının ve iletişimin sağlanması amacıyla, Bakanlık bünyesinde elektronik ortamda merkezi hal kayıt sistemi kurulur. Gerekli görülmesi halinde bu sistem, diğer kurumlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.” hükmüyle de Hal Kayıt Sisteminin (HKS) kuruluşuna dayanak oluşturulmuştur.

Bildirim; bildirim miktarı veya üzerindeki malların üretildiği yerden veya girdiği

gümrük kapısının bulunduğu yerden her ne sebeple olursa olsun sevkinden önce bildirimciler tarafından Hal Kayıt Sistemine yapılan beyan işlemidir.

Bildirim işlemi;

- Toptancı haline doğrudan başvurularak yapılacak bildirimlerde, bildirimcinin veya yetkilendirdiği kişinin beyanına göre toptancı halinde görevli personelce,
- Sistem internet sayfası üzerinden çevrimiçi yapılacak bildirimlerde, doğrudan bildirimcilerce,
- Çağrı merkezi üzerinden telefonla yapılacak bildirimlerde ise, bildirimcinin beyanına göre çağrı merkezinde görevli personelce,

sistem üzerinden yapılacaktır.

Sisteme ilk giriş, bildirimci olarak sisteme kaydolun kişilere hal ya da ticaret İl müdürlüğü tarafından verilen kullanıcı adı ve şifresi ile yapılacak (güvenlik kodunun da yazılması gerekmektedir), sisteme giriş yapan bildirimci şifresini değiştirecek ve daha sonraki girişlerinde kendi oluşturduğu şifresini kullanacaktır.

Sistem üzerinden yapılan bildirimlerin iptal işlemleri hal müdürlüklerince veya Ticaret il müdürlüklerince yapılmaktadır. Yanlış yapılan bildirimlerin iptal işlemleri için toptancı halinde faaliyet gösterenlerin ilgili toptancı hal yönetimine, hal dışında faaliyet gösterenlerin ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ticaret il müdürlüklerine bir dilekçe ile müracaat etmeleri gerekmektedir.

Sistemden kaynaklanan sorunlar nedeniyle bildirim işleminin sistem üzerinden yapılamadığı durumlarda, bildirim işlemi bildirimci veya yetkilendirdiği kişi tarafından Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 5 nolu ekinde yer alan belgenin doldurulması ve ilgili toptancı haline onaylatılması suretiyle gerçekleştirilebilecektir. Onay işleminden önce

bildirimcinin veya yetkilendirdiği kişinin kimlik bilgilerine ilişkin gerekli sorgulamalar yapılacaktır. Onaylanan belgenin bir nüshası bildirimciye verilecek ve diğer nüshası sisteme işlenmek üzere ilgili toptancı halinde muhafaza edilecektir. Bu belge, malın künyesi olarak kullanılabilir.

Bildirimciler, organik ve iyi tarım uygulamaları kapsamında üretilen sertifikalı ürünler dâhil bildirim miktarı veya üzerindeki sebze ve meyvelerin her ne şekilde olursa olsun alımı, satımı ve devrini yapan gerçek veya tüzel kişilerdir. Bu kişiler;

- Sınai üretimde kullanmak üzere mal satın alan sanayiciler,
- İhraç etmek üzere mal satın alan ihraçatçılar,
- İlgili mevzuatı çerçevesinde mal ithal eden ithalatçılar,
- Üretici örgütleri,
- Komisyoncular,
- Tüccarlar,
- Üreticiden temin ettiği malları, tüketiciye satan market, manav, pazarcı ve diğer perakendeciler,
- Üreticiden temin ettiği malları münhasıran kendi tüketiminde kullanan lokanta, otel, yemekhane, hastane ve yurt gibi kuruluşlardır.

Bildirimciler, sisteme kaydolmak zorundadır.

Malların depolandığı, işlendiği veya sevk edildiği depo, şube, tesis veya dağıtım merkezleri de sisteme kaydolacaktır.

Kendilerince üretilen henüz satışa konu olmamış malları depolama amacıyla sevk eden ya da toptancı halinde işyeri bulunan üreticiler de sisteme kaydolacaktır.

Künye, bildirim yapıldıktan sonra sistem tarafından oluşturulan ve malın üretim yeri, cinsini, miktarını, hangi üretici/işletmeye ait olduğunu ve varsa sertifika bilgilerini içeren belgedir. Künye, ilgililer tarafından

sistem üzerinden barkodlu etiket olarak bas-
tırılabilmektedir.

Bildirim yapıldıktan sonra, sistem tara-
fından bu işleme ilişkin bir künye oluşturu-
lur. Künye, malın üretim yerini, cinsini, mik-
tarını, hangi üretici/işletmeye ait olduğunu,
varsa sertifika bilgilerini ve Bakanlıkça uy-
gun görülen diğer hususları içerir.

Her bir künye için sistem tarafından öz-
gün bir künye numarası üretilir. Bu num-
ara ve Bakanlıkça belirlenecek diğer bilgiler,
bildirimde bulunulan mal miktarına göre
ilgili tarafından sistem üzerinden belge
veya barkodlu etiket olarak basılır. Bakanlık,
barkodlu etiket kullanımını zorunlu kılabılır
ve sistem üzerinden basılacak etiket adedini
uygulama veya standartları dikkate alarak sı-
nırlandırabilir.

Toptan veya perakende mal satışında,
malların üzerinde veya kap ya da ambalajla-
rının herkes tarafından kolaylıkla görülebi-
lecek bir yerde bu maddede belirtilen kü-
nyenin bulundurulması zorunludur.

Künyenin malların üzerinde veya kap ya
da ambalajlarının herkes tarafından kolay-

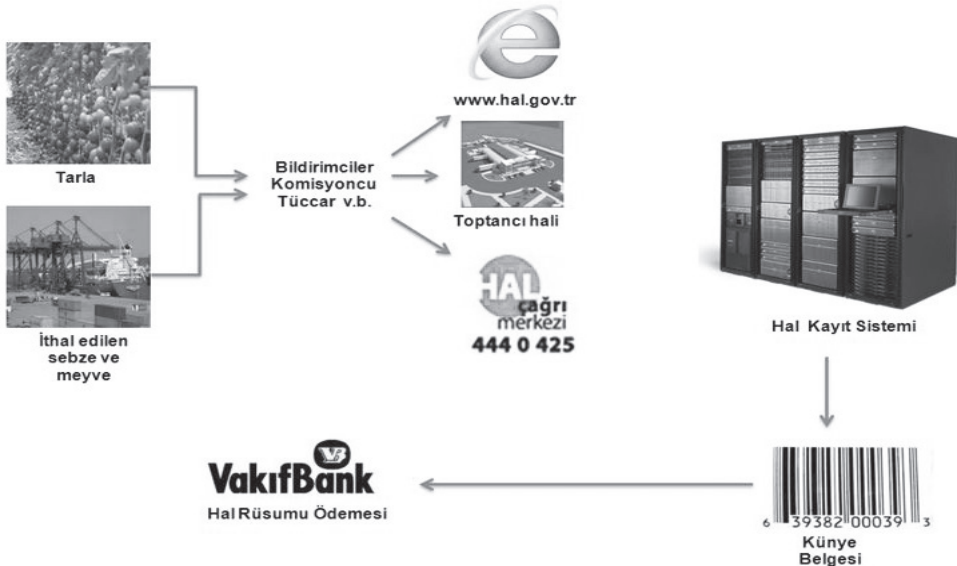
lıkla görülebilecek bir yerde bulundurul-
ma zorunluluğu, malların üretildiği yerden
veya girdiği gümrük kapısının bulunduğu
yerden satışa sunulacağı yere sevki aşama-
sında aranmaz.

Hal rüsumu, malları satın alanlarca
toptan satış bedeli üzerinden toptancı hali
bulunan belediye veya işletmelere ödenen
meblağdır. İlgili mevzuatı çerçevesinde it-
hal edilen mallar ile fatura veya müstahsil
makbuzu ile üreticilerden satın alınan mal-
lardan; toptancı halinde satılanlardan yüzde
bir, toptancı hali dışında satılanlardan yüzde
iki oranında hal rüsumu alınır.

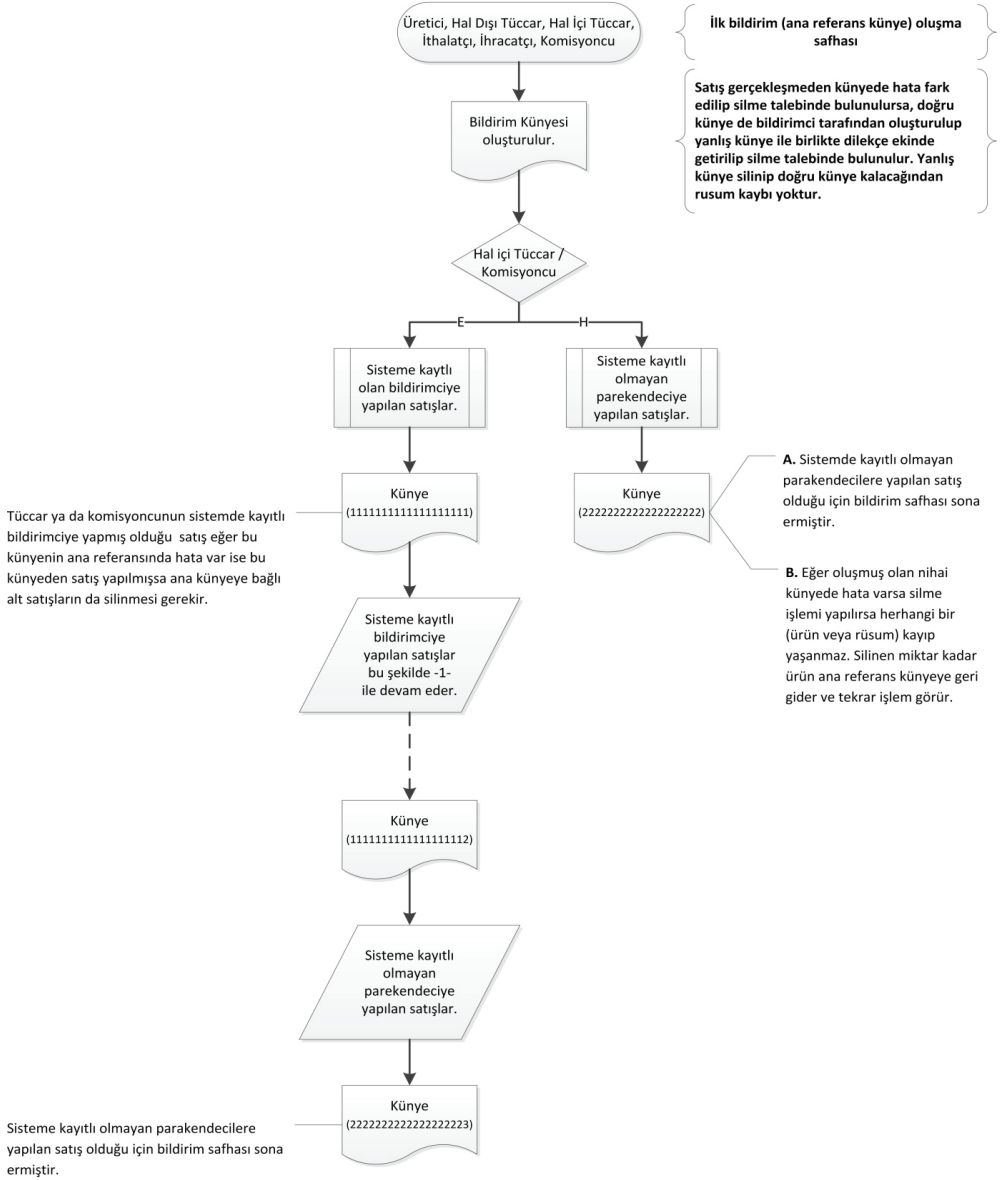
Hal rüsumu, bildirim işleminin tamam-
lanmasıyla tahakkuk eder.

HKS'de bildirim işlemi, bildirim kay-
nakları ile bildirim silme işlemlerinin saf-
haları, ön bilgilendirme mahiyetinde olmak
üzere, www.hal.gov.tr internet sitesinden
alınır ve (bildirimci vasfı olan sis-
temin temel aktörleri bağlamında) temsilî
bir şema hazırlanmak suretiyle aşağıda özet-
lenmiştir:

BİLDİRİM İŞLEMİ

HKS 'de Bildirim ve Bildirim Silme İşlemlerine İlişkin Temsili Şema

5957 sayılı Kanunun “Toptancı haline bildirim, malların toptan ve perakende alım satımı” başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında, bildirim tabi olan mallar; a) Sınai üretimde kullanılmak üzere satın alınan mallar. b) İhraç edilmek üzere satın alınan mallar. c) İlgili mevzuatı çerçevesinde ithal edilen mallar. ç) 1/12/2004 tarihli ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu kapsamında organik tarım faaliyetleri esaslarına uygun olarak üretilen ham, yarı mamul veya mamul haldeki sertifikalı ürünler. d) Üretici örgütlerince toptancı hali dışında satılan mallar. f) İyi tarım uygulamaları kapsamında sertifikalandırılan ürünler ve g) Fatura veya müstahsil makbuzu ile üreticilerden satın alınan mallar şeklinde sıralanmıştır.

İkinci fıkrasında, toptancı haline bildirim; “Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde birinci fıkranın (a), (b), (ç), (d), (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen malların üretildiği yerdeki toptancı haline, (c) bendinde belirtilen malların ise malın girdiği gümrük kapısının bulunduğu yerdeki toptancı haline yapılan beyan işlemi” olarak ifade edilmiştir.

Beşinci fıkrasına göre; malların toptan alım ve satımı toptancı hallerinde yapılır. Ancak, bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentlerinde belirtilen toptan alım ve satımlar ile perakende ya da toptancı halinde toptan olarak satmak veya münhasıran kendi tüketiminde kullanmak üzere fatura veya müstahsil makbuzu ile üreticilerden yapılan toptan alımlar toptancı haline bildirilmek kaydıyla toptancı hali dışında da yapılabilir. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da bu madde kapsamındadır.

“Hal rüsumu” başlıklı 8 inci maddesine göre; Toptancı halinde satılan mallardan yüzde bir, toptancı hali dışında satılan mallardan yüzde iki oranında hal rüsumu tahsil edilir. Ancak, üretici örgütlerince toptan-

cı halinde satılan mallar ile toptancı haline bildirimde bulunmak şartıyla 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen mallardan hal rüsumu alınmaz. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen malların sinai üretimde kullanılmayan, (b) bendinde belirtilen malların ise ihraç edilmeyen kısmından birinci fıkraya göre hal rüsumu alınır. Gıda güvenilirliği ve kalitesi analizleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yetkilen-dirilmiş kamu laboratuvarlarında veya özel laboratuvarlarda yapıldığı belgelenen mallar üzerinden alınacak hal rüsumu, yarısı oranında alınır.

Hal rüsumu, yeterli hizmet altyapısına sahip bankalar nezdinde malın üretildiği yerdeki toptancı halinin bağlı olduğu belediye veya işletmecisi adına açılacak hesaba beş iş günü içinde yatırılır. Bu hesapta toplanan tutarın yüzde yetmiş beşi, malın tüketime sunulduğu yerdeki toptancı halinin bağlı olduğu belediye veya işletmecisi adına açılacak hesaba aylık olarak izleyen ayın beşinci gününe kadar aktarılır.

Malın üretildiği veya tüketildiği yerde toptancı hali bulunmaması veya birden fazla toptancı halinin bulunması durumunda hal rüsumu, Bakanlıkça belirlenecek toptancı halinin bağlı olduğu belediye veya işletmecisi adına açılacak hesaba yatırılır veya aktarılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak; a) Toptancı haline bildirilmeden toptancı hali dışında toptan alınıp satılan ya da toptancı halinde satılmak üzere bildirimde bulunulup toptancı hali dışında toptan satılan, c) Toptancı halinden satın alınmadan veya toptancı haline bildirilmeden perakende satılan, ç) Miktarına, değerine, üretim şekline veya künyesinde belirtilen diğer hususlara ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunulan,

Mallar için hal rüsumu, tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde bir önceki gün o mallar için oluşan birim fiyatların en yükseği esas alınarak belirlenen **toptan satış bedelinin yüzde yirmi beşi oranında cezalı olarak** alınır.

5957 sayılı Kanun uyarınca çıkarılıp, 07/07/2012 tarihli ve 28346 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe konulan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin (Haller Yönetmeliği);

-“Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde;

“ b) *Banka*: Hal rüsumunun tahsilini ve ilgili belediye ile işletmelere dağılımını yapmak üzere Bakanlıkça belirlenen bankayı,

d) *Bildirim miktarı*: Adet ile yapılan satışlarda 150 adet, bağ ile yapılan satışlarda 50 bağ, kilogram ile yapılan satışlarda 100 kilogramı,

e) *Hal rüsumu*: Malları satın alanlarca toptan satış bedeli üzerinden toptancı hali bulunan belediye veya işletmelere bu Yönetmeliğe göre ödenen meblağı,

g) *İşyeri*: Toptancı hal yönetimince belirlenen ve malların üretici, üretici örgütü, komisyoncu ve tüccarlar tarafından toptancı halinde toptan olarak alım satımının yapıldığı yerleri,

i) *Komisyoncu*: Malların toptan satış amacıyla kendi adına ve başkası hesabına komisyon esasından çalışan meslek mensuplarını,

k) *Mal*: Organik ve iyi tarım uygulamaları kapsamında üretilen sertifikalı ürünler dâhil ticarete konu sebze ve meyveleri,

p) *Sistem*: Bakanlık bünyesinde elektronik ortamda kurulan ve internet tabanlı çalışan merkezi hal kayıt sistemini,

r) *Sistem internet sayfası*: www.hal.gov.tr’yi,

s) *Toptancı hali*: Bu Yönetmelikte belirtilen asgarî koşulları taşıyan projeler çerçevesinde belediyeler ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan, malların toptan alım ve satımı ile kaydının yapıldığı yerleri,

ş) *Tüccar*: Malların toptan satışı amacıyla kendi adına ve hesabına çalışan meslek mensuplarını,

t) *Tüketim yeri*: Malların tüketildiği il, ilçe veya belde belediye sınırı ve mücavir alanlarını,

v) *Üretim yeri*: Malların üretildiği ya da girdiği gümrük kapısının bulunduğu il, ilçe veya belde belediye sınırı ve mücavir alanlarını”

ifade ettiği hüküm altına alınmış,

“Belediye toptancı halinin yönetimi” başlıklı 17 nci maddesinde Kanunun birinci fıkrasında yer alan hüküm yinelenmiş,

“Toptancı hal yönetim biriminin görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında;

“g) İşyerleri ile burada faaliyet gösteren üretici, üretici örgütü, komisyoncu ve tüccarlara ilişkin bilgileri sisteme kaydetmek, kayıtlı bilgileri güncellemek, sisteme kaydedilenlerin her biri için dosya açmak ve ilgili evrakı bu dosyada muhafaza etmek,

ğ) Haldeki diğer yerlerin ve buralarda faaliyet gösterenlerin kayıtlarını tutmak ve güncellemek,

h) Toptancı haline gelen araçlar ile halden çıkan araçlarda bulunan mallara ilişkin kontrol ve kayıt işlemleri ile bu bilgiler doğrultusunda stok kontrolünü yapmak,

ı) Sebze ve meyvenin cins, miktar ve fiyatları ile Bakanlıkça uygun görülen diğer

bilgileri elektronik ortamda tutmak, bu bilgilerden istatistikler oluşturarak uygun görülenleri yayımlamak ve ilgili kurum ve kuruluşlarca istenilenleri vermek,

i) Bildirim işlemleri ile hal rüsumuna ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, bildirimciler tarafından iletilen analiz sonuçlarını aynı gün içinde sisteme işlemek,

j) Bu Yönetmelik çerçevesinde, gerekli denetimleri yapmak ve mevzuata aykırı eylemleri tespit edilenler hakkında cezai işlem uygulamak veya uygulanmasını sağlamak,

k) Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili idari düzenlemeler yapmak,

l) Toptancı halin faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin her türlü mal ve hizmet satın alım işlemlerini ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütmek veya yürütülmesini sağlamak,

m) Evrak, arşiv, demirbaş ve ayniyatlara ilişkin işlemleri yürütmek, defter ve kayıtları tutmak ve muhafaza etmek, belge ve yazışmaları usulü dairesinde dosyalamak ve saklamak,

s) Bildirimde bulunmak üzere doğrudan hale başvuranların bildirim işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirleri almak,

ş) Bu Yönetmelik ve ilgili mevzuatta öngörülen diğer iş ve işlemleri yerine getirmek

görevleri toptancı hal yönetim birimince yapılacak iş ve işlemler arasında sayılmış,

23 üncü maddesine göre ise; toptancı halleri, hal zabıtaları aracılığıyla bu Yönet-

melik hükümleri çerçevesinde toptancı hali içinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir. Belediyeler, ilgili yönetmelik hükümleri saklı kalmak ve yetki alanları içinde olmak kaydıyla, toptancı hali dışında bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde hal zabıtaları aracılığıyla denetim yapma yetkisini haizdir. Sınırı ve mücavir alanları içinde toptancı hali bulunmayan belediyeler, bu denetimi belediye zabıtaları aracılığıyla yerine getirir. Hal zabıtaları ile toptancı halindeki işyeri ve diğer yerlerle sınırlı olmak kaydıyla hal yöneticisince görevlendirilen personel, Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına giren hususlarda ilgili kişilerden her türlü bilgi, belge ve defterleri istemeye, bunları incelemeye ve örneklerini almaya yetkili olup, ilgililer istenilen bilgi, belge ve defterler ile bunların örneklerini noksansız ve gerçeğe uygun olarak vermek, yazılı ve sözlü bilgi taleplerini karşılamak ve her türlü yardım ve kolaylığı göstermekle yükümlüdür.

Görüleceği üzere HKS; sebze ve meyvelerin tarladan çıkmasından tüketime sunulmasına kadar olan süreçte nerde üretildiğini, kim tarafından satın alındığını, kime satıldığını bizlere gösteren, malların kimliklerini kendi içinde barındıran bu çerçevede hangi üretim bölgesinde ne kadar malın ne kadar üretildiğini, hangi malın nerde ne kadar tüketildiğini bizlere fotoğraflayıp istatistiki bilgi veren, aynı zaman da kayıtdışı önleme noktasında önemli role sahip, bu arada da Belediyelere önemli yetki ve görevler yükleyen bir sistem olarak dikkati çekmektedir.

TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE DENETİM KAVRAMININ FARKLI ANLAMLARI

Ufuk ÜNLÜ

Başbakanlık Müfettişi

ÖZET

Yönetimin bir parçası olarak denetim, modern anlayışla hataların düzeltilmesi, sistemin olumlu yönden yenilenmesi olarak bilinir. Bu modern anlayış, denetim kavramının günümüzde geçmişe nazaran daha farklı anlamlandırılmasına ve aynı kavram içinde çeşitlendirmelere sebep olmuştur. Zira, hâlihazırda denetim sözcüğü kullanıldığında sadece klasik anlamda hesap soran bir mekanizma değil, rehberlik eden, öneri sunan, kontrol sağlayan veya finansal uygulamaları sorgulayan bir süreç algılanmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan çalışmamız, zaman içinde farklılaşmış çeşitlenen denetim kavramını ele almıştır.

Anahtar Kelimeler: Denetim, İç Denetim, Dış Denetim, Hukuka Uygunluk Denetimi, Yerindelik Denetimi, Bağımsız Denetim, Ombudsmanlık

1. GİRİŞ

Yönetimin en önemli unsurlarından biri olan denetim, gerek sosyal yaşamda gerekse Türk kamu yönetimi içerisinde oldukça sık kullanılan bir terimdir. Denetim kavramının içinde barındırdıkları, denetim faaliyetlerini yerine getirenler tarafından dahi tam olarak anlaşılammış, yeri geldiğinde teftiş, kontrol, iç denetim, iç kontrol ve benzeri birçok kavram yerine kullanılmagelmiştir. Yanısıra, yurtdışı kaynaklarda yer verilen denetim (audit) kavramı ile Türk bürokrasisinde yer alan denetim kavramının aynı içeriği yahut aynı karşılığı çağrıştırmadığı görülmüştür. Bu saikten hareket eden çalışmamız içerisinde denetim kavramının ne anlama geldiği “iç denetim”, “dış denetim”, “hukuka uygunluk denetimi”, “yerindelik denetimi”, “kamu denetçiliği” ve her ne kadar özel sektör kuruluşlarını ilgilendirse dahi kamu bürokrasisi

içerisinde sıklıkla yer alan “bağımsız denetim” yöntemleri ve yanısıra, teftiş ile denetim kavramlarının karşılaştırılması suretiyle ele alınacaktır.

2. DENETİM KAVRAMI

Yönetim biliminin planlama, örgütlenme, yönetme ve eşgüdüm (koordinasyon) fonksiyonlarından sonra gelen en son aşaması denetimdir.

Dilimizde denetim sözcüğünün eski kullanım şekli ve karşılığı “rabk” ve “rükub” kökünden gelen “murakabe”dir. Bu deyim; bakma, gözetim altında bulundurma, gözetleme; iç dünyasına dalma ve sansür anlamlarına gelmektedir.¹

Denetim kavramının, batı dillerindeki karşılığı (audit) kökenini oluşturan Latince

¹ Atay, C. (1999), “Devlet Yönetimi ve Denetimi”, Alfa Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.18.

audire kelimesi; işitmek, dikkatlice dinlemek anlamına gelmektedir. Hukuki anlamda denetleme ise, gerek devlet daire ve teşkilatının ve gerek özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş işletmelerin kamu yararı noktasından kanun, genelge ve tebliğ hükümlerine göre çalışıp çalışmadıklarının incelenmesidir.²

Genel olarak denetim, bir faaliyetin sonuçlarının mümkün olduğu kadar planlara uygun olmasını sağlamak amacıyla standartlar konması, elde edilen sonuçların bu standartlarla karşılaştırılması ve uygulamaların plandan ayrıldığı noktalarda düzeltme önlemlerinin belirlenmesi olarak tanımlanabilir.³

Modern denetim anlayışında, kuruluş ve çalışanların amaçları esas alınarak, o anki ve gelecekteki hataların düzeltilmesi, sistemin olumlu yönden yenilenmesi, yönetime önerilerde bulunulması, mevzuatta, kuruluşun amaçlarına ulaşmasını engelleyen demode kuralların değiştirilmesi ve merkezle taşra örgütleri arasında sistemli bir köprü kurulmasına çalışılır.⁴

Tortop, İspir ve Aykaç denetim kavramının tanımlarını şu şekilde unsurlarına ayırmışlardır;⁵

- Kabul edilen planın, verilen direktiflerin veya belirli şekilde konulan ilkelerin varlığı denetim için ilk şarttır.
- Kabul edilen plana, verilen direktife ve konulan ilkelere uygun ve etken bir yönetim faaliyeti denetim için gerekli ikinci şarttır.

- Kabul edilen plana, verilen direktife ve konulan ilkelere uygun ve etken bir yönetim faaliyetinin bulunup bulunmadığını denetleyecek bir kimsenin ve organın varlığı denetimin üçüncü şartını meydana getirir.

Denetim kamudaki işlevi bakımından ele alındığında ise, kamu idarelerinin hukuka uygun faaliyet gösterip göstermediklerini, kamuda üretilen ve açıklanan bilgilerin doğru ve güvenilir olup olmadığını ortaya koymak ve yönetimlerin hesap verme yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlamak üzere tarafsız ve bağımsız organ veya kişilerce gerçekleştirilen bir faaliyet olduğu anlaşılmaktadır.⁶

Bununla beraber, yönetim bilimi açısından kamu kurum ve kuruluşlarının denetim amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz;⁷

- Devlet memurlarının hukuki metinlerini keyfi bir şekilde yorumlamalarını önlemek,
- Bürokratların, idare edilenlerin haklarını hiçe sayarak, makamlarını kişisel çıkarları için kullanmalarını engellemek,
- Bürokrasi mensuplarının, kamuoyunun eleştirilerini de dikkate almalarını sağlamak,
- Yasama organı tarafından kanunlar aracılığı ile belirlenen amaçlar doğrultusunda çalışma göstermelerini sağlamak.

Görüldüğü gibi yönetim bilimi açısından denetleme, daha ziyade bürokratların görevleri dolayısıyla sahip oldukları yetkileri keyfi bir şekilde kullanmalarına engel olmak için önem taşır. Bürokrasiler üzerindeki deneti-

2 Gürkan, N. Z. (2009), "Türk Kamu Mali Yönetiminde İç Denetim ve İç Denetim Algısı", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, s.5.

3 Sanal, R. (2002), "Türkiye de Yönetim Denetim ve Devlet Denetleme Kurulu", TODAİE, Ankara, s.4.

4 "1. Teftiş Semineri, Türk Teftiş Sisteminin Bugünü ve Geleceği" (1987), DENETDE Yayınları, s.112-113.

5 Tortop, N., İspir, E. G., Aykaç, B. (1999), Yönetim Bilimi, Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı, Yargı Yayınevi, Ankara, s.160-162.

6 Gürkan, a.g.t., s.9.

7 "1. Teftiş Semineri, Türk Teftiş Sisteminin Bugünü ve Geleceği", s.113.

min bir nedeni de, onların, yasama organı tarafından kanunlar vasıtasıyla belirlediği amaçlarına uygun çalışma gösterip göstermediklerinin çeşitli denetim yollarıyla saptanmasıdır.⁸

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında denetim faaliyeti, denetim yapan birimlerin statüsüne göre iç denetim ve dış denetim olarak ikiye ayrılmaktadır. Bununla beraber, diğer denetim yöntemleri olarak adlandırabileceğimiz hukuka uygunluk denetimi, yerindelik denetimi, bağımsız denetim ve kamu denetçiliği kavramları Türk kamu yönetimi içerisinde sıklıkla kullanılan ifadelerdir.

3. 5018 SAYILI KANUN KAPSAMINDA DENETİM FAALİYETİ

3.1. İç Denetim

İç denetim, mali nitelikteki faaliyetler ile mali nitelikte olmayan faaliyetlerin gözden geçirilerek değerlendirilmesinin yapıldığı bir denetim türüdür. İç denetim örgüt içerisindeki kontrollerin etkinliğini ölçmeyi ve bu kontrolleri değerlendirmeyi hedef alır. Bu açıdan iç denetim çok önemli bir yönetim kontrol aracıdır.⁹

Bir danışmanlık hizmeti olarak ortaya çıkan iç denetim faaliyetleri, modern anlamda 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmıştır.

Dünyada iç denetim, bir meslek olarak 1941 yılında ABD’de kurulan ve 165 ülkede 150.000’den fazla üyesi bulunan İç Denetçiler Enstitüsü (The Institute of Internal Auditors) tarafından kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur. İç denetim mesleğiyle ilgili bir başka önemli kurum da, 1982 yılında kurulan ve 32 Avrupa ülkesindeki iç denetim enstitülerinin oluşturduğu Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonudur

(European Confederation of Institutes of Internal Auditing).¹⁰ İç Denetçiler Enstitüsü, iç denetimi şu şekilde tarif etmektedir; iç denetim, kurumun faaliyetlerine değer katmak ve bunları geliştirmek amacıyla tasarlanmış bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir.¹¹

Kamu yönetimi sistemimize “İç Denetim” kavramı “5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu”¹² ile girmiştir. 5018 sayılı Kanunun “iç denetim” başlıklı 63 üncü maddesine göre iç denetim;

“Kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.”

Bu madde ile iç denetimin tanımı yapılmış ve iç denetimin iç denetçiler tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu Kanunun 64 üncü maddesinde iç denetçinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

“a) Nesnel risk analizlerine dayanarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.

b) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.

8 Tortop, İspir, Aykaç, a.g.e., s.157.

9 Güredin E. (1994), “Denetim”, Beta Yayınları, Ankara, s.15.

10 Okur, Y. (2010), “Türkiye’de Teftiş ve İç Denetim: Kavramlar, Beklentiler ve Hayatla Yüzleşme”, Maliye Dergisi, S.158, s.576.

11 Pickett K.H.S. (2003), “The Internal Auditing Handbook”, Second Edition, London: Wiley&Sons s.239.

12 R.G. 24.12.2003/25386.

c) *Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.*

d) *İdarenin harcamalarının, malî işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.*

e) *Mali yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.*

f) *Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak.*

g) *Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlandığında, ilgili idarenin en üst amirine bildirmek.”*

3.2. Dış Denetim

Dış denetim, denetlenen kurumun veya kuruluşun (örgütün) dışında ondan bağımsız olarak denetim elemanlarınca, iç denetim sisteminin, zaman zaman da iç kontrol sisteminin denetlenmesi ve ilgili örgütün mali tabloları ile hesap işlemlerinin doğruluğunun, uygunluğunun araştırılması, yönetimin verimliliği, etkenliği ve tutumluluğu hakkında da görüş belirtilmesine yönelik olarak yapılan faaliyetler sürecidir.¹³

5018 sayılı Kanun'un "dış denetim" başlıklı 68 inci maddesinde;

“Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanmasıdır”

İfadesine yer verilmiştir.

13 Özer, H. (1997), “Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, T.C. Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara, s.43.

Söz konusu madde hükmünce dış denetim Sayıştay tarafından genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine (merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler) yönelik uygulanan bir faaliyettir.

Dış denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları dikkate alınarak;

- Kamu idaresi hesapları ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak, malî tabloların güvenilirliği ve doğruluğuna ilişkin malî denetimi ile kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin malî işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti,
- Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi, faaliyet sonuçlarının ölçülmesi ve performans bakımından değerlendirilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

İç ve dış denetim arasındaki temel farkı, denetlenen kuruma ilişkin olarak denetçinin örgütsel statüsü belirler. Bu farklılık özel sektörde belirgin olarak gelişmiştir. Bu açıdan “İç” kavramı denetim elemanının kurumun bir elemanı olduğunu açıklarken “Dış” kavramı ise kurumdan bağımsız olarak hareket eder.¹⁴

Dış denetimin ilk önceliği, şeffaf ve hesap verme sorumluluğunu geliştirecek faaliyetleri göstermek olmalıdır. Kamu kurumları, hesap verme sorumluluklarını en iyi şekilde performans ölçümünü yaparak yerine getirebileceği için dış denetimin, öncelikle kurumların performanslarını ölçme kapasitelerini arttırmaya yönelmesi gerekmektedir.¹⁵

14 Özer, a.g.e., s.44.

15 Gülen, Fikret (2003), “2. Kamu Mali Yönetim Arenası Kamu Harcamalarında Hesap Verilebilirlik ve Şeffaflık İçin Denetim, Dış Denetim Nasıl Tasarlanmalı”, Ankara, s.5

4. DİĞER DENETİM YÖNTEMLERİ

4.1. Bağımsız Denetim

Bağımsız denetim 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiş bir husustur. Bağımsız denetim; finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanmasını ifade eder.

Bağımsız denetim, finansal tablolar ve diğer finansal bilgiler dâhil olmak üzere denetime tabi konuların belirlenmiş bir kıstasa uyumlu olup olmadığı hususunda kullanıcılara Türkiye Denetim Standartları (TDS) çerçevesinde güvence sağlayacak bir görüş oluşturulması amacı ile yapılır. TDS, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yürürlüğe konan, bilgi sistemleri denetimi dahil olmak üzere, bağımsız denetim alanında uluslararası standartlarla uyumlu eğitim, etik, kalite kontrol ve denetim standartları ile bu alana ilişkin diğer düzenlemeleri ifade etmektedir.

Bağımsız denetimin kapsamı TDS kapsamında belirlenmiştir. Daha açık bir ifadeyle denetim; denetimin konusu hakkında, mesleki etik ilkelere bağlı kalmak ve mesleki şüphecilik içinde bulunmak suretiyle, TDS çerçevesinde yeterli ve uygun denetim kanıtı toplanmasını, bu kanıtlara dayandırılarak bir görüş oluşturulmasını ve görüşün raporlanmasını kapsar. Denetim kanıtı, denetim konusunda denetim kıstası çerçevesinde önemli uyumsuzluklar bulunup bulunmadığı hususunda güvence verilmesini teminen görüş bildirmeye yönelik olarak denetçi

tarafından elde edilen ve belirlenen güvence seviyesi için yeterli ve uygun bilgi, belge ve beyanlardır.

Denetimin konusu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve diğer mevzuat hükümlerinde belirlenmiştir.

6102 sayılı Kanunda denetleme konusu 397 ile 406 ncı maddeler arasında ele alınmıştır. Söz konusu maddelerde denetimin konusu ve kapsamı, denetçilik müessesesi, denetim raporu, denetçilerin sorumlulukları vb. hükümler düzenlenmiştir. Anılan maddelerdeki düzenlemeler ile eski Kanun dönemindeki düzenlemeler kıyaslandığında önemli değişikliklerin olduğu ilk bakışta göze çarpmaktadır. 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununun şeffaflık, hesap verebilirlik, kurumsallaşma, elektronik ortamda hukuki işlem tesis edebilme, yatırım ve iş yapma ortamının iyileştirilmesi, kurumsal yönetim ilkelerinin benimsenmesi ve kayıt dışılığın önlenmesi ilkelerini esas aldığı düşünüldüğünde, denetleme konusunun öneminin daha da fazlaştığı değerlendirilebilir.

Anonim şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi; envanterin, muhasebenin ve Türkiye Denetim Standartlarının öngördüğü ölçüde iç denetimin, 6102 sayılı Kanunun "Denetleme" bölümü hükümleri anlamında, aynı Kanunun 378 inci maddesi uyarınca verilen raporların ve yine aynı Kanunun 397 nci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimidir. Bu denetim, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kanuna ve esas sözleşmenin finansal tablolara ilişkin hükümlerine uyulup uyulmadığının incelenmesini de kapsar. Denetleme, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun belirlediği esaslar bağlamında, denetçilik mesleğinin gerek-

http://www.tesev.org.tr/etkinlik/denetim_f_gulen-dis_dene-tim_sistemi.doc. (Erişim Tarihi: 01.09.2012)

riyle etiğine uygun bir şekilde ve özenle gerçekleştirilir. Denetleme, şirketin ve şirketler topluluğunun, malvarlıksal ve finansal durumunun 6102 sayılı Kanununun 515 inci maddesi anlamında dürüst resim ilkesine uygun olarak yansıtılıp yansıtılmadığını, yansıtılmamışsa sebeplerini, dürüstçe belirtecek şekilde yapılır.

Dürüst resim ilkesine göre, anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Ayrıca, söz konusu 378 inci maddede öngörülen rapor, riskin erken saptanması ve yönetimine ilişkin rapordur. Riskin yönetilmesi amacıyla kurulan uzman bir komite, anonim şirket yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollanır.

Bununla birlikte, denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

Anonim şirketlerde denetime tabi olanlar, hazırlanmış olan finansal tablolarının denetimden geçip geçmediğini, denetimden geçmiş ise denetçi görüşünü ilgili finansal tablonun başlığında açıkça belirtmek zorundadır. Bu hüküm, anonim şirketlerde yöne-

tim kurulunun yıllık faaliyet raporu için de uygulanır. Denetime tabi olduğu hâlde, denetletirilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir. Şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporunun sunulmasından sonra değiştirilmişse ve değişiklik denetleme raporlarını etkileyebilecek nitelikteyse, finansal tablolar ile, birinci fıkra çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu yeniden denetlenir. Yeniden denetleme ve bunun sonucu, raporda özel olarak açıklanır. Denetçi görüşünde de yeniden denetlemeyi yansıtan uygun eklere yer verilir.

6102 sayılı Kanununun 398 inci maddesine göre anonim şirketlerde denetim;

- Şirketin finansal tablolarının ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun,
- Şirketler topluluğunun konsolide finansal tablolarının ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun, denetçinin denetleme sırasında elde ettiği bilgilerle uyum içinde olup olmadığını belirtip açıklayacak şekilde yapılır.

Şirketler topluluğunun finansal tablolarının denetiminden sorumlu olan denetçi, şirketler topluluğunun konsolide tablolarına alınan şirketlerin finansal tablolarını, özellikle konsolidasyona bağlı uyarlamaları ve mahsupları inceler; meğerki, konsolidasyona alınan şirket, kanun gereği veya böyle bir gereklilik bulunmaksızın, söz konusu hükümlere uygun olarak denetlenmiş olsun. Bu istisna, merkezi yurt dışında bulunan bir şirketin 6102 sayılı Kanunun öngördüğü denetimle eş değer bir denetime tâbi tutulmuş olması hâlinde de geçerlidir.

Denetçi, yönetim kurulunun şirketi teh-

dit eden veya edebilecek nitelikteki riskleri zamanında teşhis edebilmek ve risk yönetimini gerçekleştirebilmek için riskin erken saptanması ve yönetimine ilişkin maddede öngörülen sistemi ve yetkili komiteyi kurup kurmadığını, böyle bir sistem varsa bunun yapısı ile komitenin uygulamalarını açıklayan, ayrı bir rapor düzenleyerek, denetim raporuyla birlikte, yönetim kuruluna sunar. Bu raporun esasları Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca belirlenir.

Bu bağlamda denetim; 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre denetlenmesi öngörülen finansal tablolar, yıllık faaliyet raporları, riskin erken saptanması ve yönetimine ilişkin sistemler ile sair mevzuat uyarınca doğrudan veya dolaylı olarak denetim kuruluşları ve denetçiler tarafından denetlenmesi, incelenmesi veya değerlendirilmesi öngörülen diğer hususlara ilişkin konuları kapsar.

4.2. Kamu Denetçiliği (Ombudsman)

Ombudsman (kamu denetçisi), şikâyet üzerine ve resen harekete geçerek, idarenin eylemleri, işlemleri ve davranışları üzerinde hukuka aykırılık ve yerindelik denetimi yapmaya, hukuka aykırı bulduğu ve yerinde bulmadığı işlemlerin geri alınması, kaldırılması veya bu işlemlerden veya eylemlerden doğan zararların giderilmesi ve yurttaşlara yönelik uygunsuz davranışların düzeltilmesi için idare nezdinde girişimlerde bulunmaya ve hukuken bağlayıcı nitelikte olmayan kararlar almaya yetkili olan bağımsız bir devlet organıdır.¹⁶

Yürürlüğe giremeyen 5227 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde halk denetçisi adı altında ve mahalli idareler ölçeğinde ombudsmanlık kurumu oluşturulmak istenmiştir. Sonrasında ise 5548 sayılı Kamu Denetçiliği

Kurumu Kanunu,¹⁷ “gerçek ve tüzel kişilerin idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetlerini, Türkiye Cumhuriyeti’nin Anayasada belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak üzere” Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmak amacıyla Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Ancak, söz konusu Kanun, Anayasa Mahkemesi Kararıyla¹⁸ iptal edilmiştir.

Bunun üzerine 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan referandum ile ombudsmanlık Anayasal bir kurum haline getirilmiştir. Akabinde yayımlanan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu¹⁹ ile yasal zemin oluşturulmuştur.

Kanunun genel gerekçesinde, idarenin iç denetiminin teftiş kurulları veya benzeri birimlerce gerçekleştirildiği, ancak, günümüzde kapsamı giderek genişleyen idare-birey (vatandaş) ilişkilerinden kaynaklanan şikâyetlere etkin ve hızlı çözümler getiren, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri inceleyen ve önerilerde bulunan bir kuruma ülkemizde de ihtiyaç duyulduğu ve bu ihtiyaç nedeniyle ombudsmanlık kurumunun oluşturulduğu belirtilmiştir.

Esasında ombudsmanlık denen kamu denetçiliği görevi, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Bakanlık ve Bakanlığa bağlı Kurumların Teftiş Kurulu Başkanlıklarınca uygulanmaktadır.²⁰ Bir başka ifadeyle ombudsmanlık kurumunun görevi olan “idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk

16 Öztürk, M. (2012), “AB Ülkelerinde Ombudsman Denetimi Uygulamaları ve Türkiye”, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul, s.15.

17 R.G. 12.10.2006/ 26318.

18 25.12.2008 tarih ve E:2006/140, K:2008/185 sayılı karar.

19 R.G. 29.06.2012/ 28338.

20 Bozkurt, a.g.m., s.276.

yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunma”nın birçok kurumun yönetmeliklerinde belirtilen teftiş kurullarının görevleri ile örtüştüğü görülmektedir.

Ombudsmanlık kurumunun etkin bir şekilde işleyip işlemediği ve kamu yönetimine yapacağı katkının sınırları ilerleyen süreçte, bir başka deyişle uygulama aşamasında daha net olarak ortaya çıkacaktır.

4.3. Hukuka Uygunluk Denetimi

Bilindiği üzere hukuka uygunluk, yargı denetiminin amacı olduğu kadar konusunu da teşkil eder ve hukukun üstünlüğü ilkesinin bir sonucudur.

Hukuka uygunluk denetimi, eylem ve işlemlerin anayasa, ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuata uygunluğunun denetimidir. Bu durumda kanunların uygulanmasını göstermek veya kanunun emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak şartıyla usulüne uygun biçimde çıkarılmış tüzüklere, idare uymak zorundadır. Aynı şekilde yönetmeliklere, kararname, karar, genelge, tebliğ gibi etkili metinlere de hukuka uygun olmak şartı ile uymak durumundadır.²¹

Hukuka uygunluk denetimi kapsamında Anayasanın 125 inci maddesine göre, yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemez.

4.4. Yerindelik Denetimi

Yerindelik, idarenin yaptığı işlemlerin aldığı kararların ürettiği hizmetin ihtiyaçla-

rına uygun olup olmaması olarak tanımlanabilir. Yerindelik denetimi ise, üst birimin, alt birimin eylem ve işlemlerinin “yerinde olup olmadığına” karar vermesi ve “kamu yararına” uygun olmadığına karar vermesi halinde, işlem veya eylemi değiştirmesi veya durdurmasıdır.

Yerindelik denetimi ile hukuka uygunluk denetimi birbirinden farklıdır. Hukuka uygunluk denetiminde yürürlükteki mevzuata, yargı içtihatlarına ve süreklilik kazanmış olan idari uygulamalara aykırılık olup olmadığı araştırılır. Yerindelik denetimi ise, hukuk kurallarına uygun bir işlemin veya eylemin yapıp yapılmamasına veya ne şekilde yapılması gerektiğine karar vermektir. Örneğin bir göreve atanabilmek için gerekli şartları taşıyan birden fazla aday bulunduğu idarenin yaptığı seçimin denetlenmesi yerindelik denetimidir. Böyle bir denetim, yürütme (idare) görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini engelleyeceği için, yasaklanmıştır.²²

Ayrıca, yerindelik denetimi, hukuka uygunluk denetimi kadar kendisine uygulama alanı bulamaz ve dolayısıyla sık başvurulan bir denetim usulü değildir. Bir çok ülke uygulamasında görüldüğü üzere, yerindelik denetimi idari makamlarca, hukuka uygunluk denetimi ise yargı makamlarınca yapılır.

5. TEFTİŞ İLE DENETİMİN KARŞILAŞTIRILMASI

Denetim ve teftiş kelimeleri çoğu zaman birbirleri yerine kullanılan kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak söz konusu kelimelerin ifade ettikleri anlamlar açısından tam bir örtüşme olup olmadığı hususu her zaman tartışılmalı bir konudur. Teftiş ve denetim kelimelerinin birbirleriyle aynı anlamda kullanılmasının veya karıştırılmasının nedenlerinden biri, bu kavramların ül-

21 Özkan, G. (1995), “Hukuk Devleti ve Yargı Denetimi”, Ankara, s.102.

22 <http://www.acikogretimadalet.com/yerindelik-denetimi-yasagi-konusu.html> (Erişim Tarihi:21.10.2013)

kemizde uluslararası uygulamalardan daha farklı bir yapıda kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin de benimsediği Kıta Avrupası hukuk sisteminde özel hukuk yanında ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarının tabi olduğu kamu hukuku denilen ayrı bir hukuk uygulama alanı bulunmaktadır. Anglo-Sakson hukuk sisteminde ise kamu özel ayrımı olmaksızın tek bir hukuk sistemi mevcuttur. Bunun bir sonucu olarak, Kıta Avrupası denetim sisteminde kamu sektörü için ayrı denetim kavramları (teftiş ve kontrol) oluşturulmuş iken, Anglo-Sakson sistemde hem kamu hem özel sektör kurum ve kuruluşları için aynı kavramlar (iç denetim ve dış denetim) kullanılmıştır.²³

Karatepe, teftiş ve denetim kavramları ile bu kavramlara ait aktörler ve özelliklerini aşağıdaki tabloda açıklamıştır;²⁴

Denetim Sistemleri	Kıta Avrupası Sistemi	Anglo-Sakson Sistem
Denetim Kavramları	Teftiş ("inspection") ve Kontrol ("control")	İç Denetim ("internalaudit") ve Dış Denetim ("externalaudit")
Denetim Aktörleri	Müfettiş ("inspector"), Kontrolör ("controller")	İç Denetçi ("internalauditor"), Dış Denetçi ("externalauditor")
Denetimin Özelliği	Siyasi sorumlu (bakan) ve yönetsel sorumlu (idareci) arasından sorumluluk dengesi.	Yönetici (idareci) sorumluluğu ilkesi gereği yöneticiye bağlı denetim.

Teftiş, hizmetlerin ulusal ve yerel performans standartlarını, yasal ve meslekî gereklilikleri ve hizmetin kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı hakkında bağımsız bir kontrol sağlayan ve raporlamada bulunan periyodik ve hedefli bir inceleme (scrunity) sürecidir.²⁵ Teftişe göre daha güncel bir kavram olan denetim ise iç denetim ve dış denetim olarak ikiye ayrılmış ve yönetsel

23 Karatepe, K. (2011), "Uluslararası Gelişmeler ve Türkiye'de Denetimin Yeniden Yapılandırılması", Denetim Dergisi, S:116, s.9-10.

24 Karatepe, a.g.m., s.10.

25 Yörüker, S. (2004), Başka Ülke Örnekleri Temelinde Kontrol, Denetim, Teftiş ve Soruşturma: Kavramsal Bir Çerçeve, TESEV Denetim Çalıştayı İkinci Toplantısı, Ankara Hilton Oteli, s.26.

anlamda bir fonksiyon olarak görülmüştür.

Bazı kanunlar dâhil olmak üzere resmi literatürde bile, "denetim" kelimesi, "teftiş" kelimesinin karşılığı olarak neredeyse resmen kabul görmüş bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Aslında günlük hayatta birbirlerinin yerine kullanılan, zaman zaman "kontrol" ve geniş anlamda "araştırma", "inceleme" kelimeleri ile de iç içe geçen teftiş ve denetim kelimeleri, birbiriyle yüzde yüz örtüşen kavramlar değildir.²⁶

3046 sayılı Kanununun²⁷ 12 nci maddesinde Bakanlık ve bağlı kuruluşların merkez teşkilatındaki danışma ve denetim birimleri arasında teftiş kurulları sayılmıştır. Dolayısıyla, teftiş kurulları bir denetim birimi olarak görülmüştür.

Tortop ve İspir'e göre teftiş denilen denetim türü genel olarak soruşturmalar yoluyla

faaliyetlerin mevzuata uygunluğunun denetlenmesini esas alırken, denetim, yönetime önderlik ederek ve onun gelişmesine yardımcı olarak etkenliğini arttırıcı yöndeki faaliyetleri kapsayan bir anlam taşımaktadır.²⁸

26 Yücel, B. (2009), "Amaç ve Unsurları Bakımından Maliye Teftiş Kurulu Uygulamalarında Klasik Anlamda Teftiş", Maliye Dergisi, S:157, s.51.

27 Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname İle 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun.

R.G. 09.10.1984/18540.

28 Tortop, N., İspir, E. (1987), "Yönetim Bilimleri", Bilim Yayınları, s.167.

Denetim, bir kuruluşun ekonomik faaliyetlerine, iş süreçlerine ve olaylarına ilişkin açıklanan bilgilerin, önceden belirlenmiş kriterlere uygunluk derecesini belirlemek amacıyla bu hususlara ilişkin kanıtların tarafsızca toplanması, bilgi ve kanıtların değerlendirilmesi ve ulaşılan sonucun ilgili mercilere raporlanmasıdır. Derinlemesine yapılan inceleme ve araştırmaları kapsayan teftiş ise uygulamada sadece idari ve mali işlerle sınırlı olmayıp, bir örgütün, olayın, yapılan işlerin her yönden ayrıntılı ve derinlemesine olarak incelenip soruşturulmasını kapsayan işlem süreçleri olarak algılanmaktadır. Bu şekilde değerlendirildiğinde, denetim deyince mali kontrol, teftiş deyince idari veya cezai kontrol anlaşılmaktadır.

Yücel'e göre, "teftiş ve denetim kavramlarına bakıldığında, teftiş denetime oranla insan unsuruna daha çok ağırlık vermektedir. Teftiş esas itibarıyla kamudan kamuya yönelen faaliyetler için kullanılan bir kavram olduğu halde denetim kamudan özele yönelen faaliyetler için de kullanılabilen bir kavramdır ve teftişin yerindelik denetimini de içermesi, mesleki alanda ve yaygın tarihsel kullanımı itibarıyla "teftiş" kelimesini klasik devlet teşkilatımızda en üst yönetici adına yapılan bir görev olarak çağrıştırırken, denetim kelimesi aynı çağrışımı yaygın olarak yapmamaktadır."²⁹

Sonuç itibarıyla, Arapça kökenli teftiş kelimesinin denetim kelimesinden çok daha önce kullanılmaya başlandığı, denetim kelimesinin kavramsal olarak yaygınlaşmaya başlamasından sonra her iki kelimenin de birbiri yerine kullanıldığı ve hatta aynı metinler içerisinde birbirleri yerine ikame edilmek suretiyle yer aldıkları bir gerçektir. Dolayısıyla, kavramlar arasındaki farklılık yahut benzerlik, kişilerin o kavramlara yükledikleri anlamlar ile ilintilidir. Bu açıdan söz

konusu kavramları kullananların, o kavram içerisinde anlatmak istediklerinin ne olduğunun bilinmesi gerekir.

6. SONUÇ

Denetim, kamu idarelerinin hukuka uygun faaliyet gösterip göstermediklerini, kamuda üretilen ve açıklanan bilgilerin doğru ve güvenilir olup olmadığını ortaya koymak ve yönetimlerin hesap verme yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlamak üzere tarafsız ve bağımsız organ veya kişilerce gerçekleştirilen ve iç ve dış denetim olmak üzere ikiye ayrılan bir faaliyettir. Denetim, yönetimin son işlevidir.

Son yıllarda denetim mekanizması kamu bürokrasisi içerisinde yer alan birimlerde, rehberlik yönü daha fazla öne çıkarılan bir yapıya büründürülmüş, yanısıra iç denetim birimleri kurulmak suretiyle, dış denetim görevi Sayıştay'a bırakılmıştır. Piyasaya denetim hizmeti sunan Bakanlık veya müsteşarlıklara bağlı denetim hizmetleri başkanlıklarının yanısıra 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte bağımsız denetim faaliyetini icra eden bağımsız denetim firmaları ve bağımsız denetçiler belli şartları taşıyan şirketlerde denetim faaliyetleri yürütmekle yetkili kılınmışlardır. Zira, bu faaliyetler denetim ve muhasebe standartlarının şirketlerde uygulanma biçimlerinin kontrolü şeklinde yerine getirilmiştir.

Görüldüğü üzere, denetim fonksiyonu yıllardır süregelen mevzuat düzenlemeleri ve teşkilat yapılandırılmaları ile eski çağrışımlarından farklı bir anlam kazanmıştır. Bu minvalde denetim kelimesi kullanıldığında, bunun klasik anlamda geçmişte sorgulayan teftiş hizmetlerine mi, yoksa rehberlik ve yol gösterme faaliyetlerini sunan danışmanlık hizmetine mi, yahut özel firmalar için hazırlanan muhasebe ve denetim standartlarının veya finansal tabloların kontrol edilmesine mi karşılık geldiği hususu, denetim teriminin çeşitliliği ve karmaşıklığını göstermektedir.

29 Yücel, a.g.m., s.51-54.

KAYNAKÇA

Atay, C. (1999), “Devlet Yönetimi ve Denetimi”, Alfa Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

Gülen, Fikret (2003), “2. Kamu Mali Yönetim Arenası Kamu Harcamalarında Hesap Verilebilirlik ve Şeffaflık İçin Denetim, Dış Denetim Nasıl Tasarlanmalı”, Ankara.

Güredin E. (1994), “Denetim”, Beta Yayınları, Ankara

Gürkan, N. Z. (2009), “Türk Kamu Mali Yönetiminde İç Denetim ve İç Denetim Algısı”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Karatepe, K. (2011), “Uluslararası Gelişmeler ve Türkiye’de Denetimin Yeniden Yapılandırılması”, Denetim Dergisi, S:116.

Okur, Y. (2010), “Türkiye’de Teftiş ve İç Denetim: Kavramlar, Beklentiler ve Hayatla Yüzleşme”, Maliye Dergisi, S.158

Özkan, G. (1995), “Hukuk Devleti ve Yargı Denetimi”, Ankara.

Özer, H. (1997), “Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, T.C. Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara.

Öztürk, M. (2012), “AB Ülkelerinde Ombudsman Denetimi Uygulamaları ve Türkiye”, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul.

Pickett K.H.S. (2003), “The Internal Auditing Handbook”, Second Edition, London:

Wiley&Sons s.239

Sanal, R. (2002), “Türkiye de Yönetimsel Denetim ve Devlet Denetleme Kurulu”, TODAİE, Ankara.

Tortop, N., İspir, E. (1987), “Yönetim Bilimleri”, Bilim Yayınları, Ankara.

Tortop, N., İspir, E. G., Aykaç, B. (1999), “Yönetim Bilimi”, Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı, Yargı Yayınevi, Ankara.

Yörüker, S. (2004), “Başka Ülke Örnekleri Temelinde Kontrol, Denetim, Teftiş ve Soruşturma: Kavramsal Bir Çerçeve”, TESEV Denetim Çalıştayı İkinci Toplantısı, Ankara Hilton Oteli.

Yücel, B. (2009), “Amaç ve Unsurları Bakımından Maliye Teftiş Kurulu Uygulamalarında Klasik Anlamda Teftiş”, Maliye Dergisi, S:157.

“1. Teftiş Semineri, Türk Teftiş Sisteminin Bugünü ve Geleceği” (1987), DENETDE Yayınları.

http://www.tesev.org.tr/etkinlik/denetim_f_gulen-dis_denetim_sistemi.doc. (Erişim Tarihi: 01.09.2012)

<http://www.acikogretimadalet.com/yerindelik-denetimi-yasagi-konusu.html> (Erişim Tarihi:21.10.2013)

www.resmigazete.gov.tr

BELEDİYELER TOPLU ULAŞIM HİZMETİ AMACIYLA UHDESİNDE BULUNDURDUĞU OTOBÜSLERİ OKUL, DERNEK, VAKIF VE DİĞER KURUMLARA ÜCRETSİZ OLARAK KULLANDIRABİLİR Mİ?

Hakan YILDIZ

Mersin Büyükşehir Belediyesi Müfettişi
Etik Eğitici

1. GİRİŞ

Yerel yönetimler birçok mahalli ve müşteri ihtiyaçların karşılanması amacıyla çeşitli görev ve yetkilerle donatılmış kamu tüzel kişililerdir. Anayasal kuruluşlar olan yerel yönetimler kamu idareleri olarak kamu kaynağını kullanmakta olup; kamu gücünü temsil eden erkler olarak kendilerine yetki verilen coğrafi alanda hem gelir toplayabilmekte hem de görev alanları ile ilgili olarak çeşitli harcamalarda bulunabilmektedir. Kamu kaynağı kullanan kuruluşların kendilerine tahsis edilen kaynakları etkili, ekonomik ve hesap verilebilirlik ilkesi doğrultusunda verimli bir şekilde kullanmalarını düzenleyen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun bu kullanımların genel çerçevesini çizen bir Anayasa niteliğinde olduğunu söylemek gerekir. Bu çalışmada mahalli idarelerin ve özellikle de belediyelerin uhdesinde bulunan hizmetleri yerine getirmek amacıyla edindiği otobüsleri gerçek ve tüzel kişilere ücretsiz kullandırmasının uygun olup olmadığı noktasında ilgili yasal mevzuat irdelenmeye çalışılacaktır.

2. KONU İLE İLGİLİ YASAL MEVZUAT

2.1. 5018 Sayılı Kanuna Göre Kamu Kaynağının Genel Kullanım Esasları

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kont-

rol Kanununun 7 ila 9 uncu maddeleri kamu kaynağının genel kullanım esaslarını belirlemiş durumdadır.

Kanunun “Malî saydamlık” başlıklı 7 nci maddesinde: “Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla;

- Görev, yetki ve sorumlulukların açık olarak tanımlanması,
  - Hükümet politikaları, kalkınma planları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması,
  - Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması,
  - Kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzeyine göre oluşturulması,
- zorunludur.

Malî saydamlığın sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınmasından kamu idareleri sorumlu olup, bu hususlar Maliye Bakanlığınca izlenir.”

Kanunun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8 inci maddesinde: “Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.”

Yine Kanunun “Stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme” başlıklı 9 uncu maddesinde ise: “Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.

Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar.

Stratejik plan hazırlamakla yükümlü olacak kamu idarelerinin ve stratejik planlama sürecine ilişkin takvimin tespitine, stratejik planların kalkınma planı ve programlarla ilişkilendirilmesine yönelik usul ve esasların belirlenmesine Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir.

Kamu idareleri, yürütecekleri faaliyet ve projeler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlar.

Kamu idareleri bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar. Kamu idarelerinin bütçelerinin stratejik planlarda be-

lirlenen performans göstergelerine uygunluğu ve idarelerin bu çerçevede yürütecekleri faaliyetler ile performans esaslı bütçelemeye ilişkin diğer hususları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve ilgili kamu idaresi tarafından birlikte tespit edilecek olan performans göstergeleri, kuruluşların bütçelerinde yer alır. Performans denetimleri bu göstergeler çerçevesinde gerçekleştirilir.”

şeklinde hükümlere yer verilmiş durumdadır.

2.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa Göre Büyükşehir Belediyelerinin Ulaşım İle İlgili Görevleri

Kanunun “Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” başlıklı 7 nci maddesinde;

“Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

- Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

2.3. 5393 Sayılı Belediye Kanununa Göre Belediyelerin Ulaşım ve Diğer Kurumlara Yardım İle İlgili Görevleri

Kanunun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“ Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

b) (...) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün

olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerekğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynı ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli olanların durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.”

hükümlerine yer verilmiştir.

Kanunun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15 inci maddesinde;

“- Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

- Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı

sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlet-tirmek.

- Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlet-tirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

- Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlet-tirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.”

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

Kanunun “Diğer Kuruluşlarla İlişkiler” başlıklı 75 inci maddesinde ise:

“ - Mahallî idareler ile merkezî idareye ait asli görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynı ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatçılar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.”

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

2.4. 4736 Sayılı Kanunda Yer Alan Hükümler

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde; “Genel bütçeye dâhil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanmıyca kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bunlara bağlı üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.”

Hükümüne yer verilmiş olup; Ayrıca Bakanlar Kurulunun muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkili olduğu da belirtilmiş durumdadır.

3. DEĞERLENDİRME

Mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması amacıyla kurulmuş mahallî idarelerden olan belediyelerin ve özellikle de 6360 sayılı Kanun sonrasında 30 ilde kurulu bulunan Büyükşehir Belediyelerinin görev ve yetkileri il sınırları içerisinde oldukça genişlemiş durumdadır. Yukarıda izah edilen yasal mevzuatta da açıkça görüleceği üzere belediyeler; görev ve yetki sahasında kalmak koşuluyla mahallî müşterek ihtiyaçların yerine getirilmesi amacıyla bir takım yetki ve ayrıcalıklarla donatılmış olup; sosyal alanda da birtakım hizmetleri sunmak durumundadır.

Belediyeler Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir. Yine kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıfların ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir, yine mahalli en büyük mülki idare amirinin iznini almak koşuluyla diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Ancak, ortak proje kapsamında olmayan sosyal amaçlarla olduğu belirtilen okul, dernek ve diğer kuruluşların gerek il içindeki ve gerekse il dışına yapılan gezilerine ya da çeşitli amaçlarla yapılan toplantılarına ücretsiz olarak toplu ulaşım hizmetini sunmak amacıyla uhdesinde bulundurduğu otobüsleri ücretsiz kullandırması ilgili yasal mevzuat doğrultusunda mümkün bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle, belediyeler 4736 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde belirtildiği şekliyle; “üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulayamazlar.” hükmü gereğince ortak proje kapsamında olmayan yolcu transferleri ile **Bakanlar Kurulunca muafiyet tanınan kişiler, iş ve işlemler ile diğer ilgili özel mevzuatta yazan haller dışında; belediyelerin ürettiği hizmetler ile ilgili olarak kişi ya da kurumlara bu konuda ücretsiz bir kullanım sağlamasının uygun olmadığı;** Dolayısıyla Ankara Büyükşehir Belediyesine bağlı EGO Genel Müdürlüğü¹ bünyesinde bulunan otobüslerin okul, dernek ve kurumlara kullandırılması ile ilgili

olarak belirlediği ücret tarifesi örneğinde olduğu gibi, belirlenen belirli bir ücret tarifesi doğrultusunda ilgili talep sahiplerine belediye otobüslerinin kullandırılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

4. SONUÇ

Görevli oldukları coğrafi sınırlar içerisinde mahalli ve müşterek ihtiyaçların karşılanması için geniş görev ve yetkilerle donatılmış mahalli idarelerden olan belediyelerin ulaşım hizmeti amacıyla uhdesinde bulundurduğu otobüsleri; **sosyal ve kültürel bir takım amaçlarla okul, dernek ve kurumlara ücretsiz olarak kullandırmasının 4736 sayılı Kanun kapsamında uygun olmadığı,** bu kullanımların ancak Bakanlar Kurulunca tanınmış muafiyetler ile belediye mevzuatında belirtilen ve ilgili kurumlarla yürütülen ortak projeler kapsamı ile diğer ilgili özel mevzuatta yazan hallerden olması halinde ücretsiz olarak sağlanabileceği; aksi takdirde ulaşım amacıyla hizmete sunulması gereken belediye otobüslerinin ücretsiz olarak ilgililere kullandırılmayacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- 4736 sayılı Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal Ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- www.mevzuat.gov.tr
- www.ego.gov.tr/tr/sayfa/2140/otobus-kiralama-ucret-tarifesi

¹ www.ego.gov.tr/tr/sayfa/2140/otobus-kiralama-ucret-tarifesi

KAMU MALLARINDA PARSELASYON UYGULAMALARI-2

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı, Maliye Uzmanı

Çalışmamızın, geçen sayıda yayımlanan birinci bölümünde kamu malı kavramını incelemeye başlamıştık. Bu kapsamda ilke olarak kamu malı kavramı, kamu mallarının özellikleri ve kamu mallarının türlerini açıklamıştır. Sonrasında ise kamu mallarının bir türü olan hizmet mallarında imar uygulaması ile ilgili kurallara değinmiştik.

Çalışmamızın bu bölümünde ise kamu mallarının diğer bir türü olan orta mallarında imar uygulamasını izah etmeye çalışacağız. Bu kapsamda ilk olarak orta malı kavramını, sonrasında ise orta malı türlerinde imar uygulamalarını izah edeceğiz.

6. ORTA MALLARININ İMAR UYGULAMASINA TABİ TUTULMASI

6.1. Genel Olarak Orta Malları

Orta malları, devletçe herkesin veya bir kısım halkın yararlanmasına tahsis edilen ya da kadimden beri kamunun müşterek olarak yararlanmasına açık olan mallardır¹. Bir malın orta malı olarak nitelendirilebilmesi için yukarıda belirtilen iki durumdan birinin varlığı şarttır. Yani mal ya kadimden beri insanlarca ortak kullanıla gelmiştir ya da idare tarafından toplumun yararlanmasına tahsis edilmiştir.

1 Aksay, Behlül (1992), "Kamu Malları" s: 33

Orta malları herkesin yararlanmasına açık olabilecekleri gibi sadece belli bir topluluğun yararlanmasına da açık olabilirler. Yolların ve meydanların kullanma hakkı herkese ait iken, mera yaylak ve kışlaklarda kullanma hakkı belli bir topluluğa (bir köy ya da belgeye) aittir.

6.2. Meraların Uygulamaya Tabi Tutulması

4342 sayılı Mera Kanunu kabul edilinceye kadar, münhasıran mera, yaylak ve kışlakları düzenleyen bir kanun mevcut değildi. Mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili olarak çeşitli kanunlarda bir takım hükümler bulunmaktaydı. Bu durum da doğal olarak uygulamada bazı sorunlar yaratıyordu. Meralarla ilgili olarak karşılaşılan sorunların giderilmesinde bilimsel çalışmalar ve Yargıtay içtihatları önemli rol oynamış ve uygulamaya da ışık tutmuştur. Özellikle Yargıtay meralar konusunda çok büyük bir hassasiyet göstermiştir. 1998 yılında kabul edilen Mera Kanunu, mera, yaylak ve kışlakları özel bir koruma altına almış ve bunların Mera Kanununun amacı dışında kullanılamayacağını hükme bağlamıştır.

Meraların imar planları kapsamına alınması ve arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması konusunda Mera Kanunu bir dönüm noktasıdır. Bu nedenle meraların arazi ve

arsa düzenlemesine tabi tutulması konusunu, Mera Kanunundan önce ve sonra olmak üzere iki kısımda değerlendirmek gerekir.

Bu ayırmadaki kriter, Mera Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce imar planı kapsamına alınmadır². **İmar planı kapsamına alınma açısından, taşınmazın nazım imar planı içerisine alınma tarihi (nazım imar planının kesinleşme tarihi) esas alınır. Bir başka anlatımla, Mera Kanununun yürürlüğe girmesinden önce nazım imar planı kapsamına alınan bir meranın uygulama imar planı Mera Kanununun yürürlüğünden sonra yapılsa bile tahsis amacı değişikliğine gerek yoktur.**

Danıştayın görüşü de bu doğrultudadır. Danıştay Altıncı Dairesinin 28.01.2008 tarihli ve E:2006/5630, K:2008/423 sayılı kararı: *“Dava, ... İli, ..., ... Köyünde bulunan hazineye ait Mera Özel siciline kayıtlı 517 parsel sayılı taşınmazı da kapsayan alanda 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi uyarınca tesis edilen ve 29.03.2002 günlü, 42 sayılı belediye encümeni kararıyla kabul edilen parselasyon işleminin iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen raporla dosyada yer alan bilgi ve belgelerin birlikte incelenmesinden, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesinin 28.02.1998 günü yürürlüğe giren 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 35. maddesi ile değiştirildiği, parselasyona konu alana ilişkin 1/5000 ölçekli nazım imar planının 4342 sayılı Yasanın yürürlüğünden önce 15.06.1993 günlü, 8 sayılı belediye meclis kararı ile kabul edilerek yürürlüğe girdiği, 3194 sayılı Yasanın 11. maddesinin 4342 sayılı Yasa ile değişikliki yapılmadan önceki şekline göre, nazım imar planı ile getirilen kullanım kararı ile meranın*

2 Şimşek, Suat (2013) “Kamu Malları Teorisi Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme”, s: 250

vasfını kendiliğinden yitirdiği, parselasyon işlemi sırasında, düzenleme sınırı belirleme kriterlerine uyularak tüm parsellerden eşit oranda DOP kesintisi yapıldığı, tesis edilen işlemlerde dağıtım esasları, tahsis ilkeleri ve kamu yararına aykırılık bulunmadığının anlaşıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş; bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir. Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddi yolundaki temyize konu Erzurum İdare Mahkemesinin 30.10.2003 günlü, E:2002/1485, K:2003/1381 sayılı kararında, (...) onanmasına, (...) karar verildi.

Meraların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması hususu açıklanırken, Mera Kanunundan önceki durum da açıklanmalıdır.

6.2.1. Mera Kanunundan Önceki Dönem

Önce Mera Kanunundan önceki dönemde meraların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması konusunu irdeleyelim. 4342 sayılı Mera Kanunu yürürlüğe girmeden önce imar planları içerisinde kalan meraların, bu vasıfları kendiliğinden kalkmaktaydı³. **Mera Kanununun yürürlüğe girmesinden önce imar planı kapsamına alınan meraların tahsis amacı değişikliği işlemleri, (tescil Mera Kanunundan sonra yapılsa bile) Mera Kanununa tabi değildir; bu konuda Mera Kanunundan önceki hükümler uygulanır⁴.**

3194 sayılı İmar Kanununun 11. maddesinin Mera Kanunu ile değişmeden önce-

3 Şimşek, Suat (2013) “Kamu Malları Teorisi Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme”, s: 252

4 İmar planı kapsamına alınma açısından, taşınmazın nazım imar planı içerisine alınma tarihi (nazım imar planının kesinleşme tarihi) esas alınır. Bir başka anlatımla, Mera Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce nazım imar planı kapsamına alınan bir meranın uygulama imar planı Mera Kanunu'nun yürürlüğünden sonra yapılsa bile tahsis amacı değişikliğine gerek yoktur. Bkz. Danıştay Altıncı Dairesinin 28.01.2008 tarihli ve E:2006/5630, K:2008/423 sayılı kararı

ki şeklinde; “hazırlanan imar planı sınırları içindeki .... meralar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliklerinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanım amacına konu ve tabi olurlar” hükmü yer almaktaydı.

Bu kapsamda imar planı kapsamında kalan meraların bu vasıflarının kendiliğinden kalktığı konusunda herhangi bir duraksama bulunmamaktaydı. Fakat 1998 yılından önceki bu dönemde imar planı kapsamına alınan meraların, arazi ve arsa düzenlemesi esnasında kimin adına tescil edileceği önemli bir sorun oluşturmaktaydı.

Bu konudaki genel uygulama meraların, arazi ve arsa düzenlemesi esnasında ilgili belediye adına tescil edilmesiydi. 11. maddede yer alan “imar planında getirilen kullanım amacına tabi olma” ifadesi; imar planında yol, meydan, park gibi özel mülkiyete konu olamayacak alanlara ayrılan kısımların doğrudan bu amaca tahsis edilmesi, konut alanı gibi özel mülkiyete konu olabilecek alanlara ayrılan meraların ise belediye adına tescil edilmesi şeklinde algılanmakta ve uygulanmaktaydı. Bu konudaki uygulama esas itibarıyla, 11. maddeyi bu şekilde yorumlayan TKGM'nin 07.11.1985 tarih ve 1477 sayılı Genelgesi ve ekindeki Yönergeye dayanmaktaydı.

Bunun yanı sıra 1580 sayılı (mülga) Belediye Kanununun 159. maddesi de meraların arazi ve arsa düzenlemesi esnasında belediyeler adına tesciline dayanak olarak kullanılmıştır. Belediyeler, “Belediye sınırları içinde sahipsiz arazi mahiyetindeki seyrancah, harman yeri, koruluk ve bataklıkların ve belediye marifetiyle deniz, nehir ve gölden doldurulmuş olan yerlerin ve yıkılmış kale ve kulelerin metruk arsaları ve enkazının tasarruf, idare ve nezareti kaffei hukuk ve vecaibi ve varidatı

ile beraber belediyelere devrolunur.” hükmünü ihtiva eden bu hükmü gerekçe göstererek meraları kendi adlarına tescil ettirmektedirler.

Bu tescilde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir yorum kararı (17.05.1934 tarihli ve 808 sayılı) da önemli bir gerekçe olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisinin söz konusu yorum kararında, belediyelere devrolunan hususun yalnız idare ve nezaret hakkı olmayıp tasarruf hakkını da kapsadığı belirtilmiştir.

Ancak, Yargıtay 159. maddenin belediyelere meralar üzerinde sadece tasarruf etme imkanı tanıdığı, meraların mülkiyetinin belediyelere devredilmediği yönünde kararlar vermiştir. Örneğin, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilen 26.03.1976 tarihli ve E:1975/14-19, K:1976/1172 sayılı kararda, meraların 159. madde karşısındaki hukuki durumu ile ilgili olarak şu görüşlere yer verilmiştir: “Belediye sınırları içerisindeki meraların yalnızca tasarruf, idare ve nezaret hakkı belediyelere verilmiştir. Meraların mülkiyeti Devlet üzerinde kalmıştır. Eğer kanun vazu (kanun koyucu) meraların mülkiyetinin belediyelere devrini isteseydi bunu madde metninde açıkça yazardı. Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan meralar özel mülkiyete konu teşkil etmezler. Aynı Kanununun 70. maddesinin 11. bendine göre belediye meclisleri, belediye sınırları içerisindeki meraların sadece kullanma ve yararlanma şeklini değiştirebilir.”

Aynı şekilde, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi tarafından verilen 27.01.1995 tarihli ve E:1994/9923, K:1995/673 sayılı kararda da; 1580 sayılı Kanun hükümlerine göre belediye sınırları içindeki meraların yalnızca tasarruf, idare ve nezareti belediyelere devredildiği, meraların mülkiyetinin Devlete, intifa

hakkının ise, sınırları dahilinde bulunduğu belediyeye ait olduğu, belediye meclislerinin, mülkiyeti Devlete ait olan meraların sadece kullanma ve yararlanma şeklini değiştirebilecekleri, 3194 sayılı Kanununun 11. maddesi ile getirilen “hazırlanan imar planı sınırları içindeki meralar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliklerinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanım amacına konu ve tabi olurlar” kuralının, onaylanmış imar planında genel hizmetler dışında bir amaca ayrılmış olması halinde, çıplak mülkiyeti Hazineye ait olan meraların belediyeye terkininin ve özel mülkiyet olarak belediyeye geçmesinin mümkün olmadığı şeklinde anlaşılması gerektiği, bu durumda, böyle bir yerin belediyece satışına olanak bulunmadığı ifade edilmiştir.

Ancak, Maliye Bakanlığı (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) imar planında umumi hizmetlere ayrılan alanlara rastlayan kamuya ait taşınmazların İmar Kanununun 11. maddesi gereğince belediye veya özel idareleri terk edilmesi gerektiğini, fakat imar planında özel mülkiyet konusu olacak alanlara rastlayan taşınmazların ise Hazine adına tescil edilmesi gerektiğini belirterek uygulamanın hatalı olduğunu ifade etmiştir.

Konunun ilgili idareler arasında itilafa neden olması sonucunda Maliye Bakanlığının istemi ile Danıştayın istişari görüşüne başvurulmuştur. **Konuya ilişkin olarak Danıştay Birinci Dairesi tarafından verilen 10.02.1989 tarihli ve E:1988/326, K:1989/19 sayılı kararda “imar planı sınırları içindeki meraların planın onayı ile birlikte hukuki bakımdan meralık niteliğini yitireceği, bu yerlerden genel hizmetlere ayrılanların belediye veya özel idareye bedelsiz terkinin gerekeceği, genel hizmetler dışında özel mülkiyete konu olabilecek bir amaca ayrılan yerlerin onaylanmış imar**

planıyla kullanma amacına konu ve tabi olacakları ancak bu durumun meralardan elde edilen yerlerin belediyeler adına tescilini gerektirmeyeceğini” belirtmiştir.

Danıştayın bu kararı, kamu malları teorisi açısından, bir kamu malı olan meranın kuru mülkiyetinin Maliye Hazinesine ait olduğu konusundaki yaygın görüş ile paraleldir⁵. Buna göre mera, yaylak ve kışlak gibi orta malları tapu siciline kaydedilmemekle ve özel mülkiyete konu olamamakla birlikte, kuru mülkiyeti Maliye Hazinesine aittir. İslam hukukuna göre mülkiyet hakkının kuru mülkiyet (ayn, rekabe), tasarruf hakkı (menfaat) ve zilyetlik olmak üzere üç unsuru bulunmaktadır⁶. Bunlardan kuru mülkiyet ve tasarruf, mülk-ü mal; zilyetlik ise mülk-ü yed olarak adlandırılmıştır⁷. Ayn, bizatihi kaim olan, aklen, varlığından söz edebilmek için başka bir şeye ihtiyaç duyulmayan şey olarak tanımlanmaktadır⁸. Ayn belirli ve görülebilen (Mecelle’nin ifadesiyle muayyen ve muşahhas) şeyler demektir. Ayn mülkiyeti, mülkün kuru mülkiyetine (rekabesine) sahip olmayı ifade eder. Rekabe ya da çıplak mülkiyet olarak da adlandırılan kuru mülkiyet, kişiye mülkü üzerinde sahiplik yetkisi verir. Günümüzde mülkiyet hakkının maliye tanıdığı yetkileri kullanma, yararlanma ve hukuki tasarrufta bulunma olarak sınıflandırırsak, rekabe hukuki tasarrufta bulunma yetkisine denk gelir⁹. İslam hukukuna ve Osmanlı uygulamasına göre orta mallarının kuru mülkiyeti devlete (Hazineye veya bey-

5 Şimşek, Suat (2013) “Kamu Malları Teorisi Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme”, s: 254

6 Cin, Halil (1978) Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması, s: 8

7 Ansay, Sabri Şakir (1954) Hukuk Tarihinde İslam Hukuku, s: 91

8 Kahveci, Nuri (2006) “İslam Hukuku Açısından Menfaatlerin Tazmini”, s: 44

9 Şimşek, Suat (2011) Türk Hukukunda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı, s: 37

tülmale), yararlanma hakkı ise ilgili köy ya da kasaba halkına aittir.

Danıştayın bu kararından sonra TKGM 1477 sayılı Genelgenin ilgili bölümünü Danıştay kararı doğrultusunda değiştirmiştir. Buna göre 11. maddesinin son fıkrası uyarınca imar planı kapsamında kalan mera, yaylak ve kışlak ve harman yeri gibi tescil harici yerler ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki sahipsiz yerlerden olması nedeniyle tespit harici bırakılmış yerler, imar planının kesinleşmesi ile bu vasıflarını yitirerek imar planındaki kullanım amacına konu ve tabi olacağından, imar parselasyon planlarının tescili sırasında, imar planında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerler dışında kalan ve konut, sanayi ve ticaret alanı gibi özel mülkiyete konu olan kısımlar arsa vasfı ile Maliye Hazinesi adına tescil edilecektir. İmar planında yol, meydan, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış olan bu yerler, sonradan yeni bir imar planıyla kullanılış şekli değiştirilerek özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, 3194 sayılı Kanunun 11. maddesinin 3. fıkrası hükümleri nedeniyle Hazine adına tescil edilecektir. Ayrıca, tescil işlemi sırasında imar planında özel mülkiyet konusu edilen yerlerin belediye adına tescil edilmesi için Maliye Bakanlığının yazılı muvafakati sağlanabilirse, doğrudan belediye adına tescil yapılması da mümkündür.”

Bu uygulamada özel mülkiyete konu olan yerler Hazine adına tescil edilecek, özel mülkiyete konu olmayan kısımlar ise Hazine adına tescil edilmeden doğrudan terk edilecektir¹⁰. Ancak, yol, meydan, park gibi alanlara

10 Şimşek, Suat (2013) “Kamu Malları Teorisinden Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme”, s: 254

rastlayan meralar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin Hazine adına tescil edilmeden doğrudan terk edilmesi uygulamada sorunlara yol açmıştır. Bunun üzerine Maliye Bakanlığının (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) talebi üzerine TKGM’ tarafından yayımlanan 1993/5 sayılı Genelgede; meralar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin imar planında özel mülkiyete konu olamayacak yerlere rastlaması durumunda bile öncelikle Hazine adına tescil edilmesi, sonrasında ise terk yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, Mera Kanunundan önceki dönemde imar planı kapsamına alınan meraların, meralık vasfı kendiliğinden kalkacak ve bu meralar arazi ve arsa düzenlemesi esnasında Hazine adına tescil edilecektir. Bunlardan yol, meydan, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış olan yerler, İmar Kanununun 11. maddesi kapsamında ilgili belediye ya da il özel idaresine bedelsiz olarak terk edilecektir.

1998 yılından önceki dönemde belediyeler adına tescil edilen yerlerin geri alınabilmesi amacı ile Maliye Bakanlığının (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) 10.05.1989 tarih ve 153 sıra sayılı Genelgesinde, Danıştayın istişari görüşü esas alınarak imar planında özel mülkiyet konusu olan alanlara rastlayan kamuya ait gayrimenkullerin belediyeler adına tescil edilmiş olması halinde yapılacak işlemler belirtilmiş ise de, hatalı olarak belediyeler adına tescil edilen taşınmazların Hazine mülkiyetine geçmesi sağlanamamıştır. Bu konudaki ihtilafları sona erdirmek amacı ile Mera Kanununa eklenen geçici 3. madde ile “hatalı olarak belediye adına tescil edilen taşınmazların” belediye mülkiyetinde kalmasına, “şahıslar adına tescil edilen taşınmazların” ise şahıslara doğrudan satışına imkan sağlanmıştır. Konu hakkında Maliye

Bakanlığınca çeşitli genel tebliğler yayımlanmıştır. Bu nedenle, bu konu hakkında bu maddenin de dikkate alınması gerekir.

6.2.2. Mera Kanunundan Sonraki Dönem

1998 yılında yayımlanan 4342 sayılı Mera Kanunu ile, meraların tahsis amacı değiştirilmedikçe Mera Kanununda belirtilen amaçlar dışında kullanılamayacağı hüküm altına alınmış ve meraların imar planı sınırları içerisinde alınmasında özel hükümler getirilmiştir. Ayrıca, 3194 sayılı Kanunun 11. maddesinde geçen “meralar” ifadesi madde metninden çıkarılarak, imar planı içerisinde alınan mera, yaylak ve kışlakların, bu vasıflarının kendiliğinden kalkmasının önüne geçilmiştir.

Mera Kanununun yürürlüğe girmesinden sonraki dönem için meraların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulmasında iki husus önem arz etmektedir. **İlk olarak 4342 sayılı Kanunun 14. maddesine göre imar planı sınırları içerisinde alınan meraların Kanunun öngördüğü şekilde tahsis amacının değiştirilmesi gerekir.** Tahsis amacı değişikliği için ilgili belediyenin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürlüğüne başvurması gerekir. Tahsis amacı değişikliği il müdürlüğü bünyesindeki mera komisyonu ve sonrasında da ilgili defterdarlık tarafından uygun görülürse tahsis amacı değiştirilmiş sayılır. Bu şekilde tahsis amacı değiştirilmedikçe meraların arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması mümkün değildir¹¹.

İkinci olarak, tahsis amacı değiştirilen meraların arazi ve arsa düzenlemesi esnasında Hazine (vakıf meraların, vakıflar) adına tescil edilerek uygulamaya dâhil edilmesi gerekmektedir. Mera Kanunu, bir

orta malı olarak meraların kuru mülkiyetinin (rekabesinin) Maliye Hazinesine ait olduğu yolundaki genel görüşü, mevzuatımıza yerleştirmiştir. Bu Kanun yürürlüğe girdikten sonraki dönem için meraların belediyeler adına tesciline imkan bulunmamaktadır.

6.3. Özel Parselasyon Yapılan Alanlarda Kamu Alanları İçin Ayrılan Alanlar

Özel parselasyon, 3194 sayılı İmar Kanununun yürürlüğe girmesinden önce, bir taşınmazın basit krokilerle parçalara ayrılarak hisseli olarak satılmasıdır. 3194 sayılı Kanunun 18. maddesinin son fıkrası, mülkiyet hukukuna uygun olmayan bu düzenlemeyi yasaklamıştır: “Veraset yolu ile intikal eden, bu Kanun hükümlerine göre şuyulandırılan Kat Mülkiyeti Kanunu uygulaması, tarım ve hayvancılık, turizm, sanayi ve depolama amacı için yapılan hisselendirmeler ile cebri icra yolu ile satılanlar hariç imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parselleri hisselerle ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılamaz.”

Bu gibi özel parselasyon uygulamaları yapılan yerlerde taşınmazın bir kısmı, kamu alanları için ayrılmakta, ancak genellikle parselin ana malikinin uhdesinde kalmaktadır.

Danıştay, parsel ana malikinin uhdesinde kalan bu yerlerin bedelsiz olarak kamuya terk edilmesi gerektiği görüşündedir. Örneğin Altıncı Dairenin 05.03.2010 tarihli ve E:2008/6857, K:2010/2145 sayılı kararında şu ifadelerle yer verilmiştir: “*Özel parselasyon planında görülen veya hisseli satışlar sonucu fiilen oluşan yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan gibi umumi hizmetlere ayrılan yerler ile bunlara ilişkin payların tapudan bedelsiz olarak terkini gerektirmektedir. Çünkü, özel parselasyonla belirlenmiş olan bu gibi umumi hizmet alanlarının bedelleri, bu yerdeki payları satın alan kişilerin ödedikle-*

¹¹ Danıştay Altıncı Dairesi, 22.04.2008, E:2006/1662, K:2008/2479

ri bedellere yansımış olmaktadır. Bu nedenle, özel parselasyon ile belirlenmiş bulunan umumi hizmet alanlarının karşılığı olarak tapuda ana parsel maliki adına kayıtlı olarak kalmış bulunan hisselerin tapu sicilinden bedelsiz olarak terkini gerektiğinden halen ana parsel maliki üzerinde görülen veya satışlar sonucu 3. kişiler üzerinde bulunan bu gibi paylar karşılığı olarak ana parsel malikine veya bu hisseleri satın alan kişilere parselasyon sonucunda tahsis yapma olanağı bulunmamaktadır.” Bu nedenle bu alanlarının parselasyon esnasında düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmesi gerekir.

Gelecek Bölüm, Çalışmamızın gelecek bölümünde orta mallarının bir alt türü olan yolların imar uygulamasına tabi tutulmasını izaha başlayacağız.

KAYNAKÇA

Aksay, Behlül (1992), **Kamu Malları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üni-

versitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1992

Ansay, Sabri Şakir (1954) **Hukuk Tarihinde İslam Hukuku**, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1954

Cin, Halil (1978) **Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1978

Kahveci, Nuri (2006) “**İslam Hukuku Açısından Menfaatlerin Tazmini**”, KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, Yıl: 2006, Sayı: 8

Şimşek, Suat (2011) **Türk Hukukunda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı**, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2011

Şimşek, Suat (2013) “**Kamu Malları Teorisi Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri: Yargıtay ve Danıştay Kararları Işığında Bir Değerlendirme**”, Adalet Dergisi, Yıl: 2013, Sayı: 46

YENİ İŞÇİ ALIMINA GETİRİLEN İSTİHDAM TEŞVİKLERİ

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre işsizlik oranı %11,8'den %12,1'e yükselmiş, istihdam seferberliği kapsamında 09.02.2017 tarih ve 29974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 687 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesiyle 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa geçici 17 nci maddesi ile yeni işçi alımlarında diğer teşviklerden daha kapsamlı sigorta prim teşviki, geçici 18 inci madde ile de işe yeni alınacak işçinin gelir vergisi ve damga vergisini işverenin ödemesi konusunda teşvik getirilmiştir.

2. TEŞVİKLERDEN YARARLANMA

İşe yeni alınacaklar için işverenlere 106,81.-TL vergi olmak üzere toplam 773,47.-TL'ye varan destek sağlanacaktır. Aylık yaklaşık 2.000.-TL işçilik maliyeti 1.226.-TL'ye düşecektir. Alınacak işçi sayısında ise sınırlama yoktur. Katma değeri yüksek sektörlerde istihdam artıran işverenlerin işçileri için ödeyecekleri ücretin ilk yılında net asgari ücretin %50'si, ikinci yılında ise %25'ini devlet karşılayacaktır. Bu uygulama işverenlere toplamda 1.050.-TL destek sağlayacaktır. İşçileri asgari ücretle çalıştıran işverenler asgari ücret desteğinden yararlanacaklardır. Asgari ücret desteğinde üst limit 110.-TL'dir. İş Kurumu tarafından

düzenlenecek işbaşı eğitim programlarını tamamlayanları işe alan işverenlere imalat sanayi sektörlerinde 42 ay, diğer sektörlerde 30 ay boyunca işveren prim teşviki verilecektir. İşverenlerin 2017 Ocak-Şubat-Mart aylarında ödemeleri gereken SGK primleri yılın son ayları olan Ekim-Kasım-Aralık ayına ertelenmiştir. Primlere hiçbir şekilde faiz uygulaması yapılmayacaktır.

2.1. Yeni İşçi Alımına Getirilen Sigorta Prim Teşviki

Bir veya birden fazla işveren yanında çalışan işçiler 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, 4/a. maddesi kapsamında (eski SSK) sigortalı sayılmakta ve haklarında kısa vadeli sigorta kolları, uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaktadır. 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinde prim oranları belirlenmiştir. Buna göre; (a) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir. (b) Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 2'sidir. Bu primin tamamını işveren öder. (c) Genel sağlık sigortası primi, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tâbi olanlar için 82 nci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan prime esas kazancın %12,5' dur. Bu primin % 5'i sigortalı, % 7,5'i ise işveren hissesidir.

687 sayılı KHK ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen geçici 17 nci madde ile hüküm altına alınan sigorta prim teşviki ile işe yeni alınan işçilerin aylık prim ödeme gün sayısının 22,22.-TL ile çarpılması sonucu bulunacak tutarın, bu işverenlerin SGK'ya ödeyecekleri sigortalı hisseleri dahil tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işsizlik sigortası fonundan karşılanmasını içermektedir. Buna göre işverenlerin söz konusu teşvikten yararlanabilmesi için;

2.1.1. Sigortalı 01.02.2017-31.12.2017 tarihleri arasında işe alınmış olmalıdır. İşverenler tarafından 01.02.2017 tarihinden itibaren Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından 31.12.2017 tarihine kadar işe alınan her bir sigortalı için geçerli olmak üzere 31.12.2017 tarihine kadar uygulanmaktadır.

2.1.2. Sigortalının işe alındığı tarihten önceki üç aylık dönemde SGK'ya verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerinde ve muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olmamalıdır. 01.02.2017 ila 31.12.2017 tarihleri arasında işe alınan sigortalılardan dolayı 4447 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesinde öngörülen destekten yararlanılabilmesi için, sigortalının işe alındığı tarihten önceki üç aylık dönemde, gerek işe alındığı işyerinden, gerekse farklı bir işyerinden Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde ve muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı olmaması gerekmektedir.

2.1.3. Sigortalının 2016 yılı Aralık ayı sigortalı sayısına ilave olarak çalıştırılması gerekir. 4447 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesinde öngörülen destekten, maddede aranan diğer şartların yanı sıra, sigortalının işe alındığı işyerinin 2016 yılı Aralık ayında çalıştırılan sigortalı sayısına ilave olması gerekmektedir. Örneğin, 2016/Aralık ayında 10 çalışanı olan işyeri 01.02.2017 ila 31.12.2017 tarihleri arasında işe aldıkları 10

işçiye ilave olan işçiler için teşvikten yararlanabilmektedir. Ancak, söz konusu işyeri çalışan sayısının 2017/Şubat ayında bir işçinin işten ayrılıp bu işçinin yerine alınan yeni işçi için teşvikten yararlanamaz. Diğer bir ifadeyle işe alınan her sigortalı için bu teşvikten yararlanma söz konusu değildir.

2.1.4. İşverenin yasal ödeme süresi geçmiş prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması şarttır. İşverenin SGK'ya yasal ödeme süresi geçmiş sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması gerekmektedir. İşverenlere sigorta prim teşviki getiren diğer kanuni düzenlemelerde işçinin işe alındığı işyerinden dolayı borcunun olmaması gerektiği belirtilmişken, 687 sayılı KHK'da böylesi bir ayırım yapılmadığından işverene ait bütün işyerlerinin borcunun olmaması gerekmektedir.

2.1.5. Aylık prim ve hizmet belgesinin veya muhtasar prim ve hizmet beyannamesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yasal süresi içinde gönderilmesi gerekir. Özel sektör işverenleri çalışanlarının hizmetlerini takip eden ayın 23'üne kadar bildirmek zorundadır.

2.1.6. Tahakkuk eden sigorta primlerinin yasal süresi içinde ödenmesi şarttır. Yasal süresi içinde SGK'ya verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk etmiş sigorta işsizlik sigortası fonundan karşılanabilmesi için, aynı aya ilişkin düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk etmiş olup işveren tarafından ödenmesi gereken sigorta primlerinin tamamının yasal süresi içinde ve eksiksiz olarak ödenmesi gerekmektedir.

2.1.7. İşverenlerin sigortasız işçi çalıştırmamış veya çalışmadığı halde sigortalı bildirim yapmamış olması gerekir. İşverenlerin

yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı tespit edilmesi durumunda 687 sayılı KHK'de belirtilen teşvikten yararlanamazlar.

2.1.8. İşyerinin özel sektör işverenlerine ait olması şarttır. 4447 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesinde öngörülen sigorta prim desteğinden özel sektör işverenlerine ait işyerlerinde çalışan sigortalılardan dolayı yararlanılabilecektir. Kamu idarelerine ait işyerleri, 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

2.1.9. Diğer sigorta prim teşviklerinden yararlanılmamış olması gerekir. 4447 sayılı Kanunun geçici 17 nci maddesinde öngörülen sigorta prim desteğinden yararlanmakta olan işverenler; aynı sigortalı için aynı dönemde diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerden yararlanamazlar.

2.2. Yeni İşçi Alımına Getirilen Gelir Vergisi Teşviki

Teşvik düzenlemesi 01.02.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında geçerli olacaktır. Yaşına veya öğrenim durumuna bakılmaksızın Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasında

işe alınanlar teşvik kapsamındadır. 01.02.2017 tarihinden 31.12.2017 tarihine kadar özel sektör işverenlerince işe alınan ve çalıştırılan kişilerin; işe alındıkları tarihten önceki 3 aya ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet

beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olmaları, Aralık 2016 ayında bildirilen prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısına ilave olmaları ve KHK'de aranılan diğer koşulları sağlamaları gerekmektedir. 01.02.2017 tarihinden 31.12.2017 tarihine kadar özel sektör işverenlerince işe alınan ve çalışan kişinin; 687 KHK ile düzenlenen teşvik hükümlerinden yararlanabilmeleri için şart iki koşul;

(a)İşe alındıkları tarihten önceki 3 aya ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olmaları,

(b)Aralık 2016 ayına ilişkin olarak işe alındıkları işyerinden bildirilen prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısına ilave olmalarıdır.

687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen teşvik, kapsama giren sigortalının işe alındığı tarihten itibaren 2017 yılında geçerli olan 1.777,50.-TL asgari ücretin sigortalı için bildirilen aylık prim ödeme gün sayısına isabet eden tutarı (prim ödeme gün sayısı 30 gün bildirilmişse $59,25 \times 30 = 1.777,50.-\text{TL}$ 'nin, 15 gün bildirilmişse 888,75.-TL) üzerinden sigorta primi işçi hissesine isabet eden kısmı ile işsizlik sigortası primi işçi hissesine isabet eden kısmı düşüldükten sonra kalan kısmı matrah olarak kabul edilerek gelir vergisi hesaplanmaktadır. Hesaplanan gelir vergisinden ilgili kişinin medeni durumu ile eşinin çalışıp çalışmadığı ve bakmakla yükümlü olunan çocuk sayısına göre belirlenen asgari geçim indirimi düşüldükten sonrası verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilmektedir.

Asgari ücretli ay içinde 30 gün çalışmış olan bir işçinin aylık terkin edilecek gelir vergisi tutarı bekar veya evli olup, eşi çalışan ve çocuksuz işçi için 1.777,50 - 266,63

(266,63 lira; %14 oranında sigorta primi işçi hissesi olan 248,85 lira ile %1 işsizlik sigortası primi işçi hissesi olan 17,78 liranın toplamıdır) = $1.510,87 \times \%15 = 226,63 - 133,31 = 93,32$ lira olarak bulunmaktadır. Terkin edilecek gelir vergisi miktarları işe alınan işçinin medeni durumu ve çocuk sayısına göre aşağıda gösterilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere evli eşi çalışmayan için 226,31

-159,97 = 66,34.-TL, evli, eşi çalışmayan 1 çocuklu için 226,63 -179,97 = 46,66.-TL tutmaktadır. Başka bir ifadeyle asgari ücretli bir işçinin işvereninden en az 13,33.-TL ve en fazla 93,32.-TL gelir vergisi alınmadığından, asgari ücretli çalışanlardan Şubat-Aralık 2017 aylarını kapsayan 11 aylık sürede gelir vergisi alınmayacaktır.

MEDENİ DURUMU	TERKİN EDİLECEK GELİR VERGİSİ MİKTARI (TL)
Bekar	226,63 -133,31 = 93,32
Evli eşi çalışmayan	226,63 -159,97 = 66,66
Evli, eşi çalışmayan 1 çocuklu	226,63 -179,97 = 46,66
Evli, eşi çalışmayan 2 çocuklu	226,63 -199,96 = 26,67
Evli, eşi çalışmayan 3 ve üzerinde çocuklu	226,63 - 226,63 Terkin yok
Evli eşi çalışan	226,63 -133,31 = 93,32
Evli, eşi çalışan 1 çocuklu	226,63 -153,30 = 73,33
Evli, eşi çalışan 2 çocuklu	226,63 -173,30 = 53,33
Evli, eşi çalışan 3 çocuklu	226,63 -199,96 = 26,67
Evli, eşi çalışan 4 çocuklu	226,63 - 213,30 =13,33

2.3. Yeni İşçi Alımına Getirilen Damga Vergisi Teşviki

687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen teşvik, kapsama giren sigortalının işe alındığı tarihten itibaren 2017 yılında geçerli olan 1.777,50.-TL asgari ücretin sigortalı için bildirilen aylık prim ödeme gün sayısına isabet eden tutarı için düzenlenen kağıtlara ait damga vergisi beyan edilmemekte ve ödenmemektedir. Asgari ücretin 2017 yılında brüt: 1.777,50.-TL olduğu dikkate alındığında, hesaplanan damga vergisi $1.777,50 \times \%07,59 = 13,49$.-TL olmaktadır. İşveren teşvikten yararlandığı yeni işe aldığı işçi için gelir vergisi dışında, Şubat ila Aralık 2017 aylarında 11 ay süreyle 13,49.-TL damga vergisini beyan etmeyecek ve ödemeyecektir.

2.4. Teşviklerin Toplam Miktarı

687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında gerekli şartları taşıyan işsizleri işe alan işverenin işsizlik sigortası fonundan her ay ve her işçi için karşılanacak olan $364,39 + 248,85 + 35,55 + 17,78 = 666,57$.-TL sigorta primi işveren ve işçi hissesi, işsizlik sigortası primi işveren ve işçi hissesi ile gelir vergisi terkin ve damga vergisi ödenmemesiyle birlikte değerlendirildiğinde, gerekli şartları taşıyan işsizleri işe alan işverene en az $666,57 + 13,33 + 13,49 = 693,39$.-TL, en fazla ise $666,57 + 93,32 + 13,49 = 773,38$.-TL Şubat ila Aralık 2017 tarihleri arasında her ay destek sağlanmaktadır. 687 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesiyle 4447 sayılı Kanuna eklenen geçici 17 nci madde düzenlemesiyle birlikte işverenin yeni işe aldığı işçi için medeni durumuna göre aşağıdaki miktarlarda teşvikten yararlanacaktır.

MEDENİ DURUMU	TÜM PRİM DESTEĞİ İLE TERKİN EDİLECEK GELİR VERGİSİNDEN OLUŞAN TEŞVİK TOPLAMI (TL)
Bekar	$666,57 + 93,32 + 13,49 = 773,38$
Evli eşi çalışmayan	$666,57 + 66,66 + 13,49 = 746,72$
Evli, eşi çalışmayan 1 çocuklu	$666,57 + 46,66 + 13,49 = 726,72$
Evli, eşi çalışmayan 2 çocuklu	$666,57 + 26,67 + 13,49 = 706,73$
Evli, eşi çalışmayan 3 ve üzerinde çocuklu	$666,57 + 13,49 = 680,06$
Evli eşi çalışan	$666,57 + 93,32 + 13,49 = 773,38$
Evli, eşi çalışan 1 çocuklu	$666,57 + 73,33 + 13,49 = 753,39$
Evli, eşi çalışan 2 çocuklu	$666,57 + 53,33 + 13,49 = 733,39$
Evli, eşi çalışan 3 çocuklu	$666,57 + 26,67 + 13,49 = 706,73$
Evli, eşi çalışan 4 çocuklu	$666,57 + 13,33 + 13,49 = 693,39$

687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yeni işe alınan asgari ücretli işçi için işverenin işçinin medeni durumuna ve çocuk sayısı ile eşinin çalışıp çalışmadığına göre her ay tabloda belirtilen miktarlarda teşvikten yararlanmasi söz konusudur. Tabloda belirtilen miktarlar, işe alınan işçiye ait sigorta primi işveren ve işçi hissesi, işsizlik sigortası primi işveren ve işçi hissesi ile gelir vergisini ve damga vergisini kapsamaktadır.

3. SONUÇ

09.02.2017 tarih ve 29974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 687 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesiyle yapılan değişiklik sonucu 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa geçici 17 nci maddesi ile yeni işçi alımlarında diğer teşviklerden daha kapsamlı sigorta prim teşviki, geçici 18 inci madde ile de işe yeni alınacak işçinin gelir vergisi ve damga vergisini işverenin ödememesi konusunda teşvik getirilmiştir. Düzenlemeler Resmi Gazete'de yayımlandığı 09.02.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 01.02.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında 11 ay süreyle geçerli bulunan bu düzenlemeyle işe alınan kapsamdaki her işçi için aylık en az 26,60.-TL ve en çok 93,32.-TL gelir vergisi ile 13,49.-TL damga vergisi işverenden alınmayacaktır.

İşverenlerin 2016 yılı Aralık ayı sigortalı sayısına ilaveten 01.02.2017-31.12.2017 tarihleri arası işe alacakları işçilerin aylık prim

ödeme gün sayısının 22,22.-TL ile çarpımı sonucu bulunacak tutar sigorta priminden mahsup edilmek suretiyle işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır. Yeni işe alınan bir işçinin teşvik uygulama süresi olan 11 aylık sürede bir işçi için işverene sağlanan teşvik miktarı en az $693,39 \times 11 = 7.627,29$.-TL, en fazla $773,38 \times 11 = 8.507,18$.-TL olacaktır.

Teşvik hükümlerinden; 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki kurum ve kuruluşlara (genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin % 50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklar) ait işyerleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar, yararlanamayacaktır. Ayrıca, 687 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gelir vergisi teşvik hükümlerinden yararlanan işverenler, diğer kanunlarda yer alan benzer nitelikteki gelir vergisi stopajı teşviklerinden yararlanamazlar.

KAMUDA İÇ DENETİM - 2

Şadi ÜSTÜN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi((A-3) sertifikalı)

Kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkinlik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti olan iç denetimi incelemiş ve yazımızın birinci bölümünde İç denetimde misyon ve vizyonla birlikte, denetimin amacı, kapsamı, türleri, unsurları standartlarını başlıkları altında inceleme yapmıştık. Yazımızın ikinci bölümünü ise takdirlerinize sunuyorum.

9. İÇ DENETİM-İÇ KONTROL İLİŞKİSİ

İç denetim ile iç kontrol arasında güçlü ve karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Bu nedenle, iç denetimin doğru değerlendirilebilmesi bakımından iç kontrol kavramı üzerinde kısaca durmak faydalı olacaktır. İç denetim iç kontrolün önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Kuruluş açısından iç kontroller kuruluşun amaçlarına ve hedeflerine ulaşılmasını sağlamaya çalışan bütün faaliyetler biçiminde tanımlanmaktadır. Daha açık bir ifade ile bu kavram, organizasyonun hedeflerini gerçekleştirmek üzere ihtiyaç duyduğu bütün plan, politika, prosedür ve uygulamaları kapsayan bir yönetim aracıdır.

İç kontrol sistemi ile, işletme fonksiyonları alt fonksiyonlara ayrılmakta, her fonk-

siyona farklı kişiler tahsis edilerek kişilerin birbirlerini kontrol etmeleri sağlanmakta, iyi bir belge, kayıt ve rapor sistemi ile kişilerin sorumlulukları belirlenmekte, hata ve hile yapmaları önlenmekte, varlıklara erişim sınırlanarak örgütte kayıplara ve kötü niyetli davranışlara izin verilmemektedir. Bu yönüyle iç kontrol sistemine, farklı önlemlerden oluşan bir oto kontrol sistemi olarak bakılabilir.

İç kontrol; bir kurumun yönetimi ve personeli tarafından hayata geçirilen tamamlayıcı bir süreç olup aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmek suretiyle; kurumun misyonunu başarması için riskleri göğüslemek ve makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanmıştır (INTOSAI, 2006: 6):

- Faaliyetleri düzenli, ahlak kurallarına uygun, ekonomik, verimli ve etkin biçimde gerçekleştirme,
- Hesap verme sorumluluğunun gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirme,
- Yürürlükteki yasalara ve yönetmeliklere uyma,
- Kayıplara, kötü kullanıma ve hasarlara karşı kaynakları koruma.

Söz konusu bu amaçların yerine getirilmesi bakımından dikkat edilecek en önem-

li unsur, kuşkusuz örgüt içindeki iç kontrol sisteminin güvenilirliğidir. Bunu tespit etmenin yolu ise iç kontrol sisteminin bir kritiğe tabi tutularak gözden geçirilmesidir. Gözden geçirme durumu bizi denetim yapmaya götürecektir. Bu bakımdan iç denetim, esasında iç kontrolün daha etkin ve verimli işlemesine katkı sağlayan etkili bir iç kontrol aracıdır denilebilir. Esas itibarıyla örgüt işleyişi içerisinde hata, yanlış, düzensizlik ve suistimalin önüne geçmek için oluşturulan iç kontrol sisteminin, işleyen bir süreç içerisinde kendisinden beklenenleri verip vermediği, ancak geçmişe doğru sistem üzerinde yapılacak bir iç denetimle mümkün olacaktır. Bu itibarla iç denetim, dinamik bir yapı olan iç kontrol sisteminin sigortası işlevini görebilecek bir unsuru ve etkili bir araçtır. İç kontrol, bir organizasyonun karşı karşıya kaldığı değişimlere sürekli bir biçimde uyum gösteren dinamik ve tamamlayıcı bir süreçtir. Yönetim ve her düzeydeki personel kurumun misyonunu ve genel hedeflerini başarması için riskleri karşılayan ve makul güvence sağlayan bu sürece müdahil olmak durumundadır. Mevcut iç kontrol sistemi hataların ortaya çıkarılması ve risklerin önlenmesi bakımından yüzde yüz güvence sağlamaz. Bu itibarla, etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması ve işletilmesi yönetimin sorumluluğunda bulunduğu için, yönetimin iç kontrol yapısının etkinliğini düzenli bir biçimde izlemesi ve gözden geçirmesi gerekmektedir. Yöneticiler iç kontrollerin kalitesi hakkında periyodik değerlendirme raporları aracılığıyla bilgi edinebilirler. Yöneticiler bu bilgiyi ayrıca, iç kontrol yapısının bir parçası olarak oluşturdukları iç denetim biriminin raporlarından edinebilirler.

Başka bir deyişle iç denetim iç kontrolle ilgili olarak yönetime bilgiler sağlar, değerlendirmeler yapar ve önerilerde bulunur. Ancak, iç denetim yönetimine kadar değerli bilgiler ve değerlendirmeler sağlamış olursa

olsun etkin içkontrol yapısının ikamesi olarak görülmemelidir.

10. KAMU İÇ DENETÇİ SERTİFİKASI

Mevcut teftiş birimlerinde görev yapan müfettişler, mesleğe özel yarışma sınavlarıyla girmekte ve 3 yıllık yardımcılık dönemi sonunda yapılan yeterlilik sınavında başarılı olanlar ilgili idarenin müfettiş kadrosuna atanmaktadırlar. Ülkemiz teftiş sisteminde, bir idarenin müfettiş kadrosundan bir başka idarenin müfettiş kadrosuna naklen atanma imkânı bulunmamaktadır. Ayrıca, sistemde, müfettişler için herhangi bir sertifika da tanımlanmamıştır.

Oysa, kamu idarelerinde iç denetim faaliyetleri, “Kamu İç Denetçi Sertifikası” na sahip iç denetçiler tarafından yürütülmektedir. Geçiş döneminde 5018 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesine göre atanan bütün iç denetçilere, 3 aylık eğitimin akabinde İDKK tarafından “Kamu İç Denetçi Sertifikası” verilmiştir. Sertifika sahibi kamu iç denetçilerinin, başka idarelerin iç denetçi kadrolarına naklen atanma imkânları da bulunmaktadır.

Geçiş dönemi sonrasında ise, İDKK tarafından yaptırılacak ön eleme sınavı ile iç denetçi adaylarına verilecek 3 aylık eğitimden sonra yapılacak sertifika sınavında başarılı olanlara, Kurul tarafından bütün kamu idareleri iç denetçi kadrolarına atanabilmelerine imkân verecek nitelikte bir “Kamu İç Denetçi Sertifikası” verilmektedir. İDKK tarafından ilk iç denetçi aday belirleme sınavı 2009 yılında yapılmıştır.

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre, iç denetçilik mesleğiyle bağdaşmayan hareketlerde bulunduğu rapora bağlanması ve bu raporun Kurul tarafından görüşülerek sertifikasının iptal edilmesi halinde, ilgili iç denetçinin iç denetçilik görevi sona erecek ve daha ön-

ceki görevine veya müktesebine uygun başka bir kadroya atanması sağlanacaktır.

Maliye Bakanlığınca verilen iç denetçi adayı eğitimi sonucunda yapılan yazılı sınavda başarılı olanlara, aldıkları puanı gösteren ve üç yılda bir (A-1) düzeyinden (A-4) düzeyine kadar derecelendirilen (A) dereceli iç denetçi sertifikası verilir. İlk sertifika derecelendirmesi, iç denetim mesleğinde beş yıl geçtikten sonra yapılır.

Kamu iç denetçi sertifikası, üç yıllık dönemde altmış puan toplanmasıyla bir üst derece sertifika ile değiştirilir. Üç yıllık dönemde yeterli puan alınmaması durumunda takip eden yıllarda geçmiş son üç yılın toplam puanı dikkate alınır.

Kamu iç denetçi sertifika dereceleri, iç denetçilerin özlük haklarının tespitinde ve kariyerlerinin planlanmasında dikkate alınır.

11. İÇ DENETİM SİSTEMİ VE TEFTİŞ UYGULAMALARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

İÇ DENETİM	TEFTİŞ
Geleceğe odaklı.	Geçmişe dönük.
Sistem ve süreç odaklı.	Olay ve kişi odaklı.
Sistematik, sürekli	Sistematik değil, kesintili.
Yazılı kurallara sahip.	Geleneklere bağlı.
Çalışma ve raporlama anlayışı standart.	Genel kabul gören standartları az. Bütün birimlere uygulanan standartlar mevcut değil.
Rehberleri ve çalışma formları standart.	Bütün birimlere uygulanabilen rehberler ve çalışma formları mevcut değil.
Koordine eden İDKK var.	Kendi aralarında koordinesiz.
İdareyi geliştirme amaçlı.	İdarenin yanlışlarını ortaya çıkarır. Mevzuata uygunluk amaçlı.
İyi uygulama örneklerini arar.	Hata arar.
Denetimin tüm türlerini kapsar.	Uygunluk denetimiyle sınırlıdır.
İdareye yetkin olduğu konularda ayrıca danışmanlık hizmeti verir.	Danışmanlık hizmeti vermez. İdareye teftiş raporuyla kısıtlı önerilerde bulunur.
Yönetimin faaliyetlerine bağlılık anlayışı kuvvetli.	Yönetime bağlılık anlayışı zayıf.
Risk bazlı bir denetim planlanması yapar.	Risk değerlemesi yetersiz
Denetim maliyetini dikkate alır.	Denetim maliyetini sorgulamaz.
Denetçinin performansını ölçer.	Denetçinin performansını değerlendirme ölçütleri zayıftır.
Denetimin bütün adımlarında çalışanların da görüşleri sürece katılır.	Denetim/çalışma programlarının hazırlanmasında çalışanların görüşlerini almaz.
Mesleki yeterliliğin gereği sürekli mesleki eğitim.	Düzensiz meslek içi eğitim.
Sertifikasyona tabi.	Sertifikasyon söz konusu değil.
Fonksiyonel bağımsızlığa sahiptir, yüksek riskli alanların hangilerini denetleyeceğine esas olarak kendi karar verir.	Fonksiyonel bağımsızlık söz konusu değildir. Bağlı olduğu makamın izni veya onayı olmadıkça harekete geçemez

5018 sayılı Kanun ile öngörülen iç denetim sistemi ile ülkemiz teftiş uygulamaları arasındaki ayırt edici farklılıkları göstermek faydalı olacağından, bu farklılıklar yukarıda Tablo'da gösterilmiştir.

12. İÇ DENETİM ALANINDA YASAL VE İDARİ DÜZENLEMELER

İç denetim alanında yasal ve idari düzenlemeler aşağıya çıkarılmıştır.

Birincil Düzey Mevzuat

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun **İç Denetimli İlgili Maddeleri/Hükümleri**.

5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.

İkincil Düzey Mevzuat

Mahalli İdarelere İç Denetçi Kadrosu İhdasına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararnamesi

İç Denetçi Kadro Tahsisine Yönelik Bakanlar Kurulu Kararnamesi

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği

İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Kadro Tahsisi İle İlgili Bakanlar Kurulu Kararı

Mahalli İdareler Kadro Tahsisi İle İlgili Bakanlar Kurulu Kararı

Üçüncül Düzey Mevzuat

Kamu İç Denetim Genel Tebliği

Üst Yönetici Rehberi

Kamu İç Denetim Rehberi

Kamu İç Denetim Standartları

Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları

Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller

İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Programı

5018 Sayılı Kanununun Geçici 21 inci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller

5018 Sayılı Kanunun Geçici 21 inci Maddesinin Beşinci Fıkrası Kapsamındaki Sertifika Eğitimi ve Sınavlarına İlişkin Esas ve Usuller

İç Denetçi Atamaları ve İç Denetim Uygulamaları Genelgesi

2014-2016 Dönemi Kamu İç Denetim Strateji Belgesi

Kamu iç Denetim Yazılımı (İçDen) Kullanım Yönergesi

Kamu BT Denetimi Rehberi

Kamu İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Rehberi

Performans Denetimi Rehberi

Performans Denetimi Rehberi - Vaka Çalışmaları

2017-2019 Dönemi Kamu İç Denetim Strateji Belgesi

13. İÇ DENETİMİN DENETLEYECEĞİ (GÜVENCE VERECEĞİ) SİSTEMLER

İç Denetimin Denetleyeceği (Güvence Vereceği) Sistemler aşağıya çıkarılmıştır.

Kurumsal Yönetim Sistemi

Risk Yönetimi Sistemi

İç Kontrol Sistemi
Performans Yönetim Sistemi

İç denetimin etkinliğini değerlendireceği bu sistemlerin, kurumsal gelişmenin ve değişimin önünü açan anahtarlar olması ve yürütülecek faaliyet ve projelerin bu sistemler üzerine inşa edilmesi öngörülmektedir.

14. İÇ DENETİM KOORDİNASYON KURULU

Maliye Bakanlığına bağlı İç Denetim Koordinasyon Kurulu, yedi üyeden oluşur. Üyelerden biri Başbakanın, biri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri İçişleri Bakanının, başkanı dahil üçü Maliye Bakanının önerisi üzerine beş yıl süre ile Bakanlar Kurulu tarafından atanır. Bunların 67 nci maddede belirtilen görevleri yapabilecek niteliklere sahip olması şarttır. Maliye Bakanı tarafından önerilecek adaylardan birinin ekonomi, maliye, muhasebe, işletme alanlarından birinde doktora derecesine sahip öğretim üyeleri arasından olması şartı aranır. Üyeler, bu sürenin sonunda yeniden atanabilirler.

Gerekli görülen hallerde İç Denetim Koordinasyon Kurulu, oy hakkı olmamak kaydıyla teknik yardım almak ve danışmak amacıyla uzman kişileri de toplantılara davet edebilir. Kurulun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar İç Denetim Koordinasyon Kurulunun önerisi üzerine Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İç Denetim Koordinasyon Kurulunda görevlendirilenlerin asli görevleri devam eder. Başkan ve üyelerine, ayda dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir.

İç Denetim Koordinasyon Kurulunun görevleri

İç Denetim Koordinasyon Kurulu, kamu idarelerinin iç denetim sistemlerini izlemek, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak hizmet vermek üzere aşağıdaki görevleri yürütür:

İç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartlarını belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak ve geliştirmek.

Uluslararası uygulamalar ve denetim standartlarıyla uyumlu risk değerlendirme yöntemlerini geliştirmek.

Kamu idarelerinin denetim birimleri ile işbirliğini sağlamak.

Yolsuzluk veya usulsüzlüklerin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınması konusunda önerilerde bulunmak.

Risk içeren alanlarda iç denetçilere program dışı özel denetim yaptırılması için kamu idarelerine önerilerde bulunmak.

İç denetçilerin eğitim programlarını düzenlemek.

İç denetçiler ile üst yöneticiler arasında görüş ayrılığı bulunması halinde anlaşmazlığın giderilmesine yardımcı olmak.

İdarelerin iç denetim raporlarını değerlendirerek sonuçlarını konsolide etmek suretiyle yıllık rapor halinde Maliye Bakanına sunmak ve kamuoyuna açıklamak.

İşlem hacimleri ve personel sayıları dikkate alınmak suretiyle idareler ile ilçe ve belde belediyeleri için iç denetçi atanıp atanmayacağına karar vermek.

İç denetçilerin atanmasına ilişkin diğer usulleri belirlemek.

İç denetçilerin uyacakları etik kuralları belirlemek.

Kalite güvence ve geliştirme programını düzenlemek ve iç denetim birimlerini bu kapsamda değerlendirmek.

İDKK'nın statüsü ile ilgili temel sorun

Avrupa Birliği tarafından aday ülkelerden bağımsız bir iç denetimin sağlanması istenmekle birlikte iç denetim yapan birimlerin kurumsal yapılanma şekli ülkelerin tercihine bırakılmıştır. Ancak, iç denetim birimlerinin fonksiyonel anlamda bağımsız, tam denetim yetkisine sahip olması ve uluslararası denetim standartlarını kullanmaları gerekmektedir. Bu çerçevede, merkezi bir organ, uygulanan standart ve yöntemlere ilişkin koordinasyonu ve denetimi sağlamalıdır. Bu bağlamda çalışmaları yürütmek üzere kurulan İDKK, iç denetim alanında önemli düzenlemelere imza atmıştır. İDKK'nın Maliye Bakanlığı çatısı altında faaliyetlerini sürdürmesi araştırmaya katılan iç denetçiler tarafından yoğun bir şekilde eleştirilmiş ve iç denetimin kurumsallaşamamasının sebebi olarak tanımlanmıştır. İDKK benzeri kurumlar incelendiğinde iki farklı yapılanma görülmektedir. Bunlardan birincisi özerk bir kurum olarak; ikincisi ise bir bakanlık (genelde Maliye Bakanlığı) çatısı altında faaliyet göstermesidir. Yeni bir sistemin kurulmaya çalışıldığı kamu yönetiminde iç denetim çalışmalarının yeterince sahiplenilmesi açısından bağımsız bir kurulun oldukça faydalı olacağı söylenebilir.

15. KALİTE GÜVENCE DEĞERLENDİRMELERİ

İç denetimde kalite güvence ve geliştirme programlarının temel amacı, mesleki anlamda iç denetçilere olan güvenin pekiştirilmesinin yanı sıra onların gelişiminin ve kendilerini canlı tutmalarının sağlanmasıdır. Ayrıca kalite güvence ve geliştirme faaliyetleriyle, denetlenen birim veya sürece ilişkin verilen güvenceler daha anlamlı hale gelecek ve pay-

daşların iç denetim raporlarına olan güveni sağlama olacaktır.

Kalite güvence ve geliştirme programlarının; gözetim, iç değerlendirme ve dış değerlendirme olmak üzere üç temel unsuru bulunmaktadır. Gözetim, iç denetim faaliyetlerinin her aşamada sürekli olarak gözden geçirilmesini kapsamakta iken, iç gözden geçirme, periyodik olarak yapılan ve iç denetim birimi yönetimi tarafından iç denetim standartlarına uyumun değerlendirildiği bir faaliyettir. Dış değerlendirme ise iç denetim biriminin dışındaki üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilen gözden geçirme faaliyeti-
tidir.

Kalite güvence ve geliştirme programı çerçevesinde;

- İç denetim faaliyetlerinin ilgili mevzuat, kamu iç denetim standartları ve meslek ahlak kurallarına uygunluğu,
- İç denetim faaliyetlerinin kurumsal gelişim ve iyileşmeleri destekleme düzeyi,
- İç denetçilerin en iyi iç denetim uygulamalarından istifade edip etmedikleri,
- Mesleki gelişim ve özen çerçevesinde yürütülen faaliyetler gözden geçirilir ve değerlendirilir.

Bugün itibarıyla birçok meslek grubunun en önemli sorunlarından birisi de kendilerini canlı tutma sorunudur.

İç denetim sisteminde bu sorunu çözmek amacıyla kendi içerisinde bir yanda teşvik unsuru olarak sertifika derecelendirmesi öngörülmüş iken, diğer yanda caydırıcılık amacıyla İDKK'nın belli sıklıkta kalite güvence ve geliştirme değerlendirmeleri yapması benimsenmiştir.

Mevcut durumda sertifika derecelendirilmesinde, mali teşvik unsurlarının henüz hayata geçirilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

5018 sayılı Kanun ile kalite güvence ve geliştirme programını düzenlemek ve iç denetim birimlerini bu kapsamda değerlendirmek görevi İDKK'ya verilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Programı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Programda, hem iç denetim birimlerine kendi içlerinde yapacakları iç değerlendirmelerin esasları, hem de İDKK tarafından en geç 5 yılda bir yapılacak dış değerlendirmelerin esasları düzenlenmektedir.

Kalite güvence ve geliştirme programı çerçevesinde;

İç denetim faaliyetlerinin ilgili mevzuat, Kamu İç Denetim Standartları ve Meslek Ahlak Kurallarına uygunluğu,

İç denetim faaliyetlerinin kurumsal gelişim ve iyileşmeleri destekleme düzeyi,

İç denetçilerin en iyi iç denetim uygulamalarından yararlanıp yararlanmadıkları gözden geçirilir ve değerlendirilir.

16. ÜST YÖNETİCİNİN SORUMLULUĞU

Üst yönetici, iç denetim faaliyetlerinin yerine getirilmesinde:

a) İç denetçilerin görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmeleri için gereken tüm önlemleri alır.

b) İç denetçilere, idarenin faaliyetlerini olumsuz etkileyebilecek risklerin belirlenmesi çalışmalarında gerekli imkanı sağlar.

c) İç denetim kapsamına giren konulara, iç denetçilere gerekli bilgi ve belgelerin sağlanması amacıyla, birimler arasında etkili iletişim kurulmasını sağlar.

ç) İç denetim raporlarında düzeltilmesi ve iyileştirilmesi önerilen konuları değerlendirir ve gerekli önlemleri alır.

d) İç kontrol sürecinden elde ettiği bilgilerle, iç denetimden elde edilen bilgileri karşılaştırır ve kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin tedbirleri gerektiğinde iç denetçilerle görüşerek belirler.

e) İç denetçilerin mesleki yeterliliğinin geliştirilmesi için gerekli tedbirleri alır.

f) İç denetçilerin görevlerini yaparken bağımsızlık veya tarafsızlığının tehlikeye girdiği veya ihlal edildiği durumlarda gerekli tedbirleri alır.

g) İç denetim faaliyetinin kalitesini gözetir ve bu amaçla kalite kontrol ve gelişim programı oluşturur, iç denetçilerin görevlerindeki performanslarını takip eder.

ğ) İç denetim kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasını sağlar.

h) Birimin bütçesine ilişkin işlemlerin yerine getirilmesi ve personelinin ihtiyacı olan meslekî araç, gereç ve malzemenin temin edilmesine ilişkin tedbirleri alır.

17. İÇ DENETİM ALANINDA ULUSLARARASI UYGULAMALAR

Amerika Birleşik Devletlerinde 1940'lı yıllardan itibaren yapılan bilimsel araştırmalarda, hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı olan geleneksel denetim anlayışının yolsuzlukları ve hataları engelleyemediği, hataların yüzde sekseninin sistemden kaynaklandığı belirlenmiş, sistem denetimi, risk denetimi, performans denetimi ve bilgi teknolojisi denetimi gibi denetim tekniklerini uygulayan iç denetim kavramı önem kazanmaya başlamıştır.

1941 yılında New York'ta Uluslararası İç Denetim Enstitüsü kurularak iç denetim kurumsal kimliğe kavuşmuştur. Avrupada ilk kez 1948 yılında Londra'da oluşturulan iç denetim meslek birlikleri, daha sonra Avrupa'da tüm ülkelerde yaygınlaşmış ve iç denetim kurumsal gelişimini sürdürmüştür

ABD'nde bulunan Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA), bugün dünya çapında 94 ülkede örgütlenerek 100.000 iç denetçiyi temsil etmekte, iç denetçiliğin kurumsal yönetim, risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendiren bir meslek olarak gelişimini sağlamaktadır.

İç denetim bugün Dünyada bir çok ülkede ve Avrupa Birliğine üye olan tüm ülkelerde gerek özel sektör gerekse kamu sektöründe, kurumların olmazsa olmazı unsuru olarak kabul edilmektedir.

Türkiye'de kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası standartlara uygun olarak iç denetim birimlerinin kurulması konusu, Avrupa Birliği müzakere sürecinde 32 nci fasıl kapsamında yer almıştır. Bu fasıl kapsamında, 2003 yılı Aralık ayından itibaren tarama süreci içinde öncelikler listesinde yer alan yasal ve idari düzenlemeler yürürlüğe konulmuştur.

18. SONUÇ

Dünyadaki hızlı değişim ve dönüşümden ülkemiz kamu yönetimi ve denetimi anlayışı da nasibini almıştır. 2003 yılının son günlerinde yasalaşan ve bütün hükümleriyle ancak 2006 yılı başında yürürlüğe girebilen 5018 sayılı Kanun, kamu idarelerindeki denetim anlayış ve metodolojisinde esaslı değişiklikler yapmıştır.

Ülkemiz, köklü teftiş geleneğine sahip ülkelerden birisidir. Teftiş uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik değişik tarihlerde yapılan çalışmalarda, teftiş birimlerinin de-

vamlı suçlu arama ve cezalandırma saikiyle hareket ettiği sıkça vurgulanmaktadır. Ülkemiz uygulamasında teftiş birimleri faaliyetlerini ağırlıklı olarak mevzuata uygunluk bazı yürütmektedirler. **Çağdaş uygulamaların benimsenmesi ve hayata geçirilmesi konusunda teftiş birimlerince genellikle bir arayışın olmadığı da gözlemlenmektedir.**

Oysa, modern denetim anlayışında daha çok idarelere yön verme ve faaliyetlere değer katma ön plana çıkmaktadır. Dünyada öne çıkan yeni denetim anlayışında, faaliyetlerin bütün yönleri denetime konu olabilmekte ve sınırlı denetim kaynağı riski yüksek konu veya birimlere yönlendirilerek maksimum fayda elde edilmeye çalışılmaktadır.

İlk kez 5018 sayılı Kanun ile Türk kamu yönetimine giriş yapan iç denetim sistemi; detaylı ve genel kabul görmüş standartları, etik kuralları, uygulama rehberleriyle kısa zamanda büyük önem kazanacaktır. Kamu idarelerinde başarılı ve uluslararası standartlara uygun bir iç denetim sistemi kurulması mümkün bulunmakta olup **en önemli sorun uyum sorunudur.** İç denetim sisteminin başarıyla uygulanması halinde; 5018 sayılı Kanun ile getirilen yönetim sorumluluğu ilkesinin hayata geçmesi; geçmişe ve mevzuata odaklı klasik teftiş sisteminin uluslararası standartlar ve AB mevzuatı paralelinde geliştirilmesi; **neticede, kamu idarelerinin faaliyetlerinde etkililik, ekonomiklik ve verimlilik artışının sağlanması mümkün olacaktır.**

İdarelerin üst yönetimlerinin iç kontrol ve iç denetimi yeterince anlamamış olmaları, kamu yönetiminde yeniden yapılandırma sürecinin/çalışmalarının sekteye uğraması, Sayıştayın yeni kamu mali yönetim ve kontrol sistemi reformunu destekler mahiyette faaliyette bulunamaması, İDKK'nın

güçlü ve operasyonel bir kurumsal kapasiteye henüz kavuşturulmamış olması gibi nedenler, kamudaki iç denetim sisteminin gelişmesinin önündeki önemli engeller olarak değerlendirilmektedir.

Denetim, sonuç itibariyle yönetsel bir faaliyet içerisinde gerçekleştirilen görev ve eylemlerin yönü ve performansı hakkında bilgiler veren dinamik bir süreçtir. Denetim sayesinde yönetim faaliyetleri sürekli olarak gözden geçirilerek değerlendirilmekte ve böylece de sistemin aksayan yönleri, eksiklikleri ve hatta olumlu yanları açığa çıkarılmaktadır. Yönetimin önemli bir fonksiyonu olan denetim, her tür sosyalyapı da önemli olduğu gibi bilimsel olarak tüm disiplinler bağlamında da belirgin bir yere sahiptir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bayram ASLAN, Sayıştay Uzman Denetçisi, Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak İç Denetim, SAYIŞTAY DERGİSİ, SAYI: 77

Cüneyt GÜLER, Kamu İç Denetçileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı, Kamuda Yeni Denetim Sistemi : İç Denetim, DIŞ Denetim, Temmuz-Ağustos -Eylül 2010.

Mehri TUFANKocaeli İl Özel İdaresi, İK ve Eğitim Müdürlüğü-Mustafa GÖRÜNDOĞ. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Öğretim Üyesi, Türkiye'deki Kamu İç Denetim Sisteminin Uluslararası İç Denetim Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, Sayıştay Dergisi • Sayı:89/ Nisan - Haziran 2013.

Yrd.Doç.Dr. Mahmut AKPINAR, Denetim Anlayış ve Metodolojisinde Değişimin Adı: İç Denetim, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 14, 2011.

Yrd. Doç. Dr. M. Fatih GÜNER, Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi, Kamu Yönetiminde İç Denetime Geçiş Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar: Kamu İç Denetiminin Değişimi Üzerine Bir Araştırma, Ç.Ü. Sosyal

Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2009, Sayfa 209-227.

Yrd. Doç. Dr. Kadir Caner DOĞAN, Yönetimin Bir Fonksiyonu Olarak Denetim ve Kamu Yönetimindeki Yeri, Ombudsman Akademik Dergisi, Yıl: 2 Sayı: 3 Tarih: Temmuz-Aralık 2015 Ss: 107-141 Issn: 2148-256x

Türk Kamu Yönetiminde Teftiş ve İç Denetim TODAİE Yayın No: 364 ISBN: 978-975-8918-46-1, © 1. Baskı, Haziran 2012.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm>)

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2006/07/20060712.htm>)

6 Kasım 2007 tarihinde açıklanan Türkiye 2007 İlerleme Raporunun Mali Kontrol Faslına ilişkin Dışişleri Bakanlığı Gayriresmi Tercümesi, Erişim Tarihi: 6 Şubat 2010,

İDKK, “Kamu İç Denetim Standartları”, Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/kamu_ic_denetim_standartlari)

İDKK, “Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kuralları”, Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetci_meslek_ahlak)

İDKK, “Kamu İç Denetim Birim Yönergesi”, Erişim: 06.02.2010, (http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetim_birim_yonergesi)

İDKK, “Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller”, Erişim :06.02 2010, (<http://www.idkk.gov.tr/>)

[web/guest/ic_denetci_sertifika_derecelendirme](http://www.idkk.gov.tr/web/guest/ic_denetci_sertifika_derecelendirme))

<http://icdenetim.saglik.gov.tr/TR,4067/ic-denetim-ve-ic-kontrol-makaleleri.html>

Mahmut ÇOLAK

SGK Başmüfettişi

BES OTOMATİK KATILIMDA “ÇALIŞAN KAPSAMI”!!!

1. GİRİŞ

Ülkemizde, bireysel emeklilik sistemine (BES) işverenler aracılığıyla kurumsal katılımın artırılması sistemin büyümesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede, sisteme kurumsal katılımın artırılması amacıyla ülkemizde otomatik katılım uygulamasından yararlanılması mümkün bulunmaktadır. Bu itibarla, **ücret karşılığı tüm bağımlı çalışanların (kamu görevlileri ile işçiler)** sisteme otomatik olarak dahil edilmesi ve bu şekilde sisteme dahil edilen çalışanlara belirli bir süre içinde cayma hakkı tanınması öngörülmektedir (Kanun gerekçesi).

Çalışanların bireysel emeklilik sistemine otomatik katılımı ile ilgili yasal düzenleme ilk defa 6740 sayılı Kanunla yapılmış, 01.01.2017 tarihinden başlamak üzere kademeli olarak kamu ve özel işyeri statüsüne göre 01.01.2019 tarihine kadar uygulamaya konulacaktır.

Bu çalışmada, katılımın zorunlu olduğu sisteme gerek özel sektör gerekse de kamu sektörü işyerlerinde bağımlı çalışanların tümünün kapsamda olup olmadığı değerlendirilecektir.

2. YASAL DAYANAK

4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'na 10 Ağustos 2016 tarih ve 6740 sayılı Kanununun 1'inci maddesiyle eklenen “çalışanların otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi” başlıklı 18.01.2017 tarihli 6770 sayılı Kanunun 18'inci maddesiyle değişik Ek 2'nci maddesine göre;

“Türk vatandaşı veya 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olup kırk beş yaşını doldurmamış olanlardan; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre çalışmaya başlayanlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında kurulmuş olan sandıkların iştirakçisi olarak çalışmaya başlayanlar; işverenin bu Kanun hükümlerine göre düzenlediği bir emeklilik sözleşmesiyle emeklilik planına dâhil edilir.”

3. KAPSAM

a) Kanun Gerekçesi ve Kanunda Kapsam

6740 sayılı Kanunun gerekçesinde BES'e Otomatik Katılım kapsamına; ücret

karşılığı tüm bağımlı çalışanların (kamu görevlileri ile işçiler) alınacağı belirtilmiştir.

4632 sayılı Kanunun ek-2 nci maddesine göre kapsamındaki çalışanlar genel olarak aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

- 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre çalışmaya başlayanlar.
- 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında kurulmuş olan sandıkların iştirakçisi olarak çalışmaya başlayanlar.

b) Yönetmelikte Kapsam

09.11.2012 tarih ve 28462 sayılı Resmî Gazete’de yürürlüğe giren Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmeliğin “Çalışanların İşverenleri Aracılığıyla Kanunun Ek 2 nci Maddesi Kapsamında Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Edilmesi” başlıklı Altıncı Bölümünün “işvereni aracılığıyla sisteme dâhil edilecek çalışanlar” alt başlıklı 22/B maddesine göre;

(1) *Çalışanlar, Kanunun Ek 2 nci maddesi hükmü çerçevesinde işverenin akdetmiş olduğu bir gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesi kapsamında, ilgili emeklilik planına dâhil edilir. Birden fazla işveren ile iş akdi bulunan çalışanlar her bir işveren tarafından sunulan emeklilik planına ayrı ayrı dâhil edilir.*

(2) *5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (c) bentleri kapsamında olmamakla beraber, 5510 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca anılan*

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (c) bentlerine göre sigortalı sayılanlar, bu bölüm kapsamında sisteme dâhil edilmez.

(3) *İşveren, ilgili döneme ait ödeme gününe kadar bireysel emeklilik hesabı açılmasına dair yatırım tercihine ilişkin bilgiler dâhil tüm bilgileri eksiksiz iletmekle yükümlüdür. Şirket iletilen bilgilere istinaden bireysel emeklilik hesabı açar. Çalışan, 7 nci madde hükümleri kapsamında plana dâhil edilmiş olur.*

(4) *İşveren, çalışanlarının sisteme dâhil edilmesine, katkı payı hesaplanması ve şirkete aktarılması ile bu Yönetmelik kapsamında diğer işlemlere ilişkin yetkili birimlerini veya yöneticilerini belirler.*

4. SOSYAL GÜVENLİK MEVZUATINDA SİGORTALI SAYILANLAR VE SAYILMAYANLAR

Gerek Kanun gerekse de Yönetmelik hükümlerine göre sisteme otomatik olarak işverenleri aracılığıyla dâhil edilecek çalışanlar; özel ve/veya kamu sektöründe genel itibarıyla 4/1-a ve 4/1-c kapsamında sigortalı sayılanlardır.

Sigortalı sayılanlar, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 9 uncu maddelerinde düzenlenmiş olup uygulama hakkında ise SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü tarafından 22.02.2013 tarihli “sigortalılık işlemleri” konulu 2013/11 sayılı Genelge yayımlanmıştır.

5510 sayılı Kanunun “sigortalı sayılanlar” başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre;

Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;

a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,

c) Kamu idarelerinde;

1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili Kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili Kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar,

sigortalı sayılırlar.

5510 sayılı Kanunun “sigortalı sayılanlar” başlıklı 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre;

Birinci fıkranın (a) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

a) İşçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler,

b) Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile düşünürler ve yazarlar,

c) Müttekabiliyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyruğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlar,

d) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar,

e) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirtilen umumî kadınlar,

f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar,

g) (Ek: 11/10/2011-KHK-665/29 md.) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen Toplum Yararına Çalışma Programlarından yararlananlar,

hakkında da uygulanır.

5510 sayılı Kanunun “sigortalı sayılanlar” başlıklı 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre;

Birinci fıkranın (c) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

a) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

b) Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri,

c) Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında iken, bu kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

d) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Milli Savunma Bakanlığı hesa-

bına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

f) (Ek: 2/1/2017 - KHK - 680/73 md.) Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okumaya devam edenler ile subay ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tabi tutulan adaylar,

e) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile polis nasb edilmek üzere Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde polislik eğitime tabi tutulan adaylar,

hakkında da uygulanır.

5510 sayılı Kanunun “bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar” başlıklı 5 inci maddesine göre;

Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından aşağıda sayılan kişiler hakkında uygulanacak sigorta kolları şunlardır:

a) Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, iş kazası ve meslek hastalığı ile analık sigortası uygulanır ve bunlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar.

b) (Değişik: 13/2/2011-6111/24 md.) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, meslekî ve teknik orta öğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, 82 nci maddeye göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanır. Bu bentte sayılanlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar ve bunlardan bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar hakkında ayrıca genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.

c) (Değişik: 17/4/2008-5754/3 md.) (Değişik birinci ve ikinci cümle: 12/7/2013-6495/96 md.) Harp malulleri ile 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna veya 2330 sayılı Kanun hükümleri veya 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerden, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanların aylıkları kesilmez. Aylıkları kesilmeksizin 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışanlar hakkında uzun vadeli sigorta kolları,

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında çalışanlar hakkında ise iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır. İş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulananların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmayı istemeleri halinde, bu isteklerini Kuruma bildirdikleri tarihi takip eden ay başından itibaren, haklarında uzun vadeli sigorta kolları da uygulanır. Bu fıkra kapsamına girenlerden ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz.

d) (Mülga: 17/4/2008-5754/3 md.)

e) (Değişik: 13/2/2011-6111/24 md.) Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar ve bunlar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır. (Ek cümle: 11/10/2011-KHK-665/30 md.) Bunlar için Türkiye İş Kurumu prim ödeme yükümlüsü olmakla birlikte bu Kanun kapsamında işyeri ve işveren sayılmaz.

f) (Mülga: 17/4/2008-5754/3 md.)

g) (Ek: 17/4/2008-5754/3 md.) Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve bunlar hakkında kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır. Bu sigortalıların uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmak istemeleri halinde, 50 nci maddenin ikinci fıkrasındaki Türkiye’de yasal olarak ikamet etme şartı ile aynı fıkranın (a) bendinde belirtilen şartlar aranmaksızın haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanır.

Bu kapsamda, isteğe bağlı sigorta hükümlerinden yararlananlardan ayrıca genel sağlık sigortası primi alınmaz. (Ek cümle: 13/2/2011-6111/24 md.) Bu bent kapsamında yurt dışındaki işyerlerinde çalışan sigortalıların, bu sürede ödedikleri isteğe bağlı sigorta primleri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık sayılır.

5510 sayılı Kanunun “sigortalı sayılmayanlar” başlıklı 6’ncı maddesine göre;

Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında;

a) İşverenin işyerinde ücretsiz çalışan eşi,

b) Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar,

c) (Değişik: 17/4/2008-5754/4 md.) Ev hizmetlerinde çalışanlar (Kanunun ek 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamında sigortalı olanlar ile ücretle aynı kişi yanında ay içinde 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlar hariç),

d) Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencileri,

e) (Değişik: 10/9/2014-6552/40 md.) Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklı kalmak kaydıyla; yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye’ye üç ayı geçmemek üzere bir iş için gönderilen veya bancı ülkede sosyal sigortaya tabi olduğunu belgeleyen kişiler ile Türkiye’de kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, yurt dışında ikamet

eden ve o ülke sosyal güvenlik mevzuatına tabi olanlar,

f) Yüksek okullarda fiilen normal eğitim süreleri içinde yapılan, tatbiki mahiyetteki yapım ve üretim işlerinde çalışan öğrenciler,

g) Sağlık hizmet sunucuları tarafından işe alıştırılmakta olan veya rehabilite edilen, hasta veya malûller,

h) (Değişik: 17/4/2008-5754/4 md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri gereği sigortalı sayılması gerekenlerden 18 yaşını doldurmamış olanlar,

ı) Kamu idarelerinde ve Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında sayılanlar hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler ile 65 yaşını dolduranlardan talepte bulunanlar,

j) (Mülga: 17/4/2008-5754/4 md.)

k) (Değişik: 17/4/2008-5754/4 md.) Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlardan, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenler,

l) Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığını da haiz bulu-

nan Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen sözleşmeli personelin uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin ilgili mevzuatının zorunlu kıldığı hallerde, işverenleri tarafından bulunulan ülkede sosyal sigorta kapsamında sigortalı yapılanlar,

m) (Ek: 4/7/2012-6353/36 md.) Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Futbol Federasyonu, bağımsız spor federasyonları tarafından yapılan her türlü gençlik ve spor faaliyetleri ile bu faaliyetlerle ilgili kamp, eğitim ve hazırlık çalışmalarında süreklilik arz etmeyecek şekilde görevlendirilenler,

n) (Ek fıkra: 29/1/2016-6663/23 md.) 30 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendi kapsamında olanlar hariç olmak üzere, yaşlılık aylığı almaktayken bu aylıkları kesilmeksizin 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışanlar,

4 üncü ve 5 inci maddelere göre sigortalı sayılmaz.

5510 sayılı Kanunun “bazı kısmi süreli çalışanların sigortalılıkları” başlıklı Ek 6 ncı maddesine göre;

Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı

10 günden az olan kişilerin sigortalılıkları, bu madde kapsamında kendileri tarafından 30 gün üzerinden prim ödemeleri suretiyle sağlanır.

Bu madde kapsamında sigorta hak ve yükümlülükleri; kendilerince veya kendilerini çalıştıranlar tarafından ya da çalışanların üye oldukları meslek odası, birlik veya benzeri kuruluşlarca bildirim Kuruma yapıldığı tarihten itibaren başlar, birinci fıkrada belirtilen şekildeki çalışma durumlarının son bulmasından itibaren sona erer.

Bu madde kapsamındaki sigortalılar hakkında; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası ve istekleri halinde işsizlik sigortası hükümleri uygulanır.

...

Bu madde kapsamında ödenen primler, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık olarak değerlendirilir. Ancak, ticari taksit ile dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma araçlarını işleten kişilerin Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendine tabi olmalarını gerektirecek nitelikte vergi mükellefi olmaları halinde, bu kişiler Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olurlar.

5510 sayılı Kanunun “ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılığı” başlıklı Ek 9 uncu maddesine göre;

Ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştırları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan sigortalılar hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin

birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin hükümler uygulanır.

5. DEĞERLENDİRME

“Bireysel Emeklilik Sistemine Otomatik Katılım” sisteminin kapsamında Kanun gerekçesinde genel bir ifade ile “kamu görevlileri ve işçiler” olduğu belirtilmiş, bireysel emeklilik ile ilgili kanunda ise 5510 sayılı Kanunun birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında çalışanlar ile özel emekli sigorta ve banka sandığı iştirakçisi olarak çalışanlar şeklinde kapsam belirlenmiştir. Bireysel emeklilik sistemi ile ilgili yönetmelikte ise “5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (c) bentleri kapsamında olmamakla beraber, 5510 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca anılan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (c) bentlerine göre sigortalı sayılanlar, bu bölüm kapsamında sisteme dâhil edilmez.” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Yönetmelikteki bu düzenleme kanaatimce şu hususu ifade etmektedir. Otomatik katılım kapsamına sadece 5510 sayılı Kanunun birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerinde sigortalı olanlar (yani işçiler-memurlar) girecek, bunun dışında bu kapsamda sigortalı olanlar sisteme dâhil edilmeyecektir.

Bu bakış açısıyla baktığımızda aşağıda sıralayacağımız kişilerin sisteme dâhil edilemeyeceği ortaya çıkacaktır.

1. İşçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler,

2. Bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılan; film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları

ine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar ile düşünürler ve yazarlar,

3. Mütekabiliyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyruğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlar,

4. 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılanlar,

5. 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirtilen umumî kadınlar,

6. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar,

7. Kamu idarelerinde ders ücreti karışılığı görev verilenler,

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar,

9. Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen Toplum Yararına Çalışma Programlarından yararlananlar,

10. Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

11. Başbakan,

12. Bakanlar,

13. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri,

14. Belediye başkanları,

15. İl encümeninin seçimle gelen üye-

leri,

16. 4/1-c kapsamındaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

17. Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Milli Savunma Bakanlığı hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar,

18. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ile fakülte ve yüksekokullarda Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okumaya devam edenler ile subay ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tabi tutulan adaylar,

19. Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile polis nasbedilmek üzere Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde polislik eğitimine tabi tutulan adaylar,

20. Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular,

21. 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler; meslekî ve teknik ortaöğ-

retim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler,

22. Harp malulleri ile 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna veya 2330 sayılı Kanun hükümleri veya 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerden, 4/1-a ve 4/1-c çalışmaya başlayanlar,

23. Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler,

24. Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri,

25. Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler,

26. Ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan sigortalılar.

Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılımda amaçlanan, yurtiçi tasarruf oranının artırılması ve çalışanların çalışma döneminde sahip oldukları refah seviyesinin emeklilik döneminde de korunması için emekliliğe yönelik olarak tasarruf etmeye özendirilmesi olduğuna göre, kapsam maddesinin yeniden düzenlenmesi ve açıklığa kavuşturulması önem arz etmektedir. Şöyle ki, yukarıda 26 maddede yer alan 4/1-a ve 4/1-c kapsamındaki sigortalılardan özellikle aşağıdaki sayılanların kapsam dışında olduğu dikkate alındığında **kapsam konusunda bir karmaşa olduğu görülecektir.**

- ✓ Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar,
- ✓ Kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler,
- ✓ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (C) bendi kapsamında çalıştırılanlar,
- ✓ Başbakan,
- ✓ Bakanlar,
- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri,
- ✓ Belediye başkanları,
- ✓ İl encümeninin seçimle gelen üyeleri,
- ✓ Harp malulleri ile 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna veya 2330 sayılı Kanun hükümleri veya 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerden, 4/1-a ve 4/1-c çalışmaya başlayanlar.

Bunların dışında aşağıdakileri de bu kapsam ihtilafına dâhil edebiliriz.

- ✓ 657 sayılı Kanunun 4/B kapsamındaki sözleşmeli personel (mahalli idarelerde çalışan sözleşmeli personel ve diğer bu statüdeki sözleşmeli personel),
- ✓ 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesi kapsamında ve 4/1-a ve/veya 4/1-c ile ilişkilendirilen belediye meclis üyesi başkan yardımcıları.

6. SONUÇ VE ÖNERİ

Bireysel Emeklilik Sistemine Otomatik Katılım kapsamına genel itibariyle bir nevi devlet memurları ve işçiler girdiği anlaşılmaktadır. Hâlbuki 4/1-a ve 4/1-c

kapsamındaki sigortalılar sadece 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerinde sayılanlardan ibaret olmadığı, 4 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında, 5 inci maddesinde, ek 6 ve 9 uncu maddelerinde yer alan sigortalıları da kapsadığı açıktır. Dolayısıyla, Yönetmelikle düzenlenen kapsam maddesinin Kanunla düzenlenen kapsam maddesine uygun olmadığı ve dolayısıyla yukarıda sayılan sigortalıları da kapsayacak şekilde kapsam maddesinin yeniden düzenlenmesi sistemden beklenen sonuca ulaşılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır.

Hatta ve hatta bağımsız çalışanların da (4/1-b) sisteme kendi istekleri ile katılım sağlamalarının yolu açılmalıdır.

MEVZUAT FİHRİSTİ

21/02/2017-21/03/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

BAKANLAR KURULU KARARLARI

- BKK'nın Adı** : 488 Sayılı Damga Vergisi Kanununa Ekli (1) Sayılı Tabloda Yer Alan Bazı Kağıtlara İlişkin Damga Vergisi Oranları ve 492 Sayılı Harçlar Kanununa Bağlı (4) Sayılı Tarifede Yer Alan Bazı İşlemler Üzerinden Alınan Harçlar ile Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintisi Hakkında Karar
- BKK'nın Sayısı** : 2017/9973
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 15/03/2017 - 30008
- Konusu** : **MADDE 1-** (1) Bu Karar, 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun mükerrer 30 uncu maddesinin verdiği yetkiye istinaden aynı Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan bazı kağıtlara ait damga vergisi oranları ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (4) sayılı tarifenin "I-Tapu İşlemleri" başlıklı bölümünün 20/a fıkrasının son paragrafında yer alan hüküm uyarınca, söz konusu fıkra da yer alan nispi harcin gayrimenkullerin türleri itibarıyla yeniden belirlenmesi ile 20/6/2001 tarihli ve 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 3 üncü maddesinin (a) bendinde yer alan yetkiye istinaden, yurt dışından kullanılan bazı kredilerde Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi oranının yeniden belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.
- MADDE 2-** (1) 488 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "I. Akitlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün "A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar" başlıklı fıkrasının (14), (15), (16) ve (17) numaralı bentlerinde yer alan kağıtlar için damga vergisi oranı "0" (sıfır) olarak uygulanır.
- MADDE 3-** (1) 30/9/2017 tarihine kadar (bu tarih dahil) uygulanmak üzere, 492 sayılı Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin "I-Tapu İşlemleri" başlıklı bölümünün 20/a fıkrasında sayılan tapu işlemleri üzerinden "binde 20" nispetinde alınan tapu harcı, konut ve işyerlerinde (kat irtifakı tesis edilmiş olanlar dahil) "binde 15" olarak yeniden belirlenmiştir.

MADDE 4- (1) Bankalar ve finansman şirketleri dışında, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları Türk Lirası kredilerde (fiduciary işlemler hariç) Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi oranı; ortalama vadesi bir yıla kadar olanlarda %1 (yüzde bir), bir yıl ve üzeri olanlarda %0 (yüzde sıfır) olarak tespit edilmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.02.2017 – 29988
- Konusu** : **MADDE 1** – 24/7/1994 tarihli ve 22000 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğine aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. “**Kullanımda veya stokta bulunan ancak belgesi ibraz edilememiş ölçü ve ölçü aletlerine ilişkin açıklamalar yapılmıştır.**
- Yönetmeliğin Adı** : **Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24/03/2017 - 29989
- Konusu** : 2017/9895
29/9/2006 tarihli ve 2006/11081 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe konulan Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 151 inci maddesinde aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “(4) Kişiler; kendilerine ve alt ya da üst soylarına ait nüfus kayıt örnekleri ile kendilerine ve velayeti altında bulunan ergin olmayan çocuklarına ait yerleşim yeri belgelerini, güvenli kimlik doğrulama araçlarını kullanarak e-Devlet kapısı üzerinden sorgulayabilir, sonucu fiziki veya elektronik ortamda mercii verebilirler. E-Devlet kapısı üzerinden alınan belgeler, nüfus idarelerinden alınmış resmi belgeler ile aynı hukuki değere sahiptir.”
- Yönetmeliğin Adı** : **Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25.02.2017 – 29990
- Konusu** : Dönüşüm projeleri özel hesabı gelirlerinin elde edilmesine, tahsili ve takibi ile bu hesaba bütçeden aktarılan tutarların dönüşüm faaliyetleri kapsamında yürütülecek hibe veya borç verme programlarında kullanılmasına, her türlü yapım, mal ve hizmet alımına ilişkin taahhütlere girişilmesine, giderleştirilmesine, muhasebeleştirilmesine, denetimine ve özel hesabın işleyişine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Hız İhlal Tespit Donanımları Muayene Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 7.03.2017 – 30000
Konusu : Trafikte hız ihlallerinin tespitinde kullanılan donanımların muayene işlemleri ve bu işlemleri yapanlar ile bu donanımları kullananların görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Ölçü ve Ölçü Aletlerinin Tamir ve Ayarını Yapacak Kişilere Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 10.03.2017 – 30003
Konusu : 20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletlerinin Tamir ve Ayarını Yapacak Kişilere Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmeliğin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 10.03.2017 – 30003
Konusu : 28/8/2007 tarihli ve 26627 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinin geçici 1 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “31/12/2016” ibaresi “1/7/2018” olarak değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 11.03.2017 – 30004
Konusu : 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Verilecek teminatın bina tamamlama sigortası olması halinde, Hazine Müsteşarlığı tarafından yürürlüğe konulan Bina Tamamlama Sigortası Genel Şartları gereği tüketiciye verilmesi zorunlu bulunan bina tamamlama sigortasına ilişkin önemli hususlar formu, ön bilgilendirme formuna ek olarak tüketiciye verilir.”
- Yönetmeliğin Adı** : **Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 11.03.2017 – 30004
Konusu : 12/7/2012 tarihli ve 28351 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Pazar Yerleri Hakkında Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendindeki “karma nitelikteki” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. **MADDE 2** – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“b) İlgili meslek odasına kayıtlı olmak.”
MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Tahsis ücretinin günlük tahsil edilmediği durumlarda toplu tahsilatlar bir aylık süreyi aşmayacak şekilde yapılır.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Birinci fıkrada belirtilen nedenlerden dolayı yapılan devir işlemleri ile kesintisiz beş yıldır kullanılan satış yerlerinin beşinci fıkraya hükmü çerçevesinde devri işlemlerinden herhangi bir ücret tahsil edilmez.”

Yönetmeliğin Adı : **Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 17/03/2017 - 300010

BKK. Karar Sayısı : 2017/9853

Konusu : 14/9/1991 tarihli ve 91/2268 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği ekli “DİP NOT”un (A) bölümünün (4) numaralı sırasının birinci fıkrasına “örgü başlık” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve isteyen bayan personele her yıl 2 adet desensiz kumaş başlık” ibaresi eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 17/03/2017 - 30010

BKK. Karar Sayısı : 2017/9854

Konusu : 13/9/2017 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “31/12/2016 ibaresi “31/12/2017” -(2) Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31/12/2017 tarihine kadar tamamlanır şeklinde değiştirilmiştir-

Yönetmeliğin Adı : **Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar**

R.G. Tarih ve Sayısı : 22/03/2017 - 30015

BKK. Karar Sayısı : 2017/9849

Konusu : 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin beşinci fıkrası değiştirilmiştir. 12 nci maddesinin birinci “Sözleşmeli olarak çalıştırılacakların, ilgili kurumun saptayacağı özel koşulların yanı sıra, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (4), (5),(6),(7) ve (8) numaralı alt bentlerinde belirtilen koşulları taşımaları gereklidir.” şeklinde ek 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki “f) Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olması, bu örgütlere yadım etmesi, kamu imkan ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanması ya da kullandırması, bu örgütlerin propagandasını yapması,” şeklinde değiştirilmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27/02/2017 – 29992 (Mükerrer)
- Konusu** : 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin ekinde yer alan Ek-1’de değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğın Adı** : İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğe Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 4/02/2017 – 29997
- Konusu** : 28/1/2009 tarihli ve 27124 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğin
- MADDE 1** – 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin 10 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşığıdaki 10/A maddesi eklenmiştir.
- “Madde 10/A – Tüzel kişilerin teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler**
- 10/A.1** İhaleye katılabilmek için başvuru veya teklif dosyasında sunulması gereken, tüzel kişi aday ve isteklilerin teklif vermeye yetkili olduğu hususunda son durumu gösterir belgelere ilişkin mevzuatta geçen “tüzel kişi ortakları” ifadesinden, bu ortakların ilgisine göre ad, soyad/ticaret unvanı, T.C. kimlik numarası/vergi kimlik numarası ile ortaklık oranları (halka arz edilen hisseler hariç); “tüzel kişilerin yönetimindeki görevliler” ifadesinden ise, teklif veya başvuru mektubu ya da sözleşmeyi imzalayanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilikteki yönetim, temsil ve ilzama yetkili kişiler anlaşılır.”
- MADDE 2** – Aynı Tebliğin 31.2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşığıdaki 31.3 maddesi eklenmiştir.
- “31.3 Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde istenen bilgilerin EKAP üzerinde eksiksiz, doğru ve güncel tutulması gerekmektedir. EKAP’a kayıtlı gerçek veya tüzel kişiler tarafından anılan maddenin beşinci fıkrasında belirtilen bilgilerde değişiklik yapılmasının gerektiği hallerde bu değişikliklerin, en geç değişiklik tarihini izleyen 7 (yedi) gün içinde ancak her durumda son başvuru veya ihale tarihinden önce, son başvuru veya ihale tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklerin sözleşme imzalanmadan önce güncellenerek EKAP’a kaydedilmesi zorunludur.”**
- MADDE 3** – Aynı Tebliğin 97.1.7 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşığıdaki 97.1.8 maddesi eklenmiştir. **“97.1.8** İhaleye katılım ve yeterlik kriteri olarak sunulması istenilen belgelerin ilgi-

li mevzuatında; adlarının, bu belgeleri düzenleyen kurum ya da kuruluşun veya bu belgelerin kayıt sisteminin adının değişmesi durumunda, idare bu değişiklik çerçevesinde ihale dokümanında gerekli düzenlemeleri yapar. Değişiklikten önce düzenlenmiş ve ilgili mevzuatı uyarınca kullanılabilmesi mümkün olan belgelerin aday ve istekliler tarafından sunulması durumunda bu belgeler ihale komisyonunca kabul edilir.”

MADDE 4 – Aynı Tebliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. **“Başlamış olan ihaleler GEÇİCİ MADDE 9 – (1)** Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı veya yazılı olarak duyurusu yapılmış olan ihaleler, ilanın veya duyurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan Tebliğ hükümlerine göre sonuçlandırılır. Ancak bu maddeyi yürürlüğe koyan Tebliğin 2 ve 3 üncü maddeleri ilan veya duyuru tarihine bakılmaksızın, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır.”

- Tebliğin Adı** : **Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : 11/02/2017 – 30004
Konusu : (1) 21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca, taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaz veya tahkim anlaşmasında ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş milletlerarası kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa, hakem veya hakem kurulunun alacağı ücret hususunda bu Tebliğ hükümleri uygulanır. (2) Hakemlerden birinin, bu Tebliğde düzenlenmeyen herhangi bir nedenle görevinin sona ermesi ile hukukî veya fiilî sebeplerle görevini zamanında yerine getirememesi nedeniyle çekilmesi veya tarafların bu yönde anlaşmaları ile hakemlik yetkisinin sona ermesi durumunda ve konusu para ile değerlendirilemeyen işlerde bu Tebliğ hükümleri uygulanmaz.

- Tebliğin Adı** : **Gider Vergileri Genel Tebliği (Seri No: 91)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 11/03/2017 – 30004
Konusu : 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Muta-bakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun uyarınca BDDK'dan alınan faaliyet izni ile faaliyet gösteren ve bu Kanun hükümlerine göre faaliyette bulunan elektronik para ve ödeme kuruluşları ile bu kuruluşların şube veya temsilcilerince yapılan ödeme hizmetlerinin vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 297)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 16/03/2017 – 30009
Konusu : 9/2/2017 tarihli ve 29974 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 687 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen geçici 18 inci maddenin uygulamasına yönelik açıklamalar yer almaktadır.
- Tebliğin Adı** : **2017 Yılı Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife**
R.G. Tarih ve Sayısı : 21/03/2017 – 30009
Konusu : 27/12/2016 tarihli ve 29931 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2017 yılı Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin Birinci Kısımının 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3.	a) İşçi - işveren uyuşmazlıklarında; taraf sayısı gözetilmeksizin,	
	aa) Bir saati (İlk üç saate kadar)	120,00 TL
	ab) Takip eden her saat için	90,00 TL

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

İHALE İLE KİRALANAN BELEDİYEYE AİT TAŞINMAZIN KESİNLEŞEN İCRA TAKİBİ NEDENİYLE TAHLİYESİ¹

Kira sözleşmesine konu işyerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre davalı borçluya 01.11.2000 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli olarak kiraya verildiği, ancak sözleşmenin 01.11.2001 tarihinde sona ermesinden sonra kira sözleşmesi 6570 sayılı Yasanın 11. Maddesi gereğince yıldan yıla yenileyerek uzamış ise de, belediyelere 2886 sayılı Kanununun 75. Maddesinden faydalanma hakkı tanıyan 5393 sayılı Yasanın 15. Maddesinin yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihini izleyen son dönemin bittiği 01.11.2006 tarihi itibarıyla sözleşmenin sona erdiğinin kabulü gerektiğinden, artık bu tarihten sonra sözleşmenin yıldan yıla yenilenme imkanı da kalmadığından, davalı kiracı taşınmazda fuzuli şağil konumuna düşmüş olup, ortada bir kira sözleşmesi bulunmadığından, davacı alacaklının kira alacağından bahisle davalı borçlu hakkında ilamsız icra takibi yapması ve bu yolla kira alacağının tahsilini ve kiralananın tahliyesini istemesinin mümkün olmadığı gözetilmelidir. (2886 s. DİK m. 45,75), (6570 s. GKK m. 11), (5393 s. Belediye K. m.15)

Her ne kadar sözleşme süresinin 01.11.1001 tarihinde sona ermesinden sonra kira sözleşmesi 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun'un 11. Maddesine göre 1 Aralık tarihi itibarıyla yıldan yıla yenilenerek uzamış ise de, belediyelere 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. Maddesinden yararlanma hakkı tanıyan 5393 sayılı Belediye Kanununun 15. Maddesinin yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihini izleyen son dönemin bittiği 01.11.2006 tarihi itibarıyla sözleşmenin sona erdiğinin kabulü gerekir. Artık bu tarihten sonra yasa gereği sözleşmenin 6570 sayılı Kanunun 11. Maddesi uyarınca yıldan yıla yenilenmesi olanağa kalmadığından davalı borçlu kiracı taşınmazda fuzuli şağil durumuna düşmüştür. Yargıtay Genel Hukuk Kurulunun 22.12.2010 gün ve 2010/13-671-691 sayılı kararı da bu doğrultudadır. Dolayısıyla ortada bir kira sözleşmesi bulunmadığından davacı alacaklı tarafından kira alacağı olduğundan söz edilerek davalı borçlu hakkında ilamsız icra takibi yapılması ve bu yolla kira alacağının tahsil ve kiralananın tahliyesini istemesi mümkün olmadığından mahkemece istemin reddi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi isabetsiz olup kararın bozulması gerekmiştir.

¹ T.C. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2015/7768, K:2015/10355, T:25/11/2015 Yargıtay Kararları Dergisi s.2155

DANIŞTAY KARARLARI

YASAKLI MÜDÜR TARAFINDAN VERİLEN TEKLİFİN DEĞERLENDİRME DIŞI BIRAKILMASI¹

Kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar doğrudan veya dolaylı olarak yahut alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacağından, yasaklı müdür aracılığı ile dolaylı olarak ihaleye teklif veren davacı şirketin teklifinin, 4734 sayılı Kanununun 11. Maddesinin son fıkrası uyarınca değerlendirme dışı bırakılarak geçici teminatın irat kaydında hukuka aykırılık bulunmadığından, itirazın şikayet başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptali yolundaki Mahkeme kararında hukuki isabet bulunmadığı hakkında

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11. Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlardan veya örtülü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanların, doğrudan veya dolaylı yahut alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacakları, dördüncü fıkrasında, bu yasağa rağmen ihaleye katılan isteklilerin ihale dışı bırakılarak geçici teminatlarının gelir kaydedileceği, bu durumun tekliflerin değerlendirmesi aşamasında tespit edilmemesi nedeniyle bunlardan biri üzerine ihale yapılmışsa, teminatı gelir kaydedilerek ihalenin iptal edileceği kurala bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinde; dava konusu ihalede davacı şirket adına teklif mektubunun, şirket müdürü ve aynı zamanda davacı şirketin %50 hissesine sahip ortağı olan ... tarafından verilen vekaletnameye istinaden S... Bulman tarafından imzalandığı, ihaleyi yapan idarece davacı şirketin müdürü olan .....’in 03.02.2015 – 03.02.2016 tarihleri arasında kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olduğunun tespiti üzerine, 4734 sayılı Kanununun 11. Maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olduğu halde ihaleye katılan davacı şirketin teklifinin değerlendirme dışı bırakılarak geçici teminatının irat kaydına karar verildiği, bu karara karşı davacı şirket tarafından yapılan şikayet ve itirazın şikayet başvurusunun reddi üzerine bakılan davacının açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; aktarılan Kanun hükümlerine göre, kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar doğrudan veya dolaylı olarak yahut alt yüklenici olarak kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacağından, yasaklı müdür aracılığı ile dolaylı olarak yahut alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacağından, yasaklı müdür aracılığı ile dolaylı olarak ihaleye teklif veren davacı şirketin teklifinin, 4734 sayılı Kanununun 11. Maddesinin son fıkrası uyarınca değerlendirme dışı bırakılarak geçici teminatının irat kaydında hukuka aykırılık bulunmadığından, itirazın şikayet başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptali yolundaki Mahkeme kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

¹ Danıştay Dergisi 142. Sayı S.239 T.C. Danıştay Onüçüncü Daire, Esas No:2015/6199, Karar No:2016/548

İŞ DENEYİM BELGESİ²

İş deneyim belgesinin, benzer iş kapsamında bulunmayan kısımlarına ilişkin parasal tutarın, belgeyi düzenleyen idareden gerekli bilgi ve belgeler temin edilerek ayrıştırılması, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği uyarınca benzer iş kapsamında olmayan deneyim tutarının yeterli hesabında dikkate alınmaması gerektiği; bu itibarla davacı tarafından sunulan iş deneyim belgesiyle ilgili olarak ihaleyi yapan idarece, belgeyi düzenleyen idareden iş deneyim belgesine konu işin yeşil alan, park, refüj ve değişik hizmet alanlarının temizliği kısmının parasal tutarına ilişkin gerekli bilgi ve belgeler istenerek ve yeniden değerlendirme yapılarak idari şartnamede istenen deneyim tutarının davacı şirket tarafından sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi gerektiği yolundaki dava konusu işlemden hukuka aykırılık, bu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmadığı hakkında.

EKAP'A KAYITLI OLMA ZORUNLULUĞU³

Kamu ihale mevzuatı uyarınca, ihale dokümanını satın alabilmeleri ve bu doğrultuda ihalelere katılabilmeleri için, ortak girişimlerde Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişi ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gerçek kişi ortakların tamamının EKAP'a kayıtlı olmalarının zorunlu olduğu; anılan zorunluluğa uyulmadığının tespiti halinde isteklilerin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği; bu itibarla, özel ortağın ihale tarihi itibarıyla EKAP'a kayıtlı olmadığı konusunda duraksama bulunmadığından davacıların oluşturduğu iş ortaklığının teklifinin değerlendirme dışı bırakılması işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında.

² Danıştay Dergisi 142. Sayı S.227 T.C. Danıştay Onüçüncü Daire, Esas No:2015/3473, Karar No:2016/189

³ Danıştay Dergisi 142. Sayı S.219 T.C. Danıştay Onüçüncü Daire, Esas No:2015/6201, Karar No:2016/111

SAYIŞTAY KARARLARI

SEÇİMDE GÖREVLİ KAMU GÖREVLİLERİNİN YEME İÇME GİDERLERİNİN BELEDİYE BÜTÇESİNDEN KARŞILANMASI¹

Mahalli idareler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde görevli kamu görevlilerinin yeme içme giderlerinin belediye bütçesinden karşılanması nedeniyle ...-Tl'ye tazmin hükmü verilmmiştir.

İlam'da Üst Yönetici sıfatıyla sorumlu tutulan ...'un 40969 sayılı dosyada yer alan **temyiz dilekçesinde özetle,**

2014 Mahalli İdareler Seçimleri için, ... Valiliği'nin 26.03.2014/3025 sayılı yazısıyla; 30.03.2014 günü yapılan Mahalli İdareler Seçimlerinde sandık kurulu başkanı ve üyeleri, görevli müşahitler ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerinin görevlerini aksatmadan yerine getirilebilmesi için yeme-içme gibi zorunlu ihtiyaçların İlçe Belediye Başkanlığınca karşılanması, talimatı verildiğini ve bu kapsamda İlçe Seçim Kurulundan ve diğer Kolluk Kuvvetlerinden (Emniyet, Jandarma) gelen bilgiler doğrultusunda yeme-içme bedeli ödendiğini;

Cumhurbaşkanlığı seçiminde de, 2014/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi, ... Valiliğinin 07.08.2014/8563 sayılı ... Kaymakamlığına hitaben yazısı ve ... İlçe Kaymakamlığının 07.08.2014/4867 sayılı yazısıyla; 10.08.2014 günü yapılacak Cumhurbaşkanlığı Seçiminde sandık kurulu başkanı ve üyeleri, görevli müşahitler ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerinin görevlerini aksatmadan yerine getirilebilmesi için yeme-içme gibi zorunlu ihtiyaçlarının karşılanması, talimatı verildiğini ve bu kapsamda, İlçe Seçim Kurulundan ve diğer Kolluk Kuvvetlerinden (Emniyet, Jandarma) gelen bilgiler doğrultusunda yeme-içme bedeli ödendiğini;

“Mahalli İdareler” ve “Cumhurbaşkanlığı” seçimlerinde görev yapanların yeme-içme gibi zorunlu ihtiyaçlarının karşılanması hususunun Belediyece inisiyatif alınarak üstlenilen bir görev olmadığını; “Yazılı emir”in, bir “hukuka uygunluk nedeni” olduğunu ve izah edilen süreçlerden anlaşılacağı üzere de yapılan bütün harcamaların dayanağının, ... Valiliği ve ... İlçe Kaymakamlığına verilen “yazılı emir” olduğunu;

Diğer yandan, 7 Haziran 2015 seçimlerinde de aynı konuda gelen yazılı talimatın, o günlerde Belediyede denetim yapan Sayıştay görevlilerinin ikazı üzerine “Sayıştay'ın olumsuz görüşlerinin değerlendirilerek yeniden talimatlandırılması” şeklindeki Belediye yazısının Kaymakamlık Makamı tarafından yerinde bulunmayıp aynı talimatın yerine getirilmesinin tekrar talimat altına alındığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmiştir.

İlam'da Harcama Yetkilisi sıfatıyla sorumlu tutulan ...'ın 40970 sayılı dosyada yer alan temyiz dilekçesinde yukarıdaki dilekçeden farklı olarak özetle;

... İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından, Cumhurbaşkanlığı Seçiminde hizmet yapacak sandık görevlileri ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerine verilecek yeme içme yardımı için görevli sayılarının Belediyeye bildirildiğini ve buna istinaden Mülki Amirlikçe (... Kaymakamlığı) verilen talimatlar doğrultusunda yeme içme bedeli ödendiğini;

1 Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Tutanak No. 42668, Tutanak Tarihi 25.1.2017

Yapılan Mahalli İdareler Seçimleri ve Cumhurbaşkanı Seçimlerinde Sandık Kurulu Başkanı ve üyelerine, görevli müşahitler ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerinin görevlerini aksatmadan yerine getirilebilmesi için yeme-içme gibi zorunlu ihtiyaçlarının karşılanmasının Belediye tarafından görev ve inisiyatif üstlenerek vermiş olduğu bir yardım olmadığını; aksine Başbakanlık Genelgesi talimatı ile ... Valiliği ve ... İlçe Kaymakamlığının yazılı emirlerinin yerine getirildiğini;

Sayıştay Denetim sürecine denk gelen 07 Haziran 2015 tarihinde yapılan 25'inci Dönem Milletvekili Genel Seçimleri için de aynı içerikte Başbakanlık Genelgesi talimatı ile ... Valiliği ve ... İlçe Kaymakamlığından gelen yazılı emirlerin, Sayıştay denetimi gerekçe gösterilerek Belediyeye tebliğ edilen yazılı emirlerinin yeniden değerlendirilmesi arzının yerinde bulunmayıp, gerekçeleri de belirtilerek talimatın yerine getirilmesinin tekrar edildiğini;

Anayasanın 127'nci maddesinin beşinci fıkrasında İdari vesayet ne olduğu değil amacı ve kanuni niteliğinin vurgulandığını; 127'nci maddenin birinci fıkrasında, mahalli idarelerin mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere oluşturulan kamu tüzel kişileri olduğunun; ikinci fıkrasında, kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceğinin; beşinci fıkrasında ise, merkezi idarenin, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip olduğunun belirtildiğini;

Mahalli İdareler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde görevli kamu görevlilerin yemek ve içecek giderlerinin Belediye bütçesinden ödenmesi ile ilgili çekinceler belirtilmiş olmasına rağmen Mülki Amirin yazılı talimatlarının yerine getirildiğini belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmiştir.

Başsavcılığın 40969 ve 40970 sayılı dosyalarda yer alan karşılama yazısında;

“Dilekçede, İlamın 2 nci maddesiyle Mahalli idareler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde görevli kamu görevlilerinin yeme içme giderlerinin belediye bütçesinden karşılanması nedeniyle verilen tazmin hükmünün, ödeme konusu işlemin kamu zararı oluşturmayacağı savunularak kaldırılması talep edilmektedir.

İtiraz konusu hususların, Daire Kararında karşılandığı görülmüştür.

Bu nedenlerle, İlamın 2 nci maddesi için ileri sürülen itiraz gerekçelerinin, ilam hükmünün kaldırılmasını gerektirecek mahiyette olmadığı anlaşıldığından, temyiz talebinin reddedilerek, yasa ve yönetime uygun düzenlenmiş Daire Kararının tasdikine karar verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.” denilmiştir.

Dosyada mevcut belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüldü;

Rapor dosyası ve ekli belgelerin incelenmesi neticesinde;

30.03.2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimlerinde ve 10.08.2014 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanı Seçiminde görevli olan sandık kurulu başkan ve üyeleri ile güvenlik güçlerine Belediyece yemek hizmeti sağlandığı ve bu giderlerin Belediye bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun “Ödenecek Ücretler” başlıklı 182’inci maddesinde:

“Seçim Kurulu Başkan ve üyeleri ile bu Kanun gereğince görevlendirilecekler ve bu işlerde mesai saatleri içinde ve dışında çalıştırılacak memur ve hizmetlilere, siyasi parti temsilcilerine ve hariçten alınarak çalıştırılacaklara ödenecek gündelikler, gündelik miktarı 600 (altıyüz) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Bakanlar Kurulu bu rakamı Yüksek Seçim Kurulunun görüşünü alarak, dört katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu ödemeler herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

Buldukları yerin haricinde bir mahalle gönderileceklerin yol masrafları Harcırah Kanunu hükümlerine göre verilir.” hükmü yer almaktadır.

Konuyla ilgili olarak Yüksek Seçim Kurulu’nun 19.01.2014 tarih ve 90 nolu kararında:

“8) Sandık kurullarına yapılacak ödemeler:

Kurulumuzun ücret kararında belirlenen tarife esas alınarak;

- a) Kurs verilen sandık kurulu başkanlarına 4 (dört),*
- b) Kurs verilmeyen sandık kurulu başkanlarına 3 (üç),*
- c) Devlet memuru olan ve eğitim verilen üyeye 3 (üç),*
- ç) Eğitim verilmeyen sandık kurulu memur üyeye 2 (iki)*
- d) Siyasi parti üyelerine 1 (bir),*

Gündelik ödenir.

12) Kolluk kuvvetlerinin ücret ve araç taleplerine ilişkin hususlar:

Kolluk kuvvetlerinin yaptığı görevler asli hizmetleri arasında bulunduğundan seçim ödemeleri adı altında ücret tahakkuk ettirilmesine yasal olarak imkân bulunmamaktadır. Ayrıca, kolluk kuvvetlerinin araç ihtiyaçları mülki idare amirleri tarafından karşılanması gerektiğinden, hiçbir suretle araç kiralaması ve görevlendirmesi ile yakıt giderleri ilçe seçim kurulu başkanlıkları tarafından karşılanmayacaktır.” hükümlerine yer verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesinde yer alan Belediyenin görev, yetki ve sorumlulukları ile 60’ıncı maddesinde yer alan Belediye’nin giderleri arasında seçimlerde sandık kurullarında görevli bulunan görevlilerin yeme-içme ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Seçimlerde görev alan görevlilere ihtiyaçlarının karşılanması için yukarıda da belirtildiği üzere Yüksek Seçim Kurulu tarafından gündelik verilmektedir. Dolayısıyla bu ihtiyaçların belediye bütçesinden karşılanması mevzuata aykırılık teşkil etmemektedir.

Seçimlerde görevli sandık görevlilerinin yeme-içme ihtiyaçlarının Belediye bütçesinden karşılanmasının Valilik’ten gelen yazı üzerine yapılması ilgili mevzuatta yeri olmayan bir işlemi mevzuata uygun hale getirmez. Ayrıca mevzuatta yeri olmayan böyle bir ödemenin temsil ağırlama bütçesinden yapılması da işin mahiyetini etkilememektedir.

Bu itibarla, sorumlu iddialarının reddedilerek 60 sayılı İlam’ın 2’nci maddesi ile verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE, Oyçokluğu ile;

(... Daire Başkanı ... ile Üyeler ...'nın "5393 sayılı Belediye Kanununun 'Belediyenin görev ve sorumlulukları' başlıklı 14'üncü maddesinde (a) bendinde yer alan; Belediye, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.' hükmü;

'Belediye başkanının görev ve yetkileri' başlıklı 38'inci maddesinin (m) bendinde yer alan 'Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.' hükmü;

'Belediyenin giderleri' başlıklı 60'ıncı maddesinin (p) bendinde yer alan 'Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.' hükmü birlikte düşünüldüğünde; Valilik, Kaymakamlıklar, İl ve İlçe Seçim Kurulu Başkanlıkları ve İl Emniyet Müdürlüğü ile koordineli olarak seçimlerde görevli sandık kurulu başkan ve üyeleri, görevli müşahitler ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerinin yemek hizmetlerinin belediye bütçesinden sağlanması, ilgililerin bu görevlerini aksatmadan yerine getirebilmesi için önemli bir sosyal hizmet olarak değerlendirilmelidir.

Bununla birlikte, 2014 yılında yapılmış olan Cumhurbaşkanlığı seçimi ile ilgili olarak 27.06.2014 tarih ve 29043 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2014/11 sayılı Başbakanlık Genelgesinde de; 'Cumhurbaşkanı seçiminin; Anayasanın 79. maddesinde öngörülen 'Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü' ilkesine uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için Yüksek Seçim Kurulu ile il ve ilçe seçim kurullarının çalışmalarına, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına; gerekli işgücü, araç ve diğer malzeme desteğinin sağlanması önem taşımaktadır.

Cumhurbaşkanı seçiminin her aşamasında görev alması muhtemel kamu personelinin yıllık izinlerinin plânlanmasında seçim tarihinin dikkate alınması zorunlu görülmektedir. Bu hususta il ve ilçe seçim kurulları ile koordinasyon içerisinde, kamu personelini de mağdur etmeyecek şekilde gereken tedbirler ivedilikle alınacaktır.

Bu itibarla, Cumhurbaşkanlığı seçiminin başarıyla gerçekleştirilerek, millet iradesinin sandığa sağlıklı olarak yansması amacıyla, seçim kurulu başkanlıklarının personel ve yer tahsisine ilişkin talepleri ivedilikle karşılanacak, ihtiyaç duyulacak her türlü taşıt, bilgisayar, yazıcı, modem, kesintisiz güç kaynağı, jeneratör gibi araç gereç ve bunları kullanabilecek nitelikli işgücü desteği sağlanacaktır.

Bu çerçevede, başta mülki amirler olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları ile güvenlik güçlerinin amirleri tarafından gereken tüm önlemler alınacak, herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi için azami gayret ve duyarlılık gösterilecektir.' denilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin yanı sıra 2014/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi de dikkate alındığında, seçimlerde görevli olan sandık kurulu başkan ve üyeleri, görevli müşahitler ile sandık bölgelerinde görevli güvenlik güçlerinin İlama konu edilen ihtiyaçlarının

karşılanmasının; ilgili kamu görevlilerinin sürekli olarak görev başında bulunmalarının sağlanması, sandık bölgelerinde meydana gelebilecek aksaklıkların veya olumsuzlukların yaşanmaması ve bu bağlamda halkın tercihlerinin sandığa sağlıklı olarak yansımaları amacıyla yapılmış ve mahalli müşterek sosyal bir hizmet olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 182'nci maddesi uyarınca sandık kurulu başkan ve üyeleri ile siyasi parti üyelerine ödenen ücretlerin de, 6245 sayılı Harcırah Kanunu kapsamında verilen, bir vazifenin ifası maksadıyla geçici olarak memuriyet mahalli dışında başka bir yere gönderilenlere işe ve ibate gibi giderlerin karşılığı olarak ödenen gündelik kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

KAMU İHALE KURULU KARARI

KURUL KARARI -1

Kararın Tarihi: 01.03.2017

Karar No:2017/UM.IV-672

Şikayette bulunanlarca yatırılması zorunlu başvuru bedelinin Kurum hesaplarına yatırılmadığı, başvuru dilekçesine başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneklerinin eklenmediği ayrıca, idareye başvurunun yasal süre aşılarak yapıldığı dolayısıyla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi ile ihalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca başvurunun süresi ve şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

KURUL KARARI -2

Karar Tarihi: 22.02.2017

Karar No:2017/UY.11-629

Başvuru dilekçesinde yer alan hususların, hukuka aykırılık iddiası yerinde ihaleye katılan tüm istekliler tarafından sunulan iş deneyim belgelerinin benzer iş tanımı yönünden yeniden incelenmesi talebini içerdiği, ilgili mevzuat hükümleri gereğince, itirazın şikayet başvurularının ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem ve eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden istekliler için öngörülen bir mekanizma olduğu, bu sebeple başvuru sahibinin öngördüğü bir ihtimale binaen Kurumun ihale komisyonu yerine geçerek ve re'sen inceleme sonucunu doğuracak şekilde iş deneyim belgesine ilişkin işlemlerin baştan sona tekrar değerlendirilmesine yönelik başvurunun, ihale komisyonun görev ve yetkisi dahilinde incelendiği hususların Kurum tarafından yeniden incelenmesi ve değerlendirilmesi talebini içerdiği anlaşıldığından, açıklanan nedenlerle iddiaların uygun bulunmadığı ve itirazın şikayet başvurusunun reddedilmesi gerektiği hakkında,

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

GENELGE

Başbakanlıktan:

Konu : Yurt Dışında Yürütülen Faaliyetlerde
Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

GENELGE

2017/4

Ülkemizin küresel çapta faaliyetler yürüten bir aktör olması ve iletişim kanallarındaki çeşitlilik ve kolaylık nedeniyle, kamu kurum ve kuruluşlarının yabancı muhataplarıyla temaslarında ve uluslararası örgütler ile forumların etkinliklerine katılımlarında büyük bir artış yaşanmaktadır.

Deruhte ettiği görevin gereği ve tabii bir neticesi olarak; ülke ilişkileri bakımından derin bir tecrübe sahibi olan ve ülkeleri çok yönlü izleyebilen Dışişleri Bakanlığınca, ülkelerin hassasiyetleri daha net bilinmektedir.

1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanunun birinci maddesinin “Türkiye Cumhuriyetinin yabancı devletlerle, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, milletlerarası kurullarla, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile, müteakip bentler ve maddeler hükümleri saklı kalmak kaydıyla, temas ve müzakereleri Dışişleri Bakanlığı eliyle, ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılmak suretiyle yürütülür” hükmü gereğince; tüm kamu kurum ve kuruluşları, sürekli veya geçici olarak yurt dışına gönderilen görevlileri aracılığıyla gerçekleştirecekleri temasları ile çeşitli vesilelerle ülkemize davet etmeyi öngördükleri kişiler hakkında evvelce Dışişleri Bakanlığıyla işbirliği ve koordinasyon içinde hareket edeceklerdir.

Keza dış politikamızı ilgilendiren konularda üst düzey zevat tarafından kamuoyuna yapılacak açıklamalar öncesinde Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı ile koordine halinde olunacaktır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Binali YILDIRIM

Başbakan

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 29102412-000-5419

03/03/2017

Konu : Nüfus Arttırmaya Yönelik Çalışmalar

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün "Nüfus arttırmaya yönelik çalışmalar" konulu 08/02/2016 tarih ve 20364 sayılı yazısında, adres kayıt sisteminin sağlıklı yürütülmesi bakımından belediyelerin uyarılması talep edilmektedir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK: İlgi Yazı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı: 23447294-121.01-E.20364

08/02/2017

Konu: Nüfus Arttırmaya Yönelik Çalışmalar

MAHALLİ İDARELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 29.12.2016 tarih ve 23447294-121.01-122712 sayılı yazımız.

Ekte yer alan gazete kupürlerinin incelenmesinden bazı belediye başkanlıklarının nüfus sayısını artırmak amacıyla kişileri nüfusa kayıtlı oldukları yeri yerleşim yeri adresi olarak beyan etmeleri yönünde "gerçeğe aykırı" beyanı teşvik edici söz ve eylemlerde buldukları anlaşılmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülmekte olan ve 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu gereğince oluşturulan Adres Kayıt Sistemi kapsamında, Türk vatandaşları ile Türkiye'de yerleşik yabancıların adres bilgileri elektronik ortamda tutulmaktadır. Bu bilgiler, Kimlik Paylaşımı Sistemi (KPS) aracılığıyla kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılmaktadır.

Adres Kayıt Sisteminin sağlıklı çalışması adres bilgilerinin doğru, güvenilir ve güncel tutulması ile mümkündür. Bu tür "gerçeğe aykırı" beyanı teşvik edici söz ve eylemlerin, kamu kurum ve kuruluşlarınca kişilere sunulan hizmetlerin aksamasına yol açabilmesi yanında gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilen vatandaşlarımıza Nüfus Hizmetleri Kanununun 68 inci maddesinin (c) bendi gereğince idari para cezasının uygulanması sonucunu da doğuracaktır.

5490 sayılı Kanununun 67 nci maddesinin ikinci fıkrası "Adrese ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyen ve yasaklara aykırı hareket eden kamu görevlileri 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu idaresinin güvenirliliğine ve işleyişine karşı suçlara ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır." hükmündedir.

Adres Kayıt Sisteminin sağlıklı yürütülmesi bakımından tüm belediyelerin bu hususta uyarılmalarını arz ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı : 70783062-604.99-2161

10/03/2017

Konu : Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi

İlgi : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engeli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 26/02/2017 tarihli ve 22635 sayılı yazısı.

Ülkemizde engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik hakkını da içeren toplumsal hayata tam katılımlarının özellikle son dönemde ulusal mevzuatta pek çok düzenleme ile güvence altına alındığı, bu düzenlemelerden birinin de 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanundaki erişilebilirlik konusundaki hükümler olduğu, bu kanun kapsamında hazırlanan 02/12/2016 tarihli ve 2016/7 nolu Genelge ekinde yer alan formlara, <http://eyh.aile.gov.tr> ve <http://sgb.aile.gov.tr>/mevzuat/genelgeler adresli web sayfalarından ulaşılabileceği, yeni ve mevcut bina ve açık alanlarda yapılacak düzenlemelerde erişilebilirlik standartlarına (Türk Standartları Enstitüsü tarafından yayımlanan erişilebilirlik standartları), mevcut bina ve açık alanlarda yapılacak düzenlemelerde standartlardaki ölçütlerin teknik nedenlerle sağlanamaması halinde ise anılan Genelge eklerine uygunluk sağlanması, konuyla ilgili teknik bilgi desteğine ihtiyaç duyulması halinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engeli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile iletişime geçilmesi gerektiği ilgi yazı bildirilmiştir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK: İlgi Yazı

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 96413503-330.99-E.22635

26/02/2017

Konu : Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

İlgi: 02/12/2016 tarihli ve 2016/7 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi

Başta engelliler ve yaşlılar olmak üzere bireylerin toplumsal hayata katılımının önündeki engellerin kaldırılması diğer bir ifadeyle herkesin binalara, açık alanlara ve ulaşım hizmetlerine; başkasına ihtiyaç duymadan güvenli bir şekilde ulaşabilmesi için yapılı çevrede ve kentsel hizmetlerde fiziksel, mimari, yönlendirici ve bilgilendirici tedbirlerin alınması kamu kurumlarının temel görevleri arasında yer almaktadır.

Ülkemizde, engelli vatandaşlarımızın erişilebilirlik hakkını da içeren toplumsal hayata tam katılımları özellikle son dönemde ulusal mevzuatta pek çok düzenleme ile güvence altına alınmıştır. Bu düzenlemelerden biri, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'daki erişilebilirlik konusundaki hükümlerdir. Kanunun 7 nci maddesinde "Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama} tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır. Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur. Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır." ibaresi ile ilgili kurum, kuruluş ve kişilere çeşitli yükümlülükler getirilmiştir. Ayrıca Kanunun geçici 2 nci ve geçici 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetleri ile diğer ulaşım hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümler yer almaktadır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesi ile erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi görevi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşturulan komisyona verilmiştir. Komisyonca yürütülecek denetleme faaliyetlerinin usul ve esaslarını belirleyen "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği" 20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik gereği illerde valilikler bünyesinde oluşturulan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme komisyonlarınca yapılan denetimler sonucunda erişilebilir olmayan her bir tespit için idari para cezası uygulanabilmektedir.

Anılan Yönetmelikte 21/09/2016 tarihinde yapılan düzenlemede "İzleme ve Denetleme Formları"nın ilgili Bakanlıklar ve konfederasyonların görüşü alınarak Aile ve Sosyal Politika-

lar Bakanlığı tarafından çıkarılan Genelge ile belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda, erişilebilirlik standartlarına göre oluşturulan ilgi Genelge ekinde yer alan söz konusu formlar, umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetlenmesinde komisyonlar tarafından kullanılacaktır. Anılan Genelge ve eklerine <http://eyh.aile.gov.tr> ve <http://sgb.aile.gov.tr/mevzuat/genelgeler> adresli web sayfalarından erişilebilir.

Bu kapsamda; yeni ve mevcut bina ve açık alanlarda yapılacak düzenlemelerde erişilebilirlik standartlarına (Türk Standartları Enstitüsü tarafından yayımlanan erişilebilirlik standartları), mevcut bina ve açık alanlarda yapılacak düzenlemelerde standartlardaki ölçütlerin teknik nedenlerle sağlanamaması halinde ise anılan Genelge eklerine uygunluk sağlanması, konuyla ilgili teknik bilgi desteğine ihtiyaç duyulması halinde Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile iletişime geçilmesi için tüm valiliklere ve belediyelere ve Bakanlığınızın ilgili birimlerine gerekli duyurunun sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Dr. Fatma Betül SAYANKAYA

Bakan

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı : 11088401.68385.64035-267/30824

07.02.2017

Konu : Tehlikeli Madde Taşımacılığı

MAHALLİ İDARELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 24.10.2013 tarihli ve 28801 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik.

b) 26.12.2013 tarihli ve 1654 sayılı Tehlikeli Madde Taşımacılığı Yol Kenarı Denetim Genelgesi.

c) 02.10.2014 tarihli ve 50645 sayılı Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç ve Şoförlere Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi.

ç) 30.12.2016 tarihli ve 98853 sayılı Tehlikeli Madde Taşıyan Eski Araç ve Üst Yapıların Muayene ve Belgelendirmeleri Hakkında Yönerge.

d) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğünün 11.OL2017 tarihli ve 40277820-360,02-E.2641 sayılı yazısı.

Tehlikeli Malların Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Avrupa Anlaşmasına (ADR) ülkemiz 22.03.2010 tarihinde taraf olmuştur.

İlgi (d) sayılı yazıyla, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca 1 Ocak 2015 tarihinde yol kenarı denetim istasyonlarında ilgi (a), (b), (c) ve (ç) sayılı mevzuatlara uygun denetime başlanıldığı, uluslararası ADR Anlaşması ve ilgili mevzuat kapsamında Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili denetim birimlerince kontrollerin yürütülerek, mevzuata aykırı hareket edenlere yönelik idari para cezası uygulandığından bahisle araçların yüklenmesi ve boşaltılması sırasında problem yaşanmaması amacıyla tüm Mülki İdari Amirliklerin ve Yerel Yönetimlerin durumdan haberdar edilmeleri talep edilmiştir.

İlgi (d) sayılı yazı ekte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Vali

Müsteşar Yardımcısı

Ek: İlgi (d) Sayılı Yazı (2 sayfa)

T.C.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü

Sayı :40277820-360.02-E.2641

11.01.2017

Konu :Tehlikeli Madde Taşımacılığı Hakkında

İlgi : a) 24.10.2013 tarih ve 28801 sayılı Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik.

b) 26.12.2013 tarih ve 1654 sayılı Tehlikeli Madde Taşımacılığı Yol Kenarı Denetimi Genelgesi (2014 / TMKTDGM-02).

c) 02.10.2014 tarih ve 50645 sayılı Karayoluyla Tehlikeli Madde Taşıyan Araç Şoförlerine Yönelik Mesleki Yeterlilik Eğitimi Yönergesi.

ç) 30.12.2016 tarih ve 98853 sayılı Tehlikeli Madde Taşıyan Eski Araç ve Üst Yapıların Muayene ve Belgelendirilmeleri Hakkında Yönerge.

Bilindiği üzere ülkemiz, Tehlikeli Malların Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Avrupa Anlaşmasına (ADR) 22.03.2010 tarihinde taraf olmuştur.

Bakanlığımız Tehlikeli Mal ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğüne 655 sayılı KHK ile tevdi edilen görev, yetki ve sorumluluklar kapsamında ADR anlaşması çerçevesinde hazırlanan ilgi (a), (b), (c) ve (ç) deki mevzuat yayımlanmıştır. Bakanlığımız 1 Ocak 2015 tarihinden itibaren yol kenarı denetim istasyonlarında, ilgideki mevzuat kapsamında denetimlere başlamıştır. Söz konusu denetimlerde mevzuata aykırı bir durum tespit edildiğinde, kamu ve özel sektörde; gönderen, dolduran, yükleyen, taşıyan, boşaltan ve sürücü olarak faaliyet gösteren tüm taraf ve kişilere idari para cezalan uygulanmaktadır.

Söz konusu mevzuat hükümleri çerçevesinde; tehlikeli madde ve tehlikeli atık taşımacılığı yapan kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör işletmelerinin;

- Bu alanda taşımacılıkta kullanılan; ambalaj, IBC, tank, tank konteyner gibi taşıma birimlerinin ADR kapsamında test edilip onaylanmış UN sertifikalı ürünler ile yapılması,
- Kapasitesi 1 m ve üzeri sabit tank veya 3 m üzerindeki portatif tankları taşıyan araçlar ile ambalaj içerisinde patlayıcı madde taşıyan araçların, her yıl Bakanlığımız tarafından yetkilendirilen TSE'ye müracaat ederek teknik muayeneye tabi tutulmaları sağlanarak bu araçlara TSE tarafından ADR/Taşıt Uygunluk Belgesi düzenlenmesi,
- Söz konusu araçları kullanan sürücülerin yaptıkları taşımacılığın özelliğine göre mevzuatımız kapsamında ADR Sürücü Eğitim Sertifikası (SRC5 Belgesi) almaları,
- Tehlikeli madde taşımacılığında kullanılan araç ve ambalajların ADR'ye göre etiket ve işaretlemelerinin yapılması,
- Taşıma esnasında ADR'ye göre araçta bulundurulması gereken zorunlu evrakın (yazılı talimat, taşıma evrakı vb.) eksiksiz olarak hazırlanarak araçta bulundurulması,
- ADR kapsamında araçta bulundurulması zorunlu olan kişisel ve genel koruyucu ekipmanın araçta bulundurulması,
- Taşıma faaliyetinin güvenli bir şekilde yapılmasını temin etmek amacıyla yükleme güvenliği kurallarına uygun olarak yükleme yapılması

gerekmektedir.

Yapılacak tehlikeli madde taşımacılığında yukarıdaki hususlara uyulması can, mal ve çevre güvenliği açısından son derece önemlidir. Ülkemizde tehlikeli madde taşımacılığının uluslararası ADR Anlaşması ve ilgili mevzuat kapsamında yapılıp yapılmadığı; Bakanlığımız, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili denetim birimleri tarafından kontrol edilmekte olup, söz konusu denetimlerde mevzuata aykırı bir durumda idari para cezası uygulanmaktadır. Gerek idari para cezasına muhatap olmamak, gerekse de araçların yüklenmesi ve boşaltılması sırasında problem yaşanmaması için tüm Mülki İdare Amirliklerin ve Yerel Yönetimlerin durumdan haberdar edilmeleri hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

...

*Bakan a.
Genel Müdür V.*

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 30546965-250-4850

27/02/2017

Konu : İzinsiz Yolcu Taşımacılığı

..... VALİLİĞİNE

İlgi : Emniyet Genel Müdürlüğünün 13/02/2017 tarihli ve 33551 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıda, UBER, Back Up, Secure Driver vb. farklı isimler altında faaliyet gösteren firmaların, kendi adına veya kiralama sözleşmeli hiçbir araç ve personeli bulunmaksızın, internet ortamında kullanılan cep telefonu uygulamalarıyla, araç sahipleri/sürücüleri ile müşterileri buluşturduğu ve yapılan taşımaya ilişkin komisyon almak suretiyle, mevzuata aykırı nitelikte izinsiz taşımacılık yaparak haksız kazanç elde ettikleri, kazançlarına ilişkin vergi vermedikleri, haksız rekabet ortamı oluşturarak, yasalar çerçevesinde bu hizmeti yapan şoför esnafının mağduriyetlerine sebep olduklarından bahisle izinsiz taşımaların denetimi, tespiti ve gerekli yaptırımların uygulanmasına dair ilgili yazı ilişikte gönderilmiştir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

...

Bakan a.

Genel Müdür V.

EK: İlgi yazı

Sayı : 11088401-68385-64035-110-296/33551

13/02/2017

Konu : İZİNSİZ YOLCU TAŞIMACILIĞI

MAHALLİ İDARELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

Trafik birimlerince gerçekleştirilen denetlemeler ve Genel Müdürlüğümüze gelen ihbar ve şikâyetlerde; UBER, Back Up, Secure Driver vb. farklı isimler altında faaliyet gösteren firmaların, kendi adına veya kiralama sözleşmeli hiçbir araç ve personeli bulunmaksızın, internet ortamında kullanılan cep telefonu uygulamalarıyla, araç sahipleri/sürücüleri ile müşterileri buluşturduğu ve yapılan taşımaya ilişkin komisyon almak suretiyle, mevzuata aykırı nitelikte izinsiz taşımacılık yaparak haksız kazanç elde ettikleri, kazançlarına ilişkin vergi vermedikleri, haksız rekabet ortamı oluşturarak, yasalar çerçevesinde bu hizmeti yapan şoför esnafının mağduriyetlerine sebep oldukları anlaşılmaktadır.

Sözü edilen ve hiçbir ticari/vergi kaydı bulunmayan, tamamen internet üzerinden organize edilen bu tip yolcu taşımacılığına yönelik, sistemin ilk kez uygulandığı ABD başta olmak üzere Fransa, Avusturya ve İngiltere`de, taksici esnafı tarafından birçok protesto eylemi yapılmıştır.

Bilindiği üzere, Ülkemizde Karayolu Taşımacılığının şekil ve şartları yasalarla belirlenmiştir. Buna göre;

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu`nun 7/f ile 9`uncu, 5393 sayılı Belediye Kanu-

nu'nun ise 15/p maddelerindeki düzenlemeler gereği; her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirleme ve durak yerlerini tespit etme görevi belediyelere verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinin 3'üncü fıkrası hükmü gereğince, ilgili belediyeden izin veya ruhsat almaksızın, belediye sınırları dâhilinde ticari amaçlı yolcu taşıyan ilgililere idari para cezası uygulanarak, taşımada kullanılan araçları altmış gün süreyle trafikten men edilmektedir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 5'inci maddesinde ise, taşımacılık yapılabilmesi için, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığında yetki belgesi alınması zorunluluğu getirilmiş ve yetki belgesi kapsamı dışında ya da yetki belgesiz taşımacılık yapanlar hakkında, aynı Kanununun 26'ncı maddesinde belirtilen idari para cezası tatbik edilmesi öngörülmüştür.

Açıklanan yasa hükümlerine istinaden; trafik birimlerince yapılan denetimlerde, belediye sınırları içerisinde ilgili belediyeden izin veya ruhsat almaksızın yapılan taşımalar ile belediye sınırları dışına ya da dışından yapılacak taşımalarda, taşımaların kapsam ve niteliğine uygun yetki belgesi almaksızın taşıma yapıldığının tespit edilmesi durumunda, ilgililer ve taşımada kullanılan araçlar hakkında, yukarıda belirtilen mevzuat gereğince yaptırım uygulanmasına devam edilecektir.

Yukarıda genişçe sözü edilen ve internet üzerinden mevzuata aykırı olarak yürütülen (e-ticaret) taşıma hizmetlerine izin verilmemesi, bu tür taşımacılıkta yer alanların vergilendirme imkanı bulunmayan kazançları (yasalara aykırılığından) nedeniyle ortaya çıkan "Haksız Rekabet" in önlenmesi, vergilendirilmeyen kazançla dayalı zenginleşmenin cazip hale getirilmemesi, mevzuata aykırı taşımaların yaygınlaşmasının engellenmesi, yasalara uygun davranan ve sektörde yer alan şoför esnafının yaşamakta oldukları mağduriyetlerin derinleşmesine sebebiyet verilmemesi amacıyla, yetkili ve sorumlu kurumlarca gerekli önlemlerin alınması, denetimlerin yapılması ve yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

İstanbul ilinde yaygınlaşmaya, Ankara ve İzmir illerinde de kurgulanmaya başlandığı değerlendirilen, mevzuata aykırı taşıma yöntemiyle mücadele etmek amacıyla, aşağıdaki önlemlerin alınmasında yarar olacağı değerlendirilmektedir.

Bu nedenle;

1. İştilal konusu itibariyle vergi mükellefi olamayacakları ve internet üzerinden "e-ticaret" yöntemiyle "haksız kazanç" elde ettikleri değerlendirilen; UBER, Back Up, Secure Driver isimli internet adreslerine yönelik olarak gerekli tedbirlerin alınmasını, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığında,

2. İstanbul ilinde fiilen devam ettiği anlaşılan izinsiz taşıma yöntemi hakkında, ihlalin tespiti halinde Karayolu Taşıma Kanunu hükümlerine istinaden gerekli denetimlerin yapılmasını ve yaptırımların uygulanmasını, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığında,

3. Büyükşehir Belediye sınırları dâhilinde yapılan izinsiz taşımaların denetimi, tespiti ve gerekli yaptırımların uygulanmasının ilgili belediyelere duyurulmasını, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden,

4. Sözü edilen ve "Paylaşım Ulaşım Sistemi" olarak da adlandırılan, yasalara aykırı taşımacılık yapanların tespiti, denetimi ve yaptırımların uygulanmasını, İstanbul, Ankara ve İzmir Valiliklerinden,

Arz ve rica ederim.

...

Bakan a.

Vali

Müsteşar Yardımcısı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 30546965-000-5420

03/03/2017

Konu : Belediye Kaynaklarının Değerlendirilmesi

Belediyelerin kısa vadeli kaynaklarının sermayesinin yarıdan fazlası doğrudan veya dolaylı olarak kamuya ait olan katılım bankalarında değerlendirilmesinin mümkün olup olmadığı ile mümkün olması halinde kısa veya uzun vadeli kaynakların katılım bankalarında değerlendirilmesinde DİBS oranlarının nasıl uygulanacağı hususunda tereddütte düşüldüğü anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere; 08/12/2016 tarihli ve 29912 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Hazinesi Genel Tebliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, " Kamu Sermayeli Bankalar: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T. A.O. ve sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ve/veya dolaylı olarak kamuya ait olan diğer mevduat ve katılım bankalarını, " 5 inci maddesinin 2 nci fıkrasında, " Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri dışındaki kurumlar kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda açacakları hesaplarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür, 6 ncı maddesinde ise, "Kurumların mevduat ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat faiz oranı ve katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranı, Ek 1'de yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamaz." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Konunun Hazine Müsteşarlığı ile birlikte değerlendirilmesi neticesinde; Belediyelerin mali kaynaklarını, anılan Tebliğin 6 ncı maddesinde belirtilen usul ve oranlara riayet etmek koşuluyla sermayesinin yarıdan fazlası doğrudan veya dolaylı olarak kamuya ait olan katılım bankalarında değerlendirmesinde bir sakınca bulunmadığının iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 24010506/031/90

31 /1/2017

Konu : Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlar

GENELGE 2017-5

4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesine istinaden Asgari Ücret Tespit Komisyonunca 2017 yılı için uygulanacak olan asgari ücret, 1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arası için tespit edilerek, 30/12/2016 tarihli ve 29934 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunca alınan karara istinaden, **1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arası için** bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücret **59,25** (elli dokuz lira yirmi beş kuruş) Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca 16/11/2016 tarihli ve 6761 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Günlük kazanç sınırları" başlıklı 82 nci maddesindeki sigorta primine esas kazanç üst sınırı 1/1/2017 tarihinden geçerli olmak üzere günlük prime esas kazancın 7,5 katı olarak değiştirilmiştir.

Buna göre, 1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında uygulanmak üzere sigortalıların sigorta primine esas günlük ve aylık kazançların alt ve üst sınırlarında, yurtdışında geçen süreler ile hizmet borçlanmalarında, isteğe bağlı sigortalılar ve genel sağlık sigortalılarının ödeyecekleri primler de dikkate alınacak tutarlar ile idari para cezalarında, geçici iş göremezlik, cenaze ve emzirme ödeneklerinde dikkate alınacak tutarlar aşağıda gösterilmiştir.

1. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıların sigorta primi ve işsizlik sigortası primlerine esas günlük ve aylık kazançlarının alt ve üst sınırları

1.1- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalılar için;

a. Özsektörde:

1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç alt sınırı : 59,25TL Aylık kazanç alt sınırı :1.777,50TL Günlük kazanç üst sınırı : 444,38TL(*) Aylık kazanç üst sınırı : 13.331,40TL

b. Kamusektöründe:

15/12/2016 - 14/1/2017 döneminde sigorta primine esas kazanç alt sınırı; 2016 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: 54,90 TL x 16 gün = 878,40 TL 2017 yılı Ocak ayının ilkyarısı için : 59,25 TL x 14 gün = 829,50TL

15/12/2016-14/1/2017devresiiçin : 878,40 TL + 829,50 TL = 1.707,90TL

15/12/2016 - 14/1/2017 döneminde sigorta primine esas kazanç üst sınırı; 2016 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: 356,85 TL x 16 gün = 5.709,60 TL 2017 yılı Ocak ayının ilkyarısıiçin : 444,38 TL x 14 gün = 6.221,32TL

15/12/2016-14/1/2017devresiiçin : 5.709,60 TL + 6.221,32 TL = 11.930,92 TL

15/1/ 2017 ile 14/12/2017 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Aylık kazanç alt sınırı : 1.777,50 TL Aylık kazanç üst sınırı : 13.331,40 TL(*)

1.2- Çırak ve öğrenciler için;

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 25 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; aday çırak, çıraklar, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında okumakta iken staja, tamamlayıcı eğitime veya alan eğitimine tabi tutulan öğrencilerin sigorta primleri, asgari ücretin yüzde ellisi üzerinden hesaplanmaktadır.

Buna göre, bu kapsamda yer alan çırak ve öğrencilerin prime esas kazançları;

a. Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 1'i ile 30'u arasında düzenleyenler için;
1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihlerarasında;

Günlük kazanç tutarı: 29,63TL(*)

Aylık kazanç tutarı: 888,90TL

b. Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 15'i ile takip eden ayın 14'ü arasında düzenleyenler için;

15/12/2016 - 14/1/2017 dönemi için;

2016 yılı Aralık ayı günlük kazanç tutarı: 54,90 TL x %50 = 27,45 TL 2017 yılı Ocak ayı günlük kazanç tutarı: 59,25 TL x %50 = 29,63 TL(*) 2016 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: 27,45 TL x 16 gün = 439,20 TL 2017 yılı Ocak ayının ilkyarısı için: 29,63 TL x 14 gün = 414,82 TL

15/12/2016-14/1/2017 devresii için: 439,20 TL + 414,82 TL = 854,02 TL

15/1/2017 ile 14/12/2017 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç tutarı: 29,63TL(*) Aylık kazanç tutarı : 888,90TL

1.3- Yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler ile bursiyer ve kursiyerler için;

Yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ve 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar ile Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerin sigorta primleri, prime esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanmaktadır.

Buna göre, bu kapsamda yer alan öğrenci, bursiyer ve kursiyerlerin prime esas kazançları;

a. Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 1'i ile 30'u arasında düzenleyenler için;
1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihlerarasında;

Günlük kazanç tutarı: 59,25TL Aylık kazanç tutarı : 1.777,50TL

b. Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 15'i ile takip eden ayın 14'ü arasında düzenleyenler için;

15/12/2016 - 14/1/2017 döneminde sigorta primine esas kazanç alt sınırı; 2016 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: 54,90 TL x 16 gün = 878,40 TL 2017 yılı Ocak ayının ilkyarısı için : 59,25 TL x 14 gün = 829,50TL

15/12/2016-14/1/2017 devresii için: 878,40 TL + 829,50 TL = 1.707,90TL

15/1/2017 ile 14/12/2017 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç tutarı: 59,25TL Aylık kazanç tutarı : 1.777,50TL

1.4- Prime esas kazançlardan istisna tutulacak yemek parası, çocuk zammı ve aile zammı (yardımı) tutarları;

5510 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıların;

- Yemekparası:

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında; $59,25 \text{ TL} \times \% 6 = 3,56 \text{ TL}^*$ (Günlük)

- Çocukzammı:

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında; $1.777,50 \text{ TL} \times \% 2 = 35,55 \text{ TL}$ (Aylık)

- Aile zammı(yardıımı):

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında; $1.777,50 \text{ TL} \times \% 10 = 177,75 \text{ TL}$ (Aylık) tutarındaki kazançları, prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

1.5- Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olmayan Ülkelerde İş Üstlenen İşverenlerce Yurt Dışındaki İşyerlerinde Çalıştırılmak Üzere Götürülen Sigortalılar için;

5510 sayılı Kanununun 82 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince sigorta primine esas kazanç üst sınırı sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçiler için 3 katı olup söz konusu hüküm gereğince sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen sigortalıların;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında; Günlük kazanç altsınırı : 59,25TL Aylık kazanç altsınırı:1.777,50TL Günlük kazanç üstsınırı : 177,75TL aylık kazançüstsınırı :5.332,50TLolarakuygulanacaktır.

1.6- 5510 sayılı Kanununun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenlerin ödeyecekleri aylık kazançların alt ve üst sınırları ile 10 günden az sigortalı çalıştıranların ödeyeceği iş kazası ve meslek hastalığı primleri ve sigortalılarca yapılacak ödemeler

a. 10 gün ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenler

a.1- Ev hizmetlerinde sigortalı çalıştıran işverenin sigortalı ve işveren hissesi ile işsizlik sigortası primi dahil (5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin (1) bendi ile ikinci fıkrası, 4447 sayılı Kanununun 50 nci ve geçici 10 uncu maddeleri teşviklerinden yararlananlar için yapılan indirimler hesaplamaya dahil edilmemiştir.),

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $59,25 \times 10 \times \% 37,5 = 222,19 \text{ TL}^*$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $59,25 \times 30 \times \% 37,5 = 666,56 \text{ TL}$

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç üst sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $444,38 \times 10 \times \% 37,5 = 1.666,43 \text{ TL}^*$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $444,38 \times 30 \times \% 37,5 = 4.999,28 \text{ TL}^*$

a.2- Ev hizmetlerinde sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalı çalıştıran işverenin sigortalı ve işveren hissesi dahil

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $59,25 \times 10 \times \% 32 = 189,60 \text{ TL}$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $59,25 \times 30 \times \% 32 = 568,80 \text{ TL}$

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç üst sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $444,38 \times 10 \times \% 32 = 1.422,02 \text{ TL}^*$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $444,38 \times 30 \times \% 32 = 4.266,05 \text{ TL}^*$

b. 10 günden az sigortalı çalıştıranlar ile sigortalılar yönünden yapılacak ödemeler

b.1- Ev hizmetlerinde ayda 10 günden az sigortalı çalıştıranların ödeyecekleri iş kazası ve meslek hastalığı primi,

1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 1 gün sigortalı çalıştıranlar için $59,25 \times \% 2 = 1,19 \text{ TL}^*$

Ayda 9 gün sigortalı çalıştıranlar için $1,19 \times 9 = 10,71 \text{ TL}$

b.2- Ev hizmetlerinde aynı işveren yanında ayda 10 günden az sigortalı çalışanların ödeyecekleri malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası ile genel sağlık sigortası primi,

1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

$59,25 \times 30 \times \% 32,5 = 577,69 \text{ TL}^*$

2- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında primlerini kendileri ödeyen sigortalıların prime esas aylık kazançlarının alt ve üst sınırları ile ödenecek prim tutarları

2.1- 5510 sayılı Kanununun ek 5 inci maddesine tabi sigortalılar;

5510 sayılı Kanununun ek 5 inci maddesine tabi olarak tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar,

1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında;

Günlük kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 24 \times \% 34,5 = 490,59 \text{ TL}$, Günlük kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 24 \times \% 34,5 = 3.679,47 \text{ TL}^*$, ödeyeceklerdir.

2.2- 5510 sayılı Kanununun ek 6 ncı maddesine tabi sigortalılar;

5510 sayılı Kanununun ek 6 ncı maddesine tabi olarak ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma araçlarında çalışanlar ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılanlar,

1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında işsizlik sigortası primi ödemek istemeyenler;

Günlük kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 24 \times \% 32,5 = 462,15 \text{ TL}$, Günlük kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 24 \times \% 32,5 = 3.466,16 \text{ TL}^*$,

1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında işsizlik sigortası primi dahil ödemek isteyenler;

Günlük kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 24 \times \% 35,5 = 504,81 \text{ TL}$, Günlük kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 24 \times \% 35,5 = 3.786,12 \text{ TL}^*$ ödeyeceklerdir.

2.3- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalılar;

a. 5510 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin (g) bendine göre sadece malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödeyenler;

1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında ödenebilecek isteğe bağlı sigorta primi aylık alt sınırı, $59,25 \text{ TL} \times 30 \times \% 20 = 355,50 \text{ TL}$,

1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında ödenebilecek isteğe bağlı sigorta primi aylık üst sınırı, $444,38 \text{ TL} \times 30 \times \% 20 = 2.666,28 \text{ TL}$,

b. Ay içinde 30 günden az çalışan veya tam gün çalışmayanlardan kalan sürelerinde isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenler;

İşsizlik sigortası primi ödemek istemeyenler;

1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında,

Aylık kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 568,80 \text{ TL} (/30 \times \text{gün sayısı})$,

Aylık kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 4.266,05 \text{ TL} (*) (/30 \times \text{gün sayısı})$,

İşsizlik sigortası primi dahil ödeyecekler;

1/1/2017-31/12/2017 tarihleri arasında,

Aylık kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 30 \times \% 35 = 622,13 \text{ TL} (*) (/30 \times \text{gün sayısı})$

Aylık kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 30 \times \% 35 = 4.665,99 \text{ TL} (/30 \times \text{gün sayısı})$ ödeyeceklerdir.

2.4- 2925 sayılı Kanuna tabi sigortaların prime esas kazanç ve ödeyecekleri prim

2925 sayılı Kanuna tabi sigortalıların prime esas günlük kazançları, 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazancın günlük alt sınırı, prim ödeme gün sayısı ise her ay için 15 gündür. Prim oranı %32,5 olup %12,5'i genel sağlık sigortası primi, %20'si malullük aylıklık ve ölüm sigortası primidir.

Buna göre, 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalıların, prime esas kazanç tutarı ve ödeyecekleri prim tutarı:

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında;

$59,25 \text{ TL} \times 15 \times \% 32,5 = 288,84 \text{ TL}$,

olacaktır.

3. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalıların prime esas günlük kazançlarının alt ve üst sınırlarına göre ödeyecekleri aylık prim tutarları

3.1- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin;

- (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerine tabi sigortalıların,

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında;

Günlük kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 30 \times \% 34,5 = 613,24 \text{ TL} (*)$, Günlük kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 30 \times \% 34,5 = 4.599,33 \text{ TL}$,

- (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılar ile köy muhtarlarının,

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında;

Günlük kazanç alt sınırına göre : $59,25 \text{ TL} \times 24 \times \% 34,5 = 490,59 \text{ TL}$, Günlük kazanç üst sınırına göre : $444,38 \text{ TL} \times 24 \times \% 34,5 = 3.679,47 \text{ TL} (*)$, prim ödeyeceklerdir.

3.2- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalılardan;

a. Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası ile genel sağlık sigortası primideyenler;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödenebilecek isteğe bağlı sigorta primi aylık alt sınırı, $59,25 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 568,80 \text{ TL}$,

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödenebilecek isteğe bağlı sigorta primi aylık üst sınırı, $444,38 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 4.266,05 \text{ TL} (*)$,

b. Kanunun geçici 16 ncı maddesine göre sigortalı olan isteğe bağlı kadın sigortalılar;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında; $59,25 \text{ TL} \times 24 \times \% 32 = 455,04 \text{ TL}$, prim ödeyeceklerdir.

4. 5510 sayılı Kanunun 60 ncı maddesine göre genel sağlık sigortalılarının prime esas günlük ve aylık kazançları

4.1- 5510 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında olanların ödeyecekleri genel sağlık sigortası primi;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödeyecekleri genel sağlık sigortası aylık prim tutarı;

- Aylık geliri, asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar (60 g1) olduğu tespit edilenler için, $1.777,50 \text{ TL} / 3 = 592,50 \text{ TL} \times \% 12 = 71,10 \text{ TL}$,

- Aylık geliri, asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar (60 g2) olduğu tespit edilenler için, $1.777,50 \text{ TL} \times \% 12 = 213,30 \text{ TL}$,

- Aylık geliri, asgari ücretin iki katından fazla (60 g3) olduğu tespit edilenler için, $1.777,50 \text{ TL} \times 2 = 3.555,00 \text{ TL} \times \% 12 = 426,60 \text{ TL}$,

olacaktır.

4.2- 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında olanların ödeyecekleri genel sağlık sigortası primi;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödeyecekleri genel sağlık sigortası aylık prim tutarı;

$1.777,50 \text{ TL} \times 2 = 3.555,00 \text{ TL} \times \% 12 = 426,60 \text{ TL}$,

olacaktır.

4.3- 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin yedinci fıkrası kapsamındaki yabancı uyruklu öğrencilerin ödeyecekleri genel sağlık sigortası primi;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödeyecekleri genel sağlık sigortası aylık prim tutarı;

$1.777,50 \text{ TL} / 3 = 592,50 \text{ TL} \times \% 12 = 71,10 \text{ TL}$

olacaktır.

4.4- 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık stajı yapmakta olup bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanların ödeyecekleri genel sağlık sigortası primi;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında ödeyecekleri genel sağlık sigortası aylık prim tutarı;

$1.777,50 \text{ TL} \times \% 6 = 106,65 \text{ TL}$

olacaktır.

5. 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre yapılacak hizmet borçlandırılması ile 3201 sayılı Kanuna göre yurtdışında geçen sürelerin borçlandırılmasına esas tutar

5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre yapılacak hizmet borçlanmaları ile 3201 sayılı Kanuna göre yapılacak yurtdışı borçlanmalarında borçlanılacak günlük tutar, başvuru tarihindeki 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'sidir.

Buna göre, 2017 yılı için belirlenen asgari ücret tutarları karşısında, yurtdışında geçen süreler ile 41 inci maddede belirtilen hallere ilişkin sürelerin borçlanılmasında;

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında,

- Borçlanılacak her bir gün için tahakkuk ettirilecek borç tutarının; Alt sınırı : $59,25 \text{ TL} \times \% 32 = 18,96 \text{ TL}$,

Üst sınırı : $444,38 \text{ TL} \times \% 32 = 142,20 \text{ TL}$,

esas alınacaktır.

5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin (i) bendi kapsamında kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik kalan sürelerinin borçlandırılmasında 1/1/2012 tarihinden itibaren kalan sürelerinde genel sağlık sigortalısı sayıldıklarından bu kişilerin genel sağlık sigortası prim borcu

olması halinde % 32 oranı üzerinden, borç bulunmaması halinde % 20 oranı üzerinden hesaplama yapılacaktır.

1/1/2017 ila 31/12/2017 tarihleri arasında,

- Borçlanılacak her bir gün için tahakkuk ettirilecek borç tutarının; Alt sınırı : 59,25 TL x % 20 = 11,85TL,

Üst sınırı : 444,38 TL x % 20 = 88,88 TL(*),

esas alınacaktır. esas alınacaktır.

6. Geçici iş göremezlik ödeneklerinin alt sınıratamamlanması

5510 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin 4 üncü fıkrası uyarınca; iş kazaları ile meslek hastalıkları, hastalık ve analık sigortalarından, yeniden tespit edilen alt sınırların altında bir günlük kazanç üzerinden ödenek almakta bulunanların veya almaya hak kazanmış yahut kazanacak olanların bu ödeneklerinin, günlük kazancın alt sınırındaki değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten başlanılarak, değiştirilmiş günlük kazançların alt sınırına göre ödenmesigerekmektedir.

Buna göre, 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 5 inci maddesinde sayılan sigortalıların geçici iş göremezlik ödeneklerinin değiştirilmiş günlük kazanç alt sınırı;

-1/1/2017 tarihinden önce geçici iş göremezliğe uğrayan ve geçici iş göremezlik durumları bu tarihten sonra da devam eden ve geçici iş göremezlik ödeneği hesabına esas günlük kazançları, 59,25 TL altında hesaplanmış olanların, 1/1/2017 tarihinden 31/12/2017 tarihine kadar istirahatli buldukları günlere ait geçici iş göremezlik ödenekleri 59,25 TL asgari günlük kazanç üzerinden,

Çırak ve öğrencilerin geçici iş göremezlik ödeneklerinin değiştirilmiş günlük kazanç alt sınırı;

-1/1/2017 tarihinden önce geçici iş göremezliğe uğrayan ve geçici iş göremezlik durumları bu tarihten sonra da devam eden ve geçici iş göremezlik ödeneği hesabına esas günlük kazançları, 29,63 TL altında hesaplanmış olanların, 1/1/2017 tarihinden 31/12/2017 tarihine kadar istirahatli buldukları günlere ait geçici iş göremezlik ödenekleri 29,63 TL asgari günlük kazanç üzerinden,

hesaplanacaktır.

7. Emzirmeödeneği

5510 sayılı Kanununun 16 ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında, analık sigortasından sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılardan, kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadına ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşine, her çocuk için yaşaması şartıyla doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip, Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden emzirme ödeneği verileceği hükmebağlanmıştır.

Konu ile ilgili olarak Yönetim Kurulumuzca alınan 25/12/2009 tarihli ve 2009/407 sayılı karar ile 2010 yılından başlamak üzere bundan böyle her yıl bir önceki yıl için Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) değişim oranında artırılmasına bu şekilde hesaplanarak bulunacak rakamlardaki kuruluşların liraya iblağ edilmesine ve konunun Bakan onayına sunulmasına karar verilmiş ve 31/12/2009 tarihli ve 179679 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onanmıştır.

Bu durumda, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2016 yılı için TÜFE oranlarında ortaya

çıkan değişim oranının % 8,53 olduğu dikkate alındığında, 2016 yılında 122,00 TL olan em-zirme ödeneği tutarı 2017 yılında 133,00 TL olacaktır.

8. Cenazeödeneği

5510 sayılı Kanununun 37 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malüllük, vazife malüllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine, Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödeneceği hükmüne yer verilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Yönetim Kurulumuzca alınan 25/12/2009 tarihli ve 2009/407 sayılı karar ile 2010 yılından başlamak üzere bundan böyle her yıl bir önceki yıl için Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) değişim oranında artırılmasına bu şekilde hesaplanarak bulunacak rakamlardaki kuruluşların liraya iblağ edilmesine ve konunun Bakan onayına sunulmasına karar verilmiş ve 31/12/2009 tarihli ve 179679 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onanmıştır.

Bu durumda, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2016 yılı için TÜFE oranlarında ortaya çıkan değişim oranının % 8,53 olarak açıklanması nedeniyle 2016 yılında 489,00 TL olan cenaze ödeneği tutarı 2017 yılı için 531,00 TL olarak belirlenmiştir.

9. İdari paracezaları

5510 sayılı Kanunda öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere, aynı Kanununun 102 nci maddesi gereğince, fiil tarihinde geçerli olan ve 16 yaşından büyük işçiler için tespit edilen aylık asgari ücret dikkate alınarak idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

Buna göre, 1/1/2017 ile 31/12/2017 tarihleri arasında işlenen fiiller için 1.777,50 TL, esas alınarak idari para cezası uygulanacaktır.

10. Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin yuvarlaması(*)

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında "Türk Lirası değerlerinin Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerlerin bir Kuruşa tamamlanacağı ve yarım Kuruşun altındaki değerlerin dikkate alınmayacağı" hükmüne bağlanmıştır.

Bu itibarla Genelgede, yapılan hesaplamaların sonucunda bulunan rakamın virgülden sonra üç basamaklı çıkan ve üçüncü basamağındaki rakamı yarım kuruş ve üzerinde olan değerler 1 Kuruşa tamamlanmış, yarım Kuruşun altındaki değerler ise dikkate alınmamıştır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

DAĞITIM/

Gereği:

- Merkez ve taşra teşkilatına

Bilgi:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına

DOĞALGAZIN YAYGINLAŞTIRILMASI¹

İlgi : 02.02. 2017 tarih ve 42435421-120.05.05-E.7023 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ve eklerinde; Kurumunuzun düzenlemesi kapsamında bulunan ve görevleri gereği alt yapı çalışmaları yapan doğal gaz dağıtım şirketlerinin yatırım yapabilmesi için zorunlu bulunan bazı harcamalarda (kazı ruhsat harcı, zemin tahrip bedelleri, üst kaplama bedelleri gibi) doğal gazın yaygınlaştırılması düşünülen belediyelerde ilgili belediyelerin karar organları tarafından "Doğal gaz dağıtım şirketlerinin kazı ruhsat, hurç, zemin tahrip ve asfalt kaplama gibi bedellerinden muaf tutulmalarına ve yapılacak şebekenin kaplamalarının belediye tarafından yapılacağına" dair önceden karar alınmasının büyük önem taşıdığı belirtilerek, belediyelerde alt yapı yatırımları doğrultusunda doğal gaz dağıtım şirketlerinden tahsil edilen ve dolaylı olarak vatandaşlarımıza yansıyan bedellerin, doğal gazın yaygınlaştırılmasına katkı vermek adına ilgili dağıtım şirketleri için belirli bir süre uygulanmaması ve asfalt ile diğer kaplama hizmetlerinin belediyeler tarafından bedelsiz karşılanmasına yönelik belediye yetkili organlarınca karar alınması şeklindeki uygulama hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere konuya ilişkin mevzuatta;

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun "Alt yapı hizmetleri" başlıklı 8 inci maddesinde; "Büyükşehir içindeki alt yapı hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşların temsilcilerinin katılacağı alt yapı koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe (...) belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Alt yapı koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

...

Koordinasyon merkezleri tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar, belediye ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

...

15.06.2006 tarihi Resmi Gazete'de yayımlanan **Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinin** "Bağlayıcılık" başlıklı 6 net maddesinde; "Alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar; Alt yapı koordinasyon merkezi büyükşehir belediyesi, büyükşehir dâhilindeki diğer belediyeler ve büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar. ",

Alt yapı koordinasyon merkezinin "Görev ve yetkileri" başlıklı 8 inci maddesinde; "AYKOME, büyükşehir dâhilimle ki alt yapı hizmetlerini etkili ve koordinasyon içinde yürütmek amacıyla;

...

¹ T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI Hukuk Müşavirliğinin Kocaeli Valiliğine vermiş olduğu 21/02/2017 tarih ve B.05.0. HUK.0.00.00.02-045.02.02/3278 sayılı görüş yazısı eki

f) Altyapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı verir ve buna ilişkin bedeli belirler.

...

8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı **Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde;** "Genel bütçeye dâhil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kamunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler He bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanuncaya kadar, 24.1 i.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kaimimin çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.

...

Bakanlar Kurulu birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumlan tespit etmeye yetkilidir.

...hükümleri yer almaktadır,

Konu hakkında görüşüne başvurulana Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 15.02.2017 tarih ve 30546965-045. 02-E. 4174 sayılı yazısında Özetle; "...Bazı belediyelerde zemin tahrip ve üst kaplama bedellerinde önemli ölçüde artışlar yapılması ve bu artışların da doğal gaz dağıtım yapan şirketlerce (arifelere yansıtıldığı, dolayısıyla bu durumun vatandaşları olumsuz etkileyeceği göz önüne alındığında, doğal gaz dağıtım lisansı sahihi tüzel kişiler tarafından yapılacak altyapı çalışmaları nedeniyle doğacak zemin tahrip bedellerinin belirlenmesine esas birim fiyatlarında. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı `nca yayımlanan rayiç ve birim fiyatlarındaki zemin tahrip bedellerini kapsayan birim fiyat poz aralıklarının esas alınmasının, bu Bakanlıkça yayımlanan birim fiyat listelerimle bulunmayan imalat kalemlerine ait birim fiyat tespitlerinin ise birim fiyat yayımlayan diğer kamu idarelerinin (Karayolları, DSI, İbank A.Ş. Genel Müdürlüğü gibi) listelerinin dikkate alınarak hu kuruluşlarca belirlenen limitlerin aşıl mamasının, halta doğal gaza yönelik alt yapı yatırımlarının teşvik edilip yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak ve bu sayede hu tür yatırımların vatandaşa yansiyacak maliyetini azaltabilmek amacıyla zemin tahrip ve üst kaplama bedellerimle ilgili belediye meclislerince karar almak suretiyle sembolik bedellerle veya bedelsiz yapılmasının uygun olacağı, değerlendirilmekle birlikte,..." şeklinde görüş belirtmiştir.

Dosyanın tetkikinden;

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 02.02. 2017 tarih ve 42435421-120.05.05-E.7023 sayılı yazısında özetle Vatandaşlarımızdan gelen doğal gazın yaygınlaştırılmasına yönelik talepler yatırım maliyetlerinin yüksekliği sebebiyle karşılanamadığı, dolayısıyla yatırım maliyetlerinde yapılacak iyileştirmeler doğal gazın daha geniş bir alana yaygınlaştırma noktasında büyük önem taşıdığı belirtilerek, Kurumlarının düzenlemesi kapsamında bulunan ve görevleri gereği alt yapı çalışmaları yapan doğal gaz dağıtım şirketlerinin yatırım yapabilmesi için zorunlu bulunan bazı harcamalarda (kazı ruhsat harcı, zemin tahrip bedelleri, üst kaplama

bedelleri gibi) doğal gazın yaygınlaştırılması düşünülen belediyelerde ilgili belediyelerin karar organları tarafından "Doğal gaz dağıtım şirketlerinin kazı ruhsat, harç, zemin tahrip ve asfalt kaplama gibi bedellerinden muaf tutulmalarına ve yapılacak şebekenin kaplamalarının belediye tarafından yapılacağına" dair önceden karar alınmasının büyük önem taşıdığından bahisle belediyelerce alt yapı yatırımları doğrultusunda doğal gaz dağıtım şirketlerinden tahsil edilen ve dolaylı olarak vatandaşlarımıza yansıyan bedellerin, doğal gazın yaygınlaştırılmasına katkı vermek adına ilgili dağıtım şirketleri için belirli bir süre uygulanmaması ve asfalt ile diğer kaplama hizmetlerinin belediyeler tarafından bedelsiz karşılanmasına yönelik belediye yetkili organlarınca karar alınması şeklindeki uygulama hususunda Bakanlığımız görüşü talep edildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün görüşü çerçevesinde görüş istenilen konu irdelendiğinde;

Bazı belediyelerce zemin tahrip ve üst kaplama bedellerinde önemli Ölçüde artışlar yapılması ve bu artışların da doğal gaz dağıtımını yapan şirketlerce tarifelere yansıtıldığı, bu durumun vatandaşları olumsuz etkileyeceği göz önüne alındığında, doğal gaza yönelik alt yapı yatırımlarının teşvik edilip yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak ve bu sayede bu tür yatırımların vatandaşa yansıyacak maliyetini azaltabilmek amacıyla zemin tahrip ve üst kaplama bedelleriyle ilgili belediye meclislerince karar almak suretiyle bedelsiz de yapılmasının mümkün olabileceği, değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

...

Bakan a.

Müsteşar Yardımcısı

MEZARLIK ALANLARININ SATIŞINDA VERGİ¹

(...)

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1/3-g maddesi ile genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, (...) tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin katma değer vergisine tabi olduğu, aynı maddenin ikinci fıkrasında; ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyetlerinin devamlılığının, kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanununda açıklık bulunmadığı hallerde, Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinde, iktisadi kamu kuruluşları kurumlar vergisi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı maddenin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu, altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşlarının kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerini ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamaları içeren 1 seri no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde iktisadi kamu kuruluşlarının ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

(...)

İktisadi işletme tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerekir. Aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyecektir.

Öte yandan 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde, Devlet Mezarlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü yönetimindeki tarihi mezarlıklar ile şehitlikler ve cemaatlara ait özel statüsü bulunun mezarlıklar hariç, umumi mezarlıkların mülkiyetinin belediye bulunan yerlerde belediyeler, köylerde köy tüzel kişiliklerine ait olduğu, bu yerlerin satılamayacağı ve kazandırıcı zamanaşımı zilyedliği yolu ile iktisap edilemeyeceği hükümleri yer almaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinde, mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettiirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 79 uncu maddesinde ise diğer Kanunlarla getirilen hükümler saklı kalmak üzere, mezarlıklar (...) ve benzeri yerlerin belediyenin tasarrufunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmeliğin;

- 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, umumi mezarlıkların mülkiyetinin belediye bulu-

¹ Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının 26.12.2016 tarih ve 64994458-130 (5501-3950) E-F.139312 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Uygulamalarına ilişkin görüşü

nan yerlerde belediyeler, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine ait olduğu, bu yerlerin satılmayacağı ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği yolu ile iktisap edilemeyeceği, ikinci fıkrasında, mezarlıklar ve şehitliklerin bozulamayacağı, tahrip edilemeyeceği ve kirletilemeyeceği, bu yerlerin imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamayacağı ve asli gayesi dışında hiçbir amaç için kullanılmayacağı; üçüncü fıkrasında, belediye tarafından mezar sahiplerine; bedel karşılığı alınan mezarların kullanım hakkının satın alan kişiye ait olduğunu, kullanım tahsisi varislerine devredilebileceğini ve bu mezar yerine yapılacak mükerrer definin ancak varislerinin uygun görüleceği kişilere ait olabileceğini belirtir, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-4'deki belgenin verileceği,

-9 uncu maddesinin birinci fıkrasında, mezarlık alanlarının, tesis edilmesi işletilmesi, işletilmesi, düzenlenmesi, iyi bir halde muhafazası, etrafının hayvanların girmesine mani olacak şekilde uygun duvarla ve çitle çevrilmesi, duvarların bakımlı halde bulundurulması, güneşin girmesine ve hava cereyanına mani olmayacak tarzda ağaçlandırılması ve çiçeklendirilmesi, gerekli her türlü bakım, onarım ve temizliğinin yapılması büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerince, diğer yerlerde belediyeler ve köy muhtarlıklarınca sağlanacağı

düzenlemelerine yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, belediyelerin kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla herhangi bir ticari amaç güdülmeksizin ve piyasa ekonomisi içerisinde rekabet eşitsizliği yaratmayacak şekilde yürüttükleri mezar yeri tahsis işlemi, sadece belediye tüzel kişiliklerinin mülkiyetinde bulunan mezarlık alanlarının kullanım hakkının bir bedel karşılığı tahsisi şeklinde gerçekleştirilmekte olup bu hizmet dolayısıyla belediyeler bünyesinde bir iktisadi kamu kuruluşu oluşmayacağı ve kurumlar vergisi mükellefiyetinin de söz konusu olmayacağı tabiidir.

Bu kapsamda, belediyeler tarafından verilen mezar yeri tahsisi işleminin, belediyelerin kamu hizmetleri arasında beledi bir hizmet niteliğine haiz olması ve bu hizmet dolayısıyla belediyeler bünyesinde bir iktisadi kamu kuruluşu oluşmaması nedeniyle, söz konusu tahsis işlemi ticari faaliyet kapsamında değerlendirilmeyecek olup bu satışlar katma değer vergisine tabi tutulmayacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Mahmut SÜTÇE

Bakan a.

Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı

SORU - CEVAP

Sayın Fertah DOĞU'nun Sorusu:

İnşaat mühendisliği diplomasının istendiği bir yapım işine, yapı denetim firmasında çalışan bir mühendisin söz konusu ihaleye iştiraki mümkün müdür?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (h) fıkrasına göre, iş deneyimi bulunmayan mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitimine uygun yapım işi ihalelerine diplomaları ile iştirak etme imkanı verilmiştir.

Ancak, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun "Sorumluluklar ve yapılamayacak işler" başlıklı 3 üncü maddede;

"... Yapı denetim kuruluşu denetim faaliyetine dışında başka ticari faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşun denetçi mimar ve mühendislerinin, denetim faaliyeti süresince başka mesleki ve inşaat işlevi ile ilgili ticari faaliyette bulunmaları yasaktır ..." şeklinde hükme yer verilmiş olup, iddiaya konu kişinin yapı denetim firmasında çalıştığıın anlaşılması halinde, bu kişinin Kanunun anılan maddesi uyarınca ihale dışı bırakılması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Sayın Ali AKGÜL'ün Sorusu:

Alt yüklenici olarak alacağım yapım işinden dolayı, idare vergi borucumun olup olmadığını sorgular mı?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesinde, Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan isteklilerin ihale dışı bırakılacağı açıklanmış olup, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Alt yükleniciler" başlıklı 18 inci maddesinde de, 4734 sayılı Kanunun 11 inci maddesi uyarınca ihaleye katılamayacak olanların, 58 inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanların, 53 üncü maddesinin (b) bendinin (8) numaralı alt bendi gereğince alınacak Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen yabancı isteklilerin ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca yasaklı durumda bulunanların alt yüklenici olamayacakları hükme bağlanmıştır.

Yapılan bu açıklamalar ışığında, vergi borcunun bulunup bulunmaması sadece isteklilerin ihaleye katılımında aranan bir kriter iken, idarenin alt yüklenicileri seçerken aranan bir kriter değildir. Bu nedenle, idarenin alt yükleniciyi seçerken, vergi borcunun bulunup bulunmadığını sorgulaması gerekmemektedir.

Sayın Fatih AKDAĞ'ın Sorusu:

Yapım işlerinde sınır değer tespit edildikten sonra, bir değişiklik olacak mı?

Cevap:

Kamu İhale Genel Tebliğinin değişmeden önceki 45.1.1. maddesinde, yapım işlerinin ihalelerinde, 4734 sayılı Kanununun 37 nci maddesi uyarınca geçerli teklifler tespit edildikten sonra; yaklaşık maliyetin %20'sinin üzerindeki ve %40'ının altındaki teklifler dikkate alınmaksızın, geçerli tekliflerin aritmetik ortalaması ve standart sapmasının hesaplanacağı, keza aynı Tebliğin 45.1+7. maddesinde de, gerek idarece gerek Kurum veya mahkemeler tarafından alınan kararlar çerçevesinde, ihale tarihi itibari ile geçerli olan teklif sayısında değişiklik olması halinde aşırı düşük teklif sınır değerinin geçerli olan teklif sayısında değişiklik olması halinde aşırı düşük teklif sınır değerinin geçerli olan teklif sayısında değişiklik olması halinde aşırı düşük teklif sınır değerinin geçerli teklifler dikkate alınarak yeniden belirlenmesi gerektiği açıklanmış idi.

Ancak, Kamu İhale Genel Tebliğinde yapılan ve 25.01.2017 tarih ve 29959 sayılı Resmi gazete'de yayımlanan değişiklik ile Tebliğin 45.1.1. maddesinde "... Yapım işleri ihalesinde, 4734 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi uyarınca ilk oturumda teklif mektubu ve geçici teminatını usulüne uygun sunan geçerli teklifler tespit edildikten sonra; yaklaşık maliyetin %20'sinin üzerindeki ve %40'ının altındaki teklifler dikkate alınmaksızın geçerli tekliflerin aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanır ..." şeklinde düzenleme yapılmış, aynı Tebliğe eklenen 45.1.1.5. madde ile "... Bu madde kapsamında sınır değer hesaplanmasında, 4734 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi uyarınca ilk oturumda teklif mektubu ve geçici teminatını usulüne uygun sunan isteklilerin teklifleri "geçerli teklif" olarak dikkate alınacaktır..." şeklinde düzenlemeye yer verilmiş ve Tebliğin yukarıda belirtilen 45.1.7. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Böylece, ihaleyi yapan idare tarafından, ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatını usulüne uygun olursak sunan tekliflerin teklifleri dikkate alınarak, Tebliğin 45.1.1. maddesine göre hesaplanan sınır değer, ihalenin sonraki aşamalarında değişiklik yapılması mümkün değildir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2016 - 31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,093259	0,096058
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,4598	1,503595
İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı	0,029574	0,030462
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010-.06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2016-31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017-30.06.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		199,01	204,98
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	46,62	48,02
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	23,31	24,01
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.771,92	1.825,10

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389-010-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	6.470,76
	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	7.673,35
	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	9.538,53
	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	10.934,41
	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	12.802,59
	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	14.667,77
	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	17.931,84
	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	21.662,20
	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 9.824,81 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2016- 31.12.2016 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	74,89	77,15
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	85,25	87,82
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	105,98	109,16
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	121,49	125,17
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	142,25	146,52
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	162,97	167,87
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	199,24	205,22
2.000.001'den fazla olan beldelerde	240,24	247,92

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.
TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2016- 31/12/2016 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	326,40	336,20
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	419,66	432,26
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	559,55	576,35
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	699,44	720,44
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.119,10	1.152,70

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017
İL Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,096058)	561,97	578,65
İL Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,096058)	207,59	213,83
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,096058)	1.305,62	1.344,81
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,096058)	1.119,10	1.152,70
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakkeşlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanmış vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında

1.777,50

Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,

- İlk tespit her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında

3.555,00

- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında

8.887,50

İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında

5.332,50

PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,

- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında

355,50

- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında

222,18

- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında

888,75

- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında

3.555,00

İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında

5.332,50

Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında

888,75

Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında

888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim süresi içinde ya da Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Güvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı için asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
--	--------

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İş kazasının en geç kazadan sonraki 3 işgünü içinde, meslek hastalığının öğrenildiği tarihten itibaren 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemesi	2.702,69
---	----------

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
				1

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
				1

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilât Yönetmeliği 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bütçe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25
(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)	

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere ..... Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselere ayırarak özel parselasyon planları, satış vadi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.282,49- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 6.564,99- Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 9.847,51- Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <ol style="list-style-type: none"> a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl, b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl, c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl, <p>süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'na 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül eli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkrâ	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b-Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerininin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullanırmamak veya eksik kullanırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalışma yaşına ve çalışma yasağına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalışma yasağına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkrafta yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmeme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsiğe etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) nu- maralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemi- latı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlere ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) nu- maralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği
(Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alındılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtları Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/2017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		7.415,-
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		11.123,-
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günü ve 29955 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.